

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Sexto die Iouis Quadragesimæ. Homilia Trigesima octava. De conuersione Magdalenæ. Rogabat Iesum quidem Pharisæus, vt manducaret cum illo &c. Luc.7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

tamen manifestè proditores arguitis Arianos: ut dicere possemus cum Christo: licet omnes nos tamen eam, ipsi loquuntur: *Si hi tacuerint, lapides clamabunt.* Etenim illos interrogate, cur Christum lapidibus velint impetere? An non exploratum est, quia illis clarè significavit quòd Deus esset æterni Patris cõequalis? Igitur ne crediderit, quòd Christus in hoc hæserit, insuper idem verbis confirmat & repetebat. Primò operibus confirmat, diuinam suam declarans potentiam, cum solò suo verbò perfidos illos cohibeat: nam dicendo: sistite, cohibent se & erectis stant manibus, sic tamen ut nullus lapidem iniiciat: opus certè non minus prodigiosum illò, quòd die *Luce* 19.40 *æretulimus.* Secundo ratione astruit, quã illis manus pedesque constringit. Dicite mihi: in lege vestra numquid illi dicuntur *Dij*, quos Deus verbis sui diuini creauit ministros: sic dixit: *Ego dixi* 2. *Dij estis.* Si ergo illos dixit *Deos*, ad quos sermo *Dei factus est, quem Pater sanctificauit* &c.

XII.
Verbo & opere se Deum ostendit.

2. *Cor.* 13.
5.
D. *Aug.*
Traç. 26.
in *Ioann.*
Tom. 9.

XIII.
Christus à rebellibus lucẽ suam abscendit.

Notat D. Chrys. quòd Christus dictum suum attemperauerit, licet retrahens, quam inceperat aperire, ex eo quòd se illi oppolerunt & rebelles ostenderunt, illis similes, de quibus *Iob*: *Ipsi rebelles fuerunt luminis*: hæc etenim poena est, quã Deus tales castigat, qui ostensam sibi lucem oppugnant, illam illis auferendo, sicut Apostolus ait de Phylisophis: cum enim supernæ luci refragarentur à Deo præostentat, ipsam illis subtrahit, quòd factum est, ut obsecrarentur, & in horrendas bouationes, profundasque laberentur iniquitates, quas ipse commemorat Apostolus. Dixit igitur illis Christus quod hoc vos admittamini quòd me Deum appellem, quandoquidem hoc nomen etiam in lege vestra Dei ministeri attribuitur? Porro communis Sanctorum habet interpretatio, quòd non solum quæ dixerat

non reuocauerit, quinimo in eis perseverauerit & clarissimo confirmauerit argumento. Dixi vobis quòd Deus sum æqualis Patri. Ne cogitetis quòd dicta reuocet eo quòd videt vos lapidibus armatos, & in me cõnotos: imò potius dicta cõfirmo dicẽs; quòd nec mentiar nec desti me perniteat.

Si tanta sit Domini verbi efficacia, ut faciat, ut dicantur in lege vestra *Dij*, talesque sint per diuinam quandam participationem, illi quibus hoc Pater commendauit, quomodo cum illo misit, ut prædicarent & docerent. An vobis videtur blasphemum esse dicere, Deum esse hoc idem verbum diuinum substantiale? Etenim ipsum est, quòd Pater sanctificauit & misit in mundum. *Quem Pater sanctificauit, & misit in mundum, vos dicitis quia blasphemus, quia dixi filius Dei sum.* Incomprehensibilia sunt ea mysteria, quæ verbis illis continentur; est autem consultius illa non scrutari, quam non prout oportet expedire. Vela igitur contrahamus illo verbo D. Apostoli: quò nos præmonet: *Vos ipsos tentatis.* Signa perpenditis cuium Dei Prædestinatorum & Reprobatorum: ex illis vos ipsos examine. Non sit hic vestræ sollicitudinis & terminus disputationis (sic te monet D. *Aug.*) verum hic sit prædestinatus vel non, quare hic & non alius: sed huic diligenter incumbite ut in vobis inueniantur signa prædestinatorum, & si hæcenus in vobis non patuerint, modo patebunt. *Quem trahat, & quem non trahat; noli velle iudicare, si non vis errare. Semel accipe & intellige. Non dum traheris: Ora ut traheris.* Deum deprecare ut diuinã suã clementiã te quem suã efficiat, quatenus audiendo eius vocem, sectando gressus, fruendo bonæ conscientie gloriã, eius manibus inhaerens in hac vita per gratiã vocem audias, quã tuas alliciet oues: *Venite benedicti ad æternæ gloriæ fruitionem. Amen.*

S V M M A R I V M
HOMILIAE TRIGESIMOCTAUE SEQUENTIS.

DESCRIPAM nobis proponit in Evangelio diuinus ille pictor D. Lucas conuersionem magnæ cuiusdam peccatricis penicillo adeo subtili, & industria singulari, ut velut eminentem quandam imaginem nostris obijciat oculis practices profundæ Theoriæ, quam heri nos docuit Christus de qualitatibus ouium suarum. *a.* & materia, quam sæpè proposuit de verã penitentiã. *b.* Linteũ, in quo deplingit historiã, domus est cuiusdam Pharisæi, qui Dominũ ad conuiuũ inuitauerat. *c.* Accepit istud, quare nus in eo ouis suæ salutẽ operaretur. *d.* In quã merito monet Euangelista, ut oculos conijciamus.

a. 5. 1.
b. 5. 2.
c. 5. 4.
d. 5. 6.

e §. 7. *ciamus. e. Erat Maria Magdalena peccatrix, quales vel pauca. f. Cuius vitæ statum*
 f §. 8. *elegantior expresse, dum eam sic inscribit In ciuitate peccatrix. g. Completas in illas no-*
 g §. 10. 11. *bis ostendit conditiones ouium Dei, quas heri Saluator verbo demonstrauit. Pri-*
 i 12. *ma: vocem illius sine dilatione audiuit. h. Secunda: illum secuta est stans à tergo il-*
 h §. 13. 14. *lius. i. præferens cognitionem criminum suorum & verecundiam. k. atque pro illis*
 i §. 15. 16. *lacrymis satisfaciens. l. quibus cordis dolor fideliter asseritur. m. quodque Christus in*
 l 17. 18. *ea victoriam obtinisset. n. statuto pœnitentiæ congruo principio. o. quâ capita dra-*
 m §. 19. 20. *conis confringuntur. p. Accurrit crines capitis sui pedibus prosterrens Redemptoris*
 n §. 21. *vt in illa se transplanter, illi vexilla tradens diaboli. q. Sancta subiungit oscula, vn-*
 o §. 22. *guentum pretiosum, veræ symbolum contritionis. r. Tertia: quod eam nemo raptu-*
 p §. 23. *rus sit de manibus supremi Pastoris, licet in eam draco cuncta sua collimet capita. f.*
 q §. 26. 27. *Quorum vnum Pharisæus fuit in multis imprudentissimus. t. Diuina sua defendit*
 r §. 28. 29. *eam virtute. u. Quarta: qualitas expenditur in ea, per vitam gratiæ, quam illi tri-*
 s 30. 31. *buit. x. Et tandem Quinta: proditur, quod eam ita confirmet, vt in æternum non sit*
 t §. 32. 33. *peritura, pacem illi concedens anticipatam, quâ per omnes vitæ dies gauisa est, sibi*
 u §. 34. 35. *bellum impurans quod peccatis illius debebatur. y.*
 v 36.

- §. 1. *Docet nos hodie in hac muliere Domi-*
 nus velut in speculo maris ænei practicam
 Theoria quam heri de ouibus suis protu-
 lit.
- §. 2. *Similiter in hac muliere nobis exponitur in*
 praxi theoretica materia De pœnitentiâ,
 patetq; illud de Psalterio. Nox nocti in-
 dicat scientiam.
- §. 3. *Rogabat Iesum quidam Pharisæus.*
Docet vos Pharisæum iustum esse, vt ex parte
vestra Dei ministri seruiatis, lauteque eos
excipiat, quibus cum Tobia, vos decet esse
gratissimos.
- §. 4. *Rogabat Iesum. Nos instruit Saluator.*
ne facile vestras acceptemus epulas, & de-
licias, & Eliseum, ac Danielem imitemur.
- §. 5. *Ingressus domum Pharisæi discu-*
buit: licita sunt aliquando conuiuia, quo-
tiescumque illa Dominus admittit, salutem
intendit animarum, & hodiernum conuer-
sioni impendit Magdalene.
- §. 6. *Dilcubuit Dilcubuit Dominus, qui su-*
mit illud expresse, quod nobis est proficuum:
non sic nos, quod ipsius cedit obsequio.
- §. 7. *Ecce mulier. Non vult Euangelista, vt*
oculos in sercula coniciamus, quibus Phari-
sæus. Bapt. de Lanza Tom. III.
- §. 8. *Ecce mulier, quæ erat in ciuitate*
 peccatrix. Hac peccatrix Maria Magdale-
 na, soror Lazari & Marthæ: & quantum
 nonnulli eius crimina diminuunt, tantum
 gloria gratiæ Dei detrahunt.
- §. 9. *Similiter ad maiorem Magdalene glo-*
 riam peccatorum illius grauitas manifestat-
 tur.
- §. 10. *Erat in ciuitate peccatrix. His verbis*
 rria declarat Euangelista: illius peccata fuisse
 multa, graua, & firma.
- §. 11. *Peccatrix in ciuitate. His duobus ver-*
 bis manifestat Euangelista quod ad summum
 eius ascenderit malum; elatum vt vas Za-
 chariæ.
- §. 12. *Per peccata cucurrit quatuor alis, vt Ti-*
 gris Danielis. Obtulit diabolo magnum iud
 sacrificium, quod à Gentilibus exquire-
 bat.
- §. 13. *Vt cognouit, quod Iesus &c. Quam*
 primum audiuit Magdalena vocem Domini,
 ad illum accurrit, in se primum ostendens
 signum, quod heri dixit de ouibus suis.
- §. 14. *Confestim accurrit ad vocem Pastoris:*
 iudicium hoc est prædestinatorum, quod Apo-
 stolus

M m m m, Hous

- stolus in seipso dedit, & declaratur in Noë, sicut reprobatorum est dicere Cras cum Pharaone.
- §. 15. Stans retro secus pedes eius. Christi sequelam intendit, ut ouis illius: baiulans sibi crucem penitentia: per hanc tuam examina.
- §. 16. Stans. Penitentiam animo suscipit robusto: nec enim ad illam debet esse minor, quam fuit ad culpam; in quo imitata est Hiel de Bethel.
- §. 17. Retro. Stat à tergo cognoscens Ieum ut Pastorem, quem oves sequuntur & ducem quem Milites sequuntur caelam inuasuri.
- §. 18. Retro. Ad humeros confugit, locus hic est opportunus, ubi sua peccatores onera deponant.
- §. 19. Retro. Criminum suorum prodit dolorem; quando namque distinctè cognoscuntur, tantum ingerunt, quantum vidimus in Cain & videbimus in damnatis.
- §. 20. Quod ex peccatis tuis non confundaris, ratio est, quod illa non cognoscas, qui illa cognoscunt, tantum pudore confunduntur, ut cum Dauide velut attoniti terreatur.
- §. 21. Lacrymis cepit. A lacrymis oritur satisfactio dignioris operis: quam aquarum de Petra, de illis Deus locutus est Iob, & aquis diluuij sunt conferenda.
- §. 22. Lacrymis cepit. Oculorum lacryma cordis testatur dolorem, si que Magdalena similis pelliano, nicticoraci, & passeri solitariae.
- §. 23. Lacrymis. Sapientes fuerunt lacrymae Dauidi, tales fuerunt & huius peccatrici & tales tuas esse oportet.
- §. 24. Has lacrymas à plusquam m. lxxv. annis prauitit Dauid, ob quas gloriosam celebrat Christus de diabolo victoriam.
- §. 25. In hoc sita fuit huius triumphi Christi gloria, quod de sanguine pedibus suis balneum effecerit, quo linguam canom suorum exacuit.
- §. 26. Lacrymis. Optima penitens qua non loquitur sed plorat, ostendens se culpam suam agnoscere, & viam aperiens penitenti per lacrymas, quia cum harum symbolum sit aqua pura, illam Deus magni facit.
- §. 27. Lacrymis. Lacrymis loquitur, hac loquela non fallit sicut verborum, estq; erga Deum efficacissima.
- §. 28. Lacrymis. Lacrymis cuncta confringit Draconis capita, quarum virtus efficacior est quam aquarum maris rubri.
- §. 29. Lacrymis. Efficaces sint lacrymae, quibus anima fiat Dei thronus & emundetur efficacius quam aquis torrentis Cilon.
- §. 30. Lacrymis. Bona sunt illa lacrymae pro peccatis effusa, illasq; te docebunt effundere Agricola, de quibus Amos Propheeta.
- §. 31. Multis flentibus disere possumus quod Estras mulieri: O stulta &c. Optime Dominus instruxit filias: Hierusalem mortem illius desentes.
- §. 32. Capillis capitis sui tergebat. Capillis suis se pedibus alligat Saluatoris, ut illum post se trahat, in quos transplantatur, velut in terram caelestem.
- §. 33. Capillis capitis sui. Hoc Christus capillos suis prosterneus pedibus triumphum de diabolo refert gloriosum, quem Dauid dixit de verticibus. Verticem capilli &c.
- §. 34. Osculabatur pedes eius. Per oscula se pacem velle protestatur, & anima sua firmiter exponit, os suum applicans fontibus pedum Christi caelestibus.
- §. 35. Unguento ungebat. Unguentum fragrans fetorem dissipans peccatorum, & quod peccatus Domini mitigat, unguentum est contritionis compositum ut ait D. Chrysostrum.
- §. 36. Excellens penitens, qua ijs omnibus seruit, quibus Diabolo seruierat, cuius triumphum pradixit Isaias, & cecinit Propheta Regius.
- §. 37. Videns Pharisaeus &c. Hic si esset Propheta. Quem hanc de manu Domini iudicium non eueller Pharisaei: qui contra legem

gem & rationem perperam de Christo iudicat, qui docet Confessarios.

§. 38. Quia peccatrix est. Ignorat Pharisaeus virtutem poenitentiae: cum peccatricem iudicet eam qua per ipsam mutata est sicut desertum Iacob.

§. 39. Peccatrix est. Perperam dicit Pharisaeus: cum iam illa mulier non sit illa, qua fuit, sed alia, sicut Ninive, & vas Hieremie.

§. 40. Peccatrix est &c. dilexit multum &c. remittuntur ei &c. Adeo contrarium fecit Dominus de hac muliere iudicium, ut Pharisaeo illam ad abyssum deprimente flagitiorum, illam statuat intra Sa-

raphinorum altitudinem.

§. 41. Vides hanc mulierem? Ouis est Dei manibus tradita, nec eam Pharisaeus eripiet quantumuis latret sicut canis ad lunam.

§. 42. Vides hanc mulierem? Opponit se Christus illi, qui hanc voluerit se illi ouem eripere. Haec est illa gloria earum qua sunt eius, de qua Isaias.

§. 43. Remittuntur tibi peccata tua. Velut oui sua Christus huic mulieri vitam largitur sempiternam.

§. 44. Vade in pace. Pace gaudet anticipata Magdalena sibi, quae Christus bellum assumpsit; ipsa vero benigna mansit & singularis pescatorum advocatrix.

HOMILIA XXXVIII. DE CONVERSIONE MAGDALENÆ,

Sexto die Iouis Quadragesimæ.

Rogabat Iesum quidam Pharisæus; ut manducaret cum illo &c. Luc. 7.

NARRAT nobis Euangelista D. Luc. opus plenè prodigiosum, quod Dominus operatus est in miraculosa conversione Magdalene, tantopere vergens ad gloriam Dei, profectum illius & honorem, & nostram denique instructionem. Sanè multum debetis ò Domine Christo Redemptori nostro: cum enim nobis in Euangelij huius Quadragesimæ tantos proponat viros ore suo diuino atque sententia reprobatos, quibus iure merito grauem ostendit bilem cordis, que nauseam, atque à se non parua repulit indignationem, verbis illos exulcerans amarioribus, generationem prauam & adulteram, filios Diaboli, perfidos eos compellans & hypocritas: non nisi feminas inuenimus, quibus se voluit honorari, atque in illis omnipotentem brachij sui virtutem ostendere & misericordiae declarare multitudine.

Mulier prodit Chanaanæ, quam, sic laudibus

extulit ut eam cognominauerit magnæ fidei mulierem, eamque in Ecclesia sua magistratam statuerit orationis: nos enim erudit qualiter sit orandum & postulandum, ut desiderata percipiamus. Adest Samaritana cuius amore ita se feruentem ostendit, ut ab illa passus repulsam non à proposito deseruerit, donec cor illi deuinxisset: & cum esset mulier abiecta, haeretica, impudicæ proluuiæ, illam tamen suam creauit Apostolam & prædicatricem, cuius opera ad fidem reduxit Samariam. Tertia producitur ad vltima in flagranti delicto comprehensa & iuxta legis præscriptum *Res lapidari*, producta verò in tribunal, eius causam a seò sedulo defendit ut cum illius accusatores primarij essent & Doctores Hierusalem, ipsos repulerit, confunderit, illam autem pristinae restituerit libertati atque in vtroque foro liberam absoluerit, ita ut nullus esset qui vel verbulum ei exprobare præsumeret. Viduam profero de Naim tot lacrymis offusam, ut oculi illius fontes esset, & cor doloris

M m m m a pelagus

Pelagus ex mone vnici sui dilectissimi, quem ad sepulturam efferebant, vnica posteritatis suæ spem & solamen vnicum: hanc autem vt demulceat, efficit vt tota gradum sistat ciuitas illam comitata, & vocis suæ virtutem producens filii ab infesis reuocat, manu comprehendit de feretro eleuat, matriquæ reddit rediuuium, ineffabili gaudio tripudians.

Hodie peccatricem habemus hoc malo nomine in ciuitate laborantem, æquam prius sentinam peccatorum & dæmoniorum habitaculum, depositarium efficit cælestium donorum: titiorem inferni mutat in Seraphim cælestem: lutum immundum, fetidum, & abominabile, vas reddit crystallinum tantâ gloria & puritate cõmendabile, vt teste D. Chryostom ipsas virgines puritate superet: *Non amplius peccatrix remansit, sed ilico quauis virgine castior, vercundiorq; euasit. Virgines quoque castitate superauit.* Tanto splendore coruscans vt velut luna plena peccatores illuminet; & teste D. Ambros. mater poenitentium, docens qua ratione sit illis agenda poenitentia. *Omnibus qui volunt vitam promereri, magisterium præstitit.* In tantam perfectionem promotâ vitæque sanctitatem, vt ex iudicio Diui Petri Chryolog. in Ecclesiâ ab eo resurgat inter præclarissimos & eminentissimos perfectione sanctos, *In Ecclesiâ sublimata fastigio.* In qua multa sunt quæ videant & obstupeant oculi Seraphinorum. Vt autem nostros exhiberet illam hodie in conspectum producit Ecclesia inter tot tamque sacrilegos Sacerdotum, Principum, Pharisaorum, Scribarumque nequicias, quas omnibus his diebus nobis obrulit inspicendas.

Notat Spiritus sanctus quod dum populus Dei grauiori mœstus absorberetur tristitia: quia non nisi scelerata viderent & sediciones, quas contra Deum eiusque sanctissimum templum, electumque populum machinabantur gentiles, potissimum autem Græci: illos Deus inexpectata voluit lætitia recreare, dum inter tantorum criminum nebulas in lucem produxit opera digniora & heroica facinora, actusque præclaros sanctissimi Sacerdotis Simonis filij Oniæ in Dei obsequio ita stabilitos, vt quaquaersum in illos attenderent, lumen effunderent quoddam cæleste, quod oculos cum pietate intuentium recrearet. Vt autem hoc exponat, virtus figuræ arcus cælestis: *Quasi arcus resurgens inter nebulas gloria.*

Quanta causa tristitiæ, quando turbato cœlo nō nisi discursus & reuolutio nubium conspici-

tur densarum, obscurarum & tristium, quæ de vaporibus terrestribus & ardentibus compositæ, quasi intra se rugientes ac tebrantes, nunc surdo tonitru, nunc adeo claro & forti, vt nubes dirumpi quis forte timeret, & dixerit cœlos dirringi, dum pariter ex se fulgura demittunt horrenda radiosque ardentissimos. Quando inexpectato has inter nubes caliginosas arcus apparet cælestis venustissimus, pacis solum & securitatis, qui solis radijs illustrior, pulcherrimus a; patet varijs intermixtus coloribus viridi, rubro, albo & flauo; quantam prouocat intuentibus alacritatem? Talis refulsit oculis fidelium Simon summus Sacerdos, quando tot inter nebulas resulsit peccatorum, in se suosque tonitru grandinemque mitentes, & talis quoque hodie mulier hæc est nobis effulgens formosissima: *Sicut arcus resurgens inter nebulas gloria.*

Quam grauius his diebus nebulosum se nobis cœlum ostendit cælestis Euangelij, facieo-ribus, principibus, Phariseis & doctoribus qui velut obscuræ nebule vento supetbiæ eiatæ, atque ex vaporibus terræ compositæ, affectioni cupiditatis & inuidijs, nunc intra se vibrant tonitrua mirarum contra Christum, nunc fulgura ignitosque radios euomunt autus inquam sacrilegos, quibus Christum actus oppugnat Dominica præterita illum lapidare conati sunt in templo; eosque vidimus manus saxa colligentes: *Tulerunt lapides, vt iacerent in eum.* Die Lunæ satellites suos mittunt velut efficaces radios, quatenus illum apprehendant vincuntque trahant puniendum: *Miserum Principes & Pharisæi ministros vt apprehenderent Iesum,* Die Martis de provincia sua Iudæa extorris secedit & quasi sub vmbra tectoꝝque Galilææ latet absconditus: *Quia querebant eum Iudæi interficere.* Hæc circumdederunt eum velut nubes horribiles in eum irruentes: *Circumdederunt eum Iudæi.* Exterrent nos nebulæ illi & melancholici, nosque terrore percipiunt grauiori, quam fulgura & tonitrua, nefandissima eorum facinoræ: sed inter hæc producit Ecclesia hodie arcum fulgidissimum Magdalenam inquam, gloriosam, radijs diuini solis iustitiæ Christi circumamictam, O quam admirabilis, grataque pulcherrima! O quantam intuentibus mentis gignit alacritatem? Quanta diuinorum colorum coniunctio, & quam cælestes quaquaersum aperit intuitus! Albedo inter lucet fidei purissimæ, certæ spei virodo, inflammatæ charitatis rubedo, veræ poenitentia pallor: *Quasi arcus resurgens inter nebulas gloria.*

D. CHR. Sermon in Peccat. & Pharisæorum opera D. Ephrem p. 718. & Hom. 6 in Matth. D. AMBR. Lib. 2. de poenit. c. 8. Tom. 1. Sermon. 7. 6.

Ecclesi. 30. 8.

Et iure optimo à nobis exigit Evangelista ve-
 cam intueamur: *Ece mulier*. Imo ipse Christus
 nobis illam digito demonstrat rogans vt in il-
 lam oculos coniciamus: *Vides hanc mulierem?*
 Vultum illius considera formosum, verecundia
 coloratū, vt illi dicere liceat quod sponsa: *Quasi*
fragmen mali punici, in gena tua. Oculos pende-
 re fontes, non aquas sed gemmas Orientis sca-
 ruerentes pretiosissimas: imo sunt illis multo pre-
 tiosiores lacrymæ quas effundit vberissimas. Ma-
 ius illius myrrham distillant super pedes Do-
 mini pretiosam, dum illos vnguento tingit odo-
 rifero. Capillis suis illum ligat, vt in perpetuum
 illi fixa cohareat. Ipsa cumulus est miraculo-
 rum tam multiplici plena gratia, quam ante fecer-
 ituribus: illam etenim vt opinor Maria prædixit
 dum ait: *Babylon dilecta mea posita est mihi in*
miraculum.

Si heri Pharisæi Christum circumdederunt vt
 suis sacrilegis illum irritarent actionibus: hæc
 illum hodie circumdat, mille Christo delatura
 obsequia adeo diuina & grata, vt ipse Dominus
 ea sigillatim expendat, intendens vt nos illa quo-
 que consideremus. O arcum formosum in Ecce-
 lastico celo ruilum, quo nostra solidatur infir-
 mitas & timor expellitur: multo venustiori illo,
 quem Deus Noe dedit in misericordie suæ, &
 pacis cum peccatoribus testera securissimam:
 vnde nõ minor iure de hoc interpretamur, quod
 Eccl. 4. 12. *de illo profert Spiritus Sanctus. Vide arcum & be-*
nedicere eum, qui fecit illum: valde speciosus est in
splendore suo. Formosissimus arcus celestibus cir-
 cumamictus splendoribus illum intueri & mille
 benedictiones atque gratiarum actiones illi im-
 petire, qui creauit illum, tuisque illum oculis
 proponit, ad solamen tuum & instructionem: vt
 tanta nos lux minime excæcet, necesse est vt
 illa nos gratia corroboret: illam igitur median-
 te celestis procuratrice postulemus, dicentes. *Aue*
Maria.

S. I. *Doces nos hodie in hac muliere Domi-*
ni vel in speculo maris auci prædicam
Theoria quam heri de ouibus suis pro-
solit.

Actæ Scripturæ studiosos monet D. Basil.
 Spiritum sanctum eiusdem auctorem adeo
 prouidum esse, quatenus illā intelligamus,
 vt quod in vna parte nobis obscure dixit verbo-
 tenus, & theoreticè, in altera manifestè dicat, &
 exemplis, & praxi, & operibus. Doctioribus nota
 libap.

est Aristotelis doctrina, nihil esse quod sic do-
 ctrinam declaret propositam, verboque exhibi-
 tam, quam exemplum in quo completur & ope-
 re perficitur. Optimè suos instruit Mathematici
 eus, quando voce proponit, quid sit triangulum, 9. 3.
 & quales eius species ex angulis rectis & obli-
 quis: porro hæc omnia clarè manifestat, quan-
 do quod auribus instillant, oculis obicit inspi-
 ciendum, illasque species in tabula vel charta doctis
 pictas demonstrat. Bene docet magistra puel-
 lam qua ratione conficere debeat futuram ne-
 xilem siue reticulatam tot filis & bacillis, reser-
 uando tantos in hanc & tantos in alteram par-
 tem, Porro melius, id capit quando illi proponit do-
 exemplar, in quo opere ipso patet quod illi ver-
 botenus explicauit.

Hoc idem agit Spiritus ille Dei, præceptorum
 præceptor vt nos doceat: reddatque sapientes in
 eo, quod in nobis inaximè conducit: etenim aliquā-
 do nobis in SS. literis suis verbo loquitur &
 eruditione, quid nostri sit muneris: & alias idem
 nobis opere proponit & executione: illa etenim
 praxis oculis expostita, declarat illam theoreticam
 quam auribus pridem instillauerat. Primum pro-
 missum à sponso celesti sponsæ suæ iuratum &
 primum monile in principio amoris sui illi præ-
 sentatum ad ornatum & pulchritudinem, legi-
 mus fuisse quasdam muræulas affabrè expolit-
 tas: *Muræulas aureas faciemus tibi vermiculatas*
argente. Muræula, teste Diuo Isidoro, piscis est
 oblongus instar colubri vel serpentis, qui se in-
 star circuli circumcludit: quia de causa hoc no-
 mine catenæ vocatur, quia collo circumuolu-
 tur, & nomen muræulæ, quod est diminutiui
 attribuitur carenulis, quas domicellæ de collo
 suspendunt, & ita declarat D. Hieronymus hoc
 nomen: loquens de muliere ornata, sed maxi-
 mè propriè sicut interpretantur D. Gregor. & D.
 Bernardus attribuitur inauribus; quibus aures
 perforatæ ornantur illæ sunt propriè muræulæ.
 Sponsus itaque sic sponsæ loquitur. Monile pri-
 mum tibi à me tribuendum quo te venustam
 gratatque reddas, sponsa mea muræulæ sunt
 auræ tuis auribus appendendæ non plauræ sed
 elaboratæ, & vermiculatæ argento. Sunt inau-
 tes (sic Diu. Gregorius cum Diu. Bernardo) ela-
 boratæ in modum muræularum, quibus miri-
 ficè signatur verbum Dei doctrinaque fidei, or-
 natus nostris auribus eportunus; quibus perci-
 pitur & proprio quodam modo ingreditur: et e-
 nim signum maximè securum & seruitutis indi-
 catorium apud Iudæos, expresso legis decreto, *Exo. 27. 6.*
erat, aures habere perforatas & hoc erat illius & Deus.

M m m m 3. tempo. 19. 17.

III.
 Alegoria
 de mu-
 ræulis
 aureis.
 Cant. 1. 10.
 Lib. 12. E-
 thymo. ca.
 6. & l. 19.
 cap. 3.
 Epi. 15. de
 laud. A-
 sella.
 In cap. 1.
 Cant.
 Ser. 41. in
 Cant.

temporis clausus sine S. quo fertos perpetuos inurebant.

Symbolum maxime proprium simplicitatis promptaque ad vocem Domini obedientie apud gentiles, erat muræna, si Pierio credimus; quia cum ita sit quod ad pisces, quia sub aqua vivunt, vox non penetret, nec audiant (quibus natura proinde auditum non concessit) muræna tamen aures habet adeo patulas & excitatas, ut ad unum sibilum, quo ex litore maris illam serpens vocat eius consors de quo concipit, ilico & fulgure velocior accurrat, quam diligentissimè. Hoc præmissio perpende quam eleganter & proprio Hieroglyphico cælestis sponsus exponat doctrinam fidei suæ cælestis, diuinique verbi per inares in modum murænarum; quibus aures perforate adornantur: quia eius doctrina aures exigit ita subditas & obediētes, sicut est intellectus in captiuitatem, redactus in obsequium fidei: quia sicut talis, iuxta Apostoli dictum, hanc recipere debet doctrinam sine replica sine contradictione, atque ad illam accurrere murænae promptitudine, quam ipse Deus per psalmistam exposuit: *In auditu auris obediuit mihi.* Hic primus est cultus & ornamentum, quo cælestis sponsus sponsam animam dignatur ad aurium ornatum; diuina scilicet sua doctrina, quia primum quod Deus tribuit, doctrina est sua cælestis, qua loquitur illi, docet illam & instruit, ut ait Apost. & discursu illo mirabili illi proponit: etenim nemo negat, quin ad salutē nostram sit fides absolute necessaria: *Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Ut illam assequamur requiritur verbum Dei nostris auribus instillatum. *Quomodo credent ei, quem non audierunt?*

Ps. 17. 45.

III.

Doctrina primum est sponsæ ornamentum.

Rom. 10.

20.

83

4

Ps. 147. 19

Hoc est primum monile pretij inestimabile, ipso Dauide teste, dum beneficia decantat à Deo populo suo electo, concessa dicens: dedit illi verbum suum donum adeo singulare, ut tale quid nulli tradiderit nationi: *Qui annuntiat verbum suum Iacob &c. non fecit taliter omni nationi.* Vnde Apostol. vltimè progressus, ut beneficia à Deo populo suo præstita eaque singularia commendaret, sic ait: *Quid amplius Iudæo est? Quæ plura Iudæis, quam Gentilibus Deus munera contulit? Multum per omnem modum. Primum, quia crediti sunt illis eloquia Dei.* Prærogatiuis eminentioribus Deus populum suum honorauit: etenim primo loco suam illis impertit doctrinam verboque suo diuino illos collustrauit. Prægrande beneficium. Hoc igitur primum est donatum quod illi spondet in figura inaurium velut murænarum, auribus aptissimum: atque illas

esse *Aureas vermiculatas argento.* Quis vidit in auro quidquam argento excludi? E contra vñus habet ut argentum auro decoremus, Cæleste Verbum panditur hic mysterium, Inauris seruit auditui & Dei figuræ seu figuræ vermiculatae recreant oculos. Aurum cæteris supereminet metallis, quia & Dei teis doctrina cæteras longè præcurret, ad cuius altitudinem nulla potest contingere: tanta supra reliquas est eminentiæ, quanta diuinus intellectus, ex quo procedit, creaturarum suarum intellectus superat excellentia: Porro elaborat in illa quasdam imagines argenteas, exempla scilicet: modo parabolas & similitudines, quibus utrumque testamentum abundat: nunc opera, quæ conspectui obicit animæ consideranda, ubi eius oculi nunc conspiciunt, quod ibi aures eius intellexerunt.

His omnis quæ in veteri legimus testamēto: in quo si in vna parte cælestes proponantur auditui doctrinæ: in altera diuina panduntur historiae inspicendæ, quæ oculis obiciunt, quod illa auribus propulerant, nam si hoc loco dicat auditui vt. *Auertas oculos tuos à muliere,* in illa contuendum statuit Davidem ardescētem: quia suos coniecit oculos in mulierem forma venustiorē. Quod si hic tibi dicat, vt aduersitas ab infidelis quantumlibet acerbioribus, tuam in Deum fiduciam spernere conicias: ibi Susannam tibi proponit illis circumcinctam; quæ ne puncto quidem à fiducia suæ constantia decessit. Quod tibi ad autem prædicat, vt pauperes benignus excipias, quia Deus à dextera adhiit pauperis: Hoc oculis exhibet in pauperibus Abraham: etenim sibi persuadens veros se suscipere pauperes, ipsum Deum in Angelis suis peregrinum largo suscepit hospitio.

Idem in nouo testamento potius considerandum docet Saluator noster verbo prædicationis diuites adstringi ad eleemosynam, erogationem sub pœna condemnationis & animæ perditionis: pauperes autem suas patienter debere tolerare necessitates, ut in paupertate sua saluentur. Ita nonnulli rudiores hanc minimè capiebant doctrinam, ut quia avari erant, illam exhiberent: sic habet Euangelium: *Deridebant eum Pharisei, qui erant auari.* Illico Dominus doctrinam hanc excludit & figurat efformat illis seu historiam diuitis Epulonis, qui in æternum perit ob denegatum pauperi subdium ad ianuam illius accedenti: similiter & Lazari egestate confecti: hic enim ob patientiæ meritum quo seas modestè tulit arumnas & vulnera, perpetuum adeptus est beatitudinem. Eleganter Christus dixerunt.

V.
In veteri & nouo testamēto probatur.
Ecclesi.
9. 8.

differunt ostendens nobis præcisè necessarium, vt infirmos sponsi expectemus aduentum, & bonorum spiritualium cõmuni iocis iudemus. Has in aures parabolis exornat decem Virginum, quarum quinque prudentes laudantur, & alie quinque fatuæ vituperantur, & famulorum, quorum nonnulli diligentes, alij in negotiando foecodes extiterunt: ostendens loitem illorum optimam & aliorum pessimam: illa namque figuræ oculis obijciunt, quor aures verba significarant. Hoc idem significat labrum illud aquis regurgitans limpidissimis, ex Dei præcepto in tabernaculo constitutum, & ministris suis in lauacrum: nam decreuit vt circumdaretur speculis eorum oculis expolis qui in eo se lauabant: *Fecit labrum æneum cum basi sua de speculis mulierum, qua extubabant in ostio tabernaculi.*

VII.
Allegoria
de labro
æneo.

Ecc. 38.3.

Communis habet Hebræorum opinio, quod multæ mulieres quæ prius mundi vanitatibus impudicæ semierant ad Deum & meliora conversæ mansionem in tabernaculo eligerent sibi ordinariam, sicut postmodum sanctissima Anna in templo, cui sua consecrabant ornamenta, præsertim specula, vt pote quibus ad corporis vultusque compositionem vsæ fuerant. Ex illis præcepit Deus multa circumeica labri appendi. Doctrina Dei aqua dicitur nostris maculis culpisque eluendis mundissima: *Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus iniquitatibus vestris.* Sic Deus per Ezechielem: *Mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis.* Ita Christus discipulis suis. Ex illis aquis labrum diuinæ Scripturæ, & doctrinæ componitur Evangelicæ, quod singulari consilio dicitur æneum. Primum ob firmitatem suam & stabilitatem, secundo quia ex sententia sapientum, æs honoram deuorat sapientiam quæ per totum circumquaque mundum extenditur. Ita notat D. Hieron. rationem allegans cur Deus Græcos sub figura æris denotauerit in statua Nabuchodonosor: *Æs est vocalissimum, ex illo constabant campanæ, cymbala, & tubæ.*

Ecc. 36.
25.
Ierem. 15.3.

In cap. 2.
Dan.

Psal. 18.5.

Idcirco per hanc figurâ doctrina proponitur Euang. quâ ad maiorem eius expressionem, Salomon postmodum vocauit mare æneum, superque duodecim boues æneas constituit ad quatuor mundi partes delinatas, significans diuinâ hanc & celestem doctrinam, quam duodecim Apostoli per quatuor mundi cardines essent prædicaturi, patris sui Dauid complens oraculum. *In omnem terrâ exiit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum.* Cæterum noluit in sola aqua consistere: sed in super oculis nostris circumquaque specula proponit, intelligo historias, figuras,

& parabolâ in quibus hanc videamus doctrinam exercitâ & impletam operibus.

Heri doctissimus omnium magister doctrinam nobis proposuit sublimam in materia diuinæ suæ & æternæ prædestinationis, & nobis conditio-
VIII.
Quinque
Christi
Mag-
dalenâ.
verbis indicauit signa ex quibus aliquo modo nes oñi
liceat conijcere quinam sint de numero præde-
Christi
stimatorum, de quibus locutus est sub figura o-
in Mag-
dalenâ.
nium suarum, nobisque dixit earum conditio-
nes esse quinque quas in medium adduxit. Pri-
ma: quod audiant vocem eius: secunda: quod il-
lum sequantur: tertia: quod in manibus eius firmæ
sint, in quibus ita fortiter eas custodit vt non sit
qui eripiat. Quarta: quod illis det vitam æternâ
per eminentem quandam gratiam, qua nunc po-
tuntur, & gloriæ possident principium: tandem,
quod non peribunt in æternum, & si in peccatis
cecidissent, in eo minime perseverabunt. Nota
est hæc doctrina, quam licet heri verbo declarauimus,
nobis conueniebat exemplum in quo huius
theoriæ praxim attenderemus: hoc nobis hodie
Dominus in suo proponit Evangelio, & super
hanc doctrinam aures nostras intinctam
in conspectum profert vermiculatam figuram
cuiusdam mulieris, ovis suæ, in qua nobis ad o-
culum exponit, qualiter vocem illius audiuerit,
illum secuta fuerit, diuinis eius in manibus se-
cura, quam nemo potuerit illis euellere, & quali-
ter illi gratiam infuderit, pacisque principium,
qua in gloria sancti perfruuntur, eamque saluam
& incolumem in æternum reddiderit.

§. 2. Similiter in hac muliere nobis exponitur
in praxi theoricæ materia De poenitentia,
paterq; illud de Psalterio, *Nox nocti indi-
cat scientiam.*

N Edum nobis prædicta declaratur theoria
de oibus Christi, sed etiam illa in ma-
teria de poenitentia quam crebro Domi-
nus propulerat, cum videret diuinâ eius boni-
tas peccatores anxios, & criminum suorum op-
pressos oneribus, iis fatigatos atque in anima &
conscientia doloribus vexatos non tolerandos, de
quibus heri; illis ait eorum in hoc consistere re-
medium, si ad illum humili corde & contito
conueniant, protektatus, quod in sinum eos re-
cepturus esset misericordiæ, tota qua posset pie-
tate clementissimus, eorû onera alleviaret, imo
tolleret, & illius iugum in se recipietes quiete dona-
ret perfectissima. *Venite ad me omnes, qui laboratis* Matth. 11.
& *onerati estis & ego reficiam vos. Tollite iugum meum* 23.
super

super vos etc. iugum meum suave est & onus meum leue. O Domine quam mihi circa hanc doctrinam offeruntur difficultates? An onera sunt deliciarum quibus affatim abundo? An meae me tribulant voluptates? Imo potius in his meum credo gaudium & meam latere voluptatem. An leue pondus est penitentia? An suavis peccatorum plantatus? Hanc perpende doctrinam in muliere practicatam: Ecce multi v. quæ demonstrat quam graue pondus sit deliciarum quibus hæcenus inordinat: quam graui Satanas illam pondete premebat, & quam quæta vixit Christi pedibus aduoluta, collumque suum iugo inferens penitentia, quanta pace in anima stuebat: Docuerat hic primarius professor & varias in materia de penitentia lectiones explicauerat, declarans nullum sine illa peccatoribus esse remedium.

Matt. 4. 17
Luc. 13. 5.

Panitentiam agite etc. nisi penitentiam habueritis, omnes similiter peribitis, quodque illa facienda esset ex animo & serio peccatum omnino deferendo, in toto corde ad Deum recurrendo, præterita desinendo flagitia, pro illis integrè satisfaciendo, atque nouam in futurum vitam exordiendo. Domine mi hæc verbis prolata sunt, exemplum desidero, quo melius intelligam, quo videam illud mandatum executioni Igitur. Ecce mulier. Speculum hoc iutuere labro suspensum Evangelico: etenim de omnibus te plenis instruet. Hic confidenda quam serio, qua mente dolore, lachrymis, & perseverantia tibi sit ampl. etenda penitentia: Ecce mulier.

I. Interpretatus est D. Ambrosius, historiam David, eius adulterium cum Bethsabæ, eiusque proditorium Vriæ homicidium. Ait autem se cum gentilibus acriter de hoc disputasse, nec non cum Iudæis Christianis grauem habuisse questionem. Illi perpendentes quanti faciamus Davidem, que in Evangeliste nostri in Christi generatione statuunt primicetum, nos exhibuit nasque suscipiunt: ecce ouales illi sunt, quos in catalogo sanctorum cæteris præferunt vtpote sanctiores: hominem a iulterum, homicidam, mudoque scandalum. Perpende pariter quis Christus sit, qui familiae suæ caput hominem elegit multiplices crimine notissimum. Respondet D. Ambrosius, fatui estis multumque stolidi: etenim primò nobis cõuenit scire Davidem fuisse hominem, & ad hoc illum in suis perpende miseris: sunt enim hæc nostræ naturæ corruptæ congenitæ. Quid mirantur quod vix potentissimus & Rex illustrissimus ex vna parte: atque ex alia in occasione conspectus semine formosissimæ, labilem se prodar & infirmum? Quæ iuuenias potentes qui peiora apud

II. Davidis lapsus excusatur.

vos non committant & deteriora? Quæ crimina Romani Cæsares non commiserunt? Potestas ubi adest & occasio: quis est qui non corrumpat? Arduum hoc & operosum: Nec mea tantum hoc sententia, difficile iudicatur, sed etiam sancti Salomonis proverbii impossibile iudicium est, qui suo doctus exemplo, ait, Ligabit quis ignem in sinu, & vestimenta eius non comburent? Vel ambulabit quis super carbones ignis pedes autem non comburent? Etenim vt miraculum hoc habetur vultque Deus omnes intelligant: quod si peccatum velis auferte, auferas occasionem necesse sit. Igitur sic est quod hic David se hominem aliis similem esse patefecit: verumtamen se sanctum exhibuit in eo quod ad vnicum verbum quo Propheta Nathan illum admonuit, se conuerterit. Tu dixeris vtrum Reges vestri audiant & auscultent eos à quibus placidè corripimur? An hic inualuit mos inter legis vestrae potentissimos? Scrutamini Regem vestrum Herodem quem Ioannes corripuit adulterum: numquid non illum capite multauit? Deinde Achab, in quas non compulit Eham angustias?

Verba Dni Ambrosij conuenit attendere: Peccauit David, quod silent Reges, sed penitentiam gessit, fletu ingemuit, quod non solum Reges. Confessus est culpam, obsecrauit indulgentiam suam fratris deplorauit criminam, ieiunauit, orauit. Confessionis sua testimonium in perpetua secula vulgato dolore transmissit: quod erubescunt facere priuati, Rex non erubuit confiteri. Qui tenentur legibus, suam auident negare peccatum de dignantur rogare indulgentiam, quam petebat, qui nullis tenebatur humanis. Iam in eadem apologia magnam illius appendit penitentiam: Qui lauabat per singulas noctes lectum suum, lacrymis rigabat stratum. Vos ipsi culpam attenditis, qui am commisit vt homo: penitentiam non attenditis, quam fecit vt sanctus, nos ipsi illam attendentes, eum magnificimus & laudibus extollimus, caputque statimus penitentium: non illum v. lipendimus aut habemus vt peccatorem, sed veneramus vt penitentem & statimus penitentia præceptorem, in quo insimul Domini Dei nostri laudatur patetque misericordia. In secunda veto apologia capite sexto sic ait: Talis auctor Domini corporis fuit eligendus. Etenim Christus in seipsum venit peccatorum vt illis gratiam impertiret, culpæque remitteret. Idcirco nominatur Bethsabæ, Thamar Rahab. Vt omnes homines redempturus, beneficium suum à maioribus in honore. Aliam quoque fuggerit rationem his verbis: Vt omnes intelligerent maiorum probra non posse posteris esse dedecori. Quodque

DIVVS
AMBR.
Apolo.
1. c. 4.
III.
Davidis penitentia sequenda proponitur.

117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

homines, & dicit: Peccavi, & vere deliqui. Quando
 Davidem consideras, quod oculos aperiens in-
 serumque perpensis statum in quem per pec-
 catum incidere animæque periculum, peniten-
 tiam aggressus est, alteram adeo ut oculi fon-
 tes fieri: ita copiosi, ut illis stratum suum riga-
 ret, tantisque ederet gemitis, ut cor illi diuelli
 posse videretur. Quando ad mentem reuocas
 Regem Manassè, cuius cum innumera essent
 peccata atque eorum demerito se manibus tra-
 ditum iuge, et inimicorum carcere neruisque
 contrictus, verum adeo coepit agere peniten-
 tiam, ut ignis de celo visibilis descenderet qui
 catenas & compedes liquefaceret, quo corpus
 illi liberum daretur, iudicium sanè libertatis qua
 anima illius gaudebat: & seipsum ad non parua
 dispoiebat bona temporalia & cælestia multo
 præclariora. O qualem producit effectum ipsos
 homines intueri: si namque tu carne constes, non
 illi ære solidi: si tibi dolorem inferat disciplina:
 non erant illi insensibiles.

IV. Non vacat mysterio quod Deus statuit spe-
 culâ, quæ circum circa labrum aquarum æneum
 appenderentur, de mulieribus sumerentur, quæ
 prius mundi feruerant impudicæ vanitatibus:
 De specula mulierum. Erant in Israhel, inquit R. A-
 braham inter Hebræos celebres, quæ spreta munda
 vanitate, sua specula Domine offerrebant, quia non
 erant illis opus. Domine, numquid convenientius
 fuisset, uti tabernaculi atque aquarum mandata,
 specula quædam appendere noua quæ nec terti-
 gissent, sed nec vidissent quidem femine cordis
 pollute luxurie nec quibus ad vanum corporis
 sui cultum vsq; fuissent? Nequaquam! sed ab il-
 lis sumi ratio inuadebat: etenim sunt illa effica-
 ciora maiorisque ponderis ad eorum puritatem,
 qui ad illas aquas se loturi, contentent. Satis
 amplè perpendit D. Gregor. rationem amici Iob
 & viri sapientis: hic exponit pluribus verbis me-
 dia, quibus Deus peccatores ad vitæ frugem re-
 uocat meliorem. Aliquando (sic ille) Deus illum
 timore percellit, cor horrore concutit, animam
 vocibus inquietat, periculum cui subiacet pro-
 ponit immensissimum, penas inferni inex-
 tinguibiles, ad quas festinato properat: Per som-
 num in visione nocturna, &c. ut auertat hominem
 ab his quæ fecit, &c. eruens animam eius à corrup-
 tione, & vitam illius ut non transeat in gladium.
 Alias corpus doloribus exerciat, quibus in le-
 sculum eger deicitur, & ad portas accelerat
 mortis, quibus in se reuertitur peccator cogitat
 spondetque lauiora: Incepit quoque per dolorem
 in lectulo, & omnia ossa eius marcescere facit &c.
 Consumpta est caro eius à supplicijs, &c. Præclara
 sunt hæc remedia, & quibus Deus frequentius
 vtitur. Nihilominus non parum proficit oculis
 exempla proponere Sancto-ru, qui homines fue-
 runt eis similes, eadem debile infirmitate carne
 eadem & ossibus constantes, quos nec delicia
 detinuerunt nec asperitates exterruerunt, & ad
 Deum ex toto corde penitentes conuersi sunt
 mutati in Angelos, qui prius diaboli fuerant, &
 Spiritu in Dei obsequio currentes feruentiori
 quam ante diabolo fuerant famulati. Respiciet
 Hieron. Bapt. de Lanza Tom. III.

L. 24. mer.
 c. 8. vsque
 ad 12.

Iob 33. 13.

Iob 33. 27

Iudicabat D. Iacobus, se nobis manus pedes-
 que colligasse quibus diuino nos dedicaremus
 obsequio, atque cõtinuis ad Deum recurremus
 orationibus exemplo Varis Eliæ: quia homo es
 rat similis nobis: Eliæ homo erat similis nobis pas-
 sibilis. Quid te labores exterruit: Deique percel-
 lit obsequium? Quod homo sis elumbus, infir-
 mus carne molli & robore languidus? Eliam ti-
 bi stare ob oculos, tibi similem, iisdem tecum
 subiectum passionibus: de sanctis tale fertur ho-
 mines iudicium, quale de populo alterius natu-
 ræ, & de viribus in ea non æqualibus: sicut illi
 de terræ promissionis incolis: illos enim statura
 indicabant inæquali compositos alijs progenitos
 parentibus ex gigante illo monstruoso Enac:
 quocirca confingere cum illis tutum non esse
 illi que animam illis aufererebat, dixit: neque
 Moyse Venimus in terram ad quam misisti nos, quæ
 reuera sunt lacte & melle, sed cultores habet: seruis-
 simos. Serpem Enac videmus ibi &c. Monstra que-
 dam filiorum Enac de genere giganteo quibus com-
 parati, quasi locustæ videbantur. Prostrant in me-
 dium animosi duces Iosue & Caleb: anim que-
 vah, viri effeminati, recordes animo in becilles: an
 vobis ergo perinaditis homines illos æreos esse
 nobisque dissimiles? Carne & ossibus constam si-
 cut & nos, & nostra natura eorum nequaquam
 est interior. Hoc nobis D. Iacob inquit: Eliæ
 homo erat: nomen illud Passibilis nescim signifi-
 cat, quod carnem haberet ita passibilem & mit-
 ferijs subditam sed quod iisdem passionibus esset
 obnoxius, quod affectus motusque pateretur ho-
 minis

v.
 Elias pro-
 ponitur
 in exem-
 plum.

Num. 13. 18.

N n n n n

minis ira bileque exardesceret, illum affligeret melancholia, fames, sitis, laborque sicut & nos cruciaret. nihilominus animum eius roburque considera quo tantum à Deo consecutus est, ut lingua sua clavis esset cæli, ut nunc aquas ignem alius pro voluntatis arbitrio educeret: nam illud tuam condemnat tepiditatem & carnis tuæ redarguit adulationes, commotiones & oppositiones. Hoc autem ita verum est, inquit D. Gregor. ut exempla hæc vitæ Sanctorum Deus producturus sit in iudicium quibus peccatorum condemnet excusationes, quibus eos eorum opprimat & rationes eincat oppositas: quandoquidem illi naturam, quam nos, non habuerint robustiorem.

Hoc (inquit) Deus indicavit D. Joanni, quando imaginem quandam ostendit illi futuri iudicij eternum dicit. *Libri aperti sunt, & alius liber apertus est qui est vita, & indicati sunt mortui ex his que scripta erant in libro.* Liber & libri & omnes aperti sunt? Quis hoc rei? Ecce labrum hic speculis suis circumornatum. Liber lex Dei est eiusque doctrina sanctissima: libri circum circa suspensi vitæ sunt gestaque sanctorum, qui ad amulum legis decreta custodierunt: his probatur aperte tibi quoque eius observantiam fuisse possibilem: quandoquidem illi ex alio metallo, aliaque non sint natura compositi. Homines fuerunt tui simile: ex carne & ossibus, qualis & tu, à Deo compacti. *Libri aperti referuntur, quia sanctorum tunc vitæ conspiciuntur, in quibus mandata cælestia opere impressa cernuntur, & indicati sunt mortui ex his que erant in libris, quia in æterna vita iustorum, quasi in expansione librorum legunt bonum, quod ipsi agere noluerunt, atque ex oculis qua fecerunt, comparatione damnantur.* Igitur in tui beneficium & salutem illos intrare homines, in quibus oculi tui cernunt legem Dei exactius observatam, cuiusque auribus prædicatam: Ne ergo unusquisque tunc videns eos, quod non fecit desinat: nunc in eis quædam imitetur attendat.

Optimum remedium peccatoribus ad salutem quo ad penitentiam lamenta conuertantur. Si sanctos a tendant, qui ex animo conuersi sunt: nam diligentia, qua ipsi sese penitentiam dederunt operibus, nostram excitabit concordiam & arguet tepiditatem, qua penitentiam lanceata sustulimus. *Respiciet homines, & dicit: peccati, & vere deliqui.* Porro Dominus hoc in Evangelio, claris exposuit: non enim illi sat erat suam nobis tradere doctrinam figuris vermiculatum viorum, sed etiam feminatum: *De speculis mulierum: ecce mulier, inquit Euang. Videt hanc mulie-*

rem? Inquit Dominus, illam intrare: non enim est robustus, sed mulier infirma, femina delicata: perpende, qualiter planetum incipiat penitentia lux, qualiter agnoscat peccata, se horum fatum teatur auctorem, qualiter fundat lachrymas, quæ ratione ipsi omnibus satisfaciat, quibus ante deliquerat, medium assumens in sui remediū quod illi damno fuerat, qualiter Deo his seruiat quibus illum offenderat, quam constans pedibus illius assistat, donec verbum illud audiat, quod nullum illi incutiatur. *Remittuntur tibi peccata tua.* Quomodo se disponat, & ita perfecta fiat pacis cælestis civitas, ut dici possit: *Vade in pace.* Illam tu intrare, qui peccator es, ut ex illa tu discipulus addiscas.

Rationem exhibent D. Ambrosius, D. Augustinus, qua intelligamus cæleste mysterium quod Paulus mista verbis quibusdam obscurioribus exposuit circa illa, quæ Deus in nominis sui gloriam disposuit, decernendo noctes & dies, dicit etiam: *Dies diei erunt verbum, & nox nocti indicat scientiam.* Familiare est SS. literis per dies sanctos significare propter gratiam lucem, qua potius tenebras, in quibus semper ambulat. Ita D. Paulus: *Vos autem fratres, non estis in tenebris, &c. omnes enim vos filij lucis estis, & filij Dei: non sumus noctis, neque tenebrarum.* Sunt in Ecclesia iusti, sunt & peccatores, omnes oportet instrui: tui qua ratione adeptam conferuent sanctitatem, in ea crescant semperque proficiant: peccatores qualiter per penitentiam gemitus suæ debeant consulere reparationi, vniique euadere sanctissimi.

Eo sine in ea ponit dies & noctes: id est sanctos, qui sicut dies semper in luce ambulauerunt baptisimi conferuando innocentiam, & vitæ puritatis statum eminentiorem, & peccatores, qui sicut noctes, obscuro fuerunt ex caligine peccatorum, sed per penitentiam mutati sunt in dies, vniique euaserunt sanctitate præcipui. Omnes docent, omnesque euehit in præceptores. Sancti sanctos instruit: etenim illis proponunt qualiter esse debeant perfectiores, virtutum studere augmento atque ad gratiam dona se disponere copiosiora, & qui peccatores fuerunt, peccatores redargunt qualiter hunc viuendi morem, missum faciunt, veram amplectendo penitentiam: *Dies diei erunt verbum, & nox nocti indicat scientiam, Dies diei erunt verbum.* Quamto verbum hoc: *Erunt verbum*, videtur (sic Diuus Bernardus, idem exponens) esse indecentius, tamto mysteria complectitur eximiora: nam idcirco vitæ illo Spiritus sanctus.

Apo. 20. 12. VI. Via Sanctorum libri est ex quo iudicabimur.

D. Gregor.

VII. Magda- lena penitentia. VIII. Quando dies diei erudiet verbum & nox nocti indicet scientiam. IX. Erunt verbum spiritus sanctus.

ritus S. vt noueris quod ructus primū habeat, quod sape te reluctantē proueniat, nec legibus D. BERN. subit mundanæ urbanitatis: *Quas tu tuo ructui Serm. 67. leges impones, uel regulas non recipis tuam mod- in Caus. rationem, non à te compositionem expectas, non ante med. commoditatem non oportunitatem requiris, per se ex intus nō modo cum non vis, sed & cum uescis, erumpit, euulsus potius quam emissus.*

Secundo: de plenitudine proficit stomachi, & illud redolet, quod in illo siue malum, siue bonum absconditur: *Odorem portat ructus, quando- que bonum, quandoque malum, pro uisorum ex quibus ascendit, qualitatis: redundant electi misericordiā donis, gratijs, Deique consolatione: vnde uerba illis de ore profuunt, uelut ructus ex hac plenitudine, qui refert, istasque declarat gratias, misericordias & gaudia quibus affatus replentur. Hoc enim, inquit, David ce- cinit. Magnificentiam sanctitatis tua loquentur*

*Ps. 44. 5-7. &c. memoriam abundantia suauitatis tua eru- ctabant. Gaudijs bonisque Dei plene cumulatur. Replebimur in bonis domus tuae. Gratijs impientur Spiritus sancti ut uidimus in Apostolo illis etenim uerba de pectore profiliunt tanto impetu, ut D. Petrus dixerit: *Nen possumus non loqui,**

Act. 4. 10. Joquatur nunc D. Bernardus: Bonus ructus ex Dauid qui ait, eruclauit cor meum uerbum bonum. (Venite, audite & narrabo omnes, qui timetis Deum, quanta fecit anima mea.) Repleti sunt Apo- li Spiritu sancto, & eruclantes omnia implerunt bonitate. Qualiter docebat Apostolus, ut dies quidam fulgidissimus eos, qui dies sunt uerba

2. Cor. 7. 4. haec eruclando: Repleti sum consolatione, super- abundo gaudio & quibus perfectos docet diuina gaudia, quibus supra modum demulcetur, & qualiter illis sit agendum, ut istem perfruan- tur.

X. Idem perpende in Apostolico Patre nostro Quales Sancto Dominico, & in humano Seraphin San- fuerit ro- to Francisco alijsque quam plurimis; quænam- tus san- uerba de eorum ore procedebant, uelut quida- ctorum. ructus de plenitudine spiritus emissi, quo in a- nima replebantur, quibus Dei misericordias illis eloquuntur qui Deo famulantur, sanctos in- struendo, qua ratione ad sanctitatis valeant a- pte peruenire. Porro noctes pariter statuit, quæ noctes doceant: *Nox nocti indicat scientiam.*

Lib. 2. de paenit. c. 6. & 109. Pauca sunt ex iudicio Diui Ambrosij, quæ ut benehant, magis discere oporteat, quam uera poenitentia. Hæc scientia quedam est, quam non omnes capiunt, non omnes norunt: ut e- nim dicemus, nec ipse Indas illam facete probe

nouit, licet peccati sui poenitet eum, sacerdo- tes consuluerit & receptum traditionis suæ pre- tium congruè restituerit: nec Esau illam facete sciuit, lacrymas licet fuderit ueteriores, nec An- tiocho illa profuit, quam tanto licet dolore multisque emendatione sponderit iuramen- tis, & integram addiderit satisfactionem. Eo sine statuit Dominus magistros scientia præcla- ros, qui hanc peccatoribus proponant scientiam: *Nox nocti indicat scientiam.* Ecce hic pecca- ores, inquit D. Ambrosius uobis Dominus magistram Lib. 2. de exhibet in hac materia sapientissimam: *Ecce mu- panit. c. 8. lier que erat in ciuitate peccatrix, quam nobis in Ecclesia sua primæ cathedræ magistram tribuit, quæ nos scientiam doceat & oculis uelut luci- dum speculum exhibeat in praxim totius hu- ius theoricæ de hac materia conspiciamus. Om- nibus qui uolunt ueniam promereri, magisterium præbet. Illam igitur eiusque spectemus actiones: idcirco namque Euangelista Lucas, ex mente D. Gregor. Nyssen. ut pictor eminentissimus in Orat. ad huius peccatrici poenitentia nobis eam deferi- eos qui bit à nobis faciendam, & uelut medicus exper- acerbis- tissimus ex illis omnibus unum præscribit Reci- iudicant, pe salutare: *Lucas animorum magi, quam corpo- rum medicus, præsentem hanc nobis, non tam nar- rationem quam planè appositam agrotantibus: exhibuit medicinam, uerba sunt Diu. Gregor. Imo ea L. 3. cont. de causa solus ipse inter Euangelistas (ut notat her. c. 1. 4. Diuus Irenæus) haec de poenitentiæ scripsit histo- riam.**

§. 3 Rogabat Iesum quidam Phariseus: *Docet vos Phariseus iustum esse, ut ex parte ustra Dei ministri seruiatis, lausque eos excipiat, quibus cum Tobia, uos decet esse gratissimos.*

S istamus paululum in hoc uerbo *Regabat,* sicut Diuus Thom. in alio simili. Est præ- teriti imperfecti, quod actionem signat incipiam & productam, non tamen finitam, & duo significat: unum ex parte Pharisei, alterum ex parte Saluatoris. Ex parte Pharisei actio- nem indicat imitandi Dominum repetitam: e- tenim semel & bis, iterum & sæpius illum ro- gabat, ut cenam sumere in domo illius Chri- stus dignaretur: ex parte Christi declarat, quod non ad primam imitationem conuiuium acceptauerit, uel secundam, sed non nisi ad ma- gnam instantiam & sero tandem aliquando. N n n n n Vterque

Vterque laudandus est de bono opere, ille in multiplici prece Christo oblata, ut conuina ueniret ad mentem, & Dominus in non acceptando nisi semel istaque precibus motus importunis.

Vos instruit Pharisæus, nos vero Saluator. Urbana te docet comitas amoris & gratitudinis iudicia debita prædicatori, Confessario, præfatio & ministris qui salutis animæ tuæ gerunt negotium: nam luadet æquitas ut te ipsum memorem exhi eas, desiderans ipsis placere, demulcere gratulari, illos semel & bis ad mentem inuitans & hilare conuincens. Nemo melius hoc expressit quam D. Paulus scribens Theſsaloni cenſibus: *Rogamus autem vos fratres, ut noueritis eos qui laborant inter vos. Et præſunt vobis in Domino. Et mouent vos, ut habeatis illos abundantius in charitate, propter opus illorum: pacem habet cum eis.*

Expendamus illud aduerbium *Autem*, quod emphaticum habet singularem q. d. multa à vobis requisit, & ad multa sum adhortatus: sed hoc statuo in frontispicio, affectum bonamque correspondentiam qua prædicatores, Confessarios, & superiores excipiat: *Rogamus autem vos, fratres ut noueritis eos, qui laborant inter vos.* Non vult dicere, ut cognoscatis eos simpliciter cognitione sed cordis affectuosâ. In Sacra Scriptura hoc dicitur nosse, quod magnificis & caris habes: unde dicitur Deus amicos suos nosse, & non nosse peccatores: *Novit Dominus qui sunt eius.* Malis autem dicturus est in die iudicii: *Discedite à me, non novi vos.* Quocirca dicere, cognoui illum, idem est ac si diceret illum honoro & veneror: *Sicut vobis maximo in prætorio. Præceptor Angelicus ait illo verbo Noueritis significari, quod dicebamus, cum grati animi affectu cognoscere Dominum, iustum iudico ut illud agnoscas quod tibi debet: unde tibi dicit Apostolus: *Recognoscite beneficia eorum.* Amoris & mutue benivolentiæ ac gratitudinis excitatores esse dixeris beneficia iuste & rite considerata. Animo perpende studioso quænam ab illis recipias, hæc enim te in eorum accende ut amorem, plusquam cetera omnia. Hoc insinuat: *Ut habeatis illos abundantius in charitate. Id est cum D. Thom. Dicitur eis charitatem abundantius præ aliis, propter beneficia & commoda quæ vobis præstiterunt atque in vobis operantur. Propter opus eorum.* Formula loquendi hæc est: Dominus valem agnoscat & ploris æstimat: multum etc.*

I.
Quantum
homines
debeant
Prædicatori
us.
Confessarijs, &c.
1. Theſ. 5.
11.

II.
Quid significat
n. licet
nosse aliquid
quærit.

In e. 5. 1.
Theſſ. lect.
1 in fine.

III.
Quid sit
eorum
opus.

nil illi debet, & tui gratia præstitit non exiguum. Agnosce & ama Prædicatores, Confessarios, Deique ministros præ ceteris feruentius, inquit D. Paul. quia multum illis obstringimini propter bona opera, quibus vos assatum affecerunt & afficiunt *Propter opus eorum.*

Iam te audio querentem cum D. Chryſostom. quænam opera? Quæ beneficia? Quæ bona? maxima & suprema: tuis te debitis absoluunt, de inferno te liberant, tibi cælos aperiant, animæ tibi largiuntur diuitias, coram cælesti Rege tui intercedunt aduocati, cæcæ tuæ mortuæ vitam infundunt deseruente diaboli te vendicant, ea omniaque de causa illos Deus suo statuit loco vicarios: hoc est *Præſunt vobis in Domino.* Si medico, qui te de exanthemate mortali curauit, vel de lectulo sustulit, in quo mortem tibi formidabas, gratias sic ac beneuolus, parua censet ea omnia quæ habes licet illi deæris: similiter chirurgus, qui tibi venam aperuit, quando tibi caput confregisti vel qui tibi corruptum & luxatum reparauit brachium, te tantum indices obstrictum ut præter pretium debite solutum, illi perpetuo deuinctus esse videaris. Si aduocato coram iudice, inquit præfatus doctor, cuius opera tibi sis est adiudicata, vel dignitatem assecutus es transitoriam & stramineam, tibi videaris sic obligari, ut rames quantus es, minor sis ad æqualem iustamque compensationem, quanto meliori iure idem est tibi de confessario stamendum, qui tuam curauit animam, mortuam resuscitauit, debita tua etiam gratissima remisit, à tam enormibus te desictis absoluit, Deoque reconciliat: Quam gratus esse debes prædicatori, qui te illuminauit, & de mortali excitauit lethargo, tibi cælos aperuit? Quid Prætorio qui tui gerit sollicitudinem, repitque animam, te Deo reconciliat, vigilat assidue pro te apud diuinâ intercedens clementiam in salutis tuæ enolumentum: *Propter opus eorum.* Si beneficio conformiter & operi quod aliquis tui gratia præstat debet esse gratitudo, perpende quod opus tibi faciant & in tuum commodum, non vile, non terrenum, sed suprenum & cælestis, ut tibi in gloriam tuam cedat æternamque beatitudinem: *Propter opus eorum.*

Quid iudicæ, parui laboris esse studere, & prædicare toto corpore, totaque anima laborando? Quid tibi persuades iteundum esse valde tuas audire nefandas iniquitates fraudes & immunditias in confessione plurimas? An modicum facit in tui gratiam, qui se vadem offert pro debitis tuis

IV.
Similitudo.

uis & animæ tuæ nauiculam reddidit certiorē, cui Deus si illa petierit, eius ad illo pretium, exiger eo rigore quo supra retulimus? Hoc enim aliquo modo confessarius exequitur, quando peccata tua confessione tibi dicimus modo esto securus & pacatus: illo etenim, quasi fideiussor pro anima tua spondet Deo rationem redditurus eius, quod tibi remisit, prout tunc exposuimus.

V. **Similitudo.**
D. CHR. Hic autem apud Deum tuum patrociniū suscepit, & te defendat apud hominem, omnia agit, & orationem ei habes gratiam.
Ho. 10. in 1. ad Thef. Tom. 4.

Afferamus hic testem D. Chrystostom. Si homo aliquis patrociniū suscepit, & te defendat apud hominem, omnia agit, & orationem ei habes gratiam. Hic autem apud Deum tuum patrociniū suscepit, & te defendat apud hominem, omnia agit, & orationem ei habes gratiam. Die mihi, si velles videre Regiam multo auro splendens, & gemmarum fulgore coruscantem, inueniri autem eum qui habet claves ille autem regiam hanc aperuerit, & intrauerit, an non ipsum omnibus proponeres, non aq̄ue usque oculos amares? hic tibi calum aperuit, & non amplecteris. Quamvis illi debere te iudicares, qui te carere conclusam, mortisque sententia damnatum, saluum e. duceret, & locos staueret tutior, sicut Angelus D. Petrum? Quantum illi qui te manibus præuentum inimicorum, qui te & vicinis constringerent, plagasque imponerent mortales, ex illis eriperet, illaque omnes seculū entraret? Obsecro vos fratres (sic D. Paul.) ut hæc opera noscatis ab illis vobis præstita, & hæc quibus vos cumulant, non parua beneficia. Rogamus vos, ut noscatis is eos.

VI. **Vtriusq; Tobie gratitudo.**
 Ni fallor historia meminit vtriusque Tobie patris & filii. Viri erant dignitate primarii & per consequens gratitudine spectabiles, accedit illos Angelus Dei Raphael sub signa iunioris adolescentis, qui in longinquam peregrinationem via comes & dux sanctum Tobiam direxit iuniorē, quem à denotatione seculi piscis eripuit, qui ad oram fluminis egressus Tygridis eū denotare sa agebat. Instruit autem eum qua ratione ex eo possit sibi non paruum conquirere utilitatem: eundem contra demonis astus defendit & potē iam in domo Raguel, ne præfocaret eum, & inmereret, uxorem illi tradidit filiam Raguelis & immensas cum illa facultates: hæc tumulat Tobias beneficia ab adolescente illo recepta sanctissimo, atque in se reuerſis, ad Angeli se pedes præstravit, se seruum sūm illi subiciens, atque Azaria frater, peto ut misentis carba mea: si me ipsum tradam tibi seruum, non ero condignus providentia tua. Deinde saluus, in domo patris sui reuerſus, vidensque quod præterquam illum ita tuo duxisset liberasset, protegiſſet & incolumem reduxiſſet, patris insuper sui

cæcos illuminasset oculos, ab illis squammas felle piscis auferens, conuenit cepit cum patre suo, pondus pendens, quo gravabantur ex tantis beneficijs & obligationem, quam illis imposerat gratitudinis, inter se consilia conferunt qualiter ipsi valeant satisfacere, tantisque dignè respondere beneficijs: ait autem Pater senior: me premunt: fili mi, angustia nec parum eximior, recogitans, quid viro huic sancto rependere valeamus in tantorum honorum & operum adeo viliū, quibus nos plus æquo cumulauit digna iustaque compensationem. Quid possumus dare viro isti sancto qui venit tecum? Hic anima mea, pater, mi curis anxiat, quandoquidem obsequia nostra illius non possunt æquari beneficijs. Pater, quam mercedem dabimus ei, aut quid dignum poterit esse beneficijs eius? Me dixit & reddidit sanum, pecuniam à Gabelo ipse recepit, uxorem ipse me habere fecit, & demonem ab ea ipse compeſcxit, gaudium parentibus eius fecit, me ipsum à denotatione piscis eripuit, te quoque videre fecit lumen cæli & bonis omnibus per eum repleti sumus. Quid illi ad hæc poterimus dignum dare?

Perpende qualiter illi viri nobiliores procedant suoque sint grati benefactori. Proponunt illi dimidium suarum offerre facultatum: quocirca seorsum tota animi submissione eum deprecantur. Tulerunt eum in partem, & rogare cœperunt, ut dignaretur dimidiam partem omninoque attulerant, acceptam habere. Hoc illi decreuerunt memores, tantique grati beneficijs. Nunc igitur attentius perpende, quid tibi fecerit faciatque pastor confessarius, prædicator, & superior, omneque sigillatim reuolue quid tibi fecerint, nec inuenies illa præfatis esse inferiora. Illa perpende, illa considera: Rogamus vos, ut noueritis eos qui laborant inter vos, & præſunt vobis in Domino. Hinc colliges ex admonitione Apostoli, piū erga illos affectum imo, quam erga ceteros, feruentiorē, & desiderium illos honorandi, feruendi & gratificandi vehementius. Admirationis in diuinitate, ut honorificentia Sacerdotis (ita D. Ambros.) non de honore magis sit sed de amore. D. August. Optinē Pharisæus facti, meritoque laudandus, in ea. 5. 1. dum Redemptorem nostrum non semel & importunus obsecrat, ut domus sua dignetur acceptare conuiuium, illamque sua honore præsentia: donaque cumulare: est etenim Christus cælestis prædicator, magister & hominum reparator, cuius omnes eo tendunt occupationes, ut hominibus beneficiat: cæcos etenim illuminat, mundat leproſos, curat corpora, sanat animas, easque in cælum dirigit, Deo reconciliat, & debis.

debitis suis absoluit liberalis. Suae erga Christum debita factis obligationi, quod tu non faceres in gratiam Parum tuorum spiritualium. Sacerdotum & ministrorum Evangelii: quid enim illis non debes, & quibus non sentis te obstrictum, si perpendis, quod in te tam gratuita operentur. Propter opus eorum? Insuper hic apponitur profertur, quod in isto quod Phariseus intendebat, magis proprio commodo serviret, quam Christiana dum suscipis & lautius excipis pauperes, hoc in tuum magis quam illius cedit emolumentum: ut aliis saepe proposuimus.

§.4. Rogabat Iesum. Nos instruit Saluator. *ne facile vestras acceptemus epulas, & delicias, & Eliseum ac Danielem imitemur.*

10 **I**N hoc facto Phariseus extollitur vos ipsos utiliter erudiens, sed multo melius Redemptor noster, convivia non acceptando, nec oblatas ab illo delicias, nisi frequenter & importune sollicitatus: & illa quidem vice, qua illorum confitebatur precibus, hoc eodem factum est animo, ut spectet utilitatem quandam non parvam spirituale inde fecuturam, ut postmodum dicemus, nos instruens predicatores, sacerdotes & Evangelij ministros, nobis minime convenire convivia, diverticula, epulas & delicias admittere temporalis, nisi rogati sumus instanter & saepe saepius, & hoc quidem tandem aliquando & rarissime praesertim quando speratur in de lucrum aliquod spirituale. Docet hoc D. Hier. advertens nihil esse, quod sic contemptum predicatores exorat. Confessarios, Sacerdotes & Ecclesiasticos, quam si frequenter intersint convivijs, & recreationes ambiant populi, quantumlibet primarij sunt: etenim ibi notant illos sibi similes, & multa nimis in actionibus admittitur socordia, & quamvis aliquis sit sibi mirum in modum prospiciens, alteri tamen videtur aut comedere aut bibere superabundanter. Sicut e converso, nihil sit illis honorem conciliat, & reverentiam, quam dum multis praesertim usurgitur ad epulas & munerum receptionem, illa tamen maiori animi constantia, & propo sita negant firmi vi.

Obijcies mihi o Nepotiane (sic D. Hier.) quod si te Dominus aliquis vel praepotens quisquam dignitate spectabilis invitet ad prandium, illudque non acceptet, te rusticum iudicabit & inurbanum, aspernabitur te floccique pendet. Respondeo, saltem amice falleris: quanto namque ostendit

amplius quod sibi displiceas, teque infimulet inurbanum; tanto te intus in corde suo pluris aestimabit, honorabit, & venerabitur de iudicatis tanto magis hominem esse caelestem, quanto minoris terrenas facis delicias. Loquatur ipse D. Hier. Hier. *Facile committitur Clericus qui saepe vocatus Episcopus ad prandium, non recusat. Numquam petentes, raro Nepotias accipiamus rogati. Nescio enim quomodo etiam ipse Tom. 4. qui deprecatur, ut tribuat, cum acceperis, vilisorem te iudicat, & mirum in modum si eum contempseris, plus te posterus veneratur.*

Consideremus hoc in notissima illa historia, 4. Reg. 5. quam suis omnibus circumstantijs de Eliseo enarrat Spiritus S. Ad illum accedit princeps maximus ex Syria Naaman magno comitatu stipatus curruum & camelorum, supplex & expositulans Probatur ab illo lepra sua mundationem. Postulatis autem exemplo nuntii Propheta praescribens illi ut septies in Ior. Elisei. dante la varetur. Lotus septies pristinae munditiae restituitur, tanquam beneficii memor regressitur ad Prophetam acturus illi gratias. atque, nunc scio vere, vir Dei, non esse alium verum Deum, nisi in Israel, quando quidem tu servus sis illius, cuius consilio tantum me fateor percipisse beneficium, toto corde deprecor haec dignetur munuscula suscipere, Di. to citius, infinito propemodum effundit aureos, plures tunicas velles varias & monilia pretiosa. Confestim respondet illi Propheta, animo adeo constanti, se nihil omnino ex oblatas accepturum, ut si lemni se obstrinxerit iuramento. *Veni Dominus, ante quem sto quia non accipiam.* Urget, iustat princeps & summo prece deprecatur, ut quasi vim illi inferre videretur. Quanto fortius instabat ille, ut Propheta munera donec acceptaret, tanto Propheta illa negabat se velle constantius. Hoc verba illa textus insinuant. *Cumque vim faceret, penitus non acquiescit:* quibus significatur quod variè multisque modis Propheta esset importunus. Cum igitur tibi pecuniam non exoptes, saltem illam accepta pro pauperibus Nec hoc quidem. Si nec illud saltem vestes accipias. Absit hoc omnino. Si nec illas tibi concupiscas, saltem tuis profum discipulis comitibus tibi que servientibus. Apage, nec mihi nec illis. Hoc saltem indulgeas ut de manu tua pauperibus erogentur. Dico igitur, o Princeps, ne tempus frustra tuis oblationibus: nihil enim eorum, restor Deum sum accepturus, *penitus non acquiescit.*

Meo quidem iudicio, molestè hoc ferre debuerat Princeps adeo pronus & effusus, graniterque conquiri quasi de accepta iniuria & illata contumelia, quod de manu sua munuscula accipere reculisset

Epi. 2. ad Nepot. I. Religiosi frequentes convivia & munerum acceptationes minus aestimantur.

recessisset, eumque ut rusticū insimulare & inurbatum. Veruntamen non sic se res habuit sed eo viso, pedibus eius humilis aduoluit & ait: Domine mi fiat ut tuū placitum est voluntati: etenim cognosco me tali non dignum honore, ut de manu mea vel quidpiam accipias, tuos saltem mihi exponas pedes, quos ceruus exosculetur: mo plura dico nec illud quidem intereo: unde hoc mihi concedatur ut terram illam, quam calcas exosculetur, & onus duorum burdonum tollam mecum de laurus ad curiam Reges Syriæ in qua domicilio habeo ut pretiosissimas reliquias. *Vi vi: ut si sero concedo mihi seruo tuo, ut tollam onus duorum burdonum de terra, &c.* quod illi permittitur, quod si primo, cernens id quod poterat in lepore suæ mundatione, illum magni fecerit, multumque honorauerit stans coram eo detecto capite: postmodum tamen aduertens in eo liberum adeo animum, & ab omnibus terrenis, etiam pretiosissimis profus alienum, opinionem imbut de eo, quod vir esset celestibus totus intentus tantaque colendus reuerentia, ut ipsa terra eius calcata pedibus reliquias conferentur.

III. Hanc in ministro Dei dispositionem notat idē D. Hier. in ipso Daniele Propheta. Rex Baltasar nullū modum iniquis suis statuentibus processibus, Dei iustum incurrit supplicium: unde manum mittit illi: toties repetitam, dum epulis indulget lautus & assidens sibi Principibus ac mulieribus fronte lætatur exprobrata. in pariete luteas nonnullas effingentem. Toto corpore, totoque corde turbatur: non enim sciebat quid scriptura illa denotaret. Cōducari iubet aruspices, diuinos, sapientes, propositū muneribus opulentis & regalibus, illi qui scripturam hanc legeret eiusque mysterium explicaret. purpuram spondet regiā, torquem auream, sedem locumque in regno suo primarium. Nullus in tota regione reperitur, qui nosset hanc legere scripturam: multo minus interpretari. Tandem adducitur coram Rege Darius, cui sic Rex: non parum me torquet hæc scriptura incognita: non est, qui eam interpretetur, referatur de te donum tibi à Deo collatum similibus enodandis difficultatibus apertissimum.

Dans. *Purpura vestris & torquem auream circa collum tuum habebis, & tertius in regno meo princeps eris. Cui Daniel notum sit tibi Rex, tuam me nolle purpurā, atenas aureas, dignitates primarias & quæcumque nabi offerre poteris. Munera tua tibi sint, & dona domus tua alteri dat scripturam autem leg. in tibi Rex, interpretationem eius, ostendat tibi, &c.* Deinde noueris scripturam hanc, tuam completā sententiam: eum in uarum potestatem

iniquitatum quibus Deum ultra modum offendisti, moriendum tibi est, & hodie finem accipiet tua cum regno uita, tuumque cum uita regnum quod Medis Persisque diuideret. O animam uero Dei ministro dignissimum.

Extima Deus huic Prophetae dona communi-
cauit (ex sententia D. Hier.) sapientiam non vulgarem, uisiones non communes, prophetiæ spiritum nō exiguum ad exponendum etiam somnia dormientium. Horum cuiuslibet tu inuideas (inquit ille.) Iego uero hoc quā primū amulor, terrenorum nempe contemptum, & quidem talem, ut nihil eorum uelit acceperat, quæ sibi à Rege tam liberaliter offeruntur, sed omnibus in unum comprehensis (a) respondet. Rex ipse illa sibi retineat, (a) *Ad red-*
le uero his nequaquam indigere, quo liberior e-
uabit, ut quicquid sese offerret, intrepidus expli-
cetur, reiecto omni respectu, quem cōplectitur in
se muneris donaque acceptio: linguam etenim
ligat, ne tanta loquatur libertate quanta rei pos-
tulat ista necessitas, sicut è contratio munerum
abnegatio perfectam tribuit libertatem ea pro-
ferendi quæ dicenda conueniunt. Contemptum
hunc nos Dei ministros conueniunt amulari. *E-*
mulamur Danielem Regis dignitatem, & munera
conuenientem: dum enim Dominus aliquis, aut
uir dignitate primarius offert prædicatori vel
conuicatio munusculum aliquod aut cupedias,
illī liberè respondeat: *Munera tua tibi sint:* & de-
inde defectus illi suos aperiat intrepidus (tantū
namque maiori uigilet libertate quanto paucio-
ra accepit munuscula) & peccata redarguat, ac
supplicia proponat à Deo illi, nisi se corrigat. in-
ferenda Quando accedit meritoru seruator seu
uſurarius applaudens confessorio donaque defe-
rens, quibus eius conetur linguam reddere dul-
ciorum, quam prudens foret illud responsum.
Munera tua tibi sint, &c. Hoc autem tibi dico, a-
nimam tuam potis ad stare damnationis, ignis-
que infernalis, &c. Saluatorem nostrum in ueneret
rogatus enim & crebro à Phariseis inuatus epu-
las non admisit, nisi semel, idque ea occasione,
qua Magdalenam saluaret peccatricem. Id ad
quod perpetuo nobis est accurrendum ex consi-
lio D. Hier. & toties quoties nos importunè vo-
cauerint calamitates sunt morborum & afflictio-
num, miseriarum, mortisque occasiones. *Conſola-*
tores potius nos in uicioribus suis, quam conuicias
in prosperis nouerint.

§. 5. Ingressus domum Pharisæi discubuit: Licita sunt aliquando conuiuia, quorū etiamque illa Dominus admittit, salutem intendit animarum, & hodiernum conuersioni impendit Magdalene.

12. **I**mpertunus fatigatus precibus acceptavit Dominus conuiuium: vnde ingressus domum Pharisæi discubuit. Tempore D. Hieronymi floruit hæreticus quidam Iouinianus nomine, sui

Iouianiani error, qui vitam suam diebus sic ingluuie dedicauit, de conuiuio vt de morte eius tale ferat D. Hieron. iudicium. *Inier pharisæas aues, & carnes suillas non tam emi.* D. Hier. *fit spiritum quam eructauit.* Et per consequens *Li. 2. cont.* capitalis ieiunij & penitentiæ inimicus. Arbitratus est hac nostri Saluatoris actione, qua domum ingressus Pharisæi comesturus ad mensam

Tom. 2. *refedit, gulam suam omnino iustificatam. Ecce* (sic hæreticus ille) Christum præceptorem nostrum cuius actiones vitæ nostræ regulam præstunt, continuo ferculis oculisque inhaerentem. Statim à principio suæ prædicationis interest conuiuio usque nuptialibus, quæ tanta voluit abundantia, vt deficiente vino, suppleuerit illud miraculo eatenus inauditum quod ceteris præmisit primicerium, quo aquam in vinum notuo mutauit ordine. *Hoc fuit initium signorum, quæ*

104. 2. 11. *fecit Iesus, &c.* Domum accessit Marthæ prausurus, ubi ipsos Euangelista teste festiuium paratum erat & geniale conuiuium: *Conuiuium magnum.* Et erat turba multa Publicanorum & aliorum qui cum illis erant discumbentes. In ipsa ciuitate Iericho seipsum non inuitatus inuitat, & domum ingreditur Zacchæi. Sextiduo ante passionem suam videmus eum in Bethania coenæ assidentem splendidiore, cui Marthæ sedula seruebat, quem soror Maria demulcebat, capiti illius pedibusque virgulentum superinfundens pretiosum. A morte rediuit; fauam mellis & piscem comedit assatum, discipulis suis proponens reliquias. Insuper videre licet, quod illis, quos ab inferis reuocabat sileo iusserit cibum proponi manducandum, vt præceptum legimus puellæ filæ Principis Synagogæ: *Iussit illi dare manducare.* Sui sequacibus conuiuium instruxit adeo opiparum, vt de reliquijs, saturatis omnibus, duodecim superessent

Luc. 8. 55. *copiis fragmentorum. Quid plura? ecce Ingressus domum Pharisæi discubuit: ea intentione, vt prandio reficeretur.* Huic aliquo modo consentit opinio Episcopi

II. Salonitani Natalis cui litteras dedit de hac materia D. Gregor. elegantissimas. Intendebat hic Episcopus adituere conuiuia valde congrua esse SS. litteris & Euangelio, quod confirmabat ex eo quod Abraham Angelos receperit velut peregrinos, usque magnificum præparari conuiuium, cui simile instruxit in abjectione filij sui Isaac: & Isaac pariter vt filio suo paternam impetiret benedictionem, sibi præparari voluit *talent.* epulas, quibus libenter vesceretur, & peracto Episc. *Salo.* conuiuio altissimas protulit spiritu fatidico prophetias. Addo & D. Paul. cuius hoc est præceptum. *Qui non manducat, manducantem non sper-* Rom. 14. 3 *nat.* Iplumque Christum inuenies sæpe numero conuiuia frequentantem sibi que in illis complacentem.

Stomachum mouit hic hæreticus D. Hieronymus *Li. 2. cont.* mo, quocirca eum vt stultum exhibet. Rationi conueniret (inquit) vt sicut Christum spectas in conuiuio, solum vertetes, atque ex alia facie illum attendentes continuis longisque ieiuniis in deserto vacat ieiuniis, quibus quadraginta dies noctesque consecrat indolentibus. Verbum Dei seminans occurret tibi egressus diluculo de Iudæa, & ieiunio perseuerans vsque in meridiam cui cum discipulis prandium offerent, non admittit. Ipso die, quo quisque millia pauci hominum nullibi mihi probaueris eum toto die illo sumpsisse ientaculum. Sic omnibus impediis inops ambulabat vt discipulos comites suos coegerit necessitas in campos excurrere & vellere spicas manibus suis, eos confricere, vt quædam grana que sumerent, educerent. Illud quod dixit Rex Saul de lapide illo prægrandi, vt quem tam ex vna parte vidissent, voluerent, & ex altero quoque considerarent. *Voluit saxum magnum.* Nobis licet ex iudicio D. Greg. de Christo pronuntiare. Si ex hac parte consideres eum conuiuantem, ex altera illum considera ieiunantem: si vel vno die comedat, quadraginta ieiunat: si vel semel conuiuium admittat, vigentes illud recusauit. His rationibus, inquit D. Hier. & D. Greg. examina nobis proponunt documenta.

Primum sit igitur, absolute loqueri conuiuia non esse mala nec vniversaliter esse eodem iudicio quinimo aliquando bona sunt, & Christo Domino accepta, quando nimirum in bonum finem dirigitur, & debitis sunt ornata circumstantijs. Hanc materiam teigimus agentes de diuine epulone, quem Dominus non accusauit vt malum, quod vno die splendet comestisset, sed hoc illi imposuit: *Epulabatur quotidie splendide.* Rom. 16. *A ma. nat.*

IV. randa festa paratē conuiuium, vel honesta re-
Coniunia creationis causa seculis lauius indulgere: irem
honestis amicitia sociandæ gratia, atque in Dei obsequio
de causis conferandæ: si namque hoc verum non esset,
appro- nobis hoc ipsa veritas non indicaret, sic enim au-
bantur. § dno Spiritum S. Viri iusti sint tibi conuine. Et in
Eclli. 22. timore Dei sit tibi gloria. q. d. vt bona approbo
in florum conuiuia qui suis frenis non laxant
appetitibus, non seruiunt gula desiderijs, sed timo-
ris Dei freno illa coercent, exemplum To-
biaz imitati, de quo testatur Spiritus Sanctus ab
ipso in festis solemnioribus instructa conuiuia,
eo nuocatis ad hæc Deum timentibus, suisque
contribulibus. Aliquis de turba nostra timentes
Deum. Sed qua ratione epulis indulgebat? Man-
dauit panem cum lactu, & tremore, memoyans
illam sermonem, quem dixit: Dominus per Amos
Prophetam: dies festi vestri conuertentur in lamen-
tationem, & luctum. David iustos inuitat vt alaci
fronte epulentur, sed coram Domino, iusti epu-
lentur, & exultent in conspectu Dei, & delecentur
in latitia.

Tob. 4. 1

Psal. 67. 4

Exod. 12.

D. Arog.

Apud Li.

18. Exod.

p. 825.

Si quid intelligo, spectat illud quod S. Pagina
notat de Moyse & Aaron: dum enim populum de
seruitute eduxerant Ægyptiacas: venit illos visita-
turus retro locer Moyse, cui cum Moyse magna-
lia narraffet, quæ Deus populo præstiterat insigni-
tia, vt omnes in Domino se recrearent, opi-
parum instruxit conuiuium, ad quod omnes
populi primarios inuitauit. Veneruntque Aaron.
& omnes seniores domus Israel, vt considerent pan-
nem cum eo coram Domino. Quærit D. August.
Quid sit comedere panem coram Domino: Qua-
doquidem tunc temporis nec dum esset arca, nec
templum, nec erectum tabernaculum. Quæritur
vbi ante Deum, quando nec tabernaculum fuit, nec
Lib. 99. in arca testamenti, qua postea sunt instituta? Signifi-
L. 67. 9. care intendit quod comederint in honorem Dei
66. Tom. 3. exultantes in omnibus mirabilibus quæ fecerat
Dominus illa magnificantes signis quibusdam
festiorem & conuiuiorum: sensum hunc ante de-
derat Origines hæc verba interpretatus. Mandu-
pom. in c. ducant panem in conspectu Dei, qui obseruant illud
18. Exod. quod Apost. dicit: Siue manducatis, siue bibitis, siue
p. 825. aliud quid facitis omnia ad gloriam Dei facite.
Hinc noueris licitum esse prædicatori, religio-
so, & viro solitario exemplo Christi quandoque
admittere conuiuia ad gloriam Dei, proximi
edificationem, & virium recuperationem: ete-
nim aliquando ita vix carnis & ossibus hæret,
vt necessaria sit eis vel parua recreatio, vt post-
modum laborem tanto suscipiant animosiores.
Hieron. Bapt. de Lanna Tom. III.

Tractatum edidit elegantem Diuus Gregor.
Nazianz. quem inscripsit in Monachos hypocri-
tas, quem ea composuit occasione quod quidem VI.
stulmi dilirijque perditus e. diuesque atque insolens Religio-
offenderetur quod Episcopus hortum haberet & sis licite
fontem ad quem aliquando capturus acrem & sunt re-
recreationis ergo secederet. Excessum hunc ar-creatio-
guebat enormem, & religioni contrarium, quam ite-
Prælatu hic sanctissimus profitebatur: eius nam-
que iudicio decebat monachum perpetua ora-
tioni & penitentia vacare solitarium. O te me-
te captum, inquit Diuus Gregor. sicut religiosum
ex vna parte consideras, cur enim ex altera simili-
ter non attendis? Qua de causa si religiosum ob-
serues vel modico tempore obambulantem oca-
loluque recreantem, non eiu: in oratione lacrymas
obseruas, in choro frequentiam, vigilias continu-
as, stricta ieiunia quibus corpus suum carnem-
que mortificat? Quid miser lacrymas tacer, &
ventris frantum, & genuum vulnera, noctesque in-
somes, quibus monachi corpora sua conficiunt? &c.
An non attendis quod similes tui carne consistit
& ossibus? Anne decens est vt te deliciis expleas,
& quia nunc tibi hoc seculum nauicat, quæris
alterum & quia te tedio afficit hæc recreatio,
sectaris alteram, & quia hic lectus est tibi mo-
lestus ad alterum transis: & quia vinum hoc pa-
laro tuo non placeat promi iubes aliud: ita vt con-
tinuatæ delicia te fatigent atque idcirco toties
illas mites aliasque concupiscas: & monachum
non gravabunt, aut penitentem, aspera discipli-
na, ieiunium, vigilæ, genuflexiones? Est prof-
sus dandum aliquid carni leuamentum, si il-
lam delicia frangat & voluptates, si frequen-
tes sint. & idcirco sæpe permutantur: quan-
to magis illam labores fatigabunt & opera pe-
nitentiæ; deiciunt mortificationes & ieiunia, si
non aliquando manus ab illis aliquanto tem-
pore subtrahatur: necesse est prædicatori &
penitentem aliquando subleuamen, sicut & Chri-
sto post finem dierum, oppiparum admittere con-
uiuium.

Vt verum ita factum est dictum S. Hierony-
mus qua formam præscribit Romana: cuidam VII.
Domina illustrissima Letæ nurui filia suæ spi- D. Hier.
rituali Diu. Paulæ, qua ratione suam debeat recreatio-
educare filiam, eam nimio nequaquam oppri- nem.
mens ieiunio, sed aliquantulam concedens ei re- D. Hier.
creationem. Experimento didici a fallum in via Epi. 7. ad
cum lassus fuerit, quærere diuerticulum Ex hoc dif- Letam
cursu sancti duo colligunt documenta: licitum post med.
esse acceptate delicias & conuiuia, quando hinc Tom. 1.
O o o o o aliquid

4. *cent.* aliquid elicitur ad Dei gloriam eiusque famulatum. Et hoc Dominus intendit (ait D. Hieronymus) quod secumque illa acceptabat. Non illa admittit suis studeat deliciis, sed nostro prospiciens commodo, potissimum autem invitatum.

14 Circa hoc D. Augustinus argumentum producit, quod omnes admittamur. Revolve, inquit Christus totam S. scripturam, & inuenies, quod Dominus permittens volensque ut serui sui conuiuia frequentarent, noluerit ut in illis propriam sectantur voluptatem sed salutem hominumque invitatum. In memoriam tibi veniat Elias: quem vult invitari & pasci à vidua in domo sua & vrbe Sarepta Sydoniorum. An Deus in hoc Propheta studebat appetitui? num fortitan vnde cum aleret non habebat? Nemo Catholicus hoc dixerit: etenim vt hoc manifestaret, illum prius in deserto cornorum parit ministerio qui quotidie carnes illi panemque deferbant. Quid ergo Dominus intendebat? Respondeat pro me D. Augustinus.

Tract. 4. in Elias eius seruis necessarium hoc non habebat. Canon. 1. quando cui panem & carnem per cornuum mittebat. Ioan. To. 9. & tamen vt vidua religiosa benediceretur, mittitur seruis Dei, pascitur à vidua, &c. Hoc quod in seruo consideras, multo clarius licet in ipso Domino contemplari. Non ei opus erat nec ad corporis sui alimentum necessarium, nec gustui sapidum frequentare conuiuia; quandoquidem sciamus quod vna quidem vice, qua quadraginta diebus solemnè celebrauit ieiunium, accesserint Angeli cibum afferentes, illique ministrati. Tamcu acceptam illa vt hospitibus consuleret, & ex occasione prandii corporalis de salute seruo tractaret animarum. Obsequium hoc obsequentiis præderat, non illi: cur enim, cui ministrabant Angeli, hominum obsequium requireret.

Lectio cit. IX. Confirmatur exemplis. His consequenter considerat sanctissimus Doctor quoties Christus acceptauerit conuiuia semperque notat illa hominibus non sibi profuisse. Argumentum hoc comprehendit D. Hieronymus præfatum confutans hæreticum Iovinianum. Ne credideris (inquit) Christum accessisse ad conuiuia quasi amicis epularum: minime gentium. Qui quadraginta diebus ieiunium Christianorum sanctificauit, qui beatos appellat esurientes, sitientes, qui eseam habere se dicit, non quam discipuli susceperantur, sed qua in æternum non periret, qui de die crastina cogitare prohibet, qui cum esurisse & sitisse dicitur, &c. Qui diuitem purpuratum propter epulas narrat in tauris, & Lazarum pauperem propter medietatem dicit esse an sicut Abrahæ, qui quanto ieiun-

namus, rursus caput & lauari faciem præcipit, &c. Eum traxit ad conuiuia animarum emolumentum. Quod si nuptias inuitatus accedat, accessit eas sanctificauit, suoque exemplo hæreticorum ora obstruatur, qui in Ecclesia sua essent orturi, eosque condemnaturus. Si Matthei conuiuium admittit, in illius hoc cessit commodum: illum etenim Apostolum & Euangelistam creauit, & cum eo multos conuertit Publicanorum. Si seipsum inuitauit in domo Zacchari hoc eo animo fecit vt illius curaret auaritiam & inuitum Publicanum mitteret in filium Abrahæ illustriorem. Si rediuiti Lazari cenam acceptauit, hoc ideo fecit vt resurrectionis illius tanto clarius miraculum panderetur omnibus: cum illum loquentem cernerent & comedentem: sicut eundem in finem, inquit D. Hieronymus à mortuis resuscitatus fauim comedit mellis: illum enim ad manum ibidem paratum inuenit; non vt te doceret fauos tu mellis quæres: dulciores. Loquatur nobis D. Hieronymus. *Qua. D. Hier. re fauim mellis comedit Dominus? Vt resurrectionis. Epi. 61. ad nem probaret, non vt suis faucibus mella permitte. Pammach. res. Pisem in prunis assum petiit, vt dubitantes con. cont. erro. firmaret Apostolos, qui ad illum accedere non aude. res Ioan. bant, quod putarent se spiritum videre, non corpus Hieroso. Archisynagoga filia suscitatur, & cibum accipit, La. lym. p. 17. zarus quatuoriduanus mortuus resurgit, & prandens. Tom. 2. inducitur, non quia apud inferos esuriebat, sed quia Serm. 93. difficultas operis scrupulosam fides requirebat. Habes hic rationem ex Diuo Petro Chryologo, cur hodie conuiuium admittat à Phariseo sibi præparatum. Sæpe sæpius illum inuitauerat, & importunis precibus supplicem eum rogauerat, nec admittit nisi hac occasione qua peccatrici animam sibi conciliaret: præfatus enim quod illa eum esset indagatura, illo se loco statuit, ubi ipsum in sui salutem aptius inueniret, nec non ubi tanto clarius eius actiones nobis ad exemplum elucere, quanto grauioribus esset passura calumnias, & diuinæ misericordie cunctis paterent euidentius ad nominis sui gloriam & solamen non leue peccatorum. Ea de causa conuiuium acceptauit, & ingressus domum Pharisæi discubuit.*

5.6. *Discubuit Discubuit Dominus, qui sumit illud expresse, quod nobis est proficuum: non sic nos, illud quod ipse cedit obsequio.*

I. *Arduus ille hæreticus Iovinianus, ut totus effusus in fercula & delicias, opinatus est quod illud ita data opera discumbere, quod ait Evangelista, significet Dominum ad mensam recubuisse ut gulosè, delectabiliter, & sensualiter vesceretur, quasi gula tantum & palato deserviens, illis comparandus quibus ait Ieremias: Esisti esisti sicut vitulus super herbam. Et Apoll. Iudas Thadæus. Hi sunt in epulis suis macula, conuiuantes sine timore sermone castos. Tantam hæreticus ille præsumpsit credere blasphemiam ingluuie ductus & propterea gustu sensualitatis: etenim ad simile quid sepe ducitur, qui sensualitatis sæpius indulget ingluuie. Quod autem Evangelista verbo illo discubuit significauit, hoc esse credimus quod Christus mensa assederit & ex professo discubuerit, atque ea forma quæ magis congrua erat, & apta beneficio peccatoris. Discubuit, ostendens quod ex industria expectaret illam, quam admittitur esse, eiusque obsequia quibus eum deliniret, in suorum indulgentiam peccatorum.*

Notauit D. Gregor, quoties in SS. litteris aliquid situs seu corporis figura designatur, non credendum hoc vacare mysterio, & multo minus quando loquendo de Deo describit illum sedentem: quia illa forma loquendi vult indicare, quod ex professo atque data opera resideat, ali-

quod opus effecturus. Ideo dicitur quod legem promulgaturus Evangelicam sederit: cum sedisset in antiquo tabernaculo, in quo lex vetus erat, se posuit super alas Cherubim: quia inde aliquando auolaret, lex vero Evangelicæ semper esset duratura. Sedit Christus in monte dans legem, quæ in æternum erat duratura. Hinc declarat D. Chrysost. illud Evangelistæ Lucæ quod Apostoli in cenaculo sederent: aduentum Spiritus S. expectantes. Ibi erant sedentes, q. d. ita ex professo & firmiter ibi sederant eo animo, ut inde non recederent, donec accepissent Spiritum sanctum nec enim aliud animo volebant nec curabant aliud. Ideo similiter dicitur quod Spiritus S. Sedit supra singulos eorum: quia se illis ita firmiter infundebat & permanenter operando in eis & per eos, ita ex industria & proposito, ac si nihil aliud haberet agendum, nullique alteri

tei prospiciendum.

Moram facit Diuus Simplicianus Episcop. in eo quod S. pagina testatur de Dauid: cum enim illi Propheta Nathan ex Dei nomine magnifica, præcella, & eximia iurasset promissa, gratias illi pro eis acturus, sic de eo scribitur: Sedit Dauid coram Domino: nam coram arca reledit in qua diuina latebat maiestas. Quis forte dixerit mores hoc sapere inturbanos sedere coram Deo, in cuius præsentia nobilissimi Cherubini & sublimissimi Seraphini adsunt erecti timore perculli: & quis non dicat iuste posse Deum de parua hac conquiri reuerentia, sicut quosdam accusauit immoneros qui Deum accedentes eum eo locuturi, relederunt. Venarunt seniores, & c. & sederunt coram me. Dubium hoc proposuit hic sanctissimus Episcopus Diuo Augustino cui ille respondet. Ne credideris omnino, sic irreuerentiam, paruumque respectum in regio Propheta damnandum; etenim probè nouerat quo cultu, & corporis compositione se diuinæ deberet offerre maiestati: sed quod ea formula loquendi, quod sederit coram Domino non tam situm denotet corporis, quam animæ illius dispositionem: etenim ex industria & animo constanti non leuiter, neque pertransienter reledit Deo gratias soluturus: tanta namque beneficia tamque firma, gratias requirunt & magnas & constantes. Ob eandem rationem Deus ut supremus medicus, daturus animæ salutare Recipe, hoc illi præleribit: Descende, sede in puluere: nam consideratio quod terra sis & puluis, si hanc seriò ceperis, remedium erit tibi saluberrimum & efficacissimum.

Hoc supposito dum dicitur quod Christus ingressus domum Pharisei discubuit, indicatur tibi quod ex animo & data opera relederit, non ut comederet, sed ad opus principale quod ibidem erat operaturus, remedium nempe paraturus vniuersis peccatoribus illuc aduenturus: non enim leuiter & per transennam, ea quæ salutis nostræ erant curabat, sed constanter, & seriò velut opus cui principaliter animum mentemque intendebat.

Quam diuerso modo Deus nostram curat salutem, nostræ prospicit utilitati, & suam nobis misericordiam cõmunicat, quare nos ea quæ illius spectant obsequi, & nostræ requirunt obligationes. Sedit ipse nobis beneficia collaturus, sedet ipse nostrum operaturus remedium. Sic per Prophetam Michæam nobis promittitur. Sedit corflans, & emundans argentum, & purgabit filios Leui. Nõ tali animo aut industria residet aurifaber ut argentum à scoria puiffcet, & vas conflet formosum, gratum

Christus data opera quæ salutis nostræ sunt operaturus.

Ierem. 18.
IV.
Probatur
ex simili-
tudine
figuli.

gratum & elaboratum, sicut Deus eo residet ani-
mo, ut animam ream emundet, & gratis sui do-
nisque expoliat formosissimam. Hoc indicavit
quando declaraturus vati suo Ieremæ, qualiter
nobiscum ageret ei præcepit, ut in domum des-
cenderet figuli, & attento oculo menteque sedu-
la quid ageret, ipse perpenderet. Descendit Pro-
pheta & figulum reperit rotæ insidentem lutum
manibus arripientem, cui totum suum impende-
bat studium, & in illud oculos suos dirigebat pe-
des, manus, digitos laborando, formando, & repa-
rando, attendit illum Propheta, & ecce ad eum
sic Dominus. Viden' o' Propheta, quo studio ego
in efformando homine laboro? quidquid enim
habeo, curro & cogito, ad eum videtur selummo-
do tendere, eumque complecti: nec à vero aber-
ramus: si namque cælos creavit, & motu mouet
continuo, ut nec puncto quidem à motu desi-
stant: si stellis & sideribus expoluit: si cælestia
illis inseruit luminaria maiora & minora: si ter-
ram fundavit, & plantas, herbas, fontemque in ea
produxit: si disposuit illis quid agerent, & suis
angelis ministeria: si Apostolos, elegit, designavit
discipulos, instituit Sacramenta, si descendit de
cælis, si carnem assumpsit humanam, si vixit in
mundo, si passus, si mortuus est in illo, hæc omnia
in nostrum tendunt beneficium, nostraque in-
tendit ipse saluationi.

Ho. 1. cit.
ac symbo.

Perpendit D. Chrysof. quod D. Marcus decla-
raturus quam firmiter Christus Dominus noster
ad dexteram sit Patris in cælo, quo ascendit, sic
Marc. 16. ait: *Sedet à dextris Dei.* Et hoc ipsum confitemur,
19. quando in symbolo idem dicimus: est enim per-
petua continua & sublimissima eius gloria, ut nec
punctum admittat contemptus, dedecoris, aut
intermissionis. Illo ergo eodem verbo voluit
Dominus à Propheta declarari quam sincerè &
feruenter nostram intendat salutem, nobisque
suae communicet dona misericordiae. *Sedet bit con-*
fians & emundans argentum: ut non videatur ea
diligentiùs curare, quæ propriam spectant glo-
riam, quam id, quod in nostrum commodum
benumque sedulus operatur. Porro nos quam
leuiter & perfunctoriè ea quæ eius spectant ob-
sequium exequimur! Quam illa postremo cura-
mus loco postquam mundo nostrisque lucris
perfectè satis fecimus? Missam audimus ita cele-
riter, ut si Sacerdos vel parum hæreat, nobis sit
molestum. Confessionem instituis ut festinatam
ut prius peccata dixeris, quam ea deploraueris.
Sacra Sinaxis sumptio adeo propeta, ut adhuc
retinens species sacramentales in ore, ad fabulas
te conuertas, & nauaque diuerticula: & nunquam

V.
Nos no-
stra ne-
gotia se-
dulo, Dei
vero ne-
ligenter
agimus.

Dei negocia peragis, nisi prius tua perfeceris.
Hæc igitur ratio dicitur, ob quam Saluator no-
ster ingressus domum Pharisæi resederit & dis-
cubuerit: quia data opera se collocat: ut in rota
potentia suæ & misericordiae, lutum assumat mu-
lieris peccatricis, ut illam elaboret & effingat vas
adeo pretiosum, ut de ea canat Ecclesia.

In vas translata gloria.
De vase consumpta. ut postea videbimus.

S. 7. Ecce mulier. Non uale Euangelista, ut
oculos in fercula conijciamus, quibus Phari-
sam Domino seruis, sed in illa, qua peccatrix
adfert Christo placitura.

EX prædictis inferitur magna Euangelistæ 17
sapientia quam primum enim nobis retulit
Christum acceptasse conuiuium, ingressum
in domum Pharisæi & resedisse ad prandiu: nos
toga ut oculos reflectamus in aduenientem mu-
liercm peccatricem. *Et ecce mulier.* Nec apicem
hic prætereamus: etenim minimus eorum maxi-
ma comprehendit mysteria. Enucleamus duas il-
las litteras coniunctionis. Et ascendit Dominus, 77
tu uero oculos conuerte ad mulierem. Quid hoc
Cur nos
est Euangelista sanctissime? Dixisti nobis à Pha-
risæo sæpius Christum importunè fuisse ad eor-
nam inuitatum, quodque tandem Christus con-
uiuium acceptauerit, eoque animo ædes illius ac-
cesserit & ad mensam coniuua resederit. Numquid
attendamus.
ratio suaderet, nobis ipse proponeres quænam
fuerint fercula, qui nam missus ad mensam illam
expositi? Nam procul tubio cum homo potens &
opulentus tanto desiderio optasset & procurasset
ut Dominus in illa recumberet, exquisita esse de-
buerunt fercula & opipara. Nobis au ergo locum
non tribues ut oculis nostris totam hanc percurre-
ramus mensam, ornatum eius attendentes & dis-
positionem? An nobis non insinuabis quinam
fuerint conuiuae: nam nobis indicasti plures ad-
fuisse (qui simul discubebant) quodque personæ
fuerint ceteris honoratiores? Quam primum Sal-
uator noster recubuit ilico nos adiuuans ut illo
reflectamus oculos, quo uenit mulier peccatrix:
Et ecce mulier.

II.
Nouerat Euangelista (sic credit Diuus Petrus
Chrysolog.) intentionem Saluatoris acceptantis
Qua in-
conuiuium: eam scilicet non fuisse ut dapibus se tentio ne
farcinaret delicatioribus quibus mensa Pharisæi Christus
redundabat, sed illis se recrearet quas mulier ad men-
peccatrix illi esset in cordis sui disco prolatura. iam re-
Hoc nerit.

Hoc igitur principale est epulum, quod ipse pretendit, & cibus maxime delicatus cordis palato latissimatus, & ut hoc velatur, ad mensam residet: hinc tu sessioni conunge huius mulieris inspectionem: iam enim venit adferens festum Christi placidum, sapidum & expectatum: Ad prandium & ad pharisei prandium. (Audiamus Diu. Petrum Chrysologum) venisse Christum, sollicitus forsitan miretur auditor: Pharisei alium Christum intravit, non acerbis Iudaicos cibis, sed diuinam misericordiam largiturus, neque accubuit pocula separata mella, floribus adre sumpturus, sed penitentes lacrymas ex ipsi oculorum fontibus potaturus. Ad pharisei mensam venit Christus, non ut carnalibus repleret escu, sed ut in carne negotium coeleste monstraret: non ut probaret postea humanitas ante se, sed post se gesta dimissus approbaret.

Omnibus in propatulo est, quod legitur de Samaritana. Prohinccebat Redemptor, nosker ieiunus festino gradu die quodam calidissimo a mane vsque ad meridiem, ex quo tantam contraxit lassitudinem ut coactus supra fontem refederit, lassumque corpus inclinaret: Expediens indicauerunt Apostoli, ut illi de cibo prospicerent, quocirca ad ciuitatem cibos emptum diuertunt. Interim aduenit mulier Samaritana, cuius cor & anima Christo futurum erat ferculum longe sapidissimum. Loquitur cum illa & sermonem instituit, docet eam & illuminat, & eam que prius erat peccatrix infamis, sanctam efficit celeberrimam, & famelicus cibi animarum cor illi mouet, ut facta iam sua Apostola in ciuitatem renderet Samaritae, ibique infidelium corda prepararet, & sedula predicaret. Interim cibum adferunt Apostoli & imitant: *Rabbi manduca: fatigatus es ex itinere, comede, sic precamur ad nostrum solamen. Hinc ista auferre respondet Dominus: Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis, mihi que iam sumpsi gratissimum. Turbamur Apostoli, & inter se colloquuntur: quid est quod loquitur nobis? an forsitan quis illi cibum attulit? Valet, respondet Christus: non enim me capitis loquentem: cibum enim mihi pergratus & quem sperando, non est ille quem mihi offertis, sed ille qui Patris mei gratus est voluntati: nempe, salus animarum: hac sunt mihi fercula gratissima: *Mus cibis est ut faciam voluntatem Patris mei, qui misit me, ut perficiam opus eius.* Hic ille est, quo velcor, anima scilicet conuersa peccatricis, & quem exopto, opus est quod peragit in amara illam disponens, ut palato meo sapiat.*

Celestis solum sponsa sponsum suum inuitavit ut descenderet in hortum suum, in quo fructus coligat sapidissimos, poma, pira, cerasa, &c. alioque gustu suauissimos: *Veniat dilectus meus in hortum suum & comedat fructum pomorum suorum.* Acceptavit sponsus ille conuiuium, hortum ingreditur sponsa que loquitur, *cia charissima, columba mea: ecce iam hortum ingressus sum.* Videamus Domine, ad quem cibum manum adicias? Ad myrrham: *Veni in hortum meum soror mea sponsa: mesui myrrham meam.* An ergo quid magis amarum & ingratum palato? Dei te laret conditio: sic D. Petrus Chyfol. nulla re sic delectatus, ac myrrha penitentiae amarissima, mox sit singulus, cordis contriti, & lachrymarum abundantium: *Deus delinquentium geminus sursus sicut lachrymas peccatorum.* Idcirco eam suam dicit: *Myrrham meam.* Quare hoc? Quia primo vera penitentia, illius opus est & diuinæ donum misericordiae. Secundo: quia hic illi cibis tantopere placet ut illi satisfaciat: eo modo ignotum poma esturans quando hortum ingrederis varijs fecundum fructibus: ais, meum pomum est.

An charissime Deo studeas epulum parare gratissimum? Tua sententia felix fuit ille Phariseus in eo quod Christus illius acceptauerit epulas, domumque sit ingressus ad mensam secedit, & exclamas. Vinam tam faulta mihi fors obueneret ut illum inuitare possem, quam grate hoc facerem & illi deseruirem: Noueris in manu tua esse, illique te posse preparare nullum multo suauiore, quam quemcumque Phariseus obulit. Quis ille Domine? Perficus de tuis peccatis dolor, lachrymae seruentes, contritionis & anime tue cruciatus indices, cor humiliatum: hic enim eius placet faucibus quem nunquam non recipit libentissime, *Cor contritum & humiliatum Deus non despicies.* Formula est loquendi: Domine hic tantopere pomis afficitur, ut quomodocumque illi dederis, illa comedat, & nunquam illis satietur. Attende, quam Deo bene sapiat cor contritum & vera penitentia contractum, ut quomodolibet hoc illi offeras, comedat ille que velatur, & nunquam fastidiat. Hic est ille missus, quem illi Magdalena deferebat, & ex quo ferculum illi preparat suave, sapidum, oculos offerens illi lachrymis madidos, vultum rubore & verecundia, confusum, os pacis oscula pedibus illius infigens, [capillos ad mappulam, cor contritum, spiritum contribulatum. Ecce profecto D. Gregor. *Ad pharisei prandium Dominus discumbere, sed apud penitentium* D. Gregor. Ho. 33. in Ep. Evang.

Cant. 5.1.
IV.
Sponsus primos myrrham metit id est penitentiam peccatoris.
D.P.C. 13
Serm. 73

18
Quare
fercula
Deo maxime
grata sunt.
Ps. 50. 19.

D. Gregor.
Ho. 33. in
Ep. Evang.

D. PATR.
CHRYS.
Serm. 93

Ioan. 4. 32

III.
Conuersio animarum
Christo
cibus est
gratissimus.

mulierem mentis epulis delectabatur. Apud Phari-
sæum pascebatur foris, apud mulierem pascebatur
intus: plus mulierem possidens pascebat intus quam
Pharisæus foris.

D. PETER.
CHRYS.
SERM. 98.

O quam est hoc admirabile cōiunium (excla-
mat D. P. Chrysolog.) quod illi præparat illa pec-
catrix: Mensa penitentia est: panis dolor: con-
dimenta eor illius contritum: potus suauissimus,
lachrymæ sunt: amarissimæ: Penitentia panis
mensam, fercula compunctionis apponit, panem do-
loris inserit, potum lacrymis temperat in mensura.
Nec crediderim, inquit, musicam hic defuisse
Dei auribus acceptissimam, nulla etenim quan-
tumvis bene ordinata, ita tuis placet auribus si-
cut suspiria plandus & gemitus Deo placebant:
nam solum ut eorum sonitus delectetur ad fene-
stram cæli se statuit, sicut tu domus tuæ fene-
stris infides, ut harmonia recreetis modulatissi-
ma. Dominus de celo in terram aspexit, ut audiret
gemitus compeditorum. Cum igitur hæc illi fercu-
la, quæ prætendit, ita sapiant, non est quod illa
curiosus inspicias, quibus abundat mensa Pha-
risæi: oculos tuos ad illa conuerte, quæ
mulier promit conuersa peccatrix. Ecce mu-
lier.

R. J. 101. 2.

Judæi, supra modum carnis sectabantur deli-
cias & terrenis delectabantur, quæ oculis placent
corporis & huic palato satisfaciebant. In rebus
diuinis parum profecistis. Extruitur templum
illud magnificum tantâ diuitiarum, auri, & ar-
genti copiâ ut totum mundum raperet in admi-
rationem. Multa in eo erecta sunt altaria affabrè
elaborata, ut hic offerrentur panes, ibi vituli, ag-
ni, & columbæ in sacrificium, alibi in holocaustum,
alio in loco odores gratissimi & aromata
suauè fragrantia: his sibi quàm maximè compla-
cebant & mutuo colloquebantur: ò quæ antea vo-
luptate domum hanc veniet Deus inhabitatu-
rus, quâ nemo vidit eminentiorem! O quàm
illi grata fore speramus sacrificia & oblationes
in altaribus istis mensisque illi dedicat! O quàm
accepta erunt illi thymiamata & aromata precio-
sa! Illos auscultat Deus, iisque per Prophetam
Isaiam respondit. O capita cerebro vacua vos
omnes, iudicio laboratis omnes. Quamtu
tanti æstimatis! Quo loco arbitrarim, repo-
nam ego hæc altaria vestra & mensas, eaque
omnia in illis mihi consecrata! An ignoratis
coelum esse mihi sedem, & terram angustum
pedum meorum scabellum! Quæ compara-
tio huius templi cum cælo! Quæ collatio to-
rum quæ agitis ad eius pulchritudinem. terræ-

VI.
Iudæi car-
nalia tan-
tum Deo,
non cor-
suum im-
molabant

que magnitudinem? Cælum sedes mea est, ter-
ra autem scabellum pedum meorum: quæ est ista
domus quam edificabitis mihi? & quæ est iste le-
cus quietis mea? An ego hæc omnia non feci,
& quæ facilitate hæc produxi, alia possum
mille millia creare meliora, perfectiora &
pretiosiora? Omnia hæc manus mea fecit,
&c. Et facta sunt uniuersa ista dicit Dominus.
Hoc dato scias hoc non esse, quod per se
mihi satisfacit, nec hic locus est in quo re-
quiesco, nec ardent oculis, nec placent car-
nes taurorum aut quæcumque in his mihi im-
molatis altaribus. Scire cupis quid magis fa-
ciam, & quo mihi solatur, in quid oculos meos
collimem, quid exoptem, quid mihi sapiat, &
ubi requiescam? Pauperculum aspicio, cui cor
doloze contritum est, qui sua deseret peccata,
eademque lacrymis emundat, meoque qui ti-
more refrenatur. Ad quem autem respiciam, nisi
ad pauperculum & contritum spiritu, & tremen-
tem sermonis meos? Hoc mihi sapit dulcius, ar-
que ex his cibis fercula conduntur quibus ves-
cor, quemque pretendo, non palcor ijs quæ
mihi Pharisæus in mensa sua proponit: sed o-
culos meos reflecto, (tuque tuos conuerte simi-
liter) ad ea quæ mihi propinat mulier de corde
contrito & humiliato. Ex his argumentum
sumpsit quo reprehendat illos, qui toti intenti
erant in cibos illi offerendo carnales sacrificio-
rum vaccarum, arietum, ouium, auium & aro-
matum suauissimorum eius naribus: & tam lon-
gè aberant ut illi fercula cordis sui propinarent:
ut potius illud terrenis implerent affectibus, de-
siderijs & sensus appetitibus, honorum cupidi-
tate temporalium, proprii lucri auaritiâ, rancore
& odio erga illos qui sibi minimè placebant.
Auferte ista hinc inquit Dominus, hæc à conspe-
ctu meo seponite fercula: quia nedum mihi
non sapiunt quinimo potius cordis intima ad
vomitum provocant & fastidium. Qui immolat
bos, quasi qui interficit virum: qui machæ
pecus, quasi qui excerebrat canem: qui offert
oblationem, quasi qui sanguinem suillum offert
qui recordatur iburis, quasi qui benedicat idolo.
q. d. ex mente D. Cyrilli quem sequitur D.
Thom. tantum abest ut mihi vestra placeant
coniuiua: etenim illa quam mihi offertis vac-
ca trima, idem est ac si mihi assatam canem of-
ferretis: & similia, quam mihi donatis, san-
guinem æstimo porcorum, à quibus ita lex abhor-
ret.

que magnitudinem? Cælum sedes mea est, ter-
ra autem scabellum pedum meorum: quæ est ista
domus quam edificabitis mihi? & quæ est iste le-
cus quietis mea? An ego hæc omnia non feci,
& quæ facilitate hæc produxi, alia possum
mille millia creare meliora, perfectiora &
pretiosiora? Omnia hæc manus mea fecit,
&c. Et facta sunt uniuersa ista dicit Dominus.
Hoc dato scias hoc non esse, quod per se
mihi satisfacit, nec hic locus est in quo re-
quiesco, nec ardent oculis, nec placent car-
nes taurorum aut quæcumque in his mihi im-
molatis altaribus. Scire cupis quid magis fa-
ciam, & quo mihi solatur, in quid oculos meos
collimem, quid exoptem, quid mihi sapiat, &
ubi requiescam? Pauperculum aspicio, cui cor
doloze contritum est, qui sua deseret peccata,
eademque lacrymis emundat, meoque qui ti-
more refrenatur. Ad quem autem respiciam, nisi
ad pauperculum & contritum spiritu, & tremen-
tem sermonis meos? Hoc mihi sapit dulcius, ar-
que ex his cibis fercula conduntur quibus ves-
cor, quemque pretendo, non palcor ijs quæ
mihi Pharisæus in mensa sua proponit: sed o-
culos meos reflecto, (tuque tuos conuerte simi-
liter) ad ea quæ mihi propinat mulier de corde
contrito & humiliato. Ex his argumentum
sumpsit quo reprehendat illos, qui toti intenti
erant in cibos illi offerendo carnales sacrificio-
rum vaccarum, arietum, ouium, auium & aro-
matum suauissimorum eius naribus: & tam lon-
gè aberant ut illi fercula cordis sui propinarent:
ut potius illud terrenis implerent affectibus, de-
siderijs & sensus appetitibus, honorum cupidi-
tate temporalium, proprii lucri auaritiâ, rancore
& odio erga illos qui sibi minimè placebant.
Auferte ista hinc inquit Dominus, hæc à conspe-
ctu meo seponite fercula: quia nedum mihi
non sapiunt quinimo potius cordis intima ad
vomitum provocant & fastidium. Qui immolat
bos, quasi qui interficit virum: qui machæ
pecus, quasi qui excerebrat canem: qui offert
oblationem, quasi qui sanguinem suillum offert
qui recordatur iburis, quasi qui benedicat idolo.
q. d. ex mente D. Cyrilli quem sequitur D.
Thom. tantum abest ut mihi vestra placeant
coniuiua: etenim illa quam mihi offertis vac-
ca trima, idem est ac si mihi assatam canem of-
ferretis: & similia, quam mihi donatis, san-
guinem æstimo porcorum, à quibus ita lex abhor-
ret.

Hoc dato scias hoc non esse, quod per se

mihi satisfacit, nec hic locus est in quo re-
quiesco, nec ardent oculis, nec placent car-
nes taurorum aut quæcumque in his mihi im-
molatis altaribus. Scire cupis quid magis fa-
ciam, & quo mihi solatur, in quid oculos meos
collimem, quid exoptem, quid mihi sapiat, &
ubi requiescam? Pauperculum aspicio, cui cor
doloze contritum est, qui sua deseret peccata,
eademque lacrymis emundat, meoque qui ti-
more refrenatur. Ad quem autem respiciam, nisi
ad pauperculum & contritum spiritu, & tremen-
tem sermonis meos? Hoc mihi sapit dulcius, ar-
que ex his cibis fercula conduntur quibus ves-
cor, quemque pretendo, non palcor ijs quæ
mihi Pharisæus in mensa sua proponit: sed o-
culos meos reflecto, (tuque tuos conuerte simi-
liter) ad ea quæ mihi propinat mulier de corde
contrito & humiliato. Ex his argumentum
sumpsit quo reprehendat illos, qui toti intenti
erant in cibos illi offerendo carnales sacrificio-
rum vaccarum, arietum, ouium, auium & aro-
matum suauissimorum eius naribus: & tam lon-
gè aberant ut illi fercula cordis sui propinarent:
ut potius illud terrenis implerent affectibus, de-
siderijs & sensus appetitibus, honorum cupidi-
tate temporalium, proprii lucri auaritiâ, rancore
& odio erga illos qui sibi minimè placebant.
Auferte ista hinc inquit Dominus, hæc à conspe-
ctu meo seponite fercula: quia nedum mihi
non sapiunt quinimo potius cordis intima ad
vomitum provocant & fastidium. Qui immolat
bos, quasi qui interficit virum: qui machæ
pecus, quasi qui excerebrat canem: qui offert
oblationem, quasi qui sanguinem suillum offert
qui recordatur iburis, quasi qui benedicat idolo.
q. d. ex mente D. Cyrilli quem sequitur D.
Thom. tantum abest ut mihi vestra placeant
coniuiua: etenim illa quam mihi offertis vac-
ca trima, idem est ac si mihi assatam canem of-
ferretis: & similia, quam mihi donatis, san-
guinem æstimo porcorum, à quibus ita lex abhor-
ret.

Ad quid ò Domine hæc effaris! Hæc omnia
elegerim in visis suis, & in abominationibus suis
ani-

VII.
Talia
Deus sa-
crificia
delectatur

Ad quid ò Domine hæc effaris! Hæc omnia
elegerim in visis suis, & in abominationibus suis
ani-

nam pauperi, cor tuum Deo conignes: quando lingua vacat oratione, vacet & simul ipsa anima: porro si diuidas vt dano mihi exteriora, cor & animam diabolo dedices, mihi que carnis fercula propinando misis que corporales, condimenta vero diabolo, mundo, & carni offeras usque voluptatibus, cupiditatibus, lucri & odijs, nullatenus mihi grata sunt. Sicut nec mihi satisfaciant fercula dapesque Pharisei, illæ vero plurimum quas illa mulier mihi adducit: etenim eas componit ex animo contrito, & anima dolorosissima. Has epulas Deus magni facit, & cum vt illis vescatur, quando sibi mulier illa est propofitura, ad mensam recumbat Pharisei: Pharisei dapes omite, & oculos in illam tuos conijce peccatricem: Ecce mulier.

Id. 10. de Hinc cum D. August. dicas, vt per hanc doctrinam exanimas, vtum accepta futura sint que Deo conuiuia propinas, tuas illi per elemosynam immolando facultates, carnem tuam ieiunijs, & linguam tuam orationibus, &c. Vnde his congruenter exponit illud Apostoli: *Obsecro itaque vos fratres per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora vestra, hostiam viuientem, sanctam, Deo placentem: rationale obsequium vestrum, &c. Vt probetis que sit voluntas Dei, &c.* Multa licet hic proponere sed in particulari notandum, quod meo quidem iudicio spectet Apostolus reprobatum illud; Saulis à Deo sacrificium quia viuum non fuit: etenim corde caruit, quod est vitæ principium. *Ex ipso vita procedit: nec spiritum habuit nec animam: hæc est que viuificat: Spiritus est qui viuificat: nec sanctum fuit: quia de corde auti cupido & auaro consecraturum fuit, nec Deo gratum: non enim illi meta placent exteriora, nisi iungatur illis & anima.* Circa que multa eaque præclara scribit Diuus Augustinus & nos alijs locis multa retulimus.

§. 8. Ecce mulier, que erat in ciuitate peccatrix. Hæc peccatrix fuit Maria Magdalena, soror Lazari & Marthæ: & quantum nonnulli eius crimina diminuunt, tantum gloria gratia Dei detrahunt.

¶ Non est quod hæreamus in asserendo, quænam fuerit hæc mulier, quia licet questio ventiletur, in qua diuersæ proponuntur opinionones, & ipsi Doctores diuersi modo sentiant: communis tamen eorum in hoc conuenit, quod

fuerit illustris illa Domini Maria Magdalene soror Lazari & Marthæ, & S. Ecclesia in tantum huic fauet opinioni, vt opposita non sit secuta: quandoquidem in eius officio multis modis hoc fateatur, in hymnis, antiphonis, & lectionibus. Nec similiter nobis moram iniicere debet scire, quænam fuerit illa ciuitas in qua mulier hæc ita liberè suæ vacabat libidini & publicè peccatrix audiebat. Ex eo quod D. Chrylostom. & D. Ambros. credunt hunc fuisse eundem Simonem illum de quo loquitur Euangelium cum eo qui in Bethania morabatur circa Hierusalem, in cuius ædibus Dominus noster sexti duo ante mortem suam cenam sumpsisse perhibetur: vbi similiter denotat habitasse Lazarum eiusque sorores; rit hic multorum opinio est ciuitatem fuisse Hierusalem & suis probabiliter: quia Euangelista illam nominat cum articulo *In ciuitate illa*, vt patet in textu originali: & manifestum est quod ciuitas que absolute hoc nomine vocatur, erat hæc ciuitas. Ita Christus discipulis suis: *Ita in ciuitatem ad quam videns Iesus ciuitatem, &c.* D. Vide Tole Augustini. arbitratum fuisse Naim ciuitatem Galilææ in qua Christus de phereto resuscitauit adolescentem viduæ filium, quo peracto miraculo & alijs à Saluatore narrat hanc Euangelista historiam.

Quantum intelligo D. Marc. testatur Magdalenam oriundam ex prouincia Galilææ: nam describens mulieres que Christum ad crucem usque sequebantur, sic ait: *Erant autem & mulieres de longè aspicientes, inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Jacobi minoris, & Iosaph marthæ, & Salome & cum esset in Galilæa sequebantur eum, & ministrabant ei.* Hoc idem dicit Euangelista Lucas huius auctor historie: *Subsecuta autem mulieres, que cum eo venerant de Galilæa.* Hoc dato videtur, quod illæ domicellæ & frater Lazarus erant Galilæi ex ciuitate Naim, & in Christi sequela comites descenderint in Bethaniam circa Hierusalem, vbi Christus cõmuniter residebat & prædicabat, atque ea occasione aliquando ad domum illam diuertebat, vbi morabantur in Bethania nec ibidem propriam habebant: quandoquidem cena quam in illa Domine præpararunt, testibus Euangelistis, in domo fuerit instructa Simonis leprosi, quo nomine illum vocando, quia ex quorundam opinione leprosus fuerat, & illum Saluator à lepra mundauerat, alius videtur ab hoc, de quo hodiernum Euangelium, qui dicitur fuisse Pharisæus dignitate præcellens: & namque leprosus fuisset, non hoc silentio rexisset Euangelistæ. Itaque Lazarus eiusque

eiusque sorores vt Christi doctrina fruerentur, descendunt de Iudæa in Galiliam; & in Bethaniam se receperunt, ubi Lazarus mortuus est & resuscitatus.

Ceterum si ne hæc aut illa ciuitas, non est quod immoremur, sed tantum, vt mulierem hæc inueniamus ad quod nos inuitat Euangelista. Multa sunt in illa consideranda: quandoquidem illa sola ea omnia contineat, quæ in cæteris sunt consideranda mortalibus, imò etiam Angelis. Inter homines, in illis multa ponderanda sunt quia mali sunt & peccatores; in alijs quia virtutum meritis excelluerunt, verum in hac muliere notanda sunt omnia, quia peccatrix fuit & sanctissima, & in vtroque genere præeminenter. Peccatrix fuit ita omni genere vitiorum polluta, vt hoc nomine publicè notaretur; sancta vero atque in tantum sanctitatis gradum elata; vt multos Seraphinos anteverat & excellentioribus merito quæret æquiparari. Vnde inuitamur ab Euangelista vt oculos in eam coniciamus, imò & ab ipso Christo supremo præcepto, Euangelista monet nos, vt eam attendamus peccatricem: *Eec mulier, quæ erat in ciuitate peccatrix.* Christus autem vt eam attendamus sanctam & in eius amore Seraphinam ardentissimam. *Vides hanc mulierem?* Consideremus eam ad vtramque manum & in vtroque statu, vt dicere nobis liceat: cum D. Basilio in quadam homilia, quam declamat de penitentia, ubi eam attentè perpendit, hunc fore sermonem maximi emolumentum namque ille, in quo agitur de peccatoribus, tangat peccatores; omnes sumus; & omnibus nobis prodest videre peccatricem culmen ascendisse sanctitatis, in qua Dei bonitatem admitemur, quæ sustinet, expectat, & recipit peccatores; nec non illius misericordiam laudemus, qua momento temporis multorum amoris peccatrici tribuit indulgentiam; virtutem oblitescamus penitentia effluuium, qua puncto temporis anima de inferno transfertur in cælum; mancipium diaboli hinc ad idæum sempiternum, Dei filia adoptatur, pleno gaudente iure, quo cuncta eius regna possideat; gressus inspicimus, quibus hæc mulier progreditur, vt ex magis peccatrice sancta fiat eminentior: gratias noemus quibus de profundis culpæ am ascendit abyssi ad eminentem ditior gratia celsitudinem, & quæ prius vitio barato destinabatur, iam in cælo Seraphina collocetur. *Seruo hic iusta D. Basilii in principio homilia: omnis uis uilissimus est, nempe enim hominum sine peccato est.* Sic. Primum igitur attendamus illam peccatricem, qualem nobis describit & of-

feri cælestis ille pictor D. Lucas: *Eec mulier, quæ erat in ciuitate peccatrix.*

Nonnulli hinc sanctæ plurimum addidit sunt. V. sicut minime credendum de muliere & domina dignitate & opibus primaria, cui fratres illustres atque Domina (ex quorundam opinione) cuiusdam loci, qui dicebatur Magdalen, ex quo nomen sumpsit vt Magdalenia diceretur, peccatrix. quod tanta luxuriam proluuie fœdaretur atque in omnem esset meretrix effusa uenerem, vt iam tradi mereretur ignibus, nec corporis sui alijs usum fecerit, quodque peccatrix non diceretur in ciuitate, quasi talis ipso opere esset, quia vt domina aliqua primaria famam contrahat in ciuitate ignominiosam, sufficit vt in actionibus suis paulo liberior & nulla prouisa prudentia procedat, paulo h'arior, huic ardeat alteri iocose applaudit, hunc amplectatur, alteri faciem ostendat liberatam, literas recipiat, conuersationem admittat libertinorum, gaudeat ex consorcio & societate dissolutorum, sibi in merendis complacere, frequentet choreas uideri uelit & uideri: etenim illud, quod non patet oculis in muliere communi, designat & infamat principalem in oculis omnium; tanto clarior lucet solis radius, tanto lucent in illo minimi atomi splendidi; at tanto patet manifestius fuligo sine macula etiam minima, quanto uellus est candidior & pretiosior.

Vt uero te uocent peregrinam non requiritur, o Domina, vt Compositellam proficiscens uel Romanam: sime tibi scipionem & uellem peregrinam seu coreaceam penulam & illo habitu induta uel paruo itinere proficiscaris, iam in ore omnium celebrabitis Romipeta & peregrina, & hoc nomine in ciuitate cognosceris: imò etiam meretrix audies licet ad ultimum non attingas, si mulier cum sis principalis notaque publicè (nam hoc te constituit vt uitas cautus, interim uitas liberior, dissolutior, uaga, recreatio um amica lecteris alloquia, recreation's, signa nuntia, scelerata, merendas &c. Quomodo tibi persuades quo nomine uocetur illa domina, quæ discursibus suis superioribus, & colloquijs mutat habitum & pallium in leuicariolum, sola pergit nullo comite nullo custode, hinc intuetur, aridet alteri, oculis hinc hinc illi metat, hinc alteri iocos obicit, hinc illi se monstrat libertinam? An hoc tu censas mulierem primariam? Cum ipse Spiritus S. nos moneat iam a tribus millibus annorum quando nec tanta quanta hodie, uigebat iniquitas, nec hominum iudicia

IV. Magdalena duphici modo confideranda.

D. Basilii Hom. 29. *Quæ est de penitentia. Hæc omnis uis uilissimus est, nempe enim hominum sine peccato est.* Sic. Primum igitur attendamus illam peccatricem, qualem nobis describit & of-

Hieron. Bap. de Lazarus, Tom. III.

P p p p p adeo

adeo libera & temeraria, quod pleno gutture illæ dicebantur meretrices & tales in ciuitate passim habebantur.

VI.
Explicatur Thamar vidua restituta.

Gen 38.

Lib. 99. in Gen.

a In c. 3.
Ista.
b In c. 38.
Gen.

Ista. 3. 18.
23.

23

(a) De iure
de quatuor
libertatibus

Refertur singularibus scripta circumstantijs historia de Thamar: erat hæc mulier opibus & dignitate nulli inferior, & nurus Patriarchæ Iudæ ex marito defuncto vidua, habitumque gerens vidualem. Die quodam impium aggressus tur callide stratagemata: ad hoc vestem exiit viduitatis, alteram induit & pallio circumcingitur carbafino, assumpto sibi thesturo & omnium oculis in biuio exposita. Sic eam describit sacer textus: *Depositis viduitatis vestibus assumpsit thestirum, & mutato habitu sedit in biuio. & aperuit vultum suum, ne agnosceretur.* Primum expendamus cum D. Aug. quàm antiquum sit à viduis vestes assumi lugubres: per hoc enim declaratur, tã longè abesse debere ab illarũ diuerticulis, quàm habitus earum ab aliarum differt indumento. Notemus secundum, quòd tunc temporis vterentur femine pallijs adeo tenuibus, qualia sunt illa quæ vocantur carbafina: sic enim Græcus & latinus textus indicant vocatque *Thestirum* in Hebræo legitur *Zaiph*, quod ex mente D. Hier. & D. Basil. b. significat leue pallium Rupertus vocat illud *Subtile palliolum*: noster autem Cardinalis Caietanus asserit, quod totum corpus velaret *Credatur totius corporis velamen fuisse.* Habitus erat valde familiaris, vt credit D. Hier. mulieribus Arabiæ & Mesopotamiæ primarijs & admodũ frequens feminis Hierusalẽ: nam Deus earum petrales vanitatem, imitatus est eis, quòd hæc & reliqua ab eis esset ablaturus ornamenta leuitatis, calq; veste coriacea & cilicina vestituras: *In illa die auferet Dominus ornamentum calcamentorum. & c. & mutatoria, & palliola & thestira.*

Induit igitur Thamar palliolum suum carbafinum, illò se cooperiens & thestirum ne fortan ab alijs agnosceretur. Illæ transijt casu Patriarcha Iudæ, insperxit illam & ait Spiritus S. quòd indicaret eam esse meretricem: *Quam cum videret Iudæ, suspicatus est esse meretricem.* Accessit illam & demulcere cepit, liberius cum ea collocutus.

(a) Quid hoc rei Patriarcha iustissime, quem vt talem suspicamus, cuius familiæ & nepotibus, pater tuus sceptrum addidit, coronam & regnum in populo Dei: tu inquam ille huius Reipublicæ iudex cum sis, qui hesi potest, vt talis te rapiat cogitatio, talemque feras censuram, nomenque imponas mulieri, quæ dignitate ceteras antecurrit, eique audeas proponere talia, quæ castæ non conueniunt honestati? etenim longè oportet vt absint ab his liberis colloquijs mulieres, cum ea

sufficiant illis cognomen afficitate indecorum, & nominari inde soleant meretrices: & hoc competit vobis, o mulieres honestiores, vt ornatu prodeatis in publicum bene composito & talibus pudicitie signis, vt quicumque vos aspexerit, honorare vos cogatur: vnde nullis audaculis, aut discoloris vobis ardeat iocolum aliquid aut scurrile proponere.

Non nego quin multum adiuuet honestatem, si mulier velato incedat vultu: quinimo hoc plurimum eius seruit cõseruationi, prout admodum fuscè demonstrat Tertull. in lib. quem inscripsit: *De velandis virginibus*: in quo declarat quàm prudens sit hæc consuetudo, quã Ecclesia secuta est ab antiquis Apost. temporibus, quã velum imponit, quòd capita & faeces operiuntur puellarũ quæ se diuino vouent obsequio, quas monachas dicimus: per hoc etenim periculo non exponunt illos à quibus videntur, ne sua prouocant vultus elegantia, vt eas sollicitet & excitet, qui hoc faceret, si illas intrueretur. Relatis igitur, & appositè perpensis multis rebus, concludit expendendo consuetudinem mulierum Arabicarum: Ille namque sic ait, pro more habent vt faciem velo contegant, vnum tantummodo non velatum habentes oculum: credebant etenim quòd quantò minus faciem detegerent, tantò damnum euitarent securũ in ijs, qui illas intrueretur: *Araba femina Ethiopea qua non caput, sed faciem quoque ita totam tegunt, vt vno oculo liberato, contenta sint diuina frui luce, quam totam faciem prostituere.*

Optimè foret si totum negotium consisteret in vultus velatione, ne viderentur, ne quærentur, ne prouocarentur. Porro hæc nostræ fuit deploranda Hispaniæ calamitas, vt relicta ab Arabibus hac consuetudine, & alijs quoque multis ab eo tempore, quòd fuit Arabia occupata, vt aduertit M. F. Ioann. de Ponte: illud quòd erat honestati medium, mutatum est in dissolutionis & vanitatis argumentum. Quandoquidem illa quæ hoc cultu prodit in publicum, eo ipso quo faciem velo cooperit sibi videtur quòd libera possit diuagari, exire, intrare quolibet accedere, iocari, ridere, colludere, prouocare eum à quo videtur, vt idem quod diximus Patriarchæ Iudæ proferat iudicium. Hòc suppositò, arbitror opportunum magis honestati mulieris & femine principalioris vt non velata procedat grauitate modesta Hispaniæ, quam eius requirit dignitas: Hæc etenim efficacior est, vt quantumlibet liberum comprimat & refrenet audaculum: vnde hoc notamus in domicellis Hispaniæ nobilioribus, & matronis Italiæ Romæque illustrioribus: nullam enim efficitio-

VII.
Decet virgines velatas incedere.

TERTULLIUS
L. de velandis virginibus
c. 17. quod est vltimũ

VIII.
Hispaniæ tamen magis conuenit non velatas incedere.

ficaciorum circumferunt honestatis custodiam, quam propriam, eamque gravem corporis honestatem. Quid plura? Quanto mulier est dignitate nobilior, tanto decet ut sit cautior: nam vel motus leuiore sufficiat ut eam derogent auctoritati, & fama maculam aspergant ineluibilem. Nullus ita cito flos marcescit, perditque pulchritudinem, quam fama nomenque mulieris illustrioris: nam solo contactu, siue olfactu gratiam perdit venustatem: Tenere res est in seminu

haec hystoriam per scripturam exposuerit. Idem sit iudicium de negatione Petri: quis enim eam viuis magis coloribus depictam nostris obiecit oculis, quam ipse Deus in Evangelio? Ibidem eius expendit promissa & praecedentem constantiam, quae grauius accusabant eius pusillanimitatem, ibi profert occasiones, verba, iuramenta, anathemata. Et cum ita sit quod saepe ab vno scribitur Evangelista, ab alio omittitur: peccatum tamen Simonis Petri voluit a quatuor illis conscribi Evangelistis ita distincte, quasi singuli tantum illud exponerent, ut dicemus die Martis proximo.

D. Hier. *fama, pudicitia est quasi flos pulcherrimus, cito ad leuem marcescit iustam, leuissimam corruptitur maxime ubi aia consentit ad vitium. Et maritalis deest auctoritas, cuius umbra in amica uxoris est.*

Ita nonnulli sentiunt de Magdalena: potest contrarium opinantur communiter SS. Patres: etenim se monstrant oratores, in exaggerandis eius criminibus, quae nullus euidenti in publicum profert, ex sententia D. Petri Chrysol. qui iam ipse Evangelista. Disputans D. Chrysol. de peccato

Dauid. integrum scribit hominiam contra quosdam quibusdam sanctis addictos, qui prius fuerant peccatores: etenim arbitrantur illos macula notari, si in forum eorum crimina producantur, enarrantur, & exaggerantur, non sapit hoc prudentiam: etenim nemo maiori sanctos quam Deus honore afficit: qui hoc taliter facit, ut videatur terminos excedere discretions, iuxta illud Dauidici: *Nimis honoratus sunt amici tui Deus, & nihilominus nullum magis ad notitiam omnium eorum scelera producit, nec verbis explicat clarioribus, magisque exaggeratiuis, omni que larua seposita: nec est aliquis qui ita grauius inimici sui culpam effert quem optat castigari, sicut Deus electorum suorum, qui prius peccatores extiterunt culpam aggrauat & extollit. Quoties, & detrahit larua dixit, dicit & scribit Dauidis a Iulterius homicidio connectum? Omnes etenim adfert circumstantias adulterium eius aggrauantes, omneque quae possent proditoriam illius maculare actionem, qua fidelem sibi studuit occidere Vriam, eius quoque exaggerat ignominiam dicendo quod etiam ipsa Gentiles eam execrati sunt, refertque, qualiter Propheta Nathan hoc illi peccatum in faciem exprobravit, nec omittit quod supplicium tanti sceleris secum duxerit in sepulchrum.*

Si Spiritus S. eo modo inquit ille culpam aggrauat & extollit Dauidis: quare ego non illam publicabo: cum certum sit quod Deus per hoc intendens eius honorem, ego illius honori non derogabo: Non vereor magna hac voce publicare: cum Spirit. S. non in dedecus, sed in laudem vniuersam

Extra controversiam est, quod Deus Apostoli sui non intendat ignominiam sed honorem, ad cuius incrementum cedit (inquit D. Chryl.) eisdem culpas non diminuere. Quare?

Primo: quia sic diuino honori, & gloriae si x cōuenit gratia, haec etenim illa est, quam in peccatorum quaeque iustificatione: *In laudem gloriae gratia sua: dixit Apost. Quanto namque amplius detrahis debito debitoris, cui alter liberè omne dimisit debitum: & quanto magis xproxi deprimis infirmitatem, quam curauit medicus: & quanto magis petrae tollis duritiam, quam lapidea eleborauit: tanto magis detrahis liberalitatem eius, qui debitum dimisit, & oculos medicus sapientiam, qui curauit infirmum, & industriam deprimis lapidea, qui sculpsit imaginem, ita quae tanto amplius diuinae detrahis liberalitati, quanto magis delicta remissa in peccatore factis leuora, & virtutem medicinae illius enervas, quanto magis tollis infirmitatem culpae, & tanto magis diuini illius sculpsit supremam deprimis potestatem, quanto leuiorem statuis in anima molliem. Quanto clarius deest cognoscitur grauitas, tanto probatur eius, qui remisit maior esse liberalitas: & quanto grauior corporis infirmitas, tanto medici experientia & medicamentorum patet efficacia: & quanto durior apparet petra, ut solo contactu scintillas emittat, tanto euidentius patet eius industria, qui in illa Seraphim sculpsit admirandam imaginem. Idcirco praecelior non exitit duritiae Pauli praedicator, quam idem ipse: videbat enim quod per hoc diuinae misericordiae declararet amplitudinem, eiusque diuini brachij loqueretur potentiam, ipsemet aut stante: Evangelicam perlege historiam, & liquido constabit, quanto conatu Evangelistae eorum exposuerunt infirmitates, quos Christus sanitati restituit, earum enarrando qualitates, ac mali grauitatem, qualque ipsa non poterat natura restituere. Sic mortuorum appendunt circumstantias quos ad*

Sanctorum peccata nunc reuelat, non illis est ignominiosum. Ps. 138. 17.

IX. Sermon. 93. Ho. 27. in Matt. post med.

XI. Similitudines.

XII.
Idcirco
minutim
Christi
miracula
scripserūt

vitam reuocauit, omnes sigillatim exponendo, aduertendo particulari consilio, quod Lazarus iam ita computresceret, ut propriae sorori horrorem incurreret factor caudicis: ut enim Christi gloriam præstendebant, & mundo manifestare, ac confirmare virtutem illius diuinam, sibi persuadebant, quod tanto hoc facerent diligentius, quanto declarabant illud, & ponderabant attentius. Idcirco conabatur Apostolus tanto studio manifestare Apostolorum in se & humilem progeniem cordisque duritiam, nec non eorum ad qua libet præclara perficienda incapacitatem: ut quanto patentiùs hæc omnibus constarent, tanto virtus Dei extolleretur excellentius, quæ per illos & in illis operabatur, qui in eum finem tales ipsos elegit. *Ideo non in sapientia verbi ut non euacuetur crux Christi:* tanto etenim virtus illius amplius deprimitur, quanto eorum hebetudo, stupiditas & ignorantia non extollitur: unde e lapsis diebus retulimus merito Christianam à D. Chrysol. reprehensum, eo quod ingenium, acumen & scientiam prædicaret, quæ D. Paulus ex se commendabatur.

2. Cor. 1.7

Hom. 30.
nu. 45.

Idem Apostolus ut diuinæ gratiæ magnitudinem laudaret & excellentiã quoad miseriarum & criminum mundi remedium, crebro datã operã illa ad trutinam appendit: quia probe nouerat quod tanto clariùs gratia Dei, eiusque misericordia magnifica laudaretur, quanto studiosius culpatum extolleret enormitatem: & tanto pateret evidentiùs abyssus Dei misericordiæ, quanto magis nostratum abyssus pateret miseriarum: *Vbi abundauit delictum superabundauit & gratia. Sic, ut ostenderet abundantes diuitias gratiæ suæ.*

XIII.
Obiectio
Apostoli.

Non pateret abundans gratiæ misericordia in parua remittendo debita, nec abundans requiretur misericordia qua modica & leuis sanaretur infinitas. Discursum huic Apostolus liquidis ita rationibus prosequitur, ut ipse sibi met obijciat argumentum. Iam audio te proponentem: si ad ostensionem diuinæ gratiæ necesse sit culpam aperte deformitatem, & quanto fuerit hæc maior, tanto & illa præclarior esse probaretur: conueniens esset grauiã multaque committere peccata, multoque in illis tempore perseverare, nec non veteribus noua quotidie superaddere: quatenus ea Deo postmodum remittente, tanto clariùs illius pateret magnitudo clementiæ:

Rom. 6.1.

Quid ergo dicemus? Permanebimus in peccato, ut gratia abundet? Absit omnino, respondet Apost. quia quanto patentius tuorum criminum enormitas, quam Deus suã gratiã dimittit, eiusdem sperit magnitudinem? tanto huius gratiæ mag-

nitudo, tuam clariùs confirmat culpam & declarat quanto minus veniam imo magis pœnas æternas ignem hæc merebaris. Itaque ad Dei laudem expedit crimina sanctorum explicare, morbos eorum & vultu manifestare.

§. 9. Similiter ad maiorem Magdalena gloriam peccatorum illius grauitas manifestatur.

NEdum ad hoc sed secundò conuenit ex mente D. Chrylostom. magnique refert *Ho. 27. in ad gloriam & honorem sanctorum, quæ tantò crescit altius quanto eorum peccata magis cognoscuntur. In mentem tibi veniat ea cuius Vires Gora, quæ Spiritus Sancti declarauit, imo & expendit gignit Goliath melem corporis eximiam: gantis alt enim: Egredies est vir spiritus altitudinis seu exceditorum & palmi. Attende non satis illi fuisse duntaxat declarare sex cubitos (nam ad minus efficiunt quatuor vltas mensuræ maioris) sed insuper & palmum voluisse vteriosem explicare: Sex cubitorum & palmi. Ne quid omitteretur ad illius magnitudinis expressionem. Deinde subiungit: *Cilicet arca super caput eius.* Vterius, *Loricã signata induebatur.* Non ex leuissimis illis communibus fabricata & compacta amulorum, sed ex paruis lentis & conchis, opus omnino singulare. Pondus huius loriciæ quingentos scilos appendebat. Singuli sicut quartam partem vnciæ appendunt, ita vt mille prope quingentas appenderet vnciæ. Ecce quàm distincte vires armorum illius describit Gigantis, non per pondera grauiora sed per vncias & quadrantes. Describit in hunc modum octeas illas, *Oreus areas habebat in cruribus.* Scortu totum arcum adeo vastum erat, vt humeros illius contegeret: tu iudica quale fuerit: *Clypeus arcum tegebat humeros eius. Hastile hasta eius erat quasi sicinorum texentium, cui relam obnoxiunt. Ipsum ferrum hasta eius sexcentos scilos habebat. Paxiter huic amectit figura huius monstru & horrorem, quò cunctos percelleret, qui tantus erat, vt legiones Israeliticæ solo illius aspectu terga verterent: *Omnes Israheliticæ cum vidissent virum superuenit à facie eius timentes eum valde.* Ad eius conspectum, non se subducebant, sed sibi fugã consulebant: *Fugerunt.* Non timore quodam communi, sed grauissimo: *Timentes valde.* Quid plura? Nec eius inuicem omittit Spiritus S. eum etenim describit pompatico & arroganti passu incedentem, Dauidem naso suspendentem: *Ibat autem Philistinus incedens.***

Domi.

II. Ve inde Davidis accrescat gloria.

Domine, cui feruit hæc ita singularis illius monstrari carere descriptio? Ut per hanc clarius prodentur & exalteatur Davidis vires, qui contra illu descendit in arenam & cum superavit: crevit etiam gloria victoris tanto, quanto clarius patet hostis devicti fortitudo, & quicumque huius voluerit Gigantes atmorumque rebur deprimere, quanto hoc agit studiosius, tanto decrevit gloria Davidis & peccatoris eius robur: tanto namque minor est gloria victoris, quanto in hoste minor probatur esse tortitudo: igitur quod in hoc facinore iudicas ad laudis Davidis facere incrementum, idem in peccati eius iudica gravitate ad maius laudis illius augmentum: si namque voluptas & appetitus, dum Davidem aggreditur eum ex infirmitate deiecit, postmodum illum lumpsit sibi magis quam in Goliath adversarium: *Exortum meum coram me est semper.* Bellum indixit illi per penitentiam sanguinolentum: & sicut ratio iudicabat ad Davidis gloriam vires sigillatim gigantibus extollere, ita pariter contemnitur fuit, ut per singula eius peccatum emaretur & extolleretur: etenim tanto probatur penitentia illius robur esse præclarus, quanto patitur culpa illius gravitas enormior. Vnde dicit D. Chrylost. *Qui occultat eius peccatum, non videtur obsecratorem illius veritatem reddere: ac velut qui certamen quo Goliath illum obrucant, transiunt, non parum de laudibus ipsius detrahunt.*

D. Chry. Hom. 27. in Matt. Tom. 1. III. Similitudo.

Accidit aliquando, inquit D. Chrylost. ut irruant Barbari & dolo ac fraudibus apprehendant virom nobilem, quem ligant, vulnerant dum ex-
cipiunt & in terram prosternunt vulneratum. In illos nobils hic exurgit & animo percitus feruetior hinc gladio traheretur alteri caput dissindit, alios in fugam compellit ignominiosam, ut nullquam compareant. Au non gloriosum foret & decorum viro huic genitolo numerare sigillatim Barbarorum multitudinem, fraudes quibus eum irretierunt, plagas quibus vulnerarunt, infamiam qua illum prostratum affecerunt & illuserunt. Nemo dubitat: quamvis enim hoc in seipso videatur indecorum, veram illi adinectum, quod in eos animosus insurrexerit, tanto robur illius & gloriam extollit eminentius, quanto illud declaratur singularius. Hoc ipsum vius cogit sanctissimus, qui prius peccatores fuerunt: si namque Diabolus, mundus & caro, imo tota tartari potentia illos decrepit, prostravit, sibi que subiecit, per penitentiam in ipsos surrexerunt & diuina confortati gratia generose & cunctos superarunt, emerunt, & triumphum reverterunt illustissimum. Nefas est verba præterite D. Chrylost. Ita non

aliter factum est, quam cum à Barbato quidam in-
aie fortis vir, demisso solo periculo percussus, ne-
que id mel, sed iterum atque gravius percussus,
non cessavit, sed undique sanguine perfusus, magno
in hostem impetu ruerit, constansque trucidaverit:
sic etiam David, quanto magis saucium dixerit, tan-
to maiori illum animi ostendit, qui postquam na-
miserè depressus fuit, atque devictus, velociter sar-
gere ac ante primam aciem stare, percussoremque ip-
sam huius iterrere potuit etc.

Hinc illud declaratur quod præteritis diebus diximus numquam scilicet visa fuisse, nec viden-
da magis aperte crimina sanctorum, qui quondam
flagitiosi fuerunt, quam in die iudicij in conspe-
ctu totius mundi sint manifestanda. An ergo
nulla confundentur verecundia? Nulla uno tan-
tum ab hac abertunt, ut tanto celebrior eorum fu-
tura sit gloria, quanto eorum crimina patebunt
evidentiora. Primum: quia id quod sancti præ ce-
teris intendunt ducuntque seip gloriosum, hoc
esse dicimus, ut clarius pateat Dei bonitas &
misericordia ad maius gloriæ illius incremen-
tum: & quanto magis enormia sanctorum pec-
cata declarantur, tanto cunctis patebit & glori-
ficabitur misericordia Deique clementia mani-
festius. Ita Deo dixit sanctissima Mater Theresia
de Iesu. Verò verus est, quod sæpè in me sedat
gratum criminum meorum molestant, gaudiū,
quo perfunctor quod ex illis tuæ misericordie
multitudo cunctis immorescat. Verba sunt hæc
consideratu dignissima. Secundo: quia non illa
eis manifestabit, ut omnibus pateat a peccatis
sanctos esse superatos, aut malum quod fecerunt
illa committendo: sed ut ostendantur victores
eorum & triumphatores: etenim nulla alia occa-
sione clarius & apertius declarabunt vires &
robur nimicorum, quibus in summum periculum
& extremas angustias impulerat ducem Ali-
quem Romanorum, quam ipso die, quo dux de
illis triumphum agens Romam intrabat adducens
illos ante rhedam devictos & catenatos: quanto
namque horum vires pandebantur maiores, tanto
lauda acur triumphus victoris illustrior. Hoc
con. esse, devotioni non repugnabit, & pio affe-
ctui erga Magdalenam sanctissimam, criminum
illius propagatio, quoniam eedet in non vulga-
rem Dei eiusque honorem: idcirco namque illa
detegit Evangelista ita congruenter, ut ex len-
tentia D. Petri Chysologi, ea videatur exag-
geraret. *Exaggerat Evangelista mulieris, ut accu-
mular indulgentiam largioris.*

Ho. 6. 8.

Lib. vite
sua, c. 42

D. PETR.
CHRYS.
Serm. 97

§. 10. Erat in ciuitate peccatrix. His uerbis
ria declarat Euangelista: illius peccata fuisse
multa graua, & prima.

26 **S**ecundum hæc, primò videamus Magda-
lenam peccatricem, vt eam postmodum
sanctam consideremus: tantò namque san-
ctitas eius dignis eminebit, quanto peccata illius
apertius exponuntur. Si illa uelis cognoscere, au-
di Euangelistam: nullus enim, ne quidem omnes
simul quotquot de illa tractarunt, eadem magis
liquido millenis & millenis argumētis propofue-
runt, quàm ipse Euang. solis tribus uerbis, quibus
nobis ea spectanda obijcit: *Erat in ciuitate pecca-
trix.* Vno penicilli tractu què pictor hic celebris
efformauit, calami sui penicillo, illa multò de-
pinxit elegantius quàm uel malle possent Appel-
les efformare: Etenim dicendo *Peccatrix*, crimi-
num illius depingit multitudinem: dicendo *In
ciuitate*, grauitatem eorundem exponit, dicendo
Erat, denotat quòd illis inhæretet ex industria.

D. GREG.
Ho. 33. in
Euangelia
Lib. 1. ca. 9.
tra Iouin.
ad finem.

I.
Nullus
à peccato
liber.

Luc. 1. 6.

Primum expendamus uerbum: *Peccatrix*, per quod,
interprete D. Greg. eam arguit fuisse criminum
omnium & uictorum carnis receptaculum: *Paru
dicere uana, superba, immunda: uñ nomen est quod
exprimit omnia peccata.* Docuit D. Hier. quòd sicut
pudicitia uirtus est sacra mulier: ita peccatum,
ex quo denominatur peccatrix, est impudicitia:
quòd pluribus probat argumentis: neminem sc.
uocari peccatorem, eo quòd unum commiserit pec-
catum, sed quòd ea commiserit ita continue, vt
quasi sedem in illis fixerit sibi firmissimam. Ma-
nifestè notum est (inquit ille) nullum esse à pec-
cato liberum: nam nec ipsi Apost. omne peccati
euitarunt: quandoquidem uerissimè dixerit suo
corumpq; nomine D. Ioan. *Si dixerimus, quia pec-
catum non habemus, ipsi nos seducimus, & ueritas
in nobis non est.* Idcirco tamen nullus eos sigillat
peccatores. His conuenienter multa S. Scripturæ
loca percurrit. Audiuo inquit Euangelistã: etenim
Euangelium suum ordiunt à præconio laudis Za-
chariæ & Elizabeth uiri & uxoris, quos apertè ius-
tos denuntiat & rectam uincentes uiam man-
datum Dei sine ullo offendiculo. *Erat autem iusti
ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis
& iustificationibus Domini sine querela.* Vix illa
dixerat quando refert Zachariam lapsum in ui-
tium inuidelitalis: etenim credere debuerat uerbis
Angeli ex parte Dei sibi denuntiantis, in cuius
pœnam eodem in loco punitur vt nouem men-
sibus obmutescat: nam ob peccatum leue iactu-

ram homo non patitur cognominis iusti vel san-
cti, nec enim accusas tu peccatorem.

Satis apertè nos docet hoc Spiritus S. illã sen-
tentia difficili & sæpe repetita: *Septies in die cadit Pro. 24.
iustus & resurgit: impij autem corruunt in malum. 16.
Verba sunt hæc obliqua, inquit D. Hier. si namq;
iustus est, quomodo cadit, & quidem septies? Iustus ob
Si septies cadit quomodo iustus est? Euidenter
asseruit Deus apud Ezech. quòd eò ipso, quo
quis cadit à iustitia & sanctitate, iustus non est,
non est sanctus: *Si auerterit se iustus à iustitia &c.
Et per Apost. suum D. Ioan. Qui fecerit iustitiam
iustus est &c.* Quomodo iustus est, qui cadit, &
non semel sed septies? Discrimen ostendit iuter
eos qui peccant. *Non est homo qui non peccat, ve-
rissime dixit Salomon. Quidam ita celeriter pec-
cant, ut si cadant ex infirmitate, conuincuntur: di-
uina gratia resurgunt; porò alij peccant ex in-
dustria, nam in peccatum lapsi, in eo iacent pro-
strati, & nondum ex illo non assurgunt, poenitent
sed in eo perseverant atq; ex vno transeunt ad aliud
nequitiores. Illos ne dixeris perfectè peccatores
quia communi idiomate nomen iusti non amit-
tunt: iusti uocabulum non amittit, qui per peniten-
tiam semper resurgit Ita sentit D. Hier. nomen uiri
robusti non perdit, quia sui parum incurtus. vul-
nus accepit. quò in terram corruit, si statim à
calu resurgens, animum induens Cælestium, in
eos irruat à quibus uolnus accepit, cosque uictor
inestificat. Nomen non amittit pulchre puella:
cuius uultui nescio quæ fuligo incidit, quã mo-
dico tempore deturpatur si statim faciem lauet &
eius augeatur uultus elegantia.**

D. Hier.
Epi. 46. ad
Ruffi.
Tom. 1.

Hiuc perspicuum est cur Spiritus S. ordina-
rio loquendi modo Dauidem appellet sanctum: Cur Da-
uid totius
dicat: &
sanctus.
Eccl. 47. 9.
Hom. 29.
qua est de
penitent.
peccato suo reprehensurus, illud descriptis sym-
bolo peregrini. Venit, inquit, peregrinus ad diui-
tem, quem vt hic exciperet non ouem suam iu-
gulauit cum multas haberet, multaq; uaccas &
trimas, sed vi rapuit fur uiri pauperi: ouiculam &
hanc unicam quam habebat sibi charissimam:
*Cum autem peregrinus quidam uenisset ad diuitem,
parcens ille sumere de ouibus & bobus suis, ut ex-
hiberet conuiuium peregrino illi &c.* Ecce quoties
repetit nomen peregrini: *Peregrinus quidam, pere-
grinus*

2. Reg. 16.
4.

IV. *grinus ille.* Quò symbolò figurà Proph. appetitum Peccatù indicauit inhonestum cui Dauid consensit, & cui factus factus, ad nullam recurret vxorum suarum graue, legitimus maritus, sed adulter violauit alienam. Cui vocat peregrinum? Quia transeunt tantum fuit, nec erat anima Dauidis hospes ordinatus: accessit & transiit: nam lapsus est Dauid, & ita celeriter surrexit à lapsu, vt peccatum fuerit quasi peregrinum.

¶ 17. Idcirco non illi communi phrasi nomen detrahas iusti, nec de illo locutus eum pleno gurgente arguas peccatorum: quia *Septies in die cadit iustus, & resurget impij autem corruunt in malum.* Hoc nomen dictum absolute quadrat optime illi quitalis est ex industria, quem peccatum deiecit & in cuius anima sedem fixit, vt Dominus, & de malo i. malum corruit: *Impij autem corruunt in malum.* Hoc nomine Lucas Euangelista hanc mulierem passim appellat, & omnes similiter in ciuitate dicebant eam peccatricem: *Mulier in ciuitate peccatrix, Peccatrix data opera & peruersa voluntate contumax: etenim non in vinum cecidit sed in peccatorum corruerat abyssum: eodem illam epitheto cognominat, quo Vates Isaias Synagogam, vt vnicò verbo culpam illius multitudinem comprehendat & grauitatem: *Va gens peccatrix.* Quia verò forte quis illum intertoget, quid veris illis inuocat declaratus adiungit: *Populo graui iniquitate, femini nequam, filijs sceleratis.* Nota autem Dni Hieronymus à Septuaginta legit: *Populo pleno peccatis q. d. in hoc populo omnia peccatorum genera hixum habent domicilium: Ostendit nullam speciem peccatorum in populo non fuisse.* Plenum peccatis illum arguit (ita Diuus Basilius) quia hæc eo vsque increuerunt vt vltimus non posse videntur exurgere; illis profecto erant hi similes quos Apostolus calamus descripsit: *Repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia, nequitia, plenos inuidia etc.* Deinde *Septimi nequam* id est filijs Satanæ, generationi adulteræ, vel significat eos fuisse campum omnigenis, & peruersis seminatim femimbus, spms, tribulis zizanij, rubis &c.*

V. Nomen peccatrix explicatur.

¶ 1. 4. *Isa. 1. 4.* Illam epitheto cognominat, quo Vates Isaias Synagogam, vt vnicò verbo culpam illius multitudinem comprehendat & grauitatem: *Va gens peccatrix.* Quia verò forte quis illum intertoget, quid veris illis inuocat declaratus adiungit: *Populo graui iniquitate, femini nequam, filijs sceleratis.* Nota autem Dni Hieronymus à Septuaginta legit: *Populo pleno peccatis q. d. in hoc populo omnia peccatorum genera hixum habent domicilium: Ostendit nullam speciem peccatorum in populo non fuisse.* Plenum peccatis illum arguit (ita Diuus Basilius) quia hæc eo vsque increuerunt vt vltimus non posse videntur exurgere; illis profecto erant hi similes quos Apostolus calamus descripsit: *Repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia, nequitia, plenos inuidia etc.* Deinde *Septimi nequam* id est filijs Satanæ, generationi adulteræ, vel significat eos fuisse campum omnigenis, & peruersis seminatim femimbus, spms, tribulis zizanij, rubis &c.

D. Hier. In c. 1. *Isa. 1. 4.*

Rom. 1. 29. *Repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia, nequitia, plenos inuidia etc.* Deinde *Septimi nequam* id est filijs Satanæ, generationi adulteræ, vel significat eos fuisse campum omnigenis, & peruersis seminatim femimbus, spms, tribulis zizanij, rubis &c.

De his omnibus Vates arguit synagogam, dum ad ea dicitur *Peccatrix*, & hoc ita stricte lumen do significat. Euangelista nomen idem afflicans Magdalenæ, nedum ore suo, sed totius ciuitatis: ita namque vulgariter ab omnibus notabatur: *Eccc mulier in ciuitate peccatrix.* Nam secundum hoc secundum hoc significat mulierem pleuam peccatis, spinetum & campum zizanij tantis oppletum quanta quis posset in muliere cogitare luxuria, *Semini nequam etc.* nec opacis ex magna

D. Gregor. illam explicationem omisam à Spiritu S. qui suorum calamus dirigebat Evangelitarum: quandoquidem mulier illa à Luca nominata Peccatrix, illa sit, quam testatur D. Marcus à septem oppressam demonibus, quò significat eam omnia & quæcumque in se recepisse peccata: *Hanc quam Lucas peccatricem mulierem, Ioannes Mariam nominat, illam esse Mariam credimus, de qua Marcus septem demonia eiecta fuisse testatur.* Phrasis est Sacra. Scripturae familiaris numero septenario omnia comprehendere: Christus similiter vt abyssum explicaret nequitiarum in quam synagogam corruerat sic ait: *Assumit Diabolus secum septem spiritus nequiores se, & intrantes habitant ibi.* Audiamus ergo Dni Gregor. *Quid per septem demonia nisi vniuersa vitia designantur? Quia enim septem diebus omne tempus comprehenditur, restè septenario numero vniuersa figuratur.* Septem ergo demonia habuit quæ vniuersis vitij plena sunt. Septem habebat demonia id est sufficientia & superflua peccata, vt in septem diuisa mulieres, earum singulæ merito possent dici peccatrices. Ipsa sola tot peccatis inforduerat vt sufficeret pluribus ipse nequioribus faciendis peccatricibus. De illa dici potest quod de alia non minus in pudica quam intueti D. Ioanni respondit Angelus: *Facta est habitatio demoniorum, & custodia omnis spiritus immundi, & custodia omnis volucris immunda & edibilis.* Peccatrix antonomastice, peccaticum primiceria, peccatorum habitaculum, peccatrix infamis, notoria, scandalosa. Quid plura? cui vulgari suffragio imponi impotest hoc epithetum: *Peccatrix.*

Nec his contentus Euangelista, vt multitudinem criminum illius exponeret, aliud superaddidit verbum: *In ciuitate.* Quo significat eius peccata multa non fuisse talia qualia, sed graua que grauioribus etiam palmam eripiebant. Domestice notum est quod prærogatiua quibus ciuitas pagum præcedit in multitudine populi negotijs, opibus, regimine, situ, & rerum abundantia: repetantur in peccatis ciuitatis respectu pagorum: vt enim illis populus simplex est sincerus & non ita diues, eorum sunt etiam peccata magis ordinata: porò sicut in vrbibus populus habitaculo iudicio perspicax, ingenio viuax, etiam ibidem habitant litteris optime instructi Iudices & advocati: hic erecta visuntur tribunalia in quibus causæ plurimorum excutuntur: hic titulares & nobiles & primæ notæ optimates: hic opulenti mercatores, & opibus affatim diuites: potestas magis absoluta, inuentus peccatorumque.

VI. Quid per hoc intelligitur: *In ciuitate.*

VII. Similicudo.

D. Gregor. Ho 11. in Euang.

Mat 23.

Apo 18.

VII. Similicudo.

Ps. 35.
35.

Iob 40.
45.

VIII.

Locus Iob diffi-
cilis ex-
plicatur.

Serm. 95.
Ps. 55. 11.

IX.
Ciuitas
seclera
potantur.

Osee 4. 2.

torum & illecebræ, nec non occasiones efficaciorum: idcirco plura & grauiora committuntur hic scelerata, quæ ad summum vsque pertingunt culmen iniquitatis, vt die Lunæ diximus explicando illud quod Dominus dixit ad Iob de damonio sub figura elephantis, de quo testatur, quod in montibus epulas habeat: sibi & herbis sapidissimas, quodque in illis festum agant illi & ludos velut Domino cuncta animalia, vt coram illo torneamenta exerceat videantur. *Hinc montes herbæ ferunt, omnes bestia agri ludunt ibi.* Quid per hoc insinuas Domine? Numquid panlo ante de illo testatus es: *Requiescit in locis humenibus. Et sub umbra dorymi calami & iunci. Et. Herbe abundantiores in vallibus non inueniuntur, in quibus aquæ conglomerantur & lacunas efficiunt.* Ad hanc terram de diabolo loquitur & per montes ciuitates intelligit populosas & opulentas, quæ pagis ita supereminunt vt terra montes planiorum. Hic inquit, herbæ germinant abundantes & diabolo pergitur: quia hic peccata vigent sua integra perfectionibus, si perfectionibus: in illis pollet ingenium ad fraudes, vires ad executionem, opes ad facinorosi alicuius peruersi conseruationem, auctoritas ad euerendos aduersarios: hic vigent molitia, mundus muliebri, ceterisq; recreationes, epulæ, voluptates, festa, & otia incensius peccatorum. Hic, inquit, festa celebrant hinc animalia, & coram eo choreas intituunt solemissimas: *Omnes bestia agri ludunt ibi:* Hic namque florent doli, machinæ, decipulæ: Liberè vagantur nemine contradicente facinorosi, vt verè dixerim, coram Satana tripudare superbiam, violentiam, impudicitiam, adulterium &c.

Nec hoc David ignorauit, vt notat Dionysius Ferr. Chrysolog. dum ait: *Vidi iniquitatem & contradictionem in ciuitate deo ac nocte circumdabit eam super muros eius iniquitas, & labor in medio eius, & iniustitia: & non deficiet de plateis eius usura & dolus.* Dicit nobis & ex sanctissime, quid in hac ciuitate notandum? Quidnam in illa conspexit? *Vidi iniquitatem & contradictionem in ciuitate.* Græcus textus habet: *Vidi peccatum.* Hic peccata conspiciuntur: etenim sunt hic facta visibilia, magna, & enormia. Die ac nocte circumambulat & discurret per eam iniquitas vt Dominus in domo sua, tantâ abundantia, vt turres supergradatur, *Super muros eius.* Plenoque fluit imperu vt sedum fora & plateas, sed ipsas etiam turres operiat altissimas. Iteu bone Deus, & quis non videt, quid in ciuitatibus peragatur? Quam verè dicere poterit Iayes Ozeas: *Malitiam & mendaciam, &*

homicidium, & furtum, & adulterium inundauerunt: sanguis sanguinem teget. Hæc quæ fraudes, quæ rapina, quæ luxuria, opprobria quæ, adulteria, & proditioes? Tot diuersa sceleribus vt eorum impetus ipsas turres supergradatur, *Super muros eius iniquitas. In medio eius iniquitas.* In Sacra Scriptura aliquid esse in medio ciuitatis, est in illa illustre esse, vt aliis diximus. Quod supereminet, & principalem in vrbe locum occupat, est iniustitia, violentia pauperum illata, vis iniustitiæ muneribus, vanitas, impudicitia & plene nequitia. Videat, cui placuerit, discursum nostri Cardinalis Hugonis, vbi declarat discursus iniquitatis per ciuitatem, eius plateas, loca publica, tribunalia, basilicas, foraque vendentium &c.

Ex præfatis elicit D. Hieron. quod in S. elo-
quio quandoque idem est ciuitas, quod locus
& fornax criminum ceteris turriorum. Eo sensu
declarat verba Domini ab Ozeas Vate intellecta: *Tom. 2.*
Non ingrediar ciuitatem. Quis ais o Domine?
Numquid non vident Hierusalem elegisti, in qua
ab omnibus honore, gloria, cultusq; magnifi-
catis? An non tibi potenter ostendisti & ma-
iestate præfulgidum? Quis non videat eam hic
templum ecclesiam & altaria? Optime tuus ceci-
nit musicus ille celestis David: *Magnus Dominus*
& laudabilis nimis, in ciuitate Dei nostri, in monte
santo eius. Literalis sensus est de Hierusalem à
Deo electa sibi in locum habitationis, vbi tem-
plum ei ædificaretur & ipse ceteretur ac cognos-
ceretur: *Deus in domibus eius cognoscetur.* Hanc
voluit in Sion monte celebri constructam, & tem-
plum in monte Moria, mox ear hæc alijs cir-
cumcinctus montibus, vt dicitur David potuerit:
Montes in circuitu eius. Sic est, & veruntamen in
quantum in ciuitatibus peccata plura sunt &
grauiora, aliquando vt locus decia: tur enormis
fornax esse flagitiorum, ciuitas dicitur, & de illa
prophetatur: *Non ingrediar ciuitatem.* Quid est ci-
uitatem? Virorum scilicet conciliabulum, inquit
D. Hieron.

Hoc præmissis quid significat *Muliere in ciuitate*
peccatrix? Mulier cuius scelerata inter alia gra-
uiora & non toleranda caput attollebat: ita vt
illa metam præfigerent illis quæ metam facie-
bant altiore: erat illa inter inhonestas inhonestas,
inter carnales carnalis, ambitiosa, loquax, inuisa,
libera, gyrogana, præsumptiosa, quæ ceteras in
hoc vitiorum genere primas antecellebat. *In ciuitate*
peccatrix. Tandem vitiorum verbo illo *Erat*
Euangelista, quod declarat quod tanta committet
scelerata, si quantitatim species, innumera, si
qualita-

Lib. 2.
contra Pe-
logia.
p. 121.
Tom. 2.
Oz. 1.
9.
Ps. 47. 1.
D. Hieron.
Loc. cit.

X.
Efficacia
verbi E-
rat de-
claratur.

qualitatem gravissima, firmiter, animo deliberato & incessanter: sicut idem Evangelista, ut declararet quam diligenter Christus diabolum impugnavit, & illud quasi proprium exequereur officium, (erat etenim hoc illi proprium, quod nunquam intermitteret) & quicquid agebat in eum finem dirigeret; eodem vitur verbo dicens *Erat Iesus eiciens demonium.* Forma est hæc loquendi quæ D. Ioan. Evangelista vitur, ad declarandum esse perpetuum verbi æterni: *In principio erat verbum:* prout ex sanctorum doctrina Dominicæ tertiâ declaravimus. Tribus itaque his verbis: *Erat in civitate peccatrix.* Nobis exponit Evangelista, & assent eius criminosa in quantitate fuisse sine numero quodque in qualitate illis quæ inter graviora & turpiora censentur eminebat, quodque illis ita litimter ferocque intenderet, velut operibus officio suo propriis, quod agendum suscepit.

§. II. Peccatrix in civitate. His duobus verbis manifestat Evangelista quod ad summum eius ascenderit malum; elatum ut vix Zacharia.

Hi. 19. 37.

Hoc verba hæc superficialiter indicant: sed eius quoddam mysterium illis Evangelista comprehendit, nam ut pictor egregius, nobis intendit proponere mulierem hanc vitis exaratum pictamque coloribus: quod & agit dicendo: *Erat in civitate peccatrix;* quibus duo nobis notelcunt. Dum illam peccatricem nominat contumacem, nobis declarat quod vitaret omnis timoris Dei expers; etenim in propatulo est, quod *Qui timet Deum, nihil negligit.* Ita testatur Salomon rationem allegans, cur quis labatur in adultetium, eam esse dicit: *Quotiano expellit à se amorem Dei.* Conformiter ei quod David beatum illum dixerat, qui timore Dei peccelleretur, quia magna maris (si in eo dari potest nimietas) sollicitudine diuini studet obedire mandatis: *Beatus vir qui timet Dominum, in mandatis eius voluit vitare.* Illam vo caus in civitate peccatricem, declarat quod omnem exuisset pudorem & effrons esset, sic vt illam iam minime turbaret, dum audiret publice se nominari peccatricem. Vnico verbo mulier erat, que nec Deum timebat, nec homines impudica reuerentur. Spiritus S. mulierem bonam laudatus & super sidera sublaturus duobus illam honorat epithetis: sanctam eam appellans & verecundam: *Gratia super gratiam mulier sancta & pudorata.* Gemina Hieron. Bapt. de Lanuza Tom. III.

Eccle. 7. 19. Eccli. 22. 27.

Esai. 1. Magdalenae peccatrix erat inuerecunda.

Eccli. 26. 19.

super gemmas, opes super opes mulier est sancta & pudorata. Quando mulier respectu Dei sanctitate præminet in qua diuinus ille timor sedem sibi fixit: & pudorata est respectu mundi, nulla potest ei gemma comparari; *Gratia super gratiam.* Vt video nihil inuenit Spiritus S. præter illi comparabile: cuncta etenim superexcedit cunctisque est eminentior.

Judith mulier pijsima tantum in Dei profecti obsequio in civitatis suæ commodum vt *Laachim summus Pontifex de Hierusalem venerit in Bethuliam cum universis presbyteris suis, vt videret eam:* quam cum vidisset omnesque viæ suæ comites, tali caperit spiritu laudes eius decantare, vt illis verba viderentur deficere, quibus illam extollere conabantur: vnde conclamant omnes vnanimus: *In gloria Hierusalem, tu latua Israel, tu honorificentia populi nostri &c.* Adest pijsima Esther cuius Deus operâ populum suum ad mortem damnatum liberauit. Offerunt Abigail, quæ corporis sui & verborum elegantia ita rapuit David, vt eam ipse ex industria laudate decreuerit. Quid matrem referam Machabæorum religiosam, sanctam, fortem, & in Dei obsequio feruentissimam, cuius encomia pari sancti cunctis celebrant encomio? nec mirum cum & ipse Spiritus S. et. verba deficere viderentur, quibus eam exornaret, vnde his verbis concludit: *Supra modum autem mater mirabilis, & honorum memoria digna.* Ad. 2. Mach. mirabilis dicitur etiam oculis ipsius Dei, de quibus Salomon asserit: *Nihil varabile in conspectu Eccli. 39. eius.* Non prætereamus S. Felicitatem mulierem adeo magnanimam, vt spectatrix adfate non vereatur crucio septem filiorum martyrio: etenim opinatur Diu. Greg. nullam celebrandis eius laudibus linguam inuentri posse satis elegantem. Conspice sanctam Agnetem tredecim annorum puellam, tanta honestate spectabilem, vt stupendum toti sit Romæ spectaculum. Considera Diu. Catharinam tanto castitatis flo e vermantem, vt non nisi Angelicis manibus Deus corporis illius contactum permisit & sepulturam. Sanctissima Anna gloria coniugarum, præclarissima Elisabeth Hungariz Regina &c. sufficit vna talis mulier cuius studio, metius, & operâ saluetur, protegetur, & diuitijs augetur familia, imo & integrum regnum, vt vidimus in Judith & Esther.

Iudith. 15. 9. 11. Multæ præclaræ feminæ laudantur.

Quando talem concedit tibi Deus mulierem, hoc tibi persuade, te gratiam super gratiam accepisse: & quando tibi filiam tribuit sanctam, Deum timentem & coram populo verecundam: fatere hanc esse *Gratiam super gratiam.* Quid
Q9999 am-

30

amplius Sicut Sol (inquit sapiens) oriens in mēdo in altissimis Dei. Columna aurea super bases u. g. Nitua. sicut mulieris bona species. Quam bello domus tua ornaretur si tales ad osium erecte viderentur columnæ? sicut gratia est super omnem gratiam mulier sancta & pudorata, sic perditio est super omnem perditionem, malum super omne malum, damnum super omne damnum, mulier nequam & inuerecunda: mulier quæ timorem Dei exiit & coram hominibus noluit erubescere. Duo velut fraxinum animam cohibent: timor Dei, & erubescencia coram hominibus. Nonnulli à peccato desistunt & carius sunt retrahunt appetitus timore Dei cohibiti, & illi sunt sancti: hoc quoque fraxino David optabat suas à Deo fraxinari cupiditates, *Conspice timore tuo carnes meas.* Alios autem timor cohibet & pudor hominum; & satis multos tales inuenias: & contingit ut eum qui priora timorem perdidit, detineat alius: potest si vnusque patitur iactantiam, per viam currit flagitiorum, ut effraenis equus qui à nemine detinetur.

Christus Dominus ut perditum declararet peccatorem, hoc tantum de illo protulit: *Nec Domini timor nec hominem reuerentur.* Non videtur quid amplius posse profertur. Si parietum ad casum inclinatum duo assigat fulcra for iora, & vnus tollatur, illum aliud sustinebit, talis aliquo tempore, ne vnico cadat impetu: si vero vtrumque abilitens, quo non casu corruit euetendus? Flumini rapido cursu decurrenti ut intra alueum contineatur opponitur loricæ terræ & propugnacula ex vtraque parte firmiora. Si forte confluxus aquarum irruat adeo vehemens, ut ex vna parte dampnatur repagulum, alterum manet indenne: verum vtraque si dissingantur, curata dicunt & per omnia se distendunt & extendit, arua demergendo, arbores erucendo magnoque fluxu cuncta detestando. Viden' hic ad quem statum peruenire possit mulier peccatrix, quæ procul à se abiicit timorem Dei, pudoremque mortalium? Quam præceps per viam currit peccatorum, cum nihil curientem eam remoretur? Si maximus ignis culcitram stramineam inuaderet quem non minor ventus excitaret & fortius animaret, nec esset quod impetum eius retardaret, quid de culcitra ista boui sperandum?

III. Duo nos à peccato cohibent: timor & pudor. *Is. 118.*

IV. Similitudo.

Job 31.12.

Luxuria ignis est ardentissimus, & omni fornace vehementior: ita desinit illam Propheta Job: *Ignis est vsque ad perditionem denotans, & omnia eradicans genuina.* Est autem mulier palea: si

namque viro ob suam infirmitatem hoc illi nomen adscribit Spiritus S. & communiter vocabulo fremum dicitur, & locutus cum Iob illo delirans, quod Diabolus sub nomine ephantis comedit & patitur scortatoribus impudicis, illos vocet paleam: *fraxinum quasi vos comedit.* Meliori multo iure conuenit hoc epithetum mulieri, cuius est infirmitas multo maior: si eam arripat luxuria vento superflante impetuoso corac passionis sue quæ violentiā mulierem impellit, nec est quod illi oppositum eam à seelere cohibeat, qualis exacerdet? Quanto succedet igne? quo non mercedo consumetur?

Habes hic statum ad quem hæc mulier delapsa est, quam ignis ille succendit, & cum nihil eam retardaret tanto euecruit impetu ut facta sit seclerum omnium cloaca fetidissima: quæ tantopere in illa eminebant, ut dum de illis in vrbem mentio fieret, ilico omnium oculi in illa dirigerebantur. Per hoc ita velox viam percurrit damnationis, ut grauior postposuerit longè peccatores, qui inuoluntarius eam libertine percurrerant. Tandem velut illa, quam septem demones intrauerant, sic Eua genita, quo numero omnes deliquit spiritus infernales nos bello lacellentes: quia ut alias diximus sicut septem sunt peccata capitalia, quæ dicuntur mortalia, in quibus quilibet peccata comprehenduntur: ita septem sunt species demonum qui nos ad illas pronocant & instigant: quidam enim demones instigant ad superbiā, & dicuntur Spiritus concupiscentionis, alij ad fraudes & insidias, & vocantur Spiritus mendaces alij turpitudinem & impudicitiam & scribuntur Spiritus fornicationis vel spiritus immundis. Alij ad vltimam mouent & nominantur Spiritus gastrinagis: ut autem sit aliquis grauis peccator, sufficit, ut vnus ex his animam illius possideat, sicut Sauli contigit, quem diabolus inuaserat à quo factibus inuidie stimulabatur, ob quam rationem illi sic famuli loquebantur: *Spiritus Dei malus cogitat te.* Quid i. Reg. 16. misera ager anima, quam omnes septem occupauerunt: facta est alea, ad summum perditionis malique fastigium peruenit, quo non datur vltimus: ut Dominica tertia declarauimus.

Huc annexæ quod in S. Scriptura demones vocentur venti flantes, & homines naues mare fulcantes. Illis potius quam his quæ mare hoc mediterraneum pernaugant, loquebatur Vates Haia. dum dicebat: *Violate naues maris.* Notauit Diu. Gregor. inter alia symbola, quibus Spiritus S. declarat id quod diaboli operantur in reprobis hoc

V. Status: Magdalene peccatrix exponitur.

1. a. 23. 2. D. GREG. Lib. 18. Mar. c. 11. hoc

VI. hoc unum esse quod conuocent turbines magno
Diabolus flatu suo conatur homines de met-
gerc. *Job 27. 21*

31 *quis desideriorum flammis in corde exciuit, & ad e-
terminatem suppliciorum trahit?* In memoriam re-
uoca quod heri perpendimus à Chrillo dictum
de cubus suis: *Nemo rapiet eas de manu mea.*
etenim hic locus est, in qua fixam sibi sedem si-
gnat ad animæ suæ beneficium. Hoc omne dia-
boli est studium, illos de loco eo derubare, &
hoc consequitur perflando velut turbine naues,
tentationum turbine vehementi carnis nostræ at-
tentis præ concupiscentia. Quomodo deiecit Iu-
dam eum? e rapuit de sacrosancto illo loco de-
turbans, de schola, & societate Christi, atque de
cœnaculo? Flauit hic ventus ardentiore cupiditatis
flatu, & umque rapuit ad hortendam illam magi-
strum suum vendeuti proditiorem: *Velut turbo
rapuit eum de loco suo.*

Ex prædictis intelligemus cum D. Hilario quod
Christus dixit in laudem Præcelsos sui Bap-
tiste. *Quid exitis videre? Arundinem vento agita-
tam?* Arundines vocat vanos solis exterioribus
contentos apparentijs, quibus oculi sufficiunt
hominum, omni autem sunt virtute & sanctitate
vacui, & ornatus animæ expertes interioris: *In
arundine homo talis ostenditur de gloria seculi vita
sua inuauitate speciosus: Ipse autem fructu virtutis
carens, exterior placens, & nullus interior.* Qui talis
est in omne partem velut inanis arundo nunc huc
nunc illuc agitatur. Hoc est à Demombus flatu te-
tationum variorumque motuum conuocantur. *Ad
omnes ventorum motum, id est, inmundorum spiri-
tuum flatum vagantes.* Igitur ostende mihi arun-
dinem viridem folijs grauidam & erectam,
quam omnes simul venti percutiant, qualis arbi-
traris, erit illa nunc in hanc nunc in illam, & ad
omnes se partes inclinans? Statue nauim maxi-
mam, leuissimam, & vacuam in medio huius
maris extensis vniqueque vela, velut alis for-
tissimis, & quam omnes plenis fluctibus inflent
vni flamine impetuoso, quas non percurreret illa
regiones? Quam celer enolabit? Quæ non per-
curreret itinera, quo non accederet, licet in tessulas
media distingatur. Ecce mulier hæc arundo in
exteriori pretiosa, sed vacua omni bono in in-
teriori, nauis magna fortioribus instructa car-
bas nobilitatis, diuitiarum, pulchritudinis, orna-
mentorum, quam omnes pati conatu turbines in-

puant & efficaciter intelligant ad omne flagi-
tiorum genus, quo in hoc itinere erit accessus?
Quantam percurreret regionem? Quas terras? Quo-
te non perducit ex his ventis vel vinctis? Quem
non cito raptus ad impudicitiam, vt nec pal a
tam cito à turbine rapatur? *Tanquam pulum quæ
proieci ventus à facie terra.* Dixit David in nostra
vulgata quod alij ex hebreo transferunt: *Tanquam
gluma.* Gluma sunt illi folliculi seu inasolera
quibus continetur triticum: dum hoc enim ventu-
latur ab agricola, vt muneris sunt substantia, cir-
tus à vento disperguntur. Quam celeriter tu raper-
ris ad domum illius puellæ, & tu ad domum
lutoriam, vt sentias nullas tibi vires superesse
quibus resistas? Quam velox vindictæ flagrans ad
suas properat vltiones nunc hæc nunc illac pro-
libitu propulsus? Quo impetu agitatur ille, quem
spiculus impugnat auaritia, ita obocatus, vt eum
non moretur, quod pauperi faciat iniuriam, quod
que pecunia illa pondus erit, quo in tartara mites
deprimetur? Si ventus turbo sic vineam agi-
tat nauiculam quid futurum, si pari flamine vna
omnes impugnentur? Quæ vehementia illam per
hoc mare culpæ feceruntque propellerent?
Quò non accederet? certum est quod omnia
itinera longa lataque percurreret, non à cursu fi-
sset, donec ad talem ruinam & perditionem ar-
uenisset, atque vas illud Zachariæ venisse per-
hibetur.

Hinc Prophetæ quidam ostendit Angelus,
atque *Leua oculos tuos, & vide quid sit quod e-
greditur.* Domine mi respondet Prophetæ, dicit
mihi quid sit. Est inquit amphora de mundo e-
grediens: *Hæc amphora egrediens.* Et ecce in expe-
ctato dux conuolant femur & ex utraque parte
vas comprehendunt: etiam autem leuissima &
vterius alis mliorum instructæ: mlii namque
alis volant celeritatis: *Habebant alæ quasi alæ
mlii, quas vehementi turbine venti perflabant.*
Spiritus in alis eorum. Naturalem mulierum agili-
tatem augebant mliorum alæ, hæc autem ventu-
rum impetus impellebat vehementior. Vascapiunt,
illudque volatu deferunt adeo celeri vltionum parum
Vates admitetur. Domine: *Quæ iste deferunt am-
phoram?* Quoniam deferenda est, & vltinam si-
stenda per tales tracta mulieres quarum alæ vltis
inflantur fortioribus, nisi in campum Sennaar,
id est terram pessimam Babyloniz, terram inquam
confusionis? *Vi adhaeretur ei domus in terra Sennaar
& stabiliatur, & ponatur ibi super basim suam.*
Quod est illud vas nisi cor tuum, quod duas femi-
næ tollit, quas diximus carnis tuæ duas partes na-
scibilem & concupiscibile, quæ tantis pollent alis,

Matt. 11.
7.
VII.
D. Ioan-
nes Bap-
tista
non fuit
arundo
vento a-
gitata.
D. HIL.
Cui 11. in
Matth.

VIII.
Nos ac-
do suus

Zach. 3.
IX.
Allegoria
de am-
phora
Magda-
lenæ &
peccato-
ribus ap-
plicatus.

quantis vigen: passionibus: Si his accedat ventorum tempestas quibus agitentur & excitentur, quid de te futurum autumamus? Quinam sunt illi venti nisi potestas roburque diaboli? Profero vobis D. Hier. *In alis earum erat Spiritus id est potestas diaboli, de quo in Ecclesia scriptum est: si Spiritus potestatem habentis asperdit super te, locum tuum ne dimiseris, Et in Evangelio Spiritum immundum legimus, qui cum de domo sua fuerit eiecitus, circumiens deserta & arida, cum alijs septem Spiritibus nequioribus se, reuertitur in pristinam domum. Impulsa mulieres illae alatae spiritu ventorum illorum, quam non percurrerit terrarum regionem? Ab hoc spiritu istae mulieres, quasi vento statimque captae, volatu celeri forebantur. Vbi nam tandem miserum hoc vas habebit, nisi in maxima culparum Babyloniarum confusione? Tu templum considera quo delatus sis, quando à feminis illis tua voluntate comprehensus, à carnis inquam tuae potentijs, calcati excitatis tuarum passionum, & grati Satanae tentationum impulsu concitatus tuas sectatus es delicias, vitam egredi profanam, desiderijs defluxisti illicitis, quibus te sentis involutum tempore agendae confessionis vel iustitiam, quâ in tempore teneri cogentis, & sapere saniora? Quam velociter viam percurristi nequitiae? Quoniam impetu viam illam peruolasti? Quam postposita omni prudentia & timore tuis praue nimis appetitibus indulxisti? Vbi te ipsum inuenisti, nisi in Babylonia confusiois? Tibi namque loquitur Apostolus: *Quem ergo fructum habuisti tunc in illis, in quibus nunc erubescitis?* O quantae sunt in hoc Eccl. sic vicidatio arduines, & quot naues in huius pelago ciuitatis, quas venti in omnem propellunt ventum: nunc in luxuriam, nunc in murmuracionem, nunc in inuidiam. Quid ergo huic eueniet mulieri, amphora egressa de mundo, erat etenim puella annis iuuenis quam ilico vngibus arripuerunt, illa vero tolli se patitur ab iracibilibus sua passione & concupiscibili, quae de se leuiores sunt, & alis volant passionum violentis & impetuosis: praeterque hanc alarum agilitatem sunt impulsae, agitatae, & toto ventorum fortium turbine concitatae, hoc est omnium daemonum impulsibus ad peccatum pertractae, quos propterea Euangelista numero septenario comprehendit: *Septem Damonias*: vbi nam haeret pissi in Babylone abyssos scilicet iniquitatum, vbi sedem sibi collocaret adeo constantem, vt plenis buccis peccatrix in ciuitate nominaretur: *Mulier in Ciuitate peccatrix.**

Rom. 6. 21.

S. 12. Per peccata ecurrit quatuor alis, vt Tigri Danielis. Obtulit diabolo magnum illud sacrificium, quod à Gentilibus exquirebat.

EX his principijs intelligi potest quam ampla spacia longaque distantias per mare crinum Magdalena percurrerit. Prodigiola fuit illa visio, quam Dominus spectandam praeiit Propheta Danieli. Plura videt animalia, atque inter illa tygridem quatuor alis instructam, quibus totam peruolabat terram, idque momento temporis, ita vt nomen illius ac fama breui per totum extenderetur vniuersum: *Eccc bestia alia quasi pardus, et alas habebat quasi auis, quatuor super se. Non est quod adinuenireo quod tygris leu. pardus ex natura sua caetera animalia leuitate antecurrat: vnde & cursu eadem antecurret, nominatum autem semella: nam idcirco ei nomen tygris imponitur, vt notauit D. Hieronymus quia in lingua Persica & Media sagitta vocatur tygris, atque idcirco nomen hoc flumini adscribitur quod rapiditate cursus reliqua excedat: Tygris vocatur propter velocitatem suam: ita enim nominant Persae & Medii sagittam etc.* Omnibus nota est auium lentitas, nam alis suis volitantes in actu oculi (a) oculos effugiunt. Hoc supposito, si quod animal esset, quod ex vna parte tygridis polliceret agilitate, atque ex altera illi ala superaddideretur auium leuissimarum, non vna, non dua, sed quatuor quam velociter curreret? Quae autem pervaderet regionem? Tale erat illud quod ostendit Deus Danieli, quod D. Chrysolomus vocat: *Pardum volutem*: atque quod omnes SS. PP. notant, sub simbolo huius animalis à Deo notari Alexandrum magnum, qui primus regnauit in Graecia, qui ecurrit, mundum sibi subiiciens & illum ingrediens velut Dominus tanta velocitate, vt momento temporis totum peruolaret, fuitque nomen eius in tota terra celebratum. *Tom.*

Qua de causa paulo post, eundem Deus Danieli monstrauit in figura Hirci capturatum, quem tantâ lenitate dicit euenuisse, vt terram tangere non videretur: *Hircus capturatum veniebat ab occidente super faciem totius terrae, et non tangebatur terram.* Tanta violenta potentia & potenti violentia currebat, vt nihil eius posset retardare cursum aut obicem opponere progredienti: quo.

32

Dan. 7. 6.

Lib. 12. Etymolog. 6. 2.

(a) En des palabras.

I. Alexander Magnus pardo, & hircus comparatur.

Dan. 8. 5.

quocirca brevi tempore totum percurrit quidquid in terra percurrere dum erat, omnia subiiciens. **D. Hier.** Habemus hic D. Hieron. *Parvus bestia velocissima: nihil Alexandri victoria velocius fuit, qui ab Illirico, & Adriatico mari usque ad Indicum oceanum, & Gargem fluvium non tam proclivi, quam victorij percurrit, in sex annis partem Europæ, & omnem sibi Asiam subiugavit.* Tantis cum percurreret regiones omnes illarum incolæ oculos in eum dirigebant tantum eorum admirati. Et idcirco Danieli à Deo monstratur in simbolo cornu oculis circumdati: *Cornu erat inter oculos.* Unde D. Chrysol. *Propterea & pardum volucrum eum videt Propheta, significans velocitatem & vehementiam & ardorem, & quod repente totum orbem perularit.*

II. Hic considera Magdalenam leuem tygridem, imo alis volucrum. Dicitur tygr. & quæ naturâ sua est velocissima quia mulier est: *Eest mulier: quo notatur eius mutabilitas, instabilitas, & facilitas, quâ in quamlibet partem possit deferri.* Vas vitæum nominat illam D. Petrus: nihil etenim fractu facilius, nihil est quod facilius tollatur, nihil est quod facilius seducatur. Explicat D. Chrysol. hæc verba Pauli: *Adam non est seductus, mulier autem seducta in prauaricatione fuit.* Videtur inquit D. Chrysol. quod vitum proprio nomine compellat Adam, etiam proprio nomine compellat debuisse & mulierem: nouerat enim eam vocari Euam: & dicendo: *Adam non est seductus, pari modo dicendum videbatur. Eua seducta fuit: & ita tamen, sed mulier seducta fuit: q. d. non fuit seducta quia Eua, sed quia mulier fuit.* Hæc etenim proprium est subiectum deceptionis. Quinimod vt arbitror verba illa spectat Apcl. quæ dixit Adam à Deo reprehensus: *Mulier quam dedisti mihi.* Culpâ adscribens non personæ sed conditioni mulieris: hæc etenim nullo negotio seducitur, & perditur: & quælibet illam inuadit iniquitas. Adâ (inquit Apcl.) non fuit immediate seductus à serpente, sed mulier, & ipse per eam. Quicumq; castrum vult fortissimum impugnare & expugnare partem attingit infirmiore, atque in eam tormenta sua bellica dirigit. Intendebat diabolus castrum illud fortissimum scilicet Adam expugnare, non ipsum aucter aggredi: sed lateralem illi conspicit mulierem, atque hæc notat partem infirmiore: hæc igitur quatit & illa deiecit castrum intercipit.

III. Cur non dicatur Eua seducta fuit sed mulier. **Gen. 3. 12.** *Præclare dixit qui mulierem palea comparauit. Disputat Aristoteles quasi quid ænigmati cū (a) quod palea super omnia valeat ad conferuandam aquam, quando namque nix vel pruina de-*

cidit, illa quæ super stramina decedit, vides illam diutius conferuari, & ad aquæ conferuationem qui illam tollit palea circumuoluunt. An ergo non est in se calida ipsa palea, tantopere ignis amica vt continuo illam arripiat? Nequaquam, inquit Aristoteles, sed quiddam & valde tenue, blandum, & quod facile à qualibet te quam illi applicaueris, potest penetrari. Si ignem illi adhibeas: illico ipso igne vehementius exardescet. Si nixem vel glaciem adhibeas ipsam recipit frigiditatem vt sit quasi ipsa nix vel glacies. Ita mulier est ad omnia facilis si se tradat pietati, castitati, ieiunio, orationi, vigilijs, si virtus illi applicetur, & pudicitia, quam sancta, quam euadet munda & calla: Proposito nostro congruit argumentum duorum illorum fratrum, quos Græcia vt florem sanctitatis celebrat & sapientiar, nimirum D. Basilij Episcopi Cæsariensis, & D. Greg. Episc. Nysseni: quæruunt igitur, verum mulier facta sit ad imaginem Dei: quia siquidem Deus ad hominis formationem dixit: *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram:* non tamen hoc eum dixisse reperimus in mulieris efformatione. Respondent iisdem verbis non esse dubitandum, quin mulier facta sit ad imaginem & similitudinem Dei, quandoquidem virtum esse creatû secundum illam, hoc fuit propter animâ rationalem quam illi Deus infudit, & eandem, quam viro, æquè eminentem infudit mulieri. Et vt hoc ita intelligeretur, perpende inquit quod immediate postquam prædicta verba dixerat & declarauerat quemodo tradita essent executioni: *Creauit Deus hominem ad imaginem suam, ad imaginem Dei creauit illum, adiungit: Masculum & feminam creauit eos.* Hic igitur sic loquitur D. Greg. *Et ne hominis appellatione virum dumtaxat intelligeres subieci: masculum & feminam, fecit eos.* Orat. in Et hoc ipsum expressè dixit Salomon: *Deus creauit de terra hominem, & secundum imaginem suam faciemus fecit illum, &c.* Creauit ex ipso adiutorium simile hominum sibi &c. Creauit illi scientiam Spiritus, sensu uaple. p. 35. *uit cor illorum, & mala & bona ostendit eis.* Psal. 137. *I oculum super corda illorum &c.* Verum est, dicitur VII. illi, mulierem esse debiliorem quantum ad corpus: porro talis est, vt sicut dum se tradit peccato omnes præcurrit: ita dum se virtutibus exercet, præcellit viros.

VI. Vtrum mulier sit creata ad imaginem Dei. **Gen. 1. 27.** *Creauit Deus hominem ad imaginem suam, ad imaginem Dei creauit illum, adiungit: Masculum & feminam creauit eos.* Hic igitur sic loquitur D. Greg. *Et ne hominis appellatione virum dumtaxat intelligeres subieci: masculum & feminam, fecit eos.* Orat. in Et hoc ipsum expressè dixit Salomon: *Deus creauit de terra hominem, & secundum imaginem suam faciemus fecit illum, &c.* Creauit ex ipso adiutorium simile hominum sibi &c. Creauit illi scientiam Spiritus, sensu uaple. p. 35. *uit cor illorum, & mala & bona ostendit eis.* Psal. 137. *I oculum super corda illorum &c.* Verum est, dicitur VII. illi, mulierem esse debiliorem quantum ad corpus: porro talis est, vt sicut dum se tradit peccato omnes præcurrit: ita dum se virtutibus exercet, præcellit viros.

VII. Mulier a-nimo præcellit viros. **D. Greg.** *testimoniū. D. Greg. Loc. cit. galli.*

33 *Es. 40. 17.* *(a) quod palea super omnia valeat ad conferuandam aquam, quando namque nix vel pruina de-*

gibis & laboribus coactans. Quando potest homini-
nis na uia cū femina fortiter uia agēis natura cō-
tēdere? Quando potest homo firmā mulierū in ieiunij
continentiam imitari? Quando potest aquare sedulū
earum in precationibus studium. p̄m ad lacryman-
dum propensionem, & p̄nam ad bene merendum
facilitatem? Huic accedat frater illius D. Basil.
Cuius aliquando uiri natura concertare ausi cum
mulieris indole eum qua ingi continentia uis adōr-
nat, atque instituit suā? Quando uir unus uir: aut
mulierem permatem constantem in ieiunij, in ora-
tionibus sedulitatem, profuectem & prolixam lacry-
marum effusionem, alacritatem expromptam, opera-
sam ad cuius exhibendam benignitatem?

D. BASIL.
Ho. 10. in
H. xam.
p. 52. To. 1.

2a. 9b. 1. 4.

Luc. 2. 37.

VIII.

Curr. M.
Act. for-
mata de
costa seu
osse uiri.

Illi nequeunt uiri conferri. Primò: in aduer-
sitatum tolerantia quibus maxime proficit anima
perfectaque redditur, de qua sic D. Iac. Patien-
tia opus perfectum habet. Viri natura sunt impa-
tientes, spiritum habent contradictionis, animo-
sitas, uix quippiam non moleste ferunt: uelut
autem comes, humilis, subdita, re qualibet con-
tenta, laborum patientissima. Quid non mulier
à viro patitur luxurioso? Tamen obmutescit ta-
citurā. Quid tolerat in filiis quos eouit solici-
ta? In ieiunij excellunt: paucis enim sunt con-
tenta. In orationibus adeo continua, uelut illa
Anna sanctissima de qua testimonium perhibet
Euangelista: Non di sedebat de templo ieiunij: &
obseruationibus seruens die ac nocte. Si castitatem
spectes, millenas inuenies, quæ ne iacturam uis
paterentur, quæuis passæ sunt genera tormento-
rum, in quibus vitam gloriosè huerunt. Animo
generosam spectemus Deboram, ducem talem,
ut Imperator exercitus Barac non ausus fuerit il-
la non comitante in hostem exercitum producere.
Quis tale quid facinus, quale Iudith inquam
excogitauit? Quis animi vigorem explicet Mar-
tris Machabeorum, quam ipse Spiritus S. uide-
tur admirari? Quis confectendus D. Agneti tre-
decim annorum puella. Quæ magnanimita illi
comparanda, quæ tot puellæ pectore uigebant
adeo animoso, ut omnes Romani Imperij uices
euertent, in tantum ut præcipui Imperatores &
sauiora monstra crudelitatis exclamarint, seque
affectos lugerent ignominia: Una ne uos puella su-
perauit? Vici sumus. Quænam fuit illa precor Pro-
phetisæ Holdæ sapientia, quam ipsi Reges, Sa-
cerdotes, & Doctores consili lebant. Non te fugiat
(inquit D. Basil. de laudibus S. Martyris Iulianæ)
quod Deus mulierem formauerit ex parte uiri to-
bushori, costa nimirum, in cuius locum homini
supposuit carnem mollem & flaccillam: quia sa-
pe in eo, in quo multi uiri debiles sunt & ceteros

aque ex carne se produunt esse compositos, illæ,
ait, fortes sunt & animosæ: produuntque se ex of-
le compactas: Non ad constituendam mulierem sola
est assumpta caro, sed et ex ossibus: quo fit, ut &
Hom. in ipsa Domino nihil minus ac uiri exhibebat firmita. Martyr.
tem fides atque constantiam, nec non in aduersis pa-
tientiam. Talis est mulier si uales operam pietati.
Porto propitius sit tibi Deus, sicut illa, si ual-
uitas, si pueris capiat eam uiuendi licentia. Quis
huic comparandus? Talis erat Magdalenæ mulier
pardo uolueris, iugis scellissima, & leuissima quæ
omnia percurrat itinera nequitiarum. Et hoc pri-
mum est quod à uobis postulat attendi D. Luc.
Euangelista: Ecce mulier.

Huic amecit quatuor alas quas habebat effi- 34. 48
caces, ipis aquilinis alis leuiores: Prima staci- IX.
tur corporis pulchritudo, quæ ceteris eminebat. Vanitas
Hæc qualis illa ala ad eundem uiam perditio- pulchri-
nis: Fallax gratia & uana est pulchritudo. tudinis.
Solomon Hebræus textus legit, ut aduertit Ianfen.
Mendacium est gratia & uanitas est pulchritudo.
Congruè loquitur illi quod Proph. Hier. de re Hier. 14.
aliqua ait, quæ primo intuitu uidebatur illi consi- 16.
deratione dignissima sed in iectu oculi mendax e-
uanuit: Fallax est mihi quasi mendacium aquarum
infidelium. Quis non loquendi formam admire-
tur? Metaphorâ sumit à quibusdam fontibus, quos
uocamus Iordanos, qui diu pluit, decurrunt. Fru-
mali tempore uia transis in qua tibi fons occurrit
lympidus aquas featuriens ueriores, tato tibi gra-
to aridens decursu ut gradum figas, eumque intetē
confidores & exclames: Benedictus sit ille, qui te
creauit. Per eandem uiam retroderis mensē Aug.
calere nimio exaltans sed tepidum spe exhaltas
quod breui fonti illi occures quem notasti, ubi
dulce possis capere refrigeriū. Accedis, & nil a-
liud inuenis quam aquam turbidam uermibus &
ranarum ouis exortandam: stupefactus exclamas,
quid hoc rei? Nō hoc mueris, inquit alter: huius
etiam fons gratia featurigo Hyberno tantū du-
rat tempore: nam frigore coagulatur nubes ruit-
que imber uehementior: aliuo uerò tempore a-
qua suspenditur unde fontis huius uenustas eua-
nuit. Tales aquæ uocantur in S. Elogio fallaces
& infideles, sicut è contrario Vates Hætas aquas
uocat fideles quæ perpetuo fluunt: Aqua eius fide-
les sunt. Et nedum illas appellat Hieremias Pro-
pheta mendaces, sed Mendacium: eo quod uix vi-
lam suo superbo decursu exhiberint securitatem
& constantiam. Hoc Spiritus S. testatur de pul-
chritudine, quæ nedum est mendax sed ipsam
mendaciam, & nedum uana, sed ipsa uanitas:
quamuis enim hodie tuos atquahat oculos cuique
est

34. 48
IX.
Vanitas
pulchri-
tudinis.
Hier. 14.
16.
X.
Similitu-
do.

do Angelica conferenda, si milites illas ut tales
intereant: quid erit, quid conlij? Convocat
omnes & iam præfentes illas verbis allo-
quitur: quibus inquit ille Dux exercitus Dei
Gedeon nãlites suos hortabatur: cum enim ipse
cunctiq; ne milites manibus lagenas haberent, sic
ait: *Quod me facere videritis, hoc facite.* Et hinc
Ind 7. 17. complodente illo, cuncti suas pariter complou-
runt. Purissima Mater Abbatissa singulari quodam
Spiritus S. mota instinctu, sumpta novacula na-
res sibi & supremum præfedit labium dicendo:
Filia mea charissima: hostis nobis modo trucu-
lentior est pulchritudo: quam exercitus aduerfa-
riorum: hæc deturpata, & ablata, securæ sumus.
Matris exemplum secuta sunt filia. Irat Da-
norum exercitus in Monasterium, talesque illas
aspiciens totum tradidit incendio contentum,
quò martyres omnes euasere celeberrimæ, potius
eligentes, ut ignis materialis corpora exuret,
quò coronam in celo mereantur, quàm ut flam-
ma concupiscentiæ animas incenderet quã in
terra perderentur. Quid de illis nobis dicendum,
quæ nedum hoc non agunt, sed excitant & exa-
cuunt ceruicibus, ac pigmentis, alijque momibus
vultus componunt elegantiam, quasi qui laqueos
textant miseris passeribus capientibus aptissimos;
quibus illa Dei potest obijci querimonia: *Eccē*
Exech. 13. *ego ad puluillos vestros, quibus vos capitis animas*
20. *volantes.* Et quid de illis quæ peracutis venu-
statis iaculis toxicum immiscet cerullarum qua-
renus tantò citius mors cordis peruadat inextin-
ta.

XIV. Pulchritudinis summa vanitas.
Similiter pulchritudo vana est: *vana est pul-
chritudo.* Nec enim aliqui est quod ita mulie em-
inamiter extollat, quàm dem se pulchram intue-
tur. Quando talis est, aut talem sibi se esse perlua-
det, quid non audeat? Quis non aggreditur? quid
non molitur? Quem non despiciat? Quid non agit?
Quid non loquitur? Ex vultus elegantia liberat
efficitur, auarior, loquacior, & superbius. In-
uehens Vates Ezechiel in quandam quam talem
conspexit, exponit illi fundamentum superbiæ,
audaciæ, & libertatis hoc esse, quod pulchram
se miraretur: *Habens fiducia in pulchritudine sua,*
& similibus multis obijci potest illud, quod Do-
minus Tyro civitati obiecit liberiori & audaciori
per Prophetam Ezechiel: *O Tyre, tu dixisti: perfe-
cti decoris ego sum.* Et huic fidens pulchritudini
Exech. 27. 3. liberiori euasit & insolentior, omnes despexit,
omnes ad suam coëgit voluntatem: *Tyris* (sic lo-
quitur Ozeas) *Erat fundata in pulchritudine.* Hæc
Osi. 9. 11. reddidit illam superbam arrogantem, audacem &
liberorem: & hæc tales efficit mulieres. Et hæc

ea ratio est, quam assignat D. Thom. quod mulier facta fuerit tantum in adiutorium & societa-
tem viro suo, proinde non sunt illæ creatæ in du-
ces, ut baculum præferant, nec ad exercitus ut
gladios sequebantur gerant, nec in prælatos ut mi-
tris præfulgeant, nec in cathedraicos ut humera-
le circumferant, nec in agricolis ut terram col-
lant: & per hæc non scientiã iniferunt, opibus, vi-
ribus, dignitate, nec tale quid prætentat, sed tan-
tum id, quod eam reddit amabilem & gratam, &
hoc præcipue vultus est elegantia: hæc procurat,
hanc exoptat, quinimo idcirco (ait D. Thom.)
quædam illi permittuntur, quibus se cõponat, quæ
viris essent ignominiosa. Quãdo veniuntate fulget
sequæ gratam arbitrat, o quam vana, o quam
libera, o quam audax ingreditur! Sibi persuadet
ex pulchritudine quilibet sibi licere: quod si for-
tuito hæc mulieri stultitæ accedat pulchritudo, ni-
hil est quod eius tantopere ruinam promoveat &
perditionem: *Circulus aureus in naribus suis, mulier*
pulchra & fatua. Appende circulum aureum ada-
mante pretioso ornatum porci naribus, ecce quã
velox ad luti properabit volutabrum.

Secundam diximus alam esse libertatem & do-
minium. Erat Magdalena iunior, parentibus or-
phana, dives opibus, facta Domina & quò fere-
bat eam voluntas progrediebatur. Omne puellæ
bonum in solitudine consistit & subiectione: illi
fiat laxa libertatis, & illi cõtinget quod Diuæ
contigisse perhibetur. Omnes reipublica pruden-
ter directæ constanter illud defenderunt, ad mu-
lierum honestatis conseruatione necessariam esse
solitudinem. Quàm arctè cõclusas habebant Ro-
manæ Virgines Vestales? S. Mater Ecclesiæ sum-
miq; Religiosæ, quantum laborant ut claustro Vir-
gines Deo sacra continueantur, quot craticus fer-
reis? Quot clauibus? Quod propugnaculis? An er-
go illis minime fidet? Norunt quod si liberae sint,
certo perdentur, Paleæ sunt, mundus autè ardet
igne concupiscentiæ, sic exponit D. Tho. illud D.
1. 2. q. 70. *Totus mundus in maligno positus est, id est in*
mulo igne. Quid de palea sperabis, quæ inter ig-
nes obambulat? Nemo melius quam diuinus spõ-
sus hoc ait, de sponsa sua locutus. Qualiter illum
custodiemus? Quia ratione secuta seruabitur: libe-
rum permittit illi discidium per plateas foragæ
civitatis, & ipsi vigiles eam efficiunt ignominia.
Vnicui hoc est inquit remedium: *Si virginitas est,*
adsecutus super eum propugnaculis argenteis, si estiu
est, compingamus illum tabulis cedrinis: propugna-
cula quoslibet accedentes repellent: tabulæ verò
cedrinæ diffringi non poterunt quibus salus tui-
tusq; honor illi seruabitur. Tolle hæc de muliere
propug-

1. Timot. 2. tract. 2.
XV. Ex pulchritudine mulierum perditio.
Fren. 11. 12
XVI. Mulieri necessaria est solitudo.
1. 2. q. 70. a 3. in cor.
Eph. 5. 13. 1. ad Cor. lect. 2. 1.
Ioa. 5. 19
Cant. 8. 9.

propugnacula, & illico videbis quæ destruat illam & euerat. Permite puellæ libertatem vt omni seposito timore loquatur agat, ab hoc & illo luterar recipiat, ardeat illi, blandiatur alteri, de corporis se iactet elegantia, permillum fit illi vt ab hoc postulet recreationes, ab illa ad epulas iuuuetur, ab altero ad musicam: hoc in apertissimum puellam merget indubiè naufragium. At tolle vas vitæum nulla adhibita cautione ne hic aut alibi allidatur, & confectum lugebis in partes esse diffractum.

36 Tertia erat illi addita ala, otiositas. Hæc teste XVII. Spiritu S. omnis erat magistra nequitia: *Muliam malitiam docuit otiositas*. Ex extra dubiū est quod Otium qui non habet quod agat, illud querat oportet. causa perditionis. Expendit. D. Chrysostom. quod Spiritus S. diuino quodam consilio luxuriam nobis declaraturus, casumque tristem & scandalosum Regis David, illum primo describat otio torquentem; quocirca

37 his verbis lapsus illius sic orditur historiam: *Verum e anno eo tempore quo solent Reges ad bella, procedere etc. David autem remansit in Hierusalem*. Eo tempore quo laborare debuerat in exercitiis, & bellis, otiosus domi hæsit Quid ageret nisi quætere quomodo tempus tereret? Ascendit in solarium domus suæ, conspexit, conuipuit, aduocauit & lapsus est in perditionem, quam tota vita non potuit lacrymis satis expiare: otium statuit Apostolus vt causam ruinæ viduarum quæ cum sit otiosa perpetuum illis est exercitium huc & illuc discurrere, & varias quætere delectationes:

38 *Simul autem & otiose discursus circuire domos*. Quid puella faciet quæ domi suæ non habet in quo diuigens exerceatur, aut grauitè occupetur? foris quarat oportet, & omne eius hoc studium est, cum se diuitem cernat, & laboribus minimè adstrictam, ornate se monilibus, pigmentis, sericis, bisso, delictis, odoribus, nouis inuentionibus, quætere v. s. itationes, & diuerticula terendo temporis aptissima. Hanc Ezechiel originem minx ciuitatis cuiusdam assignat & filiarum eius: quod præterquam ex elegantia superbiret, ipsa & filie eius lites otio languel erent: *Eccc hæc fuit iniquitas Sodoma sororis tuæ, superba etc. & otium ipsius & filiarum eius etc. Et eleuata sunt & fecerunt abominaciones coram me. O femine, domi vestre tempus operibus impendite, nec vngquam finatis vt filia vestre vel momento temporis vagentur otiose. Hoc in cele. ri illa & illu. sti femina quam Spiritus Sanctus à fortitudine commendat laudatur quod *Pantem otiosa non comedat*.*

39 semper enim domi suæ operabatur, ex quo illam habuit diuitem adeo & illustrem, vt totius

37 *Hierow. Bap. de Lanza Tom. III.*

esset gloria ciuitatis.

Quartam apponimus alam, delicias nempe in XVIII. comedendo, bibendo, frequentando conuiuia, me- Deliciae radix ini- quitatū. *Exech. 16. & abundantia*. Iam nouimus ex vita deliciosa nasci lasciuia & impudicitia, Inijce oleum igni, inquit D. Hieronymi. & conspicias, quanta repente flamma exurget. Ex esu & potu lapsus est Dei populus in mille luxurias. Luxurix, quibus mundus inquinabatur, sic vt Deum ad eius compellerent euerfionem, hinc sūm habere principium: *Erant homines comedentes bibentes in diebus Noe*. Sic asserit Christus: *Quid inde, quis fructus? Quæ ipse Deus assignat: Repleta est terra iniquitate*. Caro nostra radix est omnis impudicitia: lauitur illam excipe, & videbis quantas sit productura luxurias. Iam iuuentus & corporis vigor motus ex se germinant in pudicos, ignemque consumentem: oleum illi superinfunde voluptatum & quid inde proueniet admiraberis. His quatuor alis, quis verbis explicet quid Magdalena percurrerit. Non tot in Mundo peruasit regiones Alex. Mag. nec adeo magna sibi ex heticis suis actibus famam acquisiuit, nec in tantum oculos conuertit tantarum gentium vt illos perpendere & mirarentur, sicut Magdalena per viam cucurrit iniquitatis: & in vrbe celebres fuerunt eius libidines, omniumque ad se attraxerunt oculos vt illas & inspicere, imo & mirarentur.

37 Omnia hæc nobis S. Lucas Euangelista designauit vt aiunt D. Petrus Chrysol. & D. Greg. dicendo: *Eccc mulier qua erat in ciuitate peccatrix*. Variè notatur porro D. Aug. b. ex quo hoc sumpsit Abbas Rupertus eam cognominat. *Famosam peccatricem lena*. figuratam in illa de qua agit Propheta Ozeas. d. a. *In pro. & dicitur. Vxor fornicationum id est mulier vendita vt luxurix vacaret*. D. Ephrem Syrus. a. For. b. Trac. 46. *meationibus polluta. & alios ad eandem immundi. in Ioan. tiam alliciens, atque ierficans*. A D. Chrysol. f. re. c. Li. 2. de probatur vt *Lasciuia impudica, peccati serua, meretrice*. Et iterum. g. *Meretrice prostituta in lupanari*. S. cap. 18. Quod licet non debeat intelligi vt sonat, nec credendum quod pretio corporis venderet elegantiam: non enim his indiget at, cum diues esset, mulier, nec publicæ adiret lupanaria, nec enim hoc splendida eiu. permittebat progenies, sed nec ipsa lex quæ sit etiam omnino prohibebat quælibet mulierem de populo Dei agere meretricem, h. Non peccat. & erat meretrice de filiabus Israel. Sed in sinuat per Pharisæ. hac verba D. Chrysolom. impudicam illius vt inier oper

38 *R. x. x. x. conuict. va 8. E.*

phrem. p. conuersionem, quæ ad summam peruenerat a-
 718. nimæ perditionem: unde communi nomine à SS.
 h Deut. PP. dicitur meretrix: ita ut ex sententia D. Chry-
 23. 10. sostomi, Christus illam præcipue intellexit,
 i Hom. 62. quando Pharisæus ait. *Meretrices & Publicani*
 ad pop. *precedent uos in regno Dei.* A D. Gregor. k. Vas ap-
 k Hom. 33. pellatur omnibus repletum sceleribus: *Omnibus*
 in Euan. *peccati plena.* D. Petr. Chrysol. eam arguit pec-
 1 D. Petr. catum ciuitatis: quia inquit, totam illam infami
 CHRYSO. competierat macula ciuitatem, siue Hierusalem,
 sermo. 99. siue Nabim: quia eius causa tam male audiebat
 illa ciuitas, ut propter illam diceretur ciuitas pec-
 carix: *Ciuitas peccatrix, quia summa sua sumam*
totius tetigerat ciuitatis, si que iam non peccatrix
solum sed ipsius ciuitatis facta fuerat ipsa peccatum.
 m Apud Din. Cyprianus. m. mutauit hoc ex Tertulliano
 Martin. eam reprehendit ut. *Victimam honestatis & iustis*
Perata in nomen hoc declarat.
 hac feru. D. August. Epistola ad Nectarium rebus gen-
 Epist. 102. tilitatis ultra modum addictum enormes illi pro-
 ad Nectar. ponit nequitias, ad quas Diabolus gentiles, po-
 XX. pulum cæcum adduxerat, hoc agens ut illum
 Gentiles pro Deo adorarent, multa litarent sacrificia vi-
 diabolo, arietum, ouium aliorumque animalium
 pudorem & animum imo propriis illi filios immolarent.
 iuam Hæc omnia D. Augustin. sigillatim enumerat &
 consecra- cum grauitatem istorum criminum ponderasset
 uant. sic ait: cum hæc nullo peccata sint alicuius inco-
 mmodi, unum postulat, iusticiæ sibi sacrificium ut
 omnium supremum quod dicebatur. *Sacrificium*
pudoris. Hoc autem Dæ Floræ consecrabatur
 quæ vitam ducebat omnium impudicissimam &
 eo modo fiebat quem D. Aug. refert & nos sab-
 bato præterito diximus, in quo publicæ mulieres
 se totas denudabant & toto spectante populo nõ
 dicendas coram illa Dea patrabant impudicitias:
 quia per illud illi omnino sacrificabant pudore,
 & verecundiam, ex quo factæ liberiores omni-
 bus se luxurie polluebant generibus, quasi quæ
 nec hilum amplius pudoris sibi retinissent: *Ille*
Dea Flora digna mater inuenta esse canis lucæ sce-
nici iam effusore & licentiore surpirudine celebra-
tur, ut quis intelligat quale demonium sit, quod
placari aliter non potest, nisi illi non aues non qua-
drupes, non denique sanguis humanus, sed multo
scelerosius pudor humanus, tamquam immolatus im-
torat. Hic cessat Satane petitio, nec quid ultra
 superest exquirendum, quando eoulsque ascendit
 ut illi pudor offeratur sacrificium: etenim reiecta
 pudicitia iam via Reuertitur ad ruinam omnem &
 omne flagitium. Eousque mulier hæc peruenit,
 ut offerat & pudoris dederit diabolo sacrificium
 ita completum, ut nec eius uilium eisuperferit

uestigium: ita ut nedum esset peccatrix, sed eo
 insuper nomine gloriaretur, quod illi à tota af-
 flicabatur ciuitate. Omnia hæc uerbis his expo-
 nit Euangelista: *Ecco mulier quæ erat in ciuitate*
peccatrix.

§. 13. Ut cognouit, quod Iesus &c. *Quam*
primum audiuit Magdalena uocem Domini,
ad illum accurrit, in se primum ostendens
signam, quod ueri dixit de ouibus suis.

M Odo uidimus mulierem peccatricem: qua-
 lem nobis proposuit S. Lucas Euangeli-
 sta dicens: *Ecco mulier, quæ erat in ciui-*
tate peccatrix: modo uideamus eam penitentem
 & sanctam, qualem nobis Dominus indice digito
 manifestat, dicens: *Uides hanc mulierem?* Si multa
 fuerint in hac consideranda, quæ parere possent
 uobis admirationem? plura sunt in hac conside-
 randa, quæ non exiguum adferent nobis uilita-
 tem. Expositis nobis ad aures Saluator noster in
 hæsterno Euangelio ouium suarum indicia, mo-
 do in hodierno Euangelio illa demonstrat sig-
 nando ad oculum executioni mandata in ma-
 muliere: *Uides hanc mulierem?* Si etenim pecca-
 trix fuerit in superlatiuo gradu perfecteque tra-
 dita diabolo, & Satane obsequiosam Dens ele-
 gerat, interque suas ones numerauerat ex æter-
 no decreto suæ prædestinationis, implens in hac
 sponsa sua illud quod alteri dixit sponsæ prout
 exponit illud Doctor angelicus: nam etiam quan-
 do adhuc egra solitaria curru seruiebat diabo-
 lico, in quo per peccata gradiebat, iam illam e-
 legerat ut equitatu cœlesti & Seraphinis esset
 quam maxime similis: *Equitatu meo in curribus*
Pharmons effusurum te, amica mea, de quo dixi-
 mus aliàs.
 Primum iudicium & condicio quam in ouis-
 bus suis Redemptor noster statuit, ea fuit: *Oues*
meæ uocem meam audiant: & sæpenumero hoc quod
 dicit in theoria perficitur in praxi: quando anima
 tradita diabolo & à cœlesti illo Pastore uocata
 illi nuntium remittit & ad hunc accurrit, & nul-
 to constantius sub eius hæret vexillo, quam erat
 sub vexillo signisque diaboli. Depingit nobis E-
 uangelista hanc mulierem quiescentem & resi-
 dentem sub alis Satane: porro statim nobis eam
 repræsentat ouem Dei: quandoquidem ad primam
 illius uocem ad eum festina confugerit: hoc est
 Ut cognouit quod Iesus accubisset etc. Ordinarè
 multi perpendunt id quod indicant D. Ephrem
 Syrus,

38. 40
 In cap. 1.
 Cant. 1.
 Cant. 1. 8.

I. Quomodo Magdalena Christi frequenter cōcionat.

Syrus, & D. Ioan. Chrysoſt. in quibusdam ſermonibus pro rei materia conſcripſiſſi, & nobis licet eis fidem adhibere: quamvis enim hoc S. Scriptura nobis non dicat, credendum tamen ſua pietas, modique quo Saluator ſimiles ſolebat conuertere peccatores: deſcenderat enim Magdalena accurrere Chriſtum aſſitura: nam communiter illa concionibus inſiſtebat, quocumque pergeret; hoc illi inſtanter à fratribus ſuis Lazaro & Martha ſtudebatur, quos non parum angebat ſotoris ſue miſeranda perditio: nec non quod ſub titulo pulchritudinis & venuſtatis huius eminentiſſimi Domini, vel ſub prætexu dulcedinis verborum illius ac leporis eam ad hoc ardentius inſtigabant. Conſidera preter quantum diſtabat à ſperando talem effectum, quem Dei miſericordia, cuiusque manus efficaciffima in eius eſſet anima operatura.

Verba facit Dominus & infelicem proponit ſtatum peccatoris dolendamque ſortem animæ damnatæ: gratiarum exponit culpæ, peccatorum acerbitatem ad quam illa ducit, quam iuſte ſtammas mereatur ſempiternas qui Deum offendiſſet a deo bonum, tanto dignum obſequio: quanta ſit eius bonitas; quam adſtantia magnitudo, quam amabilis eius benignitas & miſericordia, quam grata eius pulchritudo, quantis electos in hac vita demulceat conſolationibus, & quam infinitis bonis opibusque dicit in altera: vocem hanc percipit diuinam aureſque parat, & ſicut perdidit furto ablata (de qua heu!) quæ ſub aliis latet perdidit rapinis, ſibilante patre legitimo ad illam ſiſtit vocem, reſidet & queſcit & demiffio fure eum ſequitur: na egit Magdalena, & conſeſtim proponit ſub ala illius fugere paſtoris legitimi.

II. Sibilo ſuo Deus animas cōuertit.

Vi cognouit quod teſus &c. Dicit nobis (amabo) paſtor ſupreme quale ſibillum huic ouiculae dedisti, quo eam tam ſeſſine reduxiſti, cum illa à te ſiſto tramite ita deuiaret: iam enim nobis eſt in coſo ſeſſo, hoc adeo potens eſſe quo exclamas, ut ſicut ait Iſaias, vel minimo eorū miltitè attrahas ſeroſiſſimum & à terra ſegregatum, licet ſit Nabuchodonoloſor quiſpiam omnem reſpuens, diſcipulū, quatenus ſeſſinus properet, ſub vexillo tuo reſidere ſeſſequi tuz in omnibus ſublicite diſpoſitionem: Et eleuabit ſignum in nationibus procul, & ſibilabit ad eum de ſinibus terra, &c. ecce feſſinum uoluciter ueniet. Propheta tuus Zacharias tuā nobis expoſuit potentiam inſinitam, qua unico ſibilo tuas ſoles oues congregare, tuos in quā prædelictatos, licet leucis procul abſint innumeris. Cop. uertam eos, quia miſerebor eorū. Ego Dominus Deus eorum ſibilabo eis, & congregabo eos. Dicit nobis

ſp. 5. 26.

Ezech. 10. 8.

venator fortiffime, quænam fuit illa ſagitta, qua ceruam hanc percuffiſti, ut adeo uoluciter in ſua procurrens perditionem ſic immora conſliterit: tam enim notum à Dauide prædictum, ſagittas tuas, ſagittas eſſe præcuras, quæ cordis inimica pertradant, & illas euibrando, ad tuos adducis pedes illiſque ſubternis populum quo nullus eſt peruciacior: Sagitta tue acuta, populi ſub te ca. Pf. 44. 6. dent in corda inimicorum Regis. Abſque dubio null. III. Ix fuerunt Domine mi quales tuæ ſolent eſſe: Chriſti ſunt enim ut dixit Abacuc luce & ſplendore fulgentiffimæ: In lumine iacula tua ibunt, in ſplendore erant iſfulgorum armorum tuorum. Ix multi legunt cū D. luminan Greg. quod in noſtra uulgata ita legitur: In luce ſagittarum tuarum ibunt &c. Sicut uenator diu. L. 30. mor. niſſime, ſagittæ tuz illuminantes & luce ſua illos cap. 2. & dntigunt in quos illos collimaſti. Quis unquam Hom. 5. in tales uidiſſet ſagittas luce ſplendidas, quæ illos illuminant quorum corda ferunt quibusque inſi. med. guntur? Abac. 1. 11.

Præclarum hic ſtupro Sacramentum, quod meo iudicio nobis pſalmographus expoſuit iuxta interpretationem D. Aug. quam indicauit D. Hier. Ia. 75. rolymus) in illis uerbis: Illuminatio tu mirabiliter in ca. 52. à montibus eteris: quod alij tranſerunt: Illuminatio tu mirabiliter à montibus præda: & alij: In ca. 12. Zac. illuſtris ſive ſplendens, ſive clarus de montibus præda. Vide Loci de. Opinio fuit Dni. Auguſt. quam prænotat D. Ambroſ. emphaticum eſſe hoc pronomen Tu, in quo demonſtrat ſe loqui de Chriſto, auctore lucis, qui ſe mirum in modum radijs lucis ſue manifeſtat: q. d. tu Domine quem ſolem credimus diuinum illuſtriſſimum, clariffimum, & luce fulgentiffimum, ſupremum te declaras in montibus Dominum; in montibus præda illos obamillans factus ferarum uenator. Neſcio qualiter hoc

melius exprimam quàm fabulā quædam ſumpta Fabula ex poetis inter gentiles doctioribus de quibus ait de ſole Diuus Gregorius Nazianzen. quod quanto ſunt Nymphæ à ueritate remotiores tanto ſunt ad eius expoſitionem aptiores: nam fabula nil aliud eſt, (ut dicitur D. Aug.) quàm compoſitum ad uilitatem dele. L. 2. ſolilo. ſationem mendacium: Atque idcirco ſapientiſſimi Philoſophi illas ſinuerunt & compoſuerunt, quibus arcana ſapientiæ ſue declararent abſtruſiffima, ut ipſe proſequitur. Commentum ſunt Poetæ ſolem uenatum proceſſiſſe, ſicebantque, ſic aſſerit Diuus Cyrillus Alexandr. fuſſe inueniſſe illum formæ & ſapientiæ præſtantem quem ador. in uocantur Phœbum ſive Apollinem. Fera quam ſpiri. hic intendeſſet: una erat ex ſpecioliſſimis Nymphis, quæ per montes illas & in uia uagabatur. iacula quibus urebatur & euibrabat, quidam erant

erant radij splendidissimi ac fulgentissimales etenim sunt quos sol ex se emitit. Die quodam contigit ut formosa quædam Nympha ad vesperam iusecra cernam silvas profundius intraret. Lux illi defuit diei, ad quemlibet proruit passum nunc hic nunc alibi, & sepiam amplitudine vellis illius formosissima dirumpebarur, ut pars vna hæretet hic, alibi altera, tandem in obscuro secedit antrum quod licet illi delicias parere videretur, mille tamen horret at colubris, aspidibus, serpentibus, leonibus, tygridibus, de quibus sibi minime prospiciebat: quia ex noctis tenebris ipsa spelunca caligine acrescentibus, illa non aduerit animalia, imo potius se ibidem composuit ad quietem impetrata: cum enim illi lux occidisset proprium non aduerit incommodum, unde nihil sollicita requieuit: luce sua clausus accurrit Apollo cui ut eam vidit, sagittam illi de pharetra sua eiacularur, radium scilicet clarissimæ lucis, qua illuminata expurgentur periculis circumcinctam colubris, busonibus, & serpentibus, circumvallaram leonibus & tygridibus: qualis illi tunc animus? Quo timore percussa à quo stupore attonita? quibus anxia sollicitudinibus? Et quanta cepit velocitate pedem referte de se ipsa attonita sui que inenra, dicendo: quis credat quod huc ego venerim dormitura: Euro citius exurgit, vidensque salutem suam in manibus & potentia consistere Apollinis: nam sagitta quam illi iniecit illustrata fuit, continuo velut cerua vulnerata ad eius procumbit pedes, se submitit illi, & prostrata iacet, fauorem illius & subsidium implorans, ut ab omni periculo incolumis eripiatur.

V.
Christo
applica-
tur.

Matt. 9. 33

O Christe sanctissime, verè dixerò te Nympharum animatum esse venatorem: nam illas venandi flagrans desiderium de tuo te extraxit palatio & vestem induere fecit syluestrem seu venaticam, atque per hæc mundi defensa diuagari. Quid Domine in montibus illis Galilææ & Iudææ perferentis? quid in illo ericeto tristissimo? Satis liquidò constat animas te quætere vagas & erraticas. O quam velox transcurreret de Iudæa in Samariam, & inde in Galilæam! *Ci. enibat Iesus omnes ciuitates & castella.* Venando circubat, nec quis venator sic venatu delectatur, ut ipse desiderio flagrat animarum. Cum diuinus sit sol extra contouersiam est, quin sagittas quas feriebat & emittebat, sagittæ forent splendide & luce circumamictæ: talia namque erant huius solis verba lucidissimi. Illa optime declarauit lupus ille carniuorus Paulus; hoc enim illi nomen ex opi-

nione D. Augusti. imposuit qui eum probè noue. *Ser. 12. de rat pater scilicet Iacob iam à bis mille annis: 82. Benjamin lupus rapax: Vocatur Benjamin quia Gen. 49. descendebat ex Iacob per filium suum Benjamin: 27. ipse enim faterur se natum. De tribu Benjamin. Philip. 3. 5. Quam ferax ille & rapax incedebat. Sprans in. Act. 9. 1. nam & cadis? Hinc supremus ille venator in VI. sequi studet in montibus Damasci in quibus se Christus absconderat: quale illi spiculum intorsit? Vnicum Paulum verbum luce diuina circumdatum, quo cor illi voce lucis & animam illustrauit, ex quo vidit qualiter viam da con- sua percurreret damnationis: iaculum lucis in il- uerit. lum enitruit: *Dens qui dixit de tenebris lucem 2. Cor. 4. 6. Splende scere ipse illuxit in cordibus nostris, ad illu- minationem scientia claritatis Dei.* Qualis tunc Paulus? *Quam attonitus & Domini pedibus prostratus? Domine quid me eis faceret? Nympham videbis speciosam, mulierem primariam suis adha- rentem appetibus, quæ vitis se & secleribus velut siluarum latebris abscondit: lux illi gratis defuit, progrediebatur ut ceteri de quibus canit Psalmista: *Nescierunt neque intellexerunt, in tene- 17. 31. 50. bris ambulauerunt, tibus spinaeque occasionum vellis illa læceratur virtutum bonique nominis, quo pu- Pariter & dia tegebatur. Hic parum deperdit, ibi quid am- Magda- plius, donec tandem cunctis nuda spoliatur, & Ienauit. habeatur in ciuitate peccatrix. Hæret multigenis media serpentibus, lacertis, pardisque peccato- rum quibus eius antra circumdat auri sunt ete- nim hæc symbola, quibus Spiritus Sanctus in SS. litteris eam nobis describit: ipsa vero præ lumi- nis defectu ita quiesce at.***

Hoc ex verbis illis interpretor: *Erat peccatrix, 40* verbum hoc *Erat*: significat quod firmiter data- que opera suis inhaeretet fordida secleribus, ut premissimus. Cælestis ille venator iaculum in il- lam retorquet, vnicum verbum sed luce splendidi- dum: eius etenim verba radij erant clarissimi ab ipso procedentes, luce fulgentiores quam ipsius solis: *Sagittæ tuæ in lumine ibunt.* Per aures in- grediens cordis intima pertrahitur, animam que illuminat, quo seipsam peccatrix agnoscat. Ita le- go apud Dion. Dionys. hoc primum à Deo pecca- tori conferri beneficium, ut radium lucis cordi illius infundat quo seipsum intus agnoscat. *Primum donum quod datur homini ex respectu ad lumen, cognitio sui est.* Cognitionem illi miserissimi sui status ingerit, ostendit illi animam suam factam esse serpentum & lateronum speluncam, secleribus circumcinctam, diabolis subiectam paratis ut illam deuorent: qualem diximus fuisse illam quam Angelus Diuo Ioanni spectandam obiecit: *Facta est habitatio demonum, & custo- Apoc. 18. 2. dia*

Isai. 13.
& 34.

dia omni spiritus inmundi, & custodia omnis vo-
lueris inmundi & odibilis. Et quales enumerat
Vates Isaias: Requiescent ibi bestie, & replebuntur
domus eorum draconibus, & habitabunt ibi struthio-
nes, & pilosi salubunt ibi, & respondibunt ibi
uula & syrenes in delubris voluptatis. Legam hæc

¶ VII.
Cuius
conuersio
describitur.

verba requirunt enodationem. Conspicit animam
suam perditam, samam inlameam, honorem in ho-
norum, fratres ignominia notatos, Deum offen-
sum, infernum dilatatum, demones ridibus leo-
num feroces vt eam sibi pradam faciant. Semp-
ternam. Bone Deus: qualis tunc illa? Quam tur-
bata? Quam attonita? Quam anxia? Quam a na-
turo calore palefit? Qualiter oculi coincidunt?
Qualiter vultus contristatur? Qualiter oculi fon-
tes sunt lacrymarum? Qua ratione manus suas
excipit nitidissimas, easque in pectus retorquet
atrocissimè. Perpendo mimos & discolos illam
circumambulantes, quo stupore capti sunt, quomo-
do vnus alterum cubito tangens dixerit: quid
est hoc? Quæ hæc tanta mutatio? Quid eam affli-
git? Quid vidit? Quis sic eam immutauit? Perpen-
do illos ad ipsam accedentes: Domina, an quid ti-
bi molestum est? An quis te grauius offendit? En
qui se offerat in tui obsequium. Heu charissim,
ponderet illa quod Isaias in casu lamentabili

Isa. 22. 4.

Accedite à me, amare sibi. Nolite incumbere, vt
consolemini me. Procul hinc nec me lacrymantem
impediatis: etenim lacrymarum ego non ratio-
nem. An iudicatis vitam meam talem fuisse quam
non deplorem? Prava tibi ignoscere exempla
quibus vobis lapis sui offensionis & petra scan-
dali, nullus me vestrum sequatur, nisi forte pec-
nitentem.

Abit illa, in domum suam, secedit mare facta
lacrymarum, cuncta sua deponit ornamenta, mū-
dumque muliebre, seipsam miratur, manus suas
contorquet, & qualibet operatur extrema. Heu
Magdalena, qualis modo honor tuus? In quo sta-
to viget anima? Qualis tibi Deus? Quam ratio-
nem, o misera, de te ipsa reddes, gratia Dei tui
facturam passa es, & patrem tuum dulcem & be-
nignum tibi effecisti inimicum, diuino tuo
sponso iniuriam adultera intulisti, fratres tuos
hemmate nobiles confudisti, progeniem tuam
glustrem maculasti, mundo scandalo fuisi non
tolerando: te ipsam tradidisti Satanae mancipium,
te possedit in eternum, te flammæ manent ætiter-
næ, damnatorum tormenta parata sunt tibi semp-
iterna. Heu Domine mi, qualem illa filia mete-
rut peccatam, quæ profuga de talis fugit parentis
domo, in tantam tui nominis iniuriam? An fieri
potuit, vt ego illa sim quæ sic laxis habens meâ

quæsi corca petitionem? An talis vnquam
Pharao maris fluctibus absorptus, vt ego cum
num culparumque pelago me video demersam?
Quid agam? quomodo ausa comparere coram
eo quem tot meis sceleribus prouocauit benigni-
tissimum: qualiter mulier ita sordida & abomi-
nabilis ad tantam accedet puritatem, tantamque
munditiem? Brachium Dei forte est, quo gigan-
tes prostravit qui illud extenderunt, & qualiter
ego mihi scetam illud ad indulgentiam? Leo
est fortissimus, & quomodo eius me vnguibz
iniiciam? Ignis est consumens & vorax: ego for-
num & palea, quid de me sperandum si propius
accessero? Petra est durissima qui conterit eos su-
per quos cadit, & ego lagena luti fragilis, quid
actura? porro tandè si magna sunt peccata mea,
maior est eius misericordia: ad hoc tribunal ego
rea mortis appello, cotam eo me prosternam: si
namque Dei brachium forte est, patier & ma-
nus illius adeo flexibiles, vt de illis optime dicat
experientia edocta sponsa charissima: *Manus e-*
ius torquentes aurea. Si Leo est rugiens & robu-
stus pariter generosus est qui pedibus suis pro-
stratos non dilaceret, sed ignoscat. Si ignis est,
mare proferam lacrymarum, si petra est duos
proferam canales oculorum meorum ad pedes
illius: quia Gutta enim lapidem. Tales aliaque
rationes peccato suo voluebat quas eleganter in-
nata sibi ponderant eloquentia D. Ephrem Syrus
& D. Chrylsto. per hoc igitur intelligens Chri-
stum recubuisse in domo Pharisei, nullam tra-
hit moram, confestim egreditur, accelerat atque
eius pedibus conuicta prosteritur: Vt cognouis
quod Iesus &c.

Cant. 5. ay

Serm. in
mulierem
peccat.

§. 14. Confestim accurrit ad vocem Pastoris:
iudicium hoc est predestinatorum, quod Apo-
stolus in seipso dedit, & declaratur in Noè,
sicut reprobatorum est dicere Cras cum
Pharaone.

Primum hic videbis conditionem ouis Dei: 41
nam audita eius voce confestim se præpa-
rauit ad illum itura, videntique quod illum
in domo Pharisei esse & apertura omni seposita Eccl. 8. 6.
mora eò festina proficiscitur: An ergo Magdale-
na ne vel paruum trahis moram? An ignoras à Magda-
Deo dictum: *Omni negotio tempus est & opportu-*
lenia vt
nitat: Quis ignorat conuicti bonâ non esse oppor-
tunitatem, vt eo quis tédar ploraturus & gemitus festinat
editurus? quia sicut Musica in luctu importuna ad Chri-
stum.

R 5113

cop. Veronenſis opinatur quòd etiam textus Hebraicus magis promptam declarat obedientiam: quod enim in noſtro legitur: In articulo legitur puncto diei illius id eſt ipſo instanti illius diei ingreſſus Noë cum cæteris in arcam, & ſtatim clauiſe à foris oſtium Dominus. Multa ſunt hic conſideratu digna. Dicito mihi ſanctiſſime Patriarcha, ad quid ita feſtinas? An non Deus te verbis expreſſis ſecurum reddidit, delinunt non mittendum niſi poſt ſeptiduum? Cur ergo illic adhuc non moraris, & labentibus illis aëre gaudeſ ampliſſimo & luce ſolis gratiſſima? Ne teipſum tam anguſta coarctes, manſione, tempus etenim habebis ſufficiens, ut illam ingrediaris. Deinde quid feſtinat Deus arcam concludere: cum nonniſi poſt ſeptiduum miſſurus ſit inundationem?

VIII. Cur Deus oſtium foris recluderit.

Perpeade primò cum D. Chryſoſtom. quem ſuſe ſequitur D. Ambroſ. quàm congruè declarat Deus longanimitatis ſuæ & patientiæ magnitudinem: cum enim centum annis ſuſtinuiſſet eos expectans poſtquam Noë præcepit: ut homines diluio à ſe mittendo periret, etiam tempore hoc elapſo, & extructa iam arca, & Noë cum cæteris illo incluſo, quo cuncti viderent quòd per hoc illis ſignificaret vicinum iam inſtare diluuium, nihilominus ſeptiduo diſtulit illud, mundo concedens contrectandi ſe tempus, per hoc omnem reiſcindens fiduciam alterius largioris, atque ad tam breues dies illos reducendo: quia quantumlibet obduratus ſit aliquis, ſi iam proximum & quaſi ipſeſ videret ſupplicium, ſe continet, ut vidimus in Ninivitis: nam illis non niſi quadraginta dierum conſeſſo tempore, ad meliora conuerſi ſunt. Attende bonitatem diuina excellentiam (ſic mone D. Chryſoſto.) qui modo poſt tantam longanimitatem etiam nunc ante ſeptem dies præcedit, volens metu emendationes illos reddere, & ad poenitentiam illos reducere. Conſueuimus quidem negligentes eſſe, quando diſſertur & protrahitur poenitentia. At ſi vicini ſumus, qua offendere poſſunt, tunc humiliamur & plurimam oſtendimus conuerſionem, id quòd in Ninivitis contigit &c.

D. CHR. Ho. 24. in Gen. poſt med. To. 1.

IX. Dei patientia erga peccatores expenditur.

D. AMBR. L. de N. & c. 13. in prim. T. 1.

His addete libet D. Ambroſ. Non otioſum videtur quòd non plures, aut pauciores interpoſiti ſunt dies, ſed tot quot in conſtitutione munus fuerunt. Amoniti ſunt homines, vel ex; num ero dierum quibus conſiſtus eſt mundus, quòd ad cordiorem ſuum non lacrymis ſolum & precatione, ſed & correctione morum reconciliari debeuerat. Ergo ſpatium ad poenitentiam dedit Dominus, magis vult ut ignoſcit, quàm punire, ut immanentiſ diluuij errore

ſuſpenſos ad veniam cogeret poſtulandam, quo dum periculum ſuæ mortis horreſcenti impietati atque iniuſtitia renuntiant: ut hinc quoque Domini elementum colligamus, quia multorum malorum offenſionem à conſtitutione mundi in finem vix tractam, paucis diebus ſi poenituiſſet eos, vultu relaxare. O qualem patientiam! o qualem tantorum temporum & amorum expectationem Deo propriam! O qualis miſericordis peccata dimittere tot annorum commiſſa centurijs, ſi in vno ſeptem dierum poenitentia lamenta ſuſciperent! Deinde ſecundum perpende, cum Noë ſecuram haberet verbi diuini promiſſionem, adhuc ſeptiduo diluuium eſſe diſſertendum hominibus cõceſſum ad conuerſionem, priuſquam illos diluio demergeret: in articulo quo Deum audit ſibi loquentem. In articulo diei illius, in proprietate diei illius in puncto diei illius: fugam & ſeceſſum meditaturo de mundo ad locum ſecuriorem, nec verba auſcultat multorum, quòd notat D. Chryſoſtom. quibus ab illis ut delirus ſenex & impoſitor vapulabat: non eſſet cur Dei nam extumeſceret, cuius patientia erat iuſtitia: quatenus ex hoc diſceas, quòd quamuis ſciant vni electiſſe ſe rem habere, imò, aliquando certam habeant de longanimitate promiſſionem, illa tamen non expectent ſed quàm primum eius vocem audiunt, accurrunt illique veloces obediunt.

Hoc in D. Paulo commendatur, illo, inquam, quem Deus nobis exemplum propoſuit & ſignum peccatorum prædeſtinatum: etenim hoc maximum eſt iudicium, ſi quàm primum Dei vocem percipiunt, peccato renuntiant, cui que vocationi celeres obſeperent. E contrario do tibi Pharaonem reproborum exemplar: nam illum ipſum ut talem nobis Deus aſſignauit, ut ait D. Paul. In hoc ipſum excitauit te, ut oſtendam in te virtutem nam &c. Quid non egit Deus cum illo? Quot voces? Quot vulnera? Quot flagra quibus Deus illum conatus eſt excitare? Quia cum illo non vitur patientia, qua non benignitate? Sufficit enim multa patientia. Er quid reſpondit? Maledictus erat coruus, inquit D. Auguſtinus: Habebat vocem coruinam: perpende qualiter Moſes ex Dei nomiſe Regem accedat in certamen populi ab eo poſtulatorus: vno & altero xdit illum flagello, quid reſpondet? Erat, erat, erat idem, tam. O maledicte corue, cum illa tua ſit vox maris profundo demerſus interitus. O tales miſeres miſeriores: Grat inquit ſic illi D. Auguſtinus) er- ce) quòd dies erat, erat, ſuſtus, es coruus, ecce dico tibi, cum facis vocem coruinam accurris ſibi ruinat: de temp. an in To, 10.

X. Electi ſibi ſemper timent.

Rem. 9. 17. XI.

Coruina vox erat, erat, dationis index.

Exod. 3.

D. Avdy. Ser. 164.

nam ille coruus cuius vocem imitari, exiit de arca, & non rediit.

Dubito num aliàs non expendimus modum agendi Vatis Sophoniæ cuius cum non recorderet, minus erit inconnemens illum repetere quam omittere: Proph. hunc contempnere, nostro loquendi modo per plateas transeuntem, qui domum videat in qua ad fenestras transeunt pendentes passerulorum & in superliminari portæ stantem coruum; caput agitat Proph. & ait. Vix tibi domus, actum est de te vires eius & fulera deficiet & collabatur: *Vox cantantis in fenestra, coruus in superliminari quoniam attenuabo robur eius.* Bone Deus vnde queso tale iudicium? Quot sunt qui passeret alunt, alaudas, philomelas, turtures &c. & è fenestris suspendunt, & quot sunt quorum portis insidet coruus canu suo domesticos recitans: imo etiam exteros motibus suis & actionibus, quæ quandoque ita sunt admirabiles vt iudicio pollere videantur? Quæ de causa eius Proph. ruinam prædicet qui tales alit? Magnum hic collo mysterium, Passeret delicias denotant sensuales & carnales, eaque peccata quæ patrat aliquis vt suis placeat appetitibus, iuc carnis, nunc avaritia, nunc superbia. Nec mireris quod illa comparem passerulis, quibus Saluator noster demones comparavit in parabola seminantis; animam considera vitis ultra modum traditam & intellige in domo illius hos canare passerulos. Quam volupe suo delectatur concubinato fornicator, bonis alter alienis, suis odiis alter flagrans & vindictis exarsians: ille suis detractor admirationibus. An tali posset esse remedium? Attende num ad portam cordis id est oris sedeat. coruus, attende num ad illam corui vox audiat, *Cras, cras.* Si quando Deus illum vocat, respondeat, *Cras, cras.* Si quando tibi dicit prædicator vt amicam manu mitas & carnis renuncies delictis, respondeat: *Cras, cras,* si quando tibi consulat confessionem, respondeas, *Lebtona sancta Cras:* Si hoc sit, infelix attende quod paulatim vires deficiat: antea ablatis diuini favoris fundamentis, tota collabatur in æternam destructa damnationem. Hoc est quo te percellit Deus. Hæc est illa reprobæ calamitas, quod numquam respondeat vel dicat se nolle: numquam dicis quod velis damnari, vel à Diabolo abripi, sed quod non tam cito, *cras,* tempus mihi superest. O coruum frædfragum, *Cras, cras,* Caue tibi, minatur Deus: etenim tibi vita deficiet, vires, auxilium Dei, eiusque misericordia.

ba enucleans: *Misti signa & prodigia in medio tui.* *Exiit in Pharaonem & in omnes seruos eius.* Me-Probatur minuit facinorum Domini in Egypto, quibus in Phareprobum illum Pharaonem cuiusque ministris raone, castigauit. *Quæ* nec illis signa misit? Et omnia paruum attulerunt vilitatem: quia in domo illa coruus morabatur. *Cras, cras* respondebat reprobis ille coruus: hinc manum suam sustulit Deus & fauorem, hinc misero illi robor attenuatur, vnde pelagi fluctibus absorptus demergitur irreparabilis, quia Pharao, interprete D. Augustino significat *Dispersionem:* nam in quibus est Pharao, vires illorum dissipantur & extenuantur, sicut liberi arbitrij, ita & charismatum celestium, quæ Deus iusto quidem supplicio ab eis retrahit, qui illa sibi à Deo oblata respuunt & aspernantur: *Attenuabo robur corum.* Dicit mihi sinistro sydere nate cum Diuo Augustino cur in diem differas crastinum? An dum pugione vulneraris, fluuque sanguis copiosus, differas in crastinum? Quando domus tua incendio vastatur, an crastinum expectas. Dicit mihi nequissime mortaliu crastinum diem quis tibi promissit? Et licet præscires te in crastinum victurum, nonne satius esset hodie incipere, vt mane hoc posses abfoluisse. Vita tua vel breuis est vel longa: si longa quanto illius pars longior bona fuerit, tanto tibi commodius est: si breuis, consultum est vt bona sit: *Si longa erit, melius bona erit: si breuis erit, bene factum est, vt bona produceretur.* Eia igitur charissime teipsum considera: qua voce loqueris, coruina an columbina? O Magdalena columba residens secus torrentes aquarum lacrymarum, Magda- cuius cantus est gemitus, quid actura? Quid lena cum actura? nisi quod columba, quæ diuina luce, columba serum suum contemplata statum, non inuenit gemit. vbi requiescat, figatque pedem in suorum dilu- uio peccatorum: iam non illi placet conuersa- tio & discursus, non videre & viseri velle, non monilia, non cerussa, non amantius qui domus ostium frequens circumeat: iam nullam in mundo reperit fella requiem: etenim in illo se perditam luget: iam non in seipsa: nam se plurimis plenam dolet incommodis: ad Christum aduolat, vt calumba ad arcem: *Vt cognouit Ege.*

44 Nisi fallat spectat historiam Pharaonis quam tractat & euoluit D. Augustinus, illa psalterij, ver- s. 134. 9 Hieron. Bapt. de Lanuca, Tom. III.

§. 15. Stans retro secus pedes eius. Christi sequelam intendit, ut ovis illius: baiulans sibi crucem penitentia: per hanc tuam ex-
mina.

45 **A**t tunc secundum iudicium quod Christus omnibus suis imposuit. Sequuntur me. Est Christus ut diximus heri primus predestinatus, & omnium caput predestinatorum, eorumque exemplar, quem Pater æternus posuit imaginem, cui se conformarent quemque imitarentur quocumque saluandi sunt: idcirco antecedit: Primogenitus in multis fratribus. Illius hæc vox

Rom. 8. 19. est: Venite post me. Qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lucem vitam. Est Magdalena ovis Dei atque ut talis inquit D. Petr. Chrysol. se statuit à tergo illius: Stans retro. q. d. Tua Domine sequi contendo vestigia. Vique modo semitas secuta sum Satanæ, meas ambulavi voluptates, viam peccati perditionis: nunc autem dirigere pedes meos exopto & in eo collocare, qui vera rectaque est via, qui de seipso testatur:

Ioan. 14. 6. Ego sum via: cuiusque passus sequi propono qui recta tendit in cælum, eoque animas ducit, ut

Iob. 13. 11. dicere possim cum Iob: Vestigia eius secutus est pes meus. Accessit igitur non ad caput, sed ad pedes, inquit D. Augustinus, & qua diu male ambulaverat, vestigia vestia quarebat. Ad damus D. Pe. Chrysol. Stans retro ut Christi vestigijs innixa percurreret per viam vitæ quæ per viam cucurrerat mortis. Modus sequendi Christum is est quem ipse nobis declarat, scilicet abnegando seipsum & propriam tollendo crucem: Si quis vult venire post me abneget semetipsum & tollat crucem suam & sequatur me. Expende verbum Crucem suam: etenim quisque suam habet propriam sibi convenientem, & illa quæ propria est peccatori, vera est penitentia. Hanc nostra tollit peccatrix, sibi que auxiliatur adeo sceleribus suis cuiusque congruam, ut omnes nos peccatores admoneat, qualiter eam suscipiamus, & singulis nobis, ut opinor illam Dominus digito demonstrat dicens nec interrogatus, id quod Simoni dixit: Vides hanc mulierem? Erat Christus magister omnium eminentissimus omnesque doctus, atque ut talem omnes accedebant instruendi in eo quod illos scire cõveniebat. Apostoli non ignorantes orationis necessitatem, ut scirent qualiter illam facerent, illum conveniunt interrogando. Domine doce nos orare. Docuit illos atque: Sic orabit: Pater noster, &c.

Luc. 9. 23. sequatur me. Expende verbum Crucem suam: etenim quisque suam habet propriam sibi convenientem, & illa quæ propria est peccatori, vera est penitentia. Hanc nostra tollit peccatrix, sibi que auxiliatur adeo sceleribus suis cuiusque congruam, ut omnes nos peccatores admoneat, qualiter eam suscipiamus, & singulis nobis, ut opinor illam Dominus digito demonstrat dicens nec interrogatus, id quod Simoni dixit: Vides hanc mulierem? Erat Christus magister omnium eminentissimus omnesque doctus, atque ut talem omnes accedebant instruendi in eo quod illos scire cõveniebat. Apostoli non ignorantes orationis necessitatem, ut scirent qualiter illam facerent, illum conveniunt interrogando. Domine doce nos orare. Docuit illos atque: Sic orabit: Pater noster, &c.

Luc. 11. 2. Domine doce nos orare. Docuit illos atque: Sic orabit: Pater noster, &c.

Accedite illum adolescens affatim dines suæ salutis avidus, eumque interrogat: Magister bone Matth. 23. quid faciendo vitam æternam possidebo? Cui Dominus. Si via ad vitam ingredi, serua mandata. Desiderat viam compendiosam scire tantæ gloriæ eumque de modo percunctatur: & illi respondet, hoc ipse ageret: omnia a no: e eius desereret, suaque pauperibus opes largiretur. Omnes accedebant ut docerentur ab eo in iis quæ erant illis maxime convenientia. Quibus magis convenit doceri quam nobis peccatoribus. quomodo nos à peccato liberabimus? Qua ratione divinam placabimus iram? Qualiter ex habi aculis demoniorum, nos ipsos templa faciemus Spiritus S. Quis modus egrediendi de diabolica servitute? Quis nos docebit methodum solvendi tanta & tam impenla debita, qualia sunt nostrorum scelerum infinita? Respondet nobis, per veram penitentiam: Quia verò hæc nobis dicendo generaliter, minime nobis videtur satisfactum, & quasi ab illo quareremus, ut doceat nos qualiter sit faciendæ: digitum extendit nobisque loquitur: Vides hanc mulierem? Illam intueret: ad hoc enim illam tuis obijcio spectandam oculis, ut tibi sit magistra. Diximus non perfecte impletam esse minus præceptoris si solis verbis theoreticam doceat, nisi cum illis quædam adferat indicia, in quibus præctica videatur exercitata.

Magister optime hanc theoreticam quam nos doces in materia de penitentia, præbe illam nobis in praxi & exemplo, ut eam facilius addiscamus. Placet: Vides hanc mulierem? Siquidem Christus exemplar est omnium virtutum quas exercere nobis convenit, nobisque dixit: Exemplum dedi vobis: ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis: dicere tamen possemus, quod in quantum nunquam fuit peccator, seipsum nunquam nobis dedit exemplum eius quod convenit facere peccatoribus. Et licet respondere posset, quod siquidem propria nulla habnerit peccata, tamen omnia sibi imposuit aliena, & pro iis penitentiam suscepit quasi fuissent propria, tot genera peccatorum, ut dicendum erit die Lunæ, quibus sufficienter instruitur, quam penitentiam & qua ratione debeat eam facere peccator pro suis flagitijs: quandoquidem tantam suscepit pro alienis: ad maiorem tamen instructionem nobis vult exemplum proponere penitentia: scilicet hanc mulierem, quam movet ut inspicimus. Scire desideras o peccator qualiter tibi sit agenda penitentia: Vides hanc mulierem? Idcirco Evangelista omnia sigillatim enumerat nostris oculis: omnes illius obijciens actiones: quatenus

tenus illas videntes exteriores, & per eas interiores animæ illius intelligentes, penitentiam agere discamus.

III. Penitentia debet esse probata & examinata.

De hac materia admodum fusè scripserunt Diu. Cyprian. in lib. cui titulus *De lapsis*, & Diu. Ambros. in duobus de penitentia & alio particulari quem de eadem materia composuit, & ambos imitatus Tertullianus cui Cyprianus plenus buccis titulum nomenque dedit Magistri, qui alium librum de eadem materia composuerat: supponunt igitur hoc primum quod Tertullianus in ea ponit vt fundamentum. Nempe; sciat peccator non qualibet penitentia Deo satisfieri, sed ea quæ probata est, si quando debitum soluis in nummis Regalibus eo tempore quo multi falsi & supposititij introducuntur, qui illos recipit non sibi satisfacit nisi eos examinet, & aliquando ad cotem approbet: quanto minus tibi credendum, quod Deus sibi credat satisfactum, quando ad illum accurrit cum penitentia illi satisfactorius, si prius probata non sit & examinata cum ita sit quod sunt tot deficientes imo falsi.

TERTVL. *Id. de penit. c. 6.* *Sed ergo qui vendunt inquit Tertullianus prius nummum quo paciscuntur, examinant ne scalpui, neue rufus, ne adulter, etiam Dominum credimus penitentia probationem prius inire, tantam nobis mercedem, potemus scilicet vita concessurum.*

IV. Similitudo. *Lib. 2. de penit. c. 1.* *Gant. 5. 5.* *Jam milites expendimus quod nobis de sacro lego illo Rege Antiocho refert Spiritus Sanct. Grauisima fuerunt illius scelera, quando quidem ipsi Deo bellum intulerit, templo eius & populo, seruos illius morte durissima interimens, nominationem autem septem illos fratres Machabæos, inhumanis adeo cruciatibus vt quicumque audierit, tinnant ambæ aures eius, vt in SS. litteris competimus, quibus enarrandis amplè expendit capitulum. Cum iam toto nequitiarum suarum furore raperetur, iniecti illi Deus manû, grauisima cum proferens infirmitate & dolore visceru inolerabili, exumpentibus vndique verbibus, quibus per momenta singula consumebar, fetorem exhalans adeo grauem vt nec ipse seipsum ferre posset. Illo igitur flagro percussus, in se seueretur & enormia sua cognoscens delicta, ad*

penitentia lamenta confugit. *Hinc capit ex gra. 2. Mach. 9. us superbia deductus ad agnationem sui venire, diu. 11. na admonitus plaga, per momenta singula doloribus suis augmenta capientibus: Et cum nec ipse iam factorem suum ferre posset: ita iniustum est subditum esse Deo. O quanta penitentia, si spectes exteriora, Dauidem antecurrit: quia primò cepit à seclerum suorum confessione, & protestatione iustè luere se, deinde conuersus ad Deum lacrymis cepit diuinam eius implorare misericordiam, peccatus suum repetito sæpe verbere contundens, passus se culpæ reum quam agnoscebat, cuius iam penitebat, se satisfacturum protestans, restitueudo in integrum quæcumque damna intulisset, spondensque de futuro vitæ correctionem: nec non promittens quod animo non ficto sed serio diuino se consecraret famulatu, cuiusque perpetuus foret præco misericordiarum, quodque nemo tanto studio diuina conaretur sacrificia cultumque promouere: Hoc nedum solis dicebat verbis, sed in super promissis affirmabat & iuramentis, imo scedulam conscribebat, in qua se ipsum ad talia obligabat. Vt autem pateret hæc solis non insisteret verbis, iam in ipso instanti ipso opere damna sæpe illata cepit retarcire. Ipsum Spiritus S. talem nobis obicit & talia promentē verba vt grauiora dicere non potuisse videatur, nec magis significatiua, maxime omnium quos vidit mundus contritum proponendo penitentem. His non obstantibus assent quod his actibus inhærens qui veram videbantur sapere penitentia à diabolo raptus æternum interierit: quia talis non fuit sed apparens, ficta, & adultera, vt aliis ex D. Thom. declarauimus.*

Perpendit Diuus Chrysostr. quod D. Paulus *ar. 1. ad 1. scribit ad Hebræos hortatur illos vt sibi cauerent ne forte, quod Esau contigit, ipsos apprehendat Quid Esau contigit? In tantam prolapsus est vanitatem & insipientiam, vt maioratum ex natura illi debitum illustrissimæ & diuissimæ familiae patris sui Isaac lentis edulio distraherit: penitentem deinde damnum suum aduertens, factique portans, effusus lacrymis & singulibus egit penitentiam, quæ tamen illi minime profuit, nec culpæ consecutus est indulgentia: Profanus Esau qui propter unam escam vendidit primogenita sua. Scitote enim, quoniam postea cupiens beneuolare benedictionem, reprobus est: non enim inuenit penitentia locū, quamquæ cum lacrymis inquisisset eā. Vocat illum profanum, quia maioratus ille quem vendidit, nedum bona continebat temporalia, sed etiam dignitatem spirituales sacerdotij in lege naturæ primogenituræ dedicatam. Malum*

appre-

apprehendit, quod fecerat, penituit, egit penitentiam tam amata. effudit lacrymas, tremul- que edidit insolitas, quoad exteriora ex intimo cordis affectu, qualiter nobis Moyles describit: *Irrugit clamore magno, viden illum? Quales illæ lacrymæ? Qui peccator quæ suspiciat? Sit igitur tibi in comperto hanc illi non profuisse, penitentiam & à Diabolo raptam ad tartara ut reprobatur. Sciote, quoniam reprobatus est, & non inuenit. Et Stupet D. Chrysoft. & ait: quid hoc rei. Penitentiam lacrymis, gemitibus, & suspirijs ornatam quæ de corde dixeris emanare, nequaquam illi profuisset. Quid hoc est? Expellit ne penitentiam? Per hoc an virtus deletur penitentia? Si seipsum condemnavit, si valde exultavit, cur non inuenit locum penitentia? An forsitan quedam peccata robur emittunt penitentia? An quod peccavit maiora, quam ut eorum possit agere penitentia? Minime gentium. Causam inquiris? Quoniam non quomodo oportuit.*

Gen. 27. 34.

VII. Nō omnes penitentia veræ sūt.

D. Amb. Lib. 2. de pecc. ca. 10. Tom. 1.

VIII. Admonitio ad presbiteros & diaconos Romanos peccatores prolestat ne statim perfectam suam arbitrentur esse penitentiam: quia sæpe

crederent sufficientem, & maximopere falleren- confessatur: deinde graviter movet confessarios: eorum munus esse sedulo penitentes examinare & notare quod sæpe qui faciles sunt in illis absolvendis & se mites ostendunt, qualibet contenti penitentia, nedum illo: non absolvent sed decipiunt, & quos crederes absolutos ab illis dimitti, delusi revertuntur: ipsi verò coram Deo deluduntur: Non oritur lapsus (verba sunt D. Cypri) D. Cypri. Sed per Dei offensam magis impellitur ad ruinam. Epi. 11. ad Irrita & falsa pax periculosa dantibus, & nihil ac- Marijres cipientibus pro futura. Eadem verba repetit D. & Conf. Ambr. in multos invehens, qui ioco suscipientes & Epist. penitentiam, ilico volunt absolvi. Audiamus il. 12. ad fratrum: Hi non tam se solvere cupiunt, quam sacerdos. res non tem ligare: suam etenim conscientiam non exuunt, plene con- sacerdotis induunt. Quid igitur agam ut verum stantes & confidam meam esse penitentiam? Vides hanc mi. L. de lap- luerem. Inquit Saluator? illa etenim. Omnibus qui D. Amb. volunt penitentiam promereri, magisterium praestat. L. de pen- c. 8. & 9. Tom. 1.

§. 26. Stans, Penitentiam animo suscipit robusto: nec enim ad illam debet esse minor, quam fuit ad culpam; in quo imitanda est Hiel de Bethel.

Actiones illius diligenter expendamus cum enim illas Evangelista sic sigillatim nostris obijciat oculis, omnes nostræ militari instructioni. Hæc ea prima est: Stans, quam communiter auctores explicant quod d. stetit retro à tergo Domini. Iudæi ad convivium mensas erigebant altiores & in illis mappas extendebant, Quales connive verò circumcirca recumbebant super fuerint lectulos unde quasi prostrati iacebant versa facie misal- ad mensam, pedes habentes defotos, Hæc mensæ daorum aliquando altiores erant & credunt nonnulli, quod in domo Pharisæi, ubi Christus aderat convivia, ita alta esset ut recumbens foris pedes protrudens, tam altos eos haberet ut Magdalena ad illos accessura erecta steterit. Dicunt hoc ut vim verbi Stans saluent, quod videtur illis non posse verificari, nisi intelligendo, quod erecta in pedes steterit. Cæterum opinor ego quod tam alta non fuerit mensa: si namque ita fuisset, non congruè disposita foret ad defendenda cibi potusque scircula, illis tam altè recumbentibus, si tantum accedere posset, qui circuibat illam, ad pedes usque conuivantium.

Quod si convivium illud Assneri celeberrimis attendatur, notat Spiritus S. ipsos lectulos quibus convivia incubebant stratos fuisse super pavimentum.

161 &

Eshe. 1. 6. pavimentum: *Lectuli quoque aurei & argentei, super pavimentum smaragdino & pario stratum lapide de ebo.* Sic enim expediebat, ut mensa inferiuntur munere suo fungi possent sine ulla communiarum molestia: unde intelligo verbum illud *Stans*

III. Quid non tantum significare aliquem stare erectum, significet quantum in aliquo loco tutum esse & constantem. Sic Angeli Lor præceperunt. *Ne stes in omni terra.*

Exo. 14. 13. circa regione: & Moyses populo: *Stare & videte magnalia, hinc duo loca conciliantur prima facie sibi contraria.* Quando populus peccavit, Deum adeo graviter, ut notum est, exacerbans, vitulum constants & adorans, tanta bile Deus commotus

Ps. 105. 23. tur, ut dicat David: *Si non Moyses electus eius stetit in confectione in conspectu eius.* Si Moyses Deo charus post contractas tabulas non stetit in conspectu Dei, gentem illam idololatram Deus ipse perdidisset. Si percuteretur à Moysse qualiter factum fuerit hoc, respondet, quod ipse erectus non steterit coram Deo sed prostratus & genuis prouolucus: *Procihi ante Deum.*

Deu. 9. 18. Si prostratus iacuerit, quomodo dicit David *Stetit*, quod significat in pedes erectum esse? Respondeo quod realiter illo verbo *Stetit*, quod vsus est David significare noluerit quod in pedes se erexit, sed constans firmus habereit & immobilis, hoc sibi proponens quod non asurgeret nisi consecuta pro illis peccatoribus indulgentia. Sicut David, licet Moyses pedibus Domini prostratus iacuerit, tamen dixit quod *Stetit* ut declararet firmitatem & constantiam qua supplex pro populo intercedebat veniam impetraturus, ut eum nec horror fulguris, & tonitru abigeret vel gradum referre cogeret: ita Divus Evangelista eodem verbo *Stans* fortitudinem designat & animi firmitatem qua peccatrix hæc penitentiam suscipit, mente nimirum constanti & firma resolutione quolibet obstacula perfringendi nec retrocedendi ob ea omnia quæcumque se illi possent opponere in contrarium.

III. Eandem emphasim habet idem verbum *Stans* (ut notat D. Ambro.) quando D. Ioan. describens beatam semper virginem in morte filij sui, tantummodo dixit ad indicandum immectum eius animum: *Stans in excelsis*: id est constans immobilis, inflexibilis, ut nec dolores nec supplicia quæ lugebat in filio, nec inimicorum dicitia nec Pharisæorum calumniæ, nec militum armorumque strepitus, nec populi vociferationes, plebique irrationes, peccus illi robustissimum deijcere aut enervare potuerint. Ita Magdalena: quæ nam non habebat, quæ obicem po-

tere illi potuissent? Timor quomodo Christus illam reciperet, pudor conuiuantium quorum numerus & Pharisæorum multus esset, & per consequens acerbi essent murmuratores & irrisores ita adulatorij præscire (ut notat D. Augu.) *L. 50. Ho.* quod mille dedignandi modos eam videndo *Hom. 23.* præferrent, suas vestes colligerent, ut nec quidem illas mulieris huius vestis attingeret, quodque valde frequenter (ut ait Propheta *Isaias*) hanc vocem in ore præferrebant. quàm primum peccatorem viderent: *Recede à me ne appropinques* *Isai. 65. 6.* *mibi quia immundus es.* Hæc tamen omnia constantiter vera superavit penitens, nec enim illam cohibent aut repellunt timores illi, non respectus non dicitia, non verecundia. Talis esse debet vera penitentia: nam animo assumi debet Penitentia constanti firmo & robusto ad quolibet superanda

IV. debet constantia. Et hæc ea peccatorum est prædestinatio esse contrarium quam describit *Isaias*: *Spiritus robustorum stans, quasi turbo impellens parietem.* Veri penitentes *Isai. 25. 4.* robusti sunt validi, & animosi. An tui persuades *Isai. 25. 4.* modicas requiri vires ad diffringendas diaboli catenas? Ad prodeundum de profundo iniquitatis: De abyso culpæ & inimicitia Dei, ut iterum testuaris in statum diuine gratiæ, & qui prius cum Daemonibus æternis eras addictus ignibus, *Matth. 11. 12.* nunc cum filijs Dei admittaris in domum regnorum æternorum? viri sunt necessarii quales Christus descripsit: violenti, qui diuinis viribus & præclaris omnem creaturarum vim excedentibus, diuinâ roborati gratiâ, suis vim inferant passionibus, suis affectibus, suis voluptatibus & omnibus inferni aduersarijs. In quo patet hoc Spiritus robustum eo quod sit: *Velut turbo impellens parietem.* *Iob. 1. 19.*

V. Quantum conicio sibi Propheta repræsentauit quod de domo Iob narratur. Quam pulchra, Allegoria quam opulenta quàm grata; Palatum erat Re de domo gale tapetibus ornatum pretiosis, & monilibus Iob. valoris inestimabilis: Hic filij morantur forma venustissimi, filia sole pulchriores: domus optime fundata & erecta: nihilominus ventus vehemens irruens à parte deserti, & diabolico agitante impulsu attriuit postes & parietes, & licet solidi essent, de cardinibus suis euulsi, quo tota corruit domus, perduntur diuitiæ, monilia conteruntur, mille vasa diuissima in frusta diffinguntur, occiduntur filij, pereunt filia, omnesque prius sepulti quàm mortui: O deplorandum infortunium! Hocine potuit ille turbo? Talis igitur oportet ut sit spiritus robustorum & fortium peccatorum, quando ad meliora conuertuntur. O Christiane heu quàm potius

in damnatum tibi fuit ille turbo quem in anima tua Dæmon excitauit: Erat erecta & sacra Deo, gratis diues, donis & meritis opulenta, mille propositis promissisque constans: venit diabolus tamque potenter suscitauit ut omnia statim euerterit: nec enim te Dei timor cohibuit, nec populi retraxit pudor, nec auertit respectus dicendum, nec tuæ condemnationis periculum, perterruit, cui te exponebas, & quò te Dæmones hinc abriperent nec abduxit cognitio qua noueras fore tibi Deum inimicum eiusque Angelos aduersarios: omnia petrupisti, omnia superasti, omnia subiecisti. Scias igitur mutandam tibi fortitudinem: *Mutabunt fortitudinem* ait idem Propheta, quodque in te esse debeat Spiritus Dei non minus efficax quam ille turbo per diabolum excitatus. Exiit Dæmon in anima tuo domum peccatorum & iniquitatum, hic habitat ille, & que in ea tuæ statuit suppellestem damnationis: Exurgat Dei Spiritus & parietes istos impugnet potentiarum animæ tuæ, tanta fortitudine, ut te nec mundi reuerentia detineat, nec timor petecclat tertemorum, nec hominum auertat respectus, nec carnis tuæ seducat appetitus, nec voluptas evertat momentanea: *Mutabunt fortitudinem.*

VI.
Confir-
matur et
historia
Hiel de
Bethel.

Nemo non obstupescit inter cætera S. Scripturæ miranda facinus cuiusdam de Bethel nomine Hiel. Eruit dux sanctissimus Iosue copijs suis vel ut uerius dicamus auxilio cælesti & diuino præsidio confirmatus sacrilegam illam & hostilem ciuitatem Iericho. Cuncta quæ in eo erant incendio vastauit, aurum, argentum, tunicas, vestes, ædificia sic ut nihil integrum remaneret, idque tanto mysterio, ut quia miles quidam sibi seruare uoluerit auri laminam & clamydem coccineam quam absconderat, uia Deus excanduerit ut populum cæde magna percussisset, ipsumque iusserit furem lapidibus obrui sub ijsque sepeliri. Funditus igitur euersa hac maledicta ciuitate, & omnibus solo tenus applanatis, iussit dux inuictus ex parte Dei præconis uoce proclamari: *Maledictus uis coram Domino, qui suscitauerit & adificauerit ciuitatem Iericho. In primogenito suo fundamenta illius iaciat, & in nouissimo liberorum ponat portas eius.* Elapsis postmodum aliquot annorum centurijs in mentem venit cuidam ciui de Bethel nomine Hiel recondificare & erigere destructam iam ciuitatem. Statuit suam exequi cogitationem & desiderio suo satisfacere, factumque est, ut primum posuit lapidem fundamentalem, moritur illi filius primogenitus: nec eum mors hæc ab intercepto de-

Iosue 6.
26.

terret opere, aut mutat propositum, sed molitur ulterius: Quid agis vir maledictè? An damnatum tibi non pater quo familiam tuam afficis, & possentatem an non attendis quanta sit illa iactura quam incurris ob rem aliquam, que tantillum tibi refert, & nedum bona non est, sed insuper diuinæ uoluntati refractaria. Nò idcirco deseruet sed peritica: omnia petrupit, & cum uleat ædificatiom insisteret, omnes illi filij morte eripiuntur. Heu te calamitose, attende quòd te tamque perdas familiam, maum ab opere retrahet: nã in te Dei maledictio implebitur: Nò retrahit sed admouet diligentiorè, nec cessat donec iam non nisi potest deessent ciuitati statueret, & iam illi non nisi uicis superstes uiuere filius. Heus te delirum caput, nunc cum tanto tuo uolueris incommodo opus promouere, cospice filios tuos mortuos, quodque iam tota domus tuæ dignitas in hoc ultimo adhuc tibi superstitie comprehendatur, saltem nunc esto sapiens & nec illum uelis interire.

Non hæc illum cohibent, sed portas etigit ciuitatis: & illas struere, filiumque morti uincum, eodem contigerunt momento: *In illis diebus adificauit Hiel de Bethel Iericho. In Abiram primogenito suo fundauit eam, & in Segub nouissimo suo posuit portas eius iuxta uerbum Domini, quod locutus fuerat in manu Iosue filij Nûn An maior dari possit amenitas? An terribilior cogitari periticia? Ut uelit quis eouique procedere idque iam seruo, tantum, ut suæ placeat uoluptati, & inutili desiderio & diuino præscripto contrario: cum ad oculum tanta luceat damna clademque miserã qua familia nexu quodam cõtinuo premitur: nec tamen desistat, aut gradum referat factus ex dano prudentior? Dices rem uideri incredibilem: sed ne sit tibi suspecta ueritas: quandoquidem factum hoc ipse Spiritus ueritatis descripsit, in quem nullum potest cadere mendacium. Et quid hoc ita suspendit, cum idem in teipso experiaris qui ciuis es de Bethel? non enim uacat mysterio quod Spiritus S. hanc expresserit circumstantiam: *Hiel de Bethel.* Bethel significat domum Dei. Fuit mons ille celebris, in quo Iacob mysticam illam uidit scalam & milenos Angelos ascendentes, & descendentes, Deumque in nixum scalæ: qua de causa uocauit illum domum Dei & portam cæli ut supra meminimus: ut autem hoc uicis uerbo complecteretur, cum prius locus ille diceretur Luza, aliud ipse nomen illi imposuit: *Appellauit nomen urbis Bethel, qua prius Luza uocabatur.* Dicit hoc anticipatè: *Vocabatur primo locus ille Luza & postmodum erecta**

VII.
Historia
hæc allegorice
exponitur.

Gen. 28.
19.

est

est in civitatem nomenque accepit Bethel id est: *Domus Dei.*

49 Fusè satis præteris diebus probanims locum *Ho. 28. 5. 6* hunc expressè designasse S. Ecclesiam, cuius *Ep. 199.* vos per Dei misericordiam ciues adscripti estis, *Ephef. 2. 19.* qua de causa hortatur vos Apostol. vt perennes Deo gratias exhibeatis: *Estu viues sanctorum & domestici Dei.* Dicitur: an non aduenit illustris ille Iosue Christus (nam etiam in ipso nomine Iosue idem significet quod Iesus, & perduellem illum euerit Civitatem Iericho, peccatum intelligo, tot adificijs & plateis constructum quot peccatorum species esse perhibentur? Ad hoc factus est homo, natus, vixit iustus sex, laboravit & multo frequentius terram suo corpore & carne mortali circumiit, quam Iosue arca civitatem Iericho. Eo sine mortem obiit, suum profudit sanguinem, vitam, animam, imò seipsum tradidit: *Vt nos redimeret ab omni iniquitate. Mortuus est vt destrueretur corpus peccati, & gloria non seruiamus peccato.* Publicos misit præcones in eos quicumque urbem illam maledictam reedificare molirentur pœnas, mortemq; declarando, quam incurrerent corporis & animæ, gratiarum, honorum, meritorum & virtutum, quippe quæ remanerent, essent mortuæ: ipsiq; maledicti & æternæ subditi maledictioni. Quid tu moliris? Numquid non reedificas hanc civitatem? Tu domum impudicitæ, ædes tu cupiditatis, tabernaculum vindictæ, superba tu tabernacula ambitionis? O quam serio opus hoc aggredieris?

Ti. 1. 14.
Rom. 9. 9.

Tu teipsum considera & attende quanto fervens animo tuam erigas luxuriam, tuoque confluans inhaereas concubinato: cum interim, videas mori animam tuam tantisque fieri inferni filios, quanta erant, quibus fulgebas, merita virtutum. Quo flagrans ardore tuam foves avaritiam, cum nedum super te pauperum sed & ipsius Dei cadant maledictiones, quibus ignibus adiectis semperis? An hoc te fugit, quod te rapiat diabolus? An hoc ignoras, quod tuam ipse possideat animam? An hoc te præterit, quod tibi dilates infernum & voraces expectent te flammæ, quas tantò contra te excitabis ardentius, quanto in mala vita tua progredieris iniquius? Dicitur nos: hoc igitur percussor, an propter hæc damnata quæ vides pedem à scelere renoces? Heu pernicacia fortissima in malo, cum nihil sit quod tibi proponatur, quod non dirumpas, nec te cohibeas ob mala horrenda nimis, quæ tibi certissime conquiris. O durities, qua nulla durior! Quod robur adeo forte, quod non euectas vt

VIII.
Et peccatori applicatus.

tuis placeas delictis & indulgeas appetibus! Muna fortitudinem: *Mutabunt fortitudinem:* nihil etenim sit quod te à salute tua retrahat, impediatur profectum, salutem vitamque remoretur. Hoc spectat vt opinor Apostolus verbis illis, quibus tibi vt dicitur, manus pedesque constringit: *Humanum dico propter infirmitatem carnis vestra. Sicut enim exhoronistis membra vestra seruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitie in sanctificationem.* Ecce charissime, loquitur Apostolus: quod à te nõ requiram ad quod iustum non stanniti tue carnis infirmitatem. An tibi videtur iustum esse vt tantum agas tui commodi gratia, quantum tui damni causa fecisti? An æquum cenles tantum te facere, tantumque tuo bono consulere, quantum tuo malo consuluisse? ser sententiam aueritas suadeat tantum à te studium adhiberi quo gaudia æternæque in celo bona possideas, quantum tuis voluptatibus & carnis delictis impendisti? illæ sunt etenim quæ te ad æternas rapiunt flammis exureadam. An hoc repugnat iuri vt tantum Deo tribuas, quantum diabolo tribuisti? Hoc à te efflagito, ait Apostolus. Non ulteriores à te in tuum beneficium quæro. sollicitudinem, quam eam qua tuæ studuisti petuisti, nec maiorem in seruendo Deo operam, quam in seruendo nauasti diabolo. Vt tuæ damnationi seruires & carni placeat inimica, tamque erudeli satis faceres aduersario, parui fecisti eam quibus animæ tuæ, honoris, opum, & salus iacturam incurres. Vt voluptati tuæ seruires ditiro carnis idololatra, tunc fortè perpendisti quod multis hoc tibi constaret denarijs, quodque tota nocte sub pruina tibi foret foret ambulandum cum salitis mæ vitæque detrimento? Quo honori tuo prospiceres, effare vindictæ cupidissime, num fortè considerasti graua esse arma, & pedisse quos timeas esse familiam tuam corrodentes? Quatenus præentionem tuam promoueres, fatere auri sicutissime, numquid perpendisti rem esse non tolerandam curis insidare ex illo nascensibus & fouere quas foves studiosè, correspondentias? An ergo in commodum tuum his est insistendum? Quando te diabolus ad peccatum incitat, velle ego has esse tibi considerationes. Charissime perpende, si te voluptas tua cohibeat vel mundi respectus, si paupertatis timor, si hæc omnia euincas, si radicibus molieris euellas conuersationem, quânis appetitui tuo vim inferas, si relictus licet pauper euadas, si corpus castiges licet dolorem sentias: etenim hæc necessaria

tuis placeas delictis & indulgeas appetibus! Muna fortitudinem: *Mutabunt fortitudinem:* nihil etenim sit quod te à salute tua retrahat, impediatur profectum, salutem vitamque remoretur.

Hoc spectat vt opinor Apostolus verbis illis, quibus tibi vt dicitur, manus pedesque constringit: *Humanum dico propter infirmitatem carnis vestra. Sicut enim exhoronistis membra vestra seruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitie in sanctificationem.* Ecce charissime, loquitur Apostolus: quod à te nõ requiram ad quod iustum non stanniti tue carnis infirmitatem. An tibi videtur iustum esse vt tantum agas tui commodi gratia, quantum tui damni causa fecisti? An æquum cenles tantum te facere, tantumque tuo bono consulere, quantum tuo malo consuluisse? ser sententiam aueritas suadeat tantum à te studium adhiberi quo gaudia æternæque in celo bona possideas, quantum tuis voluptatibus & carnis delictis impendisti? illæ sunt etenim quæ te ad æternas rapiunt flammis exureadam. An hoc repugnat iuri vt tantum Deo tribuas, quantum diabolo tribuisti? Hoc à te efflagito, ait Apostolus. Non ulteriores à te in tuum beneficium quæro. sollicitudinem, quam eam qua tuæ studuisti petuisti, nec maiorem in seruendo Deo operam, quam in seruendo nauasti diabolo. Vt tuæ damnationi seruires & carni placeat inimica, tamque erudeli satis faceres aduersario, parui fecisti eam quibus animæ tuæ, honoris, opum, & salus iacturam incurres. Vt voluptati tuæ seruires ditiro carnis idololatra, tunc fortè perpendisti quod multis hoc tibi constaret denarijs, quodque tota nocte sub pruina tibi foret foret ambulandum cum salitis mæ vitæque detrimento? Quo honori tuo prospiceres, effare vindictæ cupidissime, num fortè considerasti graua esse arma, & pedisse quos timeas esse familiam tuam corrodentes? Quatenus præentionem tuam promoueres, fatere auri sicutissime, numquid perpendisti rem esse non tolerandam curis insidare ex illo nascensibus & fouere quas foves studiosè, correspondentias? An ergo in commodum tuum his est insistendum? Quando te diabolus ad peccatum incitat, velle ego has esse tibi considerationes. Charissime perpende, si te voluptas tua cohibeat vel mundi respectus, si paupertatis timor, si hæc omnia euincas, si radicibus molieris euellas conuersationem, quânis appetitui tuo vim inferas, si relictus licet pauper euadas, si corpus castiges licet dolorem sentias: etenim hæc necessaria

Rom. 6. 17

IX.
Quid à nobis D. Paulus exoptulet.

faria est resolutio, & hæc requiritur fortitudo ut de pecca resurgas animosus: Spiritus vobis est, quasi turbo impellens parietem.

Pf. 126. 4. X. Quinam sunt filij excusso.

Dimino sunt ore prolata hæc verba Malteri: sicut sagitta in manu potentis, ita filij excussorum. In phrasi Hebraica idem est, Filij excussorum, quod Filij excussi ut notat D. August. sicut sagitta in manu potentis ita filij excussi. Mirandum est quam studiosè SS. PP. inquirant quinam sint illi filij excussi: in Hebræo legitur: Filij inuentuti, sunt enim filij robustiores, quales sunt quos vir in inuentute sua generat & per ipsos intelligo proposita in Dei famulatu, & opera quæ fiunt quando suscipitur agenda penitentia. Opera illa excussa esse debent ab omni pulvere & palca, opera fortia, opera robusta: q. d. nullo respectu, nullo timore, & nulla suspitione infirmata restitio male acquisiti expulsa formidine paupertatis, leuium & corporis castigatio, excusso perdenzæ salutis timore: vindictæ remissio seculo mundani honoris intincta. O quales illi filij ab omni terrore excussi respectu: sunt illi fortes, sunt efficaces, ut sagittæ in manu potentis: arma fuerunt hæc in diebus David potentissima. q. d. sunt illa quæ victoriam de Sarana reportant, sunt illæ sagittæ quæ Dei cor penetrant, sunt illa arma quibus anima reddetur tutissima; quocirca: Beatus vir qui implet desiderium suum ex ipso: non confundetur, cum loquetur inimicis suis in porta. Hebræus textus legit: Qui implet pharetram suam. Beatus ille qui talibus implet pharetram suam sagittis: non est erentim quod suos veretur inimicos, hora iudicij sui iam imminente: hoc est in porta, eo quod, ut notarunt D. Hieronym. & D. Gregor. olim erigebantur in portis urbium iudicij tribunalia. Peccator an scire desideras tua securum te esse penitentia? Num demones in hora mortis tuæ te confundent tua tibi crimina obijcientes? Istam voluntatis tuæ perpende pharetram, si tales tibi sint sagittæ, si illa opera penitentia aggressus es eum proposito, cum constantia, seculo omni timore, mentisque fortitudinè! O Magdalena sanctissima veri speculum penitentis, perpende quanta fuerit eius animi resolutio, quam robusta eius opera sic ab omni excussa respectu? non eam timor retrahit, non detinet respectus, non pudor remoratur: non illis inhaeret quæ possent eam repellere sed nec cohibere teste D. Greg. Consideraui enim quod fecit, & voluit moderari quod faceret: Super conuincit ingressa est. &c.

Pf. 126. 5. In c. 5. Amo. Lib. 19. mot. c. 11.

D. GREG. Ho. 33. in Euan. cit.

§. 17. Retro. Stat à tergo cognoscens teum ut Pastorem, quem ovis sequuntur & ducem quem milites sequuntur cælum inuasuri.

Ad id quod dicit Euang. lista de hac peccatrice quod à tergo steterit Saluatoris, addit & illud Retro quo nobis hac ostendat penitentia magistra, secundum à nobis requisitum, ut vera sit nostra penitentia. Plurimas addiderunt sancti Patres sicut rationes. Prima sit, quæ paulo ante ex mente Dni. Augustin. & D. Petri Dux sunt Chrysologi indicauimus: nam ostendens se ovis & uem Christi illud agit, quod ipse propitium omnibus suis esse testatur, nimirum, quod illum à tergo sequatur. Duabus vijs omnes comprehenduntur, quas homines inambulanti: una est, quæ ducit ad vitam æternam & cælum: alia est, quæ ducit ad mortem æternam & infernum. Illa laboriosa est & angusta, ut de illa Dominus loquatur admirabilis: Quia arcta est via, qua ducit ad vitam, & pauci inueniunt eam: hæc verò spatiosa est, & ampla quam multi ingrediuntur: lata est via que ducit ad perditionem, & multi ambulanti per eam. Vnaquæque harum viarum suos habet duces, & ductores: via mortis ducem agnoscit satanam, illum sequitur qui viam hanc ingreditur: quandoquidem illud exequatur, ad quod ab eo mouetur & iustigatur, via vite Christum extollit ducem præcedentem & hortatur: Si quis vult venire post me. Viam qua ille præcessit, inlequi debes, cuiusque inhaerere vestigijs: 24. & Præiit ille via crucis, mortis, & aduentum. Luc. 6. 23. Hac tibi est incodendum. Sic nos hortatur Apostolus, ut habemus ex D. Gregor. Christus passus est pro nobis, vobis relinquit exemplum, ut si quisquam vult sequi eum. Eo animo dux præcessit, ut nos duceret, viam monstraret, & aspera quæque de-
 Expedit D. Thomas quæ iam vatis Michæe 3. p. 4. 57. verba, huius ore vatis, querelas Deus exponit grauioribus contra grauiora populi peccata, quibus eum irritabat, & prenas pariter intentat illi ab eo infligendas: porro more suo consilium miseræ cordis meminit illi, totique mundo præstandæ, omnes in vnam viuendo Ecclesiam, vnumque ouile quos pascuis reficeret fertilibus & exercitum consecraret innumerabilem, qui cœli tentaret occupare possessionem: Congregationem cœli gregem Iacob totum te, in vnum conuocam reliquias Israel, pariter ponam illum quasi gregem in ouili & cœli multitudine hominum. Mich. 2. 21.
 Hac

Hac forma loquendi multitudinem indicat populi, quem in viam congregaret Ecclesiam, sic notat D. Hieronymus: *Tumultus enim vox plurimorum est, & nimia multitudinis clamor pariter emissus.* Domine nec oves sine Pastore via carpuerunt, nec milites sine duce progrediuntur. Igitur, inquit Deus, filium meum illis mittam in duce qui in mundo visibilis appareat, & viam praeuius ingrediat, ut eum ceteri subsequantur: *Ascendet pandens iter ante eos, & transibit Rex eorum coram eis.* Et Dominus in capite eorum. Notandum verbum illud: *Transibit Rex eorum eis*: quod tangit illud, quod Dominus olim Moyfi promisit, rogabat instanter Moyfes: quandoquidem tot illi Deus signis confirmaret amicitiam, ut faciem suam illi monstrare dignaretur: *Ostende mihi faciem tuam.* Hoc nequaquam, inquit Deus sed ponam te in spelunca, quam in Petra conficiam, quando vero coram te transibo, indicabo tibi, ut oculos tuos in humeros meos conicias meque à tergo videas: *Posteriora mea videbis.*

In cap. 2. Miche.

Supra No. 15. §. 8.

Exo. 33. 23

51

Vaticiniū

Aug. satis ingeniosè Iudæos hic & Gentiles interpretatur.

Lib. 18. de

Cant. c. 28

Et l. 12

cont. 8. Ausp.

c. 89.

Ose. 1. 11.

Isac. 62. 9.

1. Pet. 12.

Vide Ribb.

io c. 1. Ofc.

nu. 138.

Quid indicat in visione diuinae faciei aeternae stat summa beatitudo. Qui illam consecutus est, necesse est, ut primo speluncam intrat Ecclesie Catholicae, fundatam in illa Petra fundamentali, quam manu sua collocauit, (Petrum interpretor) & oculos suos coniciat in Christum Pastorem in supremam, ducentemque diuinum praecedentem, eiusque posteriora conspiciat, nempe humanitatem: ritè perpendat quomodo ille progrediatur, quae vestigia ponat, quas semitas ingrediat, eumque subsequatur. Ipse praecedit pandens iter, totque figens passus, quot opera sunt ab eo perfecta, atque ab eo penam tolerata, in eum finem venit & mundo Dux apparuit, hoc ipso Propheta cō. Iudis: *Dominus in capite eorum.* Quod opinor conuenire cum illo Vatis Osee: *Et congregabuntur filij Iudæ & filij Israel pariter.* (D. Osee ex Aug. satis ingeniosè Iudæos hic & Gentiles interpretatur.) *Et ponent sibi met caput vnum, & ascendent de terra: quia magnus dies Iezrael.* Verba haec mysticis magis quam litteris abundant. Iezrael significat: *Semen Dei.* Populus hic est Christianus ex Iudæis collectus & Gentilibus, de quibus vaticinus Iazas hec proludit: *Omnes qui viderint eos agnoscant illos & dicent: quia isti sunt Iezrael.* *Semen, cui benedixit Dominus.* Filij Dei nati, teste 1. Pet. 12. *Apostolo Petro: Non ex sermone corruptibiles, sed incorruptibiles per verbum Dei.* Prope est, ait Propheta, ut veniat dies magnus Iezrael. Romani diem illum magnum appellabant in quo se gaudebant à periculo ereptos grauiori, vel successus memoria dignus & felicissimus illis obuenisset, Hieron. Bapt. de Lanza Tom. 111.

sic legitur apud Tacitum, a. & probat Alciatus, b. illum Virgilij, c. versum explicans.

Et incipient magni procedere menses.

Ecce diem magnum populi Dei, in quo pariter conuenerunt in vna Ecclesia Iudæi & gentiles, velut oves in vnum ouile, & milites in vno exercitu, omnes ad eum felices ut Dei filius factus homo coram eis se statuat in caput eorum, ducet & pastorem: *Ponent sibi met caput vnum:* quod fiet ut finem tandem accipiant eorum infortunia, & florere incipiat eorum fors optima, ut de terra studeant sursum ascendere: *Ascendent de terra.*

Beneficium hic commemorat populo suo praestitum: cum enim barbara nimis in Aegypto seruitute pressus dolores, penas, scuticas & flagra pateretur, ipsis ad trimeres damnatis insauitior, Tyrannidi subiectus Pharaonis: misit illi Deus decem animosum Moysem: quatenus omnes vni constantes ex exercitu, de regione illa humili & profunda ascenderent, & ad terram promissionis tenderent altiore; erat autem haec terra Chanaan respectu Aegypti altior; vnde qui de illa ad hanc proficisceretur, descenderet disceretur. Ita Iacob filijs suis: *Audis quod triticum venditur: in Aegypto ascendite & emite nobis necessaria, quando relecta Aegypto filij Israel profecti sunt in terram promissionis, dictum est quod ascenderent.* Sic audio loquentem Ioseph moribundum: *Post mortem meam visitabis vos Deus, & ascendet vos facies de terra ista.* Similiter Spiritus S. hanc ascensionem enarrans sic ait: *Armati ascenderunt filij Israel in terra Aegypti.* De seruitute illa egrediebantur armati, ut milites: ut terram promissionem sibi iure belli conquirerent: vnde dux erat eis omnino necessarius: hunc illis Deus Moysem designauit.

Magnum indubie fuit hoc beneficium: porro supremum omnium erit, quod Deus populum afficiet Christianum: *Magnus dies Iezrael:* quando illum ex omnibus mundi nationibus populum congregabit in vnam fidem, in viam legem eademque Sacramenta: *Congregabuntur filij Iudæ, & filij Israel pariter,* illam de terra educens Aegypti humiliori, id est de vitijs & peccatis, quibus eos diabolus opprimerat atque ad terram promissionis celeriter viam capient animosi: ut autem à recto tramite non aberrent caput habebunt oculis suis visibile pastorem vnum, ducentemque Christum ipsos antecedentem: *Ascendet pandens iter ante eos.* Quia enim ipse est caput nostrum (ita Doctor Angelicus) oportet illud sequi membra quo caput praecessit. Vnde dicitur: *Et ubi ego sum, & vos sitis.* En tibi caput: *Ipse est caput* Ezech. 1. 22 serpo.

a In vita Agricola b l. 8. p. a verg. c. 8. c Eccl. 4

Gen. 42. 20

Gen. 50.

Exo. 13. 18

V. Christus caput fuit visibile, quod sequamur.

corporis eius, ipsam dedit caput super omnem Ecclesiam. Audis hic ducem ad cœlum delucentem. Si illò sibi sit accedendum, necesse est vt retro res à tergo sequens eum præcedentem. Qui dicit se in ipso manere debet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare: sic decernit amoris discipulus: cui subleuisti D. Gregorius: Ad hoc Dominus apparuit in carne, vt humanam vitam admonendo excitaret, exempla præbendo accenderet, moriendo redimeret, resurgendo repararet. Hoc ipsa Magdalena intendit stans retro secus pedes eius, nimirum declarare, quod de sub alis egredietur Satanæ & de sub umbra vexilli illius, atque de itinere, quo secuta illum tendebat in ruinam: iam verò sub alas vmbraque refugiat Saluatoris, ostendens hunc se velle ducem sequi: cœlestem. Quocirca illo actu, cunctis renuntiat præteritis gressibus quibus sequi potuit & est secuta diabolus, carnis suæ seruauit delicijs, impulsibus obediuit mundi: modò verò non aliam ingredi proponit viam nisi iuxta directionem Christi, & per quacumque eam duxerit, voluptatum sellicet abnegationis, carnis suæ mortificationis, operù virtutis & sanctitatis. Sicut retro, & que dum malè ambulauerat quarebat vestigia rella & vbi Christi vestigijs innixa percurreret viâ vitæ qua per viâ cucurrerat mortis. Ita sibi correspondet D. Aug. & D. Petrus Chrysol. quos ante retulimus.

1. Ioa. 1. 6.
D. Greg.
Lib. 21.
Mor. c. 6.

VI.
Quamam sit vera poenitentia.
L. de Lap. sit.

Jacob P. milius.

Hic adlice quid agendum tibi sit, vt veram amplectaris poenitentiam: ab itinere nimirum despectere debes quod insecutus es socius olim diaboli: viam autem ingredi mortificationis & tuarum abnegationis voluptatum Christi factus assecla. An tibi persuades Domine mi: (te D. Cypr. alloquitur) securam tutamque esse poenitentiam, quam amplexus es, eodem gradieus in itinere quò prius, tuis in omnibus indulgens appetitibus, ipsè inhaerens conuersationibus & colloquijs, quæ tibi quondam fuerunt incommodo, cuiculis carnis tuæ per omnia complacens desiderijs, eandem sectando delicias mundi, lenocinia? Lamentari eum putemus ex toto corde, se iunij & stetitibus, & plangitibus Dominum deprecari qui lauacra quotidie celebrat? (balnea namq; peccatoribus erant interdita, poenitentiam agere volentibus sicut ex doctrina Tertul. probat scholiastes D. Cypr. Qui epulis affluentibus passus, & sagina largiore discentus, crudelitatis suæ postritæ ruit, nec cibos & potus suos cum pauperum necessitate comunicat? An credis illum iumenta stumque suscipere, qui cum stomachu semper habeat oppletum ructu laborat assiduo, & ignorans ieiunium? illum qui soluto dormit summo, nec vi-

gilijs carnem affligit? Quid arbitraris, o Domina, istam te sequi per mentiam dum eandem mente reuoluis cogitationes, nihil aliud curans præter manes tuas leuitates tuasq; monilia? An illa ingemiscit & plangit, cui vacat cultum pretiose vestis induere, nec indumentum Christi, quod peridulu cogitare: accipere pretiosa ornamenta & monilia elaborata, nec diuini & cœlestis ornatus damna distret? Mutanda est vita, sollicitudines, ex certicia & actiones. Alia oportet sicut & à præteritis diuerla, sicut differunt gressus quibus Christum sequaris oportet, ab illis quibus comes Satanæ gressus eius viamq; sequebaris? Anima qua tristis est super magnitudine mali, incedit curua & infirma, & oculi desidentes. (Sic consulit Baruch Propheta), ex vbertate lacrymarum, de quibus alijs egimus, dum exponemus mutationem, qua requiritur etiam in hoc ornatu exteriori, vt habemus ex D. Ambrosio verba vatis Ieremia expendete de Ierusalem: dum enim stertum plantumq; assumit peccatorum, omnia in illa conuertuntur: Subuersum est cor meum in membris: quoniam auaritudine plena sum. Sederunt in terra conuicti: senes filia Sion, conuerserunt cinere capta sua. Vera poenitentia quæ cordis intima lancinat, & replet amaritudine, se prodit exterius in gestu, in motu in conuersatione in colloquijs: si namque in his nulla sit mutatio, signum est nullam esse in corde mutationem. Hoc igitur est stare retro secus pedes Domini, re ipsa ostendere quod sequendo ducem priorem adeo contrarium, contrarij debeant esse gressus ipsi, quibus ante incedebat; opera, curæ exercitia quibus se impendit prioribus opposita.

§. 18. Retro. Ad humeros confugit, locus hic est opportunus, ubi sua peccatores onera deponant.

Secundum Magdalena declarauit hoc actu ad humeros Domini recurrendo, fidem nempe viuacissimam, quæ diuina gratia collustrata ter maximum cognouit redemptionis nostræ mysterium, quod in eo comprehenditur si confiteamur & intelligamus Dei Filium in mundum venisse, vt nostra in se susceperet peccata atque pro eis debita solueret fidei iussor. Tantum onus est vnus peccati mortalis, vt tota natura creata, licet adueniat & ipsa Angelorum. Seraphinorū, quos Deus creauit, suæque potest create cuncti potentia, vires non habeant, noui humeros vt illud sustollant onus, aut pro illo soluant ritèque satisfaciant. In statera appende peccatum vnicuique.

Dau. c. 2.
18.
Tract. 1. p.
2. §. 2. n.
112. & seq.
L. 1. de
pan. 6.

Thren. 3.
20.

12. §. 1.

I.
Quarum sit pondus vnus peccati mortalis.

eum mortale, atque in altera quidquid viribus suis naturalibus effecerunt aut efficere potuerunt omnes homines, omnesque Angeli, non tamen hæc poterit alteram attollere. Colloca in hac vnicum mortale peccatum, atque in altera quælibet ieiunia, carnis castigationes, lacrymas & opera penitentia, quæ homines exercuerunt vel poterunt exercere, imo etiam quis imaginati, consideratis naturæ viribus, hæc omnia quæcumque sint, aut esse possunt illius vnius peccati iustam nequeunt conferre solutionem, quatenus inde colligas quantum sit eius pondus quævis tibi admodum leue videatur. Non eleuabit quidquid boni tota potest operari natura, hominum, & Angelorum in statera posita, lancea in qua vnicum mortale peccatum appenditur: etenim pondus eius infinitam quandam continet malitiam, vt declatant Theologi.

Ad illud tollendum humeri requiruntur infinitæ potentia quales solius Dei esse cognoscimus, in eum finem Pater filii sui misit in mundum, vt in humeros suos pondus illud leuaret infinitum: *Posuit in eo iniquitatem omnium nostrorum.*

I. Sai. 53. 9.

Verus est Deus, vnde opera quæ facturus esset pretium & valorem appenderent infiniti: quod si peccatum in ratione mali & offensæ quandam contineat infinitatem, hæc similiter in ratione boni habebunt infinitatē, vt accepta sint & diuinæ grata maiestati. Hoc Iob quibusdam explicauit verbis, quæ si superficiali attendamus, non exiguam continent difficultatem. Imponebant illi amici sui committentes, grana illius esse scelerata, instumq; pro his Dei supplicium: nec tantas esse penas, quas patiebatur vsculparum illius æquare enormitatem. Quibus Iob. res. ondet:

Tob 6. 1.

Vinam appenderant peccata mea, quibus iram merui, & calamitas quam patior, in statera: quasi arena maris hæc grauior appareret. Vinam hoc mihi concedatur, vt appenderet Deus in statera istâ omnia peccata mea, quibus iram illius audax prouocauit: atque in altera, tormēta quibus crucior, indubie cõstaret omnibus hæc tâto plus præponderare, quanto maior arena rû pondus atomum aut puluerem excedit leuissimû. Quid ais, ô Sanctissime Iob, quid desideras? an te fugit, tantû esse peccati pondus, vt vnum eorum cunctis præponderet penis, quas toleras, & tolerare tibi est possibile? imo Theologorum sententia est quod quâvis inferni penæ sint infinitæ, omnes tamen in vnum collectæ, quas omnes dånati patiuntur, nõ exæquent suppliciu quod vnius peccati mortalis reatus culpæq; demeretur: vnde desiniunt: quantûlibet tales sint illi cruciatus quod

II.
Quid Iob per hæc verba intellexerit

Deus tamen *Puniat citra condignum. Quis hoc explicet capiatque mysterium?*

Aduertamus cum D. Gregorio, quod minime conferat vel exæquet Iob dolores suos, quibus premitur, suis sceleribus in se consideratis: nam sic expensâ & appensâ nouit ipse nullum in se virtutum esse pondus, nec in tota natura, quod vni peccato iuste conferatur. Sed in duplicis statera pondere collocata: *Appendentur in statera. Quænam est illa statera (quærit D. Greg.) & l. 21. nisi Christus Redemptor noster: Quis alius statera nomine nisi mediator Dei & hominum exprimitur?* Hunc considera in duabus stateris, diuinitate & humanitate, quæ sustentatur, & quasi dependet ab vno supposito diuino, iuxta fidei Catholicæ confessionem: *Deus est ex substantia Patris, ante secula genitus: homo est ex substantia matris in seculo natus.* Eleganter hæc nobis Pater æternus disposuit in hac forma: quia statera symbolum est iustitiæ, etenim ad eius descensionem mulier depingitur manu librans stateras: atque in eum finem descendit Dei filius in mundum & in eo manifestus apparuit: *Ad ostensionem iustitiæ suæ: vt in egrè diuinæ iustitiæ satisfaceret atque in illo seruaretur ita iuste iustitiæ rigor, vt illi cum excessu quodam satisfaceret, conseruando pariter infinitam suæ misericordiæ bonitatem.*

Lib. 7.

Mor. c. 1.

& l. 21.

c. 6.

III.

Per statera

Christus

intelligi-

tur.

Rom. 3. 25.

Appendē in vna statera huius libræ, nenpe humanitatis, omnia humani generis peccata eius nomine loquitur Iob: *Omnia peccata mea quibus iram merui,* atque in altera se licet diuinitatis, adijce omnia ieiunia, vigilias, lacrymas, dolores, carcerem, verbera, clauum, crucem & mortem: quia realiter Deus virtutum complectitur infinitatem, qui hæc omnia patitur, tanto grauius erit huius pondus, quam illius, quanto grauius est maris omnium arenatum quam pulueris vel arena pelagi: *Quasi arena hæc grauior appareret,* & verum dicimus, quod in ratione boni grauius appendebat vna lacryma, suspirium vnum, vnum ieiunium vnaque Christi vigilia, quia Deus erat, quam omnia scelerata, quæ sunt esse possunt in ratione mali. Quocirca extuberans & esse multumque excedens satisfactio pro cunctis illis, licet non daret nisi vnicam sanguinis sui pretiosi guttam, vel vnam effunderet lacrymam, vel semel tantummodo ieiunaret: imo si solum nostram induisset mortalitatem. Pende quidam faceret numerus dolorum infinitus quos passus est, & sanguis quem effudit, adeo copiosus.

IV.

Nostra

peccata

præpon-

derat

Christi

statera.

Hinc oritur quod opera penitentia à nobis per acta, Christi opetibus adiuncta, atque in statera

V.

Nostra

T e t t a

ter.

opera ex
Christo
sua habet
merita.

tera diuina illius essentia collocata, nobis illis per gratiam uisus, tantum accipiant pondus, ut ea que agimus siquidem ex se ne pilum appetere, pondus tamen continent, quod D. Paulus nominat æternum, ut eius intuitu, omne pondus culpæ longe superet: Ideo igitur ut nostrarum culpæ pondus Deus uinceret gratissimum, uoluit ut omnes in statera humanitatis Christi staturerentur, & hoc est quod ait: *Peccata in eo iniquitatem omnium nostrorum*: ut pondus meriti operum illius infinitum, quod, quia diuina erant, continebant, nostrarum pondus culpæ superaret. Hanc expendit Magdalena Theologia: quia uero humanitas nostri Saluatoris, cui peccata sunt imponenda, in humeris illius delignatur, sicut per faciem eius diuinitas, ad humeros confugit: q. d. iam capio mihi charissime Redemptor, mihi humeros non esse adeo fortes, quibus scelerum meorum pondus ipsa sustineam, hoc tuis tantummodo seruatur: quandoquidem quantumlibet multum & infinitum sit eorum pondus, in statera tamen tua positum humanitatis, ab illo superabitur quod est infinite maius, tuæ uidelicet diuinitatis: sic illa exonerat & huic impono statera, ut satisfactio, quæ mihi est omnino impossibilis ex infirmitate mea humana, in te fiat ex uirtute tuæ diuinitatis.

¶ Præteritis diebus expendimus illa Psalmistæ *Supra Ho. 26. 5. 17. precabatur: Peccata ualde, sed precor Domine, ut transferas iniquitatem serui tui.* Notauimus a Davide intellectam fuisse cœlestem hanc translationis

VI. Theologiam, quam Deus esse facturus peccatorum ex nostris humeris in humeros filij sui nostri Saluatoris: cum enim nos peccauerimus, omne filio pondus imponit, ut pro illis soluat & satisfactionem exhibeat adeo perfectam, ut ex illa tua sumit recipiat meritum & efficaciam.

Ni fallar eleganter hoc expr. sit Michæas uerbis quibusdam quibus prophetia suæ coronam imponit ut enim epilogum illi adderet gratiorem, eximium prædixit beneficium hominibus a Deo conferendum, quo nobis suum traderet filium, ut integrè solueret debita mortuum: *Quis Deus similis tui, qui auferat iniquitatem, & transferat peccatum reliquiarum hereditatis tuæ?* Communis hæc est interpretatio, quia Domine sicut tu, sic peccata transferet & offensas quibus te prouocamus? cum te quotidie offendamus, nostra hic transis peccata, ut cum numerum non habent, plures tamē fiat, quibus nos cumulas, tuæ misericordiae: Verbum illud *Transis* in Hebræo significat *Transferentis*, per quod in-

seruatur quantum nostra peccata diuina tranferat misericordia: est etenim superior illis infirmitas: quantumlibet enim graua sint diuina tamen cedunt infinitæ misericordiae.

Veritatem opinor ego illud hic indicari quod dixit David: *Transfer iniquitatem.* Quis similis tui Domine qui peccata seruorum tuorum & uilissimorum delicta mancipiorum transfers ab ipsis in filium tuum charissimum, decernens, ut quicquid illi commiserint, ipse pro eis satisfaciat. Quis audiuit unquam tale, aut uidit hunc simile, ut pater filium tradat charissimum in mortem, ut ab illa seruum redimat seditiosum mortuū? *reus? O mira dignatio charitatis, ut seruum redimeres filium tradidisti!* Quis similis tui qui transfers peccatum? Et quomodo fiet illud? *Depone iniquitates nostras & proiecit in profundum maris omnia peccata nostra.* Depositarium quoddam eriget in quo omnia nostra colligat peccata, acque in profundo maris cunctas demerget iniquitates. Quid tibi persuades episcopi Patrem cœlestem suū mittendo filium? Hominem tradidit depositarium quoddam, in quo quisque suas reponeret iniquitates ut pro illis ipse satisfaceret.

Aptè repetamus argumentum paulo superius *Ho. 1. 5. 3.*

expositum: nimirum, si Christum attendas inuenies eum pernis & doloribus uidequaque repletum, in capite spinis, in manibus & pedibus suis in clauis, in corpore flagris, in oculis uelo illos cœlestis regente, in ore felle & aceto. Ne mireris, etenim membris Patrem illum statuit, uelut commune quoddam culis passiarum omnium receptaculum: unde & penarum sit, omnium esse debebat, ut illis pro his ex rigore satisfaceret: per hoc autem illud effecit, ut in profundum maris omnium nostrarum peccata demergeret, ut modo non uideantur, nec nobis bellum inferant atrocissimum. Rupertus opinatur hic spectari beneficium a Deo populo suo præstitum, quando educens illum de Ægypto Pharaonem eius, exercituum pelagi fluctibus absorbit infestis signis illum persequentes, sic ut ne quidem unum mortem ei aderet uita superstes: quod eodem modo Christus redemptor noster suorum pelago cruciatuum nostra demergeret peccata, sic ut nobis uictus bello minime perturbaret. Et hoc, inquit, propheta insinuauit: antequam enim hæc uerba prædicaret, Patrem cœlestem inducit loquentem: *Secundum dies*

egressionis tuæ de terra Ægypti ostendam et mirabilia. Quamnam hæc Domine mihi: sicut ibidem aquis maris potentiam deleui vitamque Pharaonis, sic ut illis uictus absorberetur: sic erit, inquit propheta, quod per aquas amarissimas passionis filij,

filijs sui celebrabit: etenim illo patiente nostra demergentur peccata quantum infinita. Aliorum vero sententia est à Propheta morem hic quendam spectari, quem antiqui primis læculis obseruauerunt: quamuis enim purgandi peccata multis vterentur modis hic tamen erat frequentior, quo sordes suas eluebant, easque in profundum maris iniiciebant: hoc Iust Poëta Homerus Græcis versibus quos alius in latinum transtulit.

*At vero populos purgari iussit Atides.
Hi purgabantur, muticabantque in mare sordes.*

Ceterum perspicuum est hic nobis ab illo proponi remedium nostrum, vt tormentorum pœnarumque pelagus, que tanta fuere, vt ore Davidis vere dixerit, *Veni in altitudinem maris & tempestas demersit me.* In hoc mare nostra proiecit peccata: quandoquidem eo sine mysterium hoc decreuerit, quatenus per illud omnia illa submersa delerentur. Mare adeo profundum vt omnia mundi peccata, imo etiam decem millium mundorum nullum illic inueniant habeantque fundum: hic etenim patet, quam efficax sit passio Saluatoris, vt pro nostris culpis integrè satisfaciatur; mare etenim est sine fundo profundissimum: *Omnia flumina intrant in mare,*

Psal. 68. 3.
IX.
Passio Christi
mare est,
in quo omnia nostra peccata demerguntur.
Ecc. 1. 7.

Ps. 3.

re, & omnia peccata nostra intrant in mare Domice Passionis: nam omnia in se suscepit suisque imposuit humeris per solentia. O Magdalena quam rapidum peccata tua fluxum effecerunt, quorū vanitatem culpamque fluxum profloat in mare hoc se exonerata, & scelerum suorum aqua: in hoc demersuta: illa in ipso reponat, quem Pater statuit eorum receptaculum: & quandoquidem illa ipse imponat humeris, quo deberet nisi ad humeros accedere: hic pedem figit, *Stans retro.* O quanta eius erat deuotio, quanta cordis teneritudine exclamabat: Domine mi, cognosce & meorum pondus fateor peccatorum quo premor heu misera nimis & in inferna demergo peritura? *Iniquitates meae supergressæ sunt caput meum, & sicut onus graue, granata sunt super me.* Adsum illud humeris tuis impositura: si nam ego fuerim ipsa, superbia caput tuum spinis oronabitur; ego corpore luxuriosa tuum flagris perietur; ego gula inlaniabilis, os vesò tuum selle & ace potabitur &c.

§. 19. Retro. Criminum suorum prodit dolorem; quando namque distinctè cognoscuntur, tantum ingerunt, quantum vidimus in Cain & videbimus in damnatis.

Tertiam modò profero ratio nem, eamque SS. PP. magis familiarem, quam neruosè prosequitur Diu. Gregor. eam nempe, quæ Magdalena, pudorem ostendit quò verecundabatur, nec se coram Domino palam ostendere præsumebat: si namque grauis est quo sponsa confunditur sponulo suo scædistraga, quando nouit eum alius esse consciuum, nec in conspectu eius audeat confiteri, similiter & illa verecundiâ, quæ subditus vultum Regis erubescit, ob commissum proditio nis scelus quod infeligit. Regem minime lateret: quanto maiori confusione hæc mulier profundere tur coram celesti sponso in quem cognoscebat tantas se commississe proditio nes; & hæc famula coram Rege suo, cui fuerat adeo infidelis & scædistraga, tantorumque rea flagitiorum: composuit D. Thom. tractatum de verecundiâ in quo declarat quid sit & vnde procedat. Quid est verecundiâ? tumor est seu dolor nequis vilipendatur, seu contemptui habeatur: vt enim honor & nomen æstimatio diligitur, quam aliquis ex virtute assequitur: sic quisquis exhorret, timetque contemptum, qui ex commisso peccato nascitur. Hinc sequitur duas esse radices ex quibus ipsa generatur. Prima: aliquid committere quod malum est: etenim de bonis operibus nemo verecundatur.

Hinc nos monet Spiritus sanctus de quibus nos verecundari oporteat, & de quibus nequam. Dicit vt confundamur de rebus malis quarum ipse Catalogum recenset: *Reueremini in his operibus que procedunt de ore meo. Erubescite de fornicatione, de mendacio, de furto &c.* Et similiter multa profequitur de quibus mentò, talia committens, si erubescat. Porò nullatenus confundi debes de sanctis operibus legique Dei conformibus: etenim bona sunt, nec pat est vt quis de bono opere verecundetur: *Ne pro his confundaris de lege Altissimi Tract. 4. Et cetero.* Que declarauimus alius. Hinc collige non leue malum esse eius qui dicit: verecundor hosti meo remittere iniuriam, quod tamen Dominus in lege sua sanctissima præcipit: pudeat me humilem esse: confundor amore Dei perferre calumnias; quod tamen tam serio ipse commendat: pudore confundor peccata mea coram confessario distinctè confitei. *Pro anima tua no*

Tit. 3. confundor.

Hom. 33.
in Esang.
Et c. 12.
lib. 1.
Reg. in il.
lib. 1.
tergo Do.
mini.
I.
Quid sit & vnde oriatur verecundiâ.
2. 2. q. 144.
per totam.

II.
De quibus operibus procedunt de ore meo.
Eccl. 41.
15. 19.
Eccl. 42. 12.
Tract. 4.
nu. 15.
Eccl. 42. 31.

confundaris dicere verum: non confundaris confiteri peccata tua.

Secunda verecundie radix hæc est: malum hoc agnoscere, atque vt tale hoc apprehendere: Quamuis enim rem committas in se malam imo pessimam si tamen habeas vt honestam, de illa non confunderis, imo gloriaris, vt illi faciunt de quibus Spiritus S. *Quilatantur cum male fecerint & exultant in rebus pessimis*: Hoc supposito, oritur verecundia, ex commissione peccatorum & cognitione malitiæ eorumdem: Quo circa tantò est illa grauior, quantò sunt peccata grauiora, eorumque cognitio clauis: & quò distinctius illa cognoscuntur eo quis vehementius confunditur. D. Greg. credit à Spiritu S. hoc illà indicari sententia: *Qui apponit scientiam, apponit & dolorem.*

Præf. 2. 34.

Lib. 18. mor. c. 26.

Ecclesi. 1. 18.

III.

Vnde tãta in Cain verecundia.

Ex præfatis ratio panditur cur peccatores quando committunt sceleta grauiora nullo pudore confundantur: quando vero Deus illos luce quadam cœlesti collustrat, eorumq; indicat malitiam, tam horrendo & execrabili pudore cruciantur. Inuidiã & odio in fratrem suum Cain tabescebat, corde malitiam ptemebat, sibi que persuadebat à nemine se videri, eoque tandem progressus est, vt nefandum illud cõmiserit Fratricium. Quietus ambulabat & securus, ita vt Deo illum interrogante, & de fratre instantè urgente, ipse in verecundè & impudenter responderet: num cultus fratris mei Domine ego sum? porro loquitur illi Deus, tam anque vno verbo lucem illi infundit, vt criminis sui clariùs agnosceret enormitatem: patefecit illi vt intelligeret quantũ hoc esset scelus, & quanto reus illius contemptu dignus esset & supplicio. Ex illo tantus eum inuasit terror pudorque oppressit tam vehemens, vt sibi persuaderet tantam Deo non esse patientiam, quã fratricidam pateretur, omnemque mundum in se insurrecturũ tantũ criminis acerbitate cõmotum. Exclamat igitur: *Maiores iniquitates mea quã vt veniã merear.* Ecce omnis qui viderit me occidet me. Ecce, cum D. Chryl. qualis illa confessio, quale ferat iudicium, quam primum crimen à se cõmissum intelligit, animam illius Deo illustrante: Ecce absoluta confessio, tantumque est peccatum quod commissi, vt non possim accipere veniam. Mõstrum hoc peccati in facie conspexit cognouit illud, & tantum inde concepit timorem, vt falso iudicaret Deo misericordiam non esse sufficientem, quã tantum nefas dissimularet, quodq; creatura omnes illi mouerent persecutiouem & haberent ludibrio impium fratricidam: & cum ita sic quod Deus illum redderet suo verbo certiorẽ, &

Gen. 4. 13. D. CHR. Hom. 10. in Gen. Rom. 1.

securitatis tessera præmunire: præ nimia tamen formidine tremulus hæc & illac caput perpetuò agitabat pudore confusus, crederensq; ab omnibus indice se notari Fratricidam, & quòdlibet Iumina flebat, vt non quempiam non cerneret quitanti pãculi reum interficeret. Ecce quanta verecundia, quanta confusio!

Idem ipsum arbitratur Origen. Ananiam & Saphiram solo prostituisse, matrum & vxorem: etenim viam perfectionis sectabantur Evangelicæ, bona sua distrahendo & Apostolorũ pedibus prosternendo, vt æqua pauperibus portio distribueretur. Agrum vendiderunt & pretij partem clanculũ referuando sibi Petrum Apostolum adierũt, cuius pedibus cetera submiserunt, dicentes: omne facultatum suarum se pretium, Deo cõsecrate: dicit Ananias D. Petrus Homo, quid egisti? Quis tibi præcepit agri tui venditionem? quis ad perfectionis cõgẽt vos semitam? an impossibile tibi erat viuere, vt hæcenus vixisti, tua diuitem facultate? an credis te homini imponere? Deum falsere præsumpsisti: nonne manens tibi manebat & venundatum in tua erat potestate? quare posuisti in corde tuo hanc rem? non es mentitus hominibus sed Deo: subiungit autem Euangelista: audiens Ananias verba hæc, cecidit & expirauit. Idem enolito trium horarum spatio contingit vxor: infortunium.

IV. Similitor & in Anania & Saphira. Tract. 3. in Matt.

Duas hic SS. PP. obijciunt difficultates. Primã: cur Diuus Petrus Apostolus tam serè punierit peccatum quod admodum leue videbatur. Secunda: quomodo illum occiderit, quid fecerit, qualem ictum impegerit? Circa primam multas proferunt SS. PP. rationes, quarum alias præteritis diebus explicauimus. Circa secundam varia proferunt in medium: nonnulli dicunt, quòd loquente D. Petro angelus vtrumque percussit & occiderit. Alij quod vi vetbi sui illos interfecerit: sic opinatur D. Clemens Alexandrinus à Moyle occisum fuisse Ægyptium clamore quodam aliori, quò vium ita peterruit, vt subito mortuus conuenerit. Sic testatur Diuus Gregor. In crepando vtrique coniugi vitam abstractis quam reddidit Thabita orando. Ver hoc, vt credit Tertullian. voluit Deus vt vetus vetbi D. Petri robur patefceret: illo namque & mortificabat & viuificabat: similiter vt notum fieret quid esset eorum sententia aliquem excommunicando, potè credidit Origenes, quòd illo verbo D. Petri lux quædam cœlestis corda illorum illuminauerit, quã miseri criminis sui grauitatem agnoscerent, & quem illo offenderant, vnde tantus illos oppressit pudor & verecundia, vt illis spiritus vitales

SS. V. Quomodo occisi fuerint. Ho. 2. 8. 5. 2. m. 7.

Lib. 1. Sirom. Lib. 2. Dial. c. 30. Lib. de iudicium c. 21.

les cordis profocauerit, & subito considerit: tanta etenim est afflictio doloque quem infert verecundia, dum aliquis peccati sui malitiam agnoscat, vt, dum luce fit supernaturali, ad tollendam illi vitam sufficiat.

VI. Confusio damnatis erit maxima.

Ex prædictis intelligitur peccata grauitas, quæ peccata damnati in die iudicij torquebuntur, atque in omnem æternitatem in inferno: hæc etenim confusio non minimum erit inter alia, tormentum, quo damnati cruciabuntur; imo cum Diuo Basilio, credo firmiter ipso inferno, cuiusque flammis fore grauiorem: hic etenim ad perpetuos & æternos cogit illos vlulatus, quos Ilias Vates asseruit: *Pro confusione cordis vlulatus*, etenim illis Deus peccati mortalis exponet enormitatem, & quanto dignus sit contemptu tanti sceleris reus grauitatem culpe in se cognoscent, in quantum est contra Deum, quantaque fuerit illa audacia, quæ tantam præsumpserint offendere maiestatem, quid per illam lucrari sint, quidque perdidit: vnde quisque iudicabit dignum se, in quem omnes insurgant creaturæ: nec hic pudor tantum ipso die durabit iudicij, sed tota constabit æternitate: nam inter præclara diuinæ iustitiæ opera peccatoribus in supplicium, hic pudor eminebit. Apud nos statim à principio quo prodicitur alicui peccatum suum verecundatur: verum quanto diutius in illo perseverat, tanto minus confunditur. Mitra sacerdotalis inquisitionis dicta ab Hispanis *Sambenito*, inflicta ob Apostasiam, in principio grauem infert confusionem, sed illam sæpius induens non confunditur: non sic erit ibi: sed eadem semper durabit acerbitate confusio: nam hoc diuina disponit iustitia, vt sua semper perpendant peccata eorumque grauitatem semperque cernant, quam fuerit verecundum illa committere, atque in illa ipsum Deum cælo que commutasse.

Isa. 65. 14. VII. Non solum in iudicio, sed in æternum.

Hoc Angelus Danieli dixit: *Surgens in opprobrium sempiternum vt videant super*. Quid semper videbunt? peccata sua, numquam ab oculis suis illa poterunt dimouere, nec per consequens opprobrium & ignominiam, videbunt se per illa meruisse hæc poenam quam indicauit in Psalterio Dauid. etenim est illa maledictio, de qua ad iustitiam loquitur in persona Christi contra Iudam traditorem, eique similes: *Induantur qui derabunt mihi pudore & operiantur sicut diploide confusione sua*. Phrasis est Sacræ Scripturæ frequens, quæ significet aliquem rei alicuius plenitudine gaudere & abundantia, vt dicat illum hæc operit: ita Iob vt exponeret quàm iuste suis

Dan. 12. 2. Ps. 108. 29.

in operibus procederet sic ait: *Iustitia induit sum &c.* Similiter I propheta Regius, vt ostenderet quàm perfecta sacerdotum debeat esse sanctitas, sic ait: *Sacerdotes tui induantur iustitiam*: his addo Paulum Apostolum, qui vt nos doceret, quàm ex animo imitari debeamus Saluatoris exemplum sic scribit: *Induimus Dominum Iesum Christum*. Hoc igitur erit de Iudæis omnibus Christo contrarij, & inimicis: *Induantur qui derabunt mihi pudore*.

VIII. Induere quid significet.

Supponamus hic regulam S. Pontificis Anacleti receptam inter sanctos quod quando propheta loquuntur in forma desiderandi, sint intelligendi quasi futura spiritu prophético præsumunt: *Cum optare videntur, futura prænuunt*. Vnde idem est ac si dicat: *Induantur pudore*: quia illo ita confundentur, vt quasi talari tunica & diploide à capite ad pedes induantur: *Operiantur sicut diploide confusione sua*. Quid est diplois? respondet Diuus Augustinus cui omnes suffragatur: *Diplois duplex pallium est, nam quidam etiam sic interpretati sunt versum istum, & operiantur sicut pallium duplex confusione sua*. Hanc eandem significationem posuit D. Hieronymus aduertens quod diplois nomen sit Græcum dicitur Iudeico Diuo, Augustini, id quod nostra littera legit de Rege Saul & Propheta Samuele, *Apprehendit Saul summam partem pallij eius*, legit ipse: *Retinuit Saul pinnulam diploidis eius*, significans tunicam fuisse talaris Samuels quibusdam suffultoris, ornata quas super humeros duplicabant: & vt verum credo tunica erat talaris & suffulta. Hæc dicitur propriè *Diplois aut pallium dupl. x.* Ecce quis loquendi modus: operiantur pudore, velut tunica talari & suffultura: quæ confusione, toti complebuntur & perfecta verecundia damnabuntur. Et secundo dicit Diu. Augustini, erit diplois cum suffultura: quia pudorem in ipsa conscientia patientur, quia coram ipso Deo & hominibus pudore confundentur: Hic coram cæteris omnibus, & ibidem coram seipsis in propria conscientia: *Operiantur diploide, quia confundentur inuis & foris, id est coram Deo & hominibus*.

Notat subtiliter Loryus in Hebræo nomen poni, quod significat vestem supremam quam interioribus superadjicimus quam Itali dicunt *Soprana*, vel *Sopra veste*, quia ceteris superponitur, Hispani verò *Sotana*, e. d. innumere cruciabuntur infelices tormentis, sibi que superimpositus, vt illis dicantur veluti, veluti inquam ignibus,

in operibus procederet sic ait: *Iustitia induit sum &c.* Similiter I propheta Regius, vt ostenderet quàm perfecta sacerdotum debeat esse sanctitas, sic ait: *Sacerdotes tui induantur iustitiam*: his addo Paulum Apostolum, qui vt nos doceret, quàm ex animo imitari debeamus Saluatoris exemplum sic scribit: *Induimus Dominum Iesum Christum*. Hoc igitur erit de Iudæis omnibus Christo contrarij, & inimicis: *Induantur qui derabunt mihi pudore*.

Supponamus hic regulam S. Pontificis Anacleti receptam inter sanctos quod quando propheta loquuntur in forma desiderandi, sint intelligendi quasi futura spiritu prophético præsumunt: *Cum optare videntur, futura prænuunt*. Vnde idem est ac si dicat: *Induantur pudore*: quia illo ita confundentur, vt quasi talari tunica & diploide à capite ad pedes induantur: *Operiantur sicut diploide confusione sua*. Quid est diplois? respondet Diuus Augustinus cui omnes suffragatur: *Diplois duplex pallium est, nam quidam etiam sic interpretati sunt versum istum, & operiantur sicut pallium duplex confusione sua*. Hanc eandem significationem posuit D. Hieronymus aduertens quod diplois nomen sit Græcum dicitur Iudeico Diuo, Augustini, id quod nostra littera legit de Rege Saul & Propheta Samuele, *Apprehendit Saul summam partem pallij eius*, legit ipse: *Retinuit Saul pinnulam diploidis eius*, significans tunicam fuisse talaris Samuels quibusdam suffultoris, ornata quas super humeros duplicabant: & vt verum credo tunica erat talaris & suffulta. Hæc dicitur propriè *Diplois aut pallium dupl. x.* Ecce quis loquendi modus: operiantur pudore, velut tunica talari & suffultura: quæ confusione, toti complebuntur & perfecta verecundia damnabuntur. Et secundo dicit Diu. Augustini, erit diplois cum suffultura: quia pudorem in ipsa conscientia patientur, quia coram ipso Deo & hominibus pudore confundentur: Hic coram cæteris omnibus, & ibidem coram seipsis in propria conscientia: *Operiantur diploide, quia confundentur inuis & foris, id est coram Deo & hominibus*.

Notat subtiliter Loryus in Hebræo nomen poni, quod significat vestem supremam quam interioribus superadjicimus quam Itali dicunt *Soprana*, vel *Sopra veste*, quia ceteris superponitur, Hispani verò *Sotana*, e. d. innumere cruciabuntur infelices tormentis, sibi que superimpositus, vt illis dicantur veluti, veluti inquam ignibus,

Vides Be? lar. in illud Ps. 66. Induit sunt arietes omnium. Iob. 29. Psal. 131. 16. Rom. 13. 14. 56. D. Aug. Psal. 108. Tom. 8. IX. Quid sit diplois. Lib. 19. Etymolo c. 24. Lib. 17. de Ciuit. c. 7. 1. Reg. 15. 27. X. Duplex confusio damnatorum.

XI. Confusio diploide compartata.

bus, gelu, serpentibus, flammis, fame, siti, demonibus, & super hæc omnia erit pudor & confusio, quæ operietur ceteris omnibus cruciatibus potiusque terribilior. Sicut beati mille gloriæ vestibus induentur, quibus circumaque vestientur illisque dabuntur in præmium bonorum operum, ieiuniorum, Eleemosynarum, orationum, temissionis iniuriarum mortificationum: his omnibus superadificietur pallium seu toga gloriæ & honoris ex illis processura, interior & exterior coram Deo & hominibus proprijs ipsorum conscientijs: etenim inter beatorum præmia hæc ceteris eminebit multo gloriosior.

XII.
Eorum
explica-
tur con-
fusio.
Ezech. 7.
37e

Tunc impletur illud quod Dominus per Ezechielem iniatus fuerat: *Omnes manus dissolventur, & omnia genua fluent aquis. Et operiet eos formido & in omni facie confusio. Omnes manus dissolventur* (Hebraismus hic est valde frequens, quo timor exprimitur horrendus) *Et omnia genua fluent aquis*. Nonnulli putant significari suorum angustiarum maximum: sed ad hoc opus non erat illum adscribere gentibus, ut ex illis deflueret. Hoc verbo significat, quod dicimus: præ nimia formidine vitam mittere. Quis ecce modus loquendi; & hoc erit: quia omnis replebitur vultus pudore & confusione: *in omni facie confusio*. Iam nunc elata sursum ambula facie, tu frontis impudens: & tu solutus habens liberor, qui nedom tuorum criminum perspectam habes gravitatem sed & de illis gloriaris teque iactas: tunc etiam talis te confundet verecundia, qualem iustum esset nunc nente conciperes. Attende tu peccator, si ad evitandum pudorem hunc, quò tunc operietis, congruum foret partem illius aliquam tibi provocare cum pedibus aduolueris confessorij, mundi que oculis expensis, qui terribilium facit, ea quòd divinis legibus vias obediens & nequaquam duelli carnisque secleris indurpata; quomodo nunc igitur pudore seclerati minime confunduntur? ob rationem prædictam, inquit Div. Thomas, quia nec cognoscunt, nec apprehendunt, quanta sit peccati gravitas culpaque malitia. Hic vultus adscribitur effectus peccato, dum animam ingreditur, quædam scilicet obsecratio, ut eius non consideret nec horrendam attendat enormitatem, imo etiam propterea illi concedit ingressum; operit se & abscondit latuâ aliquando delictarum, alias luctu & saepe voluptatum: ita Deus illud Iob proposuit in figura Balæ: nam adnatans pisciculis ut eos devoret faciem suam quibusdam pelibus obtegat ne videatur; imo rugurium videatur esse

deliciosum ad quod miseri stultique se recipiunt & devorantur. Utinam larvam hanc depouerent, & vultum eius pisces attendere simplicitate? *Quæ reuelabit faciem indignam, eius?*

Iob. 41. A.

§. 20. Quod ex peccatis tuis non confundaris, ratio est, quod illa non cognoscas, qui illa cognoscunt, tanto pudore confundantur, ut cum Davide velut attoniti terreantur.

Avdio Spiritum Sancti. Philosophia quædam celesti discutentem: *Error & reprobata peccatoribus concreta sunt.* Not. 16. mus terminum *Concreta*. Quærit Methaphisici vitum Deus hæc omnia producat, eorum etiam accidentia creaverit. Videtur quod non: quia creatio est productio de nihilo: accidentia autem Deus de nihilo non produxit, sed de substantia, de qua procedunt. Respondent autem quòd proprie non creantur nec producantur accidentia, sed præcipue & primario producit subiectum, deinde per illud atque ex illo producantur accidentia, quæ ex illis quodam naturali fluxu oriuntur: ignem extrins, id quod principaliter producat, substantia est, sed illam producendo pariter illa mechanicè producta calorem, qui naturaliter illam consequitur. Creavit Deus animam directè, non autem eius voluntatem & intellectum, sed ipsam creando pariter profuunt ex illa voluntas & intellectus animæ potentia, velut de subiecto proprietates.

Peccatum malum est gravissimum: etenim bono privat gratia, atque ex illo procedunt velut naturali quadam emanatione tenebræ & cæcitas, quibus quandoque huius peccatorum monstri non movit malitiam, non damna per illud intenda. Alias licet peccatum agnoscat, non eo tamen usque pervenit, ut seipsum culpæ fateatur auctorem. Hinc vivunt peccatores impudentes, & perfida fronte: Nonnulli nullo pudore confunduntur; quia quòd agunt peccatum esse non arbitrantur. Alij, quia eius se nolunt auctores agnoscere, unde hæc illos cura sollicita ordinata, ut seipsum excusantes alios culpam acculent incoctores. Exemplo patet in Preterplatis nostris: Adam etenim culpam retorquet in Evam, & acculat Eva serpentem. Exponit Deus illis peccati sui gravitatem: & ecce pudore confusi latebras quarunt

I. An cum subiectis creata accidit

II. Pudor peccati est accidens.

III. Ut hoc se liberet omnes se conantur excusate.

vt

vt verecundiam suam abcondant, confessi quidem culpam, sed sibi ipsi eam nequaquam imputantes.

IV. Multa se nobis offerunt consideranda in actu Aaronis, quando in illo populo vitulum erexit, quem Deum esse proclamavit. Audi scripturam: *Cum iste accepisset in aures formam operis fusorio, & fecit ex eis vitulum &c. & edificavit altare coram eo, & praconis voce clamavit &c.* Ea tempestate Moyses cum Deo in monte loquebatur. Apertus illi Deus peccatum quod in valle committebatur. Descendit, arripit idolum & in ignem coniecit exurendum: etenim isdem modis quibus factum erat, dissolvitur: confestim fratrem suum Aaron convenit huius operis auctorem precipuum, aitque illi: *Quid fecit tibi hic populus, ut induceres super eum peccatum maximum? q. d. Licet omnes insensibilis tibi forent inimici & mille te confecerent opprobrii, atque de eis vindictam velles sumere, numquid malum valeres illis imponere huic conferendum? Ret hoc statim Aaron sui scelestis cognoscit sceleratam, sed excusat & illud alijs inponit castigandum: Ne indignetur Dominus meus: tu enim nesci populum istum, quod pronus sit ad malum dixerunt mihi: fac nobis Deus, qui nos praecedant, huic enim Moyse, qui nos eduxit de terra Egypti, nescimus quid acciderit, quibus dixit: quis vestrum habet aurum? tulerunt & dederunt mihi & proiecit illud in ignem, egressusque est hic vitulus. Ne indignetur Dominus meus. Qua de causa nominat illum Dominum suum?*

Exod. 32. 1. 21. Erat hoc primogeniti privilegium, vt à natu minoribus Dominus honoraretur. Ita Isaac benedicens Iacob, eique per hoc tribuens maiestatem, ait illi: *Esse Dominus fratrum tuorum & inveniuntur ante te filij matris tuae.* Et postmodum ab eo postulans Esau sibi dari benedictionem, respondit illi Iacob: quomodo fiet istud: etenim fratri, tuo primogeniti concedens Dominum tuum illum constituit: & omnes fratres eius servituri illi subingunt. Nemo ignorat quin Aaron fuerit primogenitus & Moyses illi frater natus secundus. Quomodo igitur Dominum suum illum cognominat & reueretur? Ne indignetur Dominus meus. Audite responsum: voluit primò Spiritus Sanctus vt hinc nobis pateret, quantum iustus praecedat peccatorem: nam eo ipso quo quis peccat, licet totius mundi Dominus sit eminentissimus, in oculis Dei quovis sancto & iusto etiam minimo despiciatur inferior. Secundo: hoc ipso iustum suum rapertur timorem, quo corde premebatur, reatum suum agnosceret. Bapt. de Lanza Tom. 111.

Cur Moyses Dominum vocarit, cum esset ipse primogenitus. Gen. 17. 29. Gen. 27. 17.

scens, vt illum ei Moyses declaravit, indignum indicans se Domini nomine compellari. Sed perpende quòd, oculos suos iam aperiens, quò culpa gravitatem agnosceret, non illos tamen aperuit vt eius se auctorem fateretur: imo potius vt hinc se verecundiam penaque liberaret, se ipsum conatus est operite, illam retorquens in populum, dicendo: populus hic mihi vim intulit, coegit atque ad hoc adegit, populus ille refractarius, duraque cervicis, cui mihi resistere fuit impossibile; talesque tumultus illi sunt, vt nosti, valde familiares.

O tepida charitatis Prælatum, qui culpæ reus, & populo debuerat sese opponere Deo petenti, illum aliter instruere, & reprimere fortiter, non tamen hoc egit: si quando populus culpam incurtillet, illius muneris erat, illam sibi adferberet vt subditos onefque suas exoneraret, nec hoc fecit: etenim in hoc omnes intendit nervos, vt à se, quantum fieri poterat peccatum amoveret. Insuper ait: non ego huic volui constare vitulum, nec quid simile intendi, nam contra mentem meam sic formatus egressus est: hoc solum egratum & argentum in ignem coniecit, & casu tortitio egressus est hic vitulus, quem intueris, Proteci illud tu egrem, & egressus est hic vitulus.

Hoc nobis innotuit est peccati non cognoscere malitiam, & si quando nobis illa declaratur, culpam alteri imputare, & à nobis procul abigere: quid plura? Sine hoc modo sine alio nostrum negamus peccatum, vnde nec pudent nos vt iustum foret, coram Deo, nec coram hominibus: quoties enim Deus animam illuminat quatenus & unum & alterum cognoscat, quanto pudore suffunditur? aptè declaravit hoc vates Hieremias in persona loquens peccatoris, cui Deus culpis suis fræna laxanti colaphum impexit fortem satis, quo illum cohibuit & coniuncto flagro animam illius illuminavit, vt crimina sua tæda nimis agnosceret: *Castigasti me & eruditus sum, quasi tunonculus indomitus. 18. Converte me & convertar, quia tu Dominus Deus meus: postquam enim convertisti me, feci penitentiam, & postquam ostendisti mihi, peccasti semper meum: converti sum & erubui.* Magnam cellauda Dei benignitatem, quando tuis te vacante in voluptatibus infirmitate prosteruit, iactura contristat & aduersitate, vt in te ipso reuerlus emenderis. In eum finem dirigitur Dei supplicia, eiusque hoc adscribendum misericordia, quando illis te affligit: diuinum enim spirant hæc amorem, & salutis tuæ desiderium.

VI. Tepide charitatis Prælati s. est Aa. 6.

58. VII. Natura liter omnes peccatum vel non agnosci mus vel in alios reiecitur Hier. 31.

Vuuu Quam:

Pror. 3. 11.
Hob. 12.
6.

Quem enim diligit Dominus castigat flagella: autē
amorem suum quem recipit. Opus est laus divina
misericordia, quò te conuertit, sed quò ita ne-
cessario diuinum eius requirit: et auxilium: etenim
sine illo nullus conuerteretur peccator: vnde sic
Deum deprecare: *Conuertere mi Domine & con-
uertere: quia tu Dominus Deus meus.*

VIII.
Vera o-
uatio in-
cludit
contriti-
onem
& pudor-
em de
peccato.

XI.
Similitu-
do.

(a) Ago-
radoy en
la cuenta.
Lib. 18.
mor. c. 26.
& lib. 23.
c. 21.
Ps. 30. 27.

X.
Dauidis
veterun-
dia de
peccatis
suis.

XI.
Effectus
mirabilis
stuporis.

Quando conuersio vera est, duo hæc interue-
niunt: Primum est penitentia id est dolor cor-
dis & contritio ex offenso Deo: Secundum
est aperte oculos, & grauitatem appendere pec-
cati, & erubescere: hoc est: *Postquam ostendi-
sti mihi percussis semper meum.* Sumpta est meta-
phora ab eo quò tibi contingit, quando quis te
trauibus irretitit bona tua vanis promissis do-
litque dissipans: dum enim alius tibi oculto: a-
perit fraudemque detegit & vnum cum altero
co. fers, palma femur tuum percussis excla-
mando: verè nunc frau. lem agnosco, (a) & te
ipsum admiraris adeo fuisse stupidum, vt te frau-
dibus passus sis illaqueari, nec exiguo pudore cõ-
fundaris ex irrisione quã te deceptum exhibita-
runt: *Coniusus sum & erubui.* Eadem Regem Da-
uid cepit admiratio, quam elegantioribus ver-
bis expoluit interprete Diuo Gregorio: *Ego dixi
in excessu meo: protectus sum à facie oculorum tu-
rum.* Sequitur D. Gregorius lectionem, quam D.
Hieronym. refert, quasdam expendens psalmo-
rum lectiones, quas nonnulli sequebantur: *Ego
dixi in pauore meo.* & D. Hieronymus ait sibi
placere aliam lectionem quam ille sequebatur:
Ego dixi in stupore meo & admiratione mea, &
omnes illæ consistunt in energia vocis Hebrææ.
Insinat Dauid, ita D. Greg. r. se tanto stupore
percussus, quando Deus illum illuminauit vt
malum agnosceret, in quod per peccatum cor-
ruerat, quidque perdidit, quid luerat sue-
rat: qualiter iacturam boni passus erat in finiti &
malum immensura sibi conquistat quod ex a-
mico Dei seipsum seruam diabolo deuouerat: quod
ab æterna sua damnatione & lapsu in barathrum
nominis medio digito aberat: tanto hinc inquam
horrore & pauore prosterneretur, vt quasi mentis
inops hæret attonitus.

Refert eximius Doctor. M. F. Barb. de Mer-
dina cum operarius quidam iumento vectus in
agrum abisset, illo die fluuus ita increuit qui
profundus erat vt portem secum abriperet. Reli-
cto nominis ligno quodam vel aslere, cui vix po-
terat inniti. Reuersus noctu & rei euentum igno-
rans in ipsis tenebris duci se passus est ab alina
quæ lignum transiuit pontem esse credens sub-

stratum Domum reuersus & inquisitus à suis qua-
ratione transmississet, accensis facibus dixerunt
eum, vt locum inspiceret: quem vt vidit stetit
attonitus: Ferie potest vt ego hæc transierim?
tali fuerim expositus periculo? tam vicinis
submersioni transierim? Tantus cor eius pauor
constrinxit vt ibidem incertus conuertit. Hoc
Dauid contigit quando alina vectus suæ passionis
horrendum illud transierat præcipitium, tam
tamque tremendo expositus discrimini, quan-
do Deus oculos illi aperuit: totus enim stetit
attonitus & exclamans: *Quis credat fieri
posse vt tam periculoso me labyrintho cæcus ex-
posuerim?*

Hinc illa stupenda eius de seipso admiratio:
Ego dixi in admiratione mea. Quid admiratis o
Dauid? inepsium. Credamne quod Deum ego
commouerim, vt me pelletet à se profugum?
an ergo Deum ab anima mea ego propulerim?
an adeo mentis imposit, vt tantum proditiõnis
scelus aggressus sim in Dominum meum, Re-
gem meum, Patrem meum, sponsum meum
& amicum integerimum? *Quis mihi persua-
deat, quod stultam adeo & ineptam commise-
rim permutatiõnem?* ex illis procedit tanta illa
vetercundia quantam ipse declarauit: *Tota die ve-
tercundia mea contra me est & confusio faciei meæ
cooperuit me.* Hinc quoque profuit, vt ait Diuus
Gregorius quod in v. is notamus positentibus,
non enim coram diuina præsumunt comparere
maiestate.

Patet hic, inquit, discrimen inter seruos
Regis fidelissimos & commissæ in eum proditi-
õnis reos: illi namque semper eius optant oculis
adstare præfentes, illi Regiæ gaudent præfenti-
tã. Sicut de seruis legimus Salomonis, quos Re-
gina Saba beatos canonizat: *Beati serui tui, qui
stetit coram te semper.* Hi verò præ nimia confu-
sione & vetercundia Regiæ non audent adstare
præfentiæ: ita res se habet in domo Dei. Iusti &
Deum timentes eius studentes semper obsequio
statuunt se & diuinis offerunt obtutibus. Ita licet
conspicere iusto promissum: *Præstis ante faciem
Domini.* Sic audies Etiam loquentem: *Viuat Do-
minus in cuius conspectu sto.* Sic audies Dauidem
plallentem *Exultent iusti, & epulentur in conspectu
Dei & delectentur in laetitia. In conspectu quidem
Domini (verba sunt Diui Gregorii) vel ante Do-
minum stare, est testimonium bonæ conscientie de
amore conditoris præsumere. Edant itaque in conspe-
ctu eius, qui ex merito magnæ actionis, de suprema
conditoris sui gratia secuti sunt.* Eodem modo li-
quid.

Ps. 43. 10.

59. 40.

XII.

Discrimen

inter ser-
uos fide-
les, &

prodito-
res, iustos

& pœni-
tentes pec-
catores.

3. Reg. 10.

8.

Luc. 1. 76.

3. Reg. 17.

2.

Ps. 76. 4.

D. Grego.

In c. 12.

lib. 1. Reg.

quid.

orare non præsumeret culpas suas agnosceret præ nimia confusione & pudore, quo pienebatur, considerans se coram illo Rege stare quem tam graviter offenderat. Perpende quæ nam fuerint huius femine peccata, quam paucorum opinio credit nunquam peccatum commisisse mortale, & quæ satis efficax habebat argumentum, quò crederet, ea sibi remissa: nihilominus ita erubescerebat adstant coram Deo, ut illi tormentum esset quale ipsa sibi persuadebat: Quid ergo de vobis iudicabimus?

Pudor est & confusio, videre vos impudicos, nec mirum: cum nec vestras agnoscat culpas, & quod pro ijs meriti sitis ut totus in vos mundus insurgat. Hæc est ita hæc est vera & suprema Magdalene verecundia, de qua nascebatur hoc, ut non timeret ab hominibus confundi: quocirca dactyla negligit, quæ sibi à Pharisæis præstebat imponenda murmuratoribus: qui namque in rei veritate coram Deo pro commisis erubescit delictis parum eum remoratur confusio pudorque coram hominibus: Quia semetipsum graviter erubescere videt, nihil habuit quod verecundaretur foris, sic Dni. Gregorius.

XVII. Ex interiori pudore homines Magdalena non erubescat.

D. GREG. Hom. 33. in Evangelio.

D. EPHRA. Ser. in magnitudinem, & pulchritudinem illius mulieris honestam mulierem inmercediam.

D. AVG. Lib. 50. Ho. Ho. 23. Tom. 10.

Mulier illa quæ pectore suo cantrum genuit quovis consumitur illum non erubescit ostendit. Chirurgo curandum: quam pernam, dolorem, & confusionem sentit in anima Magdalena? Hæc operatur, ut foris homines non erubescat: Certe (sic D. Ephraem Syrus) servemus illius animam magnitudinem, & pulchritudinem illius mulieris honestam mulierem inmercediam. Pulchrum admirare Epithetum: peccatrice, honesta inmercediam. Optimè foret illa tua honestas si clarè confessario tuas aperites in honestas actiones, & illa prudentissima verecundia, non verecundari illas distinet, ut conuenit, aperire. Simili phrasè vitur Dni. Augustin. Quæ erat peccatrix, quasi in pudore sanitate. Pia impudentia: hæc ea est quam habes (si falli sic liceat) quando remotis omnibus latius animæ tuæ detegis immunditias. Quid confessarium erubescis? Quid vulnere tua detegere verecundaris? hanc ego verecundiam optarem ne illa incurrerem. Signum est te parum illa sentire, parumque tibi adterre molestiam.

§. 21. Lacrymis cepit. A lacrymis oritur satisfactio dignior operis quam aquarum de Petra, de illis Deus locutus est Job, & aqua diluuntur conferenda.

Incipit hæc ovis suum sequi pastorem, iuxta conditionem quam Dominus in ouibus suis prænotavit. Sequuntur me: Illum autem sequi sit per penitentiam: ut enim diximus hæc via eorum est, qui à via vitæ aberrarunt. Vera penitentia duas complectitur partes, dolorem & verecundiam de præterito, correctionem & operam satisfactionis in futurum. Hoc est (sic doctor moralis) quod Samuel Propheta quibusdam prædolor & scripsit primæ noxæ peccatoribus, de quibus ante fatissimus diximus, qui perterriti immissi à Deo fulminibus, tonitru, & fulgure Prophetam accunt ab eo iudicandi, quid illis agendum esset, ut diuinam placarent iram, quibus hoc consilium: ut primo de præteritis colesant, & ad tergiu Domini confugiant: an hoc sufficit? nequaquam, sed addit. Et seruite Domino in omni corde vestro: quia vero non sufficit conuersio peccatorum, ut peccatum non agat, consequenter adiunxit: seruite Domino in omni corde vestro. Hanc sententiam probauit D. Augustin. illa Salomon. exhortatione. Fils peccati non adijctam sternam, sed de peccatis deprecare, ut tibi dimittatur. Si sufficere ad remedium peccatoris à peccatis abstinere, nihil aliud dixisset quam peccasti? à peccato deliste, nec alia si perdas: sed adiunxit (inquit D. August.) Et de peccatis deprecare. Ut illa tibi Deus ignoscat. Sub nomine de, recationis omnes intelligit actus penitentia. Abstine à peccatis in futurum & de præteritis age penitentiam.

I. Dux pariter penitentia: moralis quod Samuel Propheta quibusdam prædolor & scripsit primæ noxæ peccatoribus, de quibus ante fatissimus diximus, qui perterriti immissi à Deo fulminibus, tonitru, & fulgure Prophetam accunt ab eo iudicandi, quid illis agendum esset, ut diuinam placarent iram, quibus hoc consilium: ut primo de præteritis colesant, & ad tergiu Domini confugiant: an hoc sufficit? nequaquam, sed addit. Et seruite Domino in omni corde vestro: quia vero non sufficit conuersio peccatorum, ut peccatum non agat, consequenter adiunxit: seruite Domino in omni corde vestro. Hanc sententiam probauit D. Augustin. illa Salomon. exhortatione. Fils peccati non adijctam sternam, sed de peccatis deprecare, ut tibi dimittatur. Si sufficere ad remedium peccatoris à peccatis abstinere, nihil aliud dixisset quam peccasti? à peccato deliste, nec alia si perdas: sed adiunxit (inquit D. August.) Et de peccatis deprecare. Ut illa tibi Deus ignoscat. Sub nomine de, recationis omnes intelligit actus penitentia. Abstine à peccatis in futurum & de præteritis age penitentiam.

Hæc duo vera complectitur nostra penitentia. Primum, ex integro & perfectè viam deserendo peccati. Etenim primo recurtit ad Deum tora pudore confusa ut diximus. Nunc, secundum aggredimur: Opera enim profect satisfactoria omnia eius consecrans obsequio, quibus ante enim offenderat, atque ve medium assu-mens penitentia, quidquid medium fuerat ei peccatorum: Oculos auertit, capillos, os, manus, vnguenta, corpus & animam: Quia verò multa sunt in singulis attendenda, ea singillatim enumerat Evangelista. Primum nobis ostendit oculos, utique in vultu ceteris eminentiores, & eos qui fontes fuerant profui lacrimarum, illis merito comparandi. de quibus Diuus Petrus: Habentes 2. Petr. 2. oculos 14.

II. Confirmanur in Magdalena.

III. *oculos plenos adulterij*; in fontes mutat lacrymarum adeo copiosos ut verè dicere licent: *Lacrymis capiti rigare pedes eius*. Incipit hic opus de Petra renouari in Magdalenâ.

Pf. 77. 15. Et in fontibus aquarum. Vult autem spiritus Dei ut opus illud expendatur: idcirco namque cetero describit Petram quâ rantes. Nunc illam vocat altissimam: *Sisterunt & innocuerunt in data est illis aqua de Petra altissima*. Opinantur nonnulli significari Petram fuisse magnam & eminentem, altiori loco omnibus conspicuam. Hanc enim totius populi oculi etiam se conspiciabant. Modo vocat illam durissimam: *Requies stis de lapido duro*. Et iterum: *Qui eduxit riuos de Petra durissima*. Insuper aduertit D. Hieronymus nobis per hoc significari petram fuisse durissimam: unde sic ipse transfert: *Silicem in fontes aquarum*. Erat igitur petra ter maxima, omnibus conspicua, & tantâ duritiei, ut magis congrua videretur, ut percussa scintillas ignis emitteret quàm torrentes aquarum. Nihilominus percussa vel semel virgâ illa mirabili, gurgites aquarum effudit adeo copiosos ut dicere liceret hoc prodigium ipse Dauid: *Interrupsit Petram in eremo, &c. & eduxit aquam de Petra, & eduxit tanquam flumina aquas*.

Genbrat. 16. Pf. 38. Genibrardus Arch. episcopus hæc verba ponderans opinatur ex Petra fluium profulsisse adeo abundantem, ut per quatuor millia a destueret, id est à monte Horeb vsque Rasdim, quod vti què tanto populo erat necessarium, cuius numerus præter sexcenta millia virorum ad bella promptissimorum, infinitus erat puerorum, feminarum, mulierum, gregum & armentorum. Nec hoc adeo multum est quandoquidem indicet D. Ambrosius flumen hoc aquarum secutum fuisse populum quocumquè proficisceretur. Imo D. Chrysostomus credit quod ipsa Petra in fontem murata consecuta fuerit tantam populi multitudinem: pro cuius confirmatione verba profert Apostoli: *Consequente eos petra, quinimo opinantur alij plures ex illa profulsissimulos*: Hoc enim cant Dauid: *Eduxit tanquam flumina aquas: & iterum: dirupsit Petram & fluxerunt aqua, abierunt in specu flumina. Ma-*

Pf. 77. 15. Et in fontibus aquarum. Vult autem spiritus Dei ut opus illud expendatur: idcirco namque cetero describit Petram quâ rantes. Nunc illam vocat altissimam: *Sisterunt & innocuerunt in data est illis aqua de Petra altissima*. Opinantur nonnulli significari Petram fuisse magnam & eminentem, altiori loco omnibus conspicuam. Hanc enim totius populi oculi etiam se conspiciabant. Modo vocat illam durissimam: *Requies stis de lapido duro*. Et iterum: *Qui eduxit riuos de Petra durissima*. Insuper aduertit D. Hieronymus nobis per hoc significari petram fuisse durissimam: unde sic ipse transfert: *Silicem in fontes aquarum*. Erat igitur petra ter maxima, omnibus conspicua, & tantâ duritiei, ut magis congrua videretur, ut percussa scintillas ignis emitteret quàm torrentes aquarum. Nihilominus percussa vel semel virgâ illa mirabili, gurgites aquarum effudit adeo copiosos ut dicere liceret hoc prodigium ipse Dauid: *Interrupsit Petram in eremo, &c. & eduxit aquam de Petra, & eduxit tanquam flumina aquas*.

gnum est hoc indubiè miraculum, & quod ceteris præferri mereatur quæ Deus tunc temporis operatus est: ceterum excellentius multo quod per illud significare voluit in eci, quod hodie in hac muliere operatur: nam idcirco à nobis postulat ut in eam, utpote petram ab omnibus cognitam, oculos mentemque conijciamus: *Petra altissima*, omnium conspectui patentissima, cognita ut dura & in peccatis suis obfirmata. *Petra durissima. Et ecce mulier quæ erant in ciuitate peccatrix*: Virgâ etenim percussa illa Domini diuina & efficaci, qui quodlibet, quo nodolibet, & vbi libet operabatur, committitur in fontes imo in riuos adeo abundantes, ut terram illam sanctissimam pedum se licet, possint rigare Saluatoris: *Lacrymis capiti rigare pedes eius*. Cœpit, inquit, quia sicut verus illa Petra non cessabat aquas populo ministrare sitienti, sic nec hæc lacrymas pedibus Saluatoris effundere, quo tempore vita fuit illi superstes ut postmodum dicemus.

Magnum prodigium, quod ut opinor Deus patientissimo Iob proposuit, nam finem doloribus illis impositurus, & ex illis lucrum illi & magnam collatus utilitatem: nouitiam illi infudit arcanorum Dei, operumque emineatium, quæ facturus esset factus homo: hæc etenim erat, quæ sanctissimam illi Patriarchæ tantâ orem desiderabant sibi à Deo communicari, & eorum se posse promissis exhilarari. Exponit illa ipsi quibusdam auguribus quibus intellectus illius non patum reciearetur, nos ter autem exerceret, & hoc arbutor esse secundum Sanctorum doctrinam, quod dicere voluit nec haret in ipso nudo naturalium effectuum cortice, sicut quidam literales nimis intendunt: etenim arcta nimis esset hæc scientia, & si de illis intelligi deberet, multa laus proponit illi Deus: velut inexplicabilia, quæ si in esse tantum naturali considerentur, sunt clarissima etiam homini vulgari & idiota: velut quænam sit origo & via lucis, formatio nubium, & pluuarum. Dicit igitur illi: *Namquid eleuabis in nebula vocem tuam & impetus aquarum operiet te?* Numquid tibi vires sunt ut oriente inde nube spissa quadâ & obscura, illi verbis impetes & fontem efficias aquarum adeo copiosum, ut te ipsum contegant: hoc quod tu agere mirum vales, efficiam ego: vocem etenim dabo secretam & taciturnam in nube obscura & condensa, efficiamque ut super me rabido impetu torrentes depluant aquarum: *Impetus aquarum*, quodnam est hoc insolitum paradoxum? Exponit quod homo fa-

61. IV. Propositur hoc ænigma à Domino Iob Allegorice.

V u u u 3. Aug.

ctus in peccatoribus est operatus, & ni fallat, porissimum loquitur de casu hodierno. Erat mulier hæc nubes obscura & tenebrosa. Obscura per peccatum, prodiga famæ, passa iacturam nedum claritatis & diuinæ gratiæ, qua cœlitibus fieret illustis sed etiam illius quæ dabat ei generis nobilitas, & qua etiam in teris magnificeret ab omnibus.

V. *Erat in ciuitate peccatrix.* Attollit Dominus vocem suam diuinam & efficacem, quam licet parum intellexerint aures corporis, tam potenter tamen & viuaciter in sonuit in intimis cordis ipsius visceribus, vt confestim illam conuenerit in fontes pluiarum copiosissimos quibus operuit & rigauit pedes Redemptoris: *Impetus aquarum operiet te.* Hic primo consideranda est vis doloris quæ lacrymas illas excitauit: nõ enim guttatim effluerunt, sed impetu vehementi, velut efficaciter expulsa magna doloris vi, quo cor illi premebatur: non effluebant, velut de sublimatorio guttatim sed vberim & abundanter pleno gurgite, nec minori impetu quàm aque prodierunt de Petra mirabilis illa vitæ per. illa. Depromebat illas foras doloris acerbitas & ardens ignis intus accensus, non minori violentia quàm ignis in interiori tormenti bellici accensus glaudem æneam tanta explosit violentia, vt qui eam timeat sciamus esse neminem. Poterat equidem Phariseus obmurmurare, poterant & conuicia iudicare, tales tantæque lacrymas tali conuenire haudquaquam occasione, & proposito repugnare coniugio: nam illas cohibere non valeat illa, quæ intra se continet, qui illas fortiori impetu foras propellit, sicutque velut sagittæ quas arcus de visceribus eius emittit manu treclat potentiori, quia dolor comprimit atque de illis effari licet: *Sicut sagitta in manu potentis, ita filij excussorum.*

Aduertamus secundò: harum rationem lacrymarum: omnes enim super Christum effunduntur, ita vt dicat, quod illis operietur: *Operiet te.* Per hoc abundantiam declarat lacrymarum, sicut Euangelista dicendo: *Cœpit rigare se.* Sed alius aperitur nobis mysterium: nempe perfectæ veritatis illas fuisse contritionis: Hoc enim est cadere super Christum, illum vt sine vitium intueri, in iplo sistere, lacrymæ effulse ex mero dolore quod Deum offenderit, talem Dominum, talem Patrem, amicum talem, quia eius exciderit gratiã, & amicitia sit passa naufragium. Multis sua deplorant peccata, quidam ex eo quod illis infortunium aliquod, vel damnum acciderit: alij quia se propter illa vident damnatos, alij quia

honoris d. timentum incurserunt: alij quia nominis sui iacturam passi sunt. Alij ob sibi peccata inferni conquiritas: alij ob ius æternæ gloriæ, quod norunt sibi perisse.

Benæ sunt illæ lacrymæ, & ex quacumque ratione crimina lugeas commissa, nemo te reprehendit. Quandoquidem ex illis omnibus deplorati mereantur: porro lacrymæ lelectæ & pretiosæ, illæ sunt quæ super Deum cadunt & putæ effunduntur ob tam gravem commissam à te malitiã, ob nempe tantum contemptum Dominum tanto super omnia cultu venerandum, amore diligendum, & obedientiã cognoscendum. Hoc docet Theologia definiens contritionem: *Dolor est de peccatis propter Deum summè dilectum,* hoc illud est opus omnipotentis brachio Dei proprium eiusque virtus consecratum, quibus ita cor percutit, vt licet homo ipse lacrymas fundat, tam è virtute diuina adiutus & roboratus. Idcirco se Deus Patrem agnominat pluuiarum lob locutus: *Quis est pluuia pater aut quis generis stillarum?* Quis pluuia in nubibus producit, illas velut spongas exprimens in media regione aeris? Ita lacrymas hæc pater generat cor illius dolore viuo comprimens & efficaci. Ex his collige nõ quilibet lacrymas efficaces esse & eluendis peccatis sufficientes, sed illas tantum quæ de corde procedunt viuo dolore compresso, moto & excitato fauore omnipotentis Dei brachij supernaturalis.

Deleturus olim Deus peccata mundi, & tantam lauaturus immunitatem, quæ hõtebat, ait Moyses: *Rupti sunt omnes fontes abyssis magnæ & Gen. 7. 11. cataraclæ cæli apertæ sunt.* Quid per hoc significat respondet nosse Caictanus: *Ab inferioribus*

& superioribus descendentur cause inmensarum aquarum. Fontes etenim & riu de terra scaturientes & de mari profluentes tanto impetu alueum superatunt: ipsaque transcenderunt, vt vias quibus decurrebant per seegerint: similiter cæli cataraclæ dissolutæ sunt, ita vt omnia repagula, quibus impetus earum suspendebatur, soluerentur: unde tam immentia aquarum in copia constituit, vt omne vitium in mundo potuerint abfolvere, & arcam ad subl. moira atollere: *Arca ferebatur super quas Consumptioque est omnis caro, qua mouebatur super terram.* Aquæ necessariæ sunt ecclæsticæ & terrestres: illæ conueniant in vnum omnem carnem quæ viuit consumpturæ, & arcam in sublime eleuaturæ. Ad multorum demerionem peccatorum aquæ requiruntur lacrymarum stertique abundantes. Quam illæ de terra & de cælo.

Dehe.

VI. Lacrymæ effulse propter Christum.

Allegoria de aquis inferioribus VII. de aquis superioribus VIII.

VIII.
Qualis esse
debeat
contritio.

Deflere debes & ingemiscere, dolorem pariter excitare. Sed hinc comitari debet locumque tenere primum cœli auxilium cor tuum mouens efficaciter. Non sufficiunt aquæ de terra, illæ, inquam, quas tuis solis effundis viribus, nec illæ quibus terrenam deploras iacturam, dâmia defles tuis tibi conquesta sceleribus: non solum temporales, sed æternæ (licet illæ bonæ sint & ad plures earum diuinæ concurrat fauor gratiæ) requiruntur aquæ de cœlo, lacrymæ quæ procedunt ex auxilio diuinæ gratiæ efficaci quæ cor mouet, illudque dolore comprimit amatori. Idcirco quantumuis flagitia tua plangas, certo sciri non potes vtrum his aquis illa demeris: quia ignoras vtrum illæ procedant de cœlo, de auxilio efficaci diuinæ clementiæ, vtrum Deus fuerit, qui cor tuum primario commouerit. Quæ tales sunt, quæ de cœlo terraque profluunt, de te & de Deo, quas Deus tamquam plumarum Pater in nubibus cordis tui generat, quæ in eo sistunt, id est quæ propter eum summè dilectum & per peccata offensum effunduntur, illæ inquam peccata demergunt, & arcem animæ attollunt vt sedem sypat, super altissima cacumina montium. Tales assero fuisse huius peccatrici lacrymæ, quæ Deum operiunt, omnesque super eum effunduntur, omnia peccata submerferunt, & eam vsque ad altitudinem extulerunt Seraphinorum, quæ amor incendit flagrantissimus: *Dilexit multum.*

§. 22. Lacrymis cœpit. Oculorum lacryma cordis resistitur dolorem, sicut Magdalena similis pellicano, nyctioraci, & passeri solitario.

107. 63

12. 9. 12.
vsque 49.

VT primum principium materiæ de penitentiâ statuit Theologi dolorem cordisque tristitiam. Hanc nostra penitens ostendit tam magnam, quam lacrymæ sunt, quas effundit vehementes & abundantes. D. Thomas anatomiam quendam componit animæ, singillatim omnes eius distinguens affectus & passiones admirabili vtriusque Philosophiæ discursu, naturalis & diuinæ, cuiusque declarat naturam, proprios assignat effectus, quos in ipsa operatur. Hic illam acuit, alter reprimat, hic animat, alter deiecit. Hic gaudium, alter adfert molestiam: & particulariter duos attendit affectus, aheritatem siue gaudium, & tristitiam siue dolorem. Vt etenim sunt inter se contraria, contrarios etiam sortiuntur effectus, Gaudium & ala-

critas cor dilatant, quod à tristitia comprimitur. Hinc aliqui præ nimio gaudio moriuntur, sed Gaudium multo plures dolor occidit & tristitia: quia si cor dilatatur alacritas cor dilatat, sapius ita extenditur ut quod per illum vt dirumpatur: sed sicut tristitia cor dolor comprimitur, per hoc vitales præfocantur spiritus stringitur & vita terminatur: *A tristitia festinat mors Eccl. 38. 19* ait Salomon. Idcirco D. Gregorius Nyssenus Ser. de illam vocat mortis effectricem. Itaque dicit Do. Beatus doctor Angelicus proprium est dolori & tristitiæ animabus, coangustare cor, quam D. Gregorius Nyssenus & D. Damascenus esse dixerunt: *Aggravatio. 12. 9. 3. ar. 1.*

Ex prædictis sequitur indicium cordis tristitiæ & doloris esse lacrymas oculorum. Habes in Vnde lacrymæ tuæ spogiam aquâ plenam imo totam imo lacrymæ mensuram & optimum argumētum est illam à te dolorem nequaquam comprimi si nec gutta elabatur: te enim quando firmiter illa constringis aqua pleno stantur, gurgite profluit, nec aliquid magis euidenter ostendit te illa constringere quam aqua quam ex se emittit. Multum in torculari ex vuis profluit: si nec guttam quidem a uentis effluentem, liquido tibi constat illas pedibus non conculcari, & premi torculari quanto namque fortius illas torcularis pondus comprimit seu alius cochleis atterit tanto celerius effluit & abundantius, dolor & tristitia coarctant & comprimunt cor quasi effectu sibi proprio, vnde profluunt lacrymæ. Quæcui si scire desideres num dolore & tristitia cor constringatur, lacrymas accende proflicentes: tanto enim hæc profluunt vberius, quanto cor fortius dolore constringitur.

III.
Similitudo.

Quam vberes effudit Iacob lacrymas quando mortem intellexit Ioseph sibi charissimi? tanta fuit earum copia, vt viderem illius filij modum non intuerent, quod illas cohærent, licet plurimos adhibuerint, sed omnes hoc responso repperit: lacrymæ meæ in sepulchro finiuntur, illas mihi mors absterget cum ad funus vsque cor mihi sit dolor & penaque constringendum: *Noluit consolationem accipere, sed ait: descendam ad Gen. 47. 35* filium meum lugens infernum. Quam abundantes illæ fuerunt velut de fonte impetuoso, quas Anna Mater Tobia effudit: ob nimiam moram quam filius trahebat in itinere, & quia eum credebatur mortuum? illas appellat Spiritus S. irremediabiles: *Fleuit irremediabilibus lacrymis, Tob. 10. 4.* Eo modo quod multi cursus exhiberi non potest, quo tempore vis illa torcularis perseuerat, quâ comprimuntur vix & coarctantur. Quis explicet vberes pijssimæ Mariæ Samuelis, Annæ lacrymas, quando dolore afflicta nimio

ob il-

ob illatum sibi sterilitatis opprobrium, Dei tabernaculum accessit oratura: *Cum esset Anna amarae animo oravit ad Dominum flens largiter.* Tuncque laxabat. *Et tunc lacrymis & singultibus ut summus Sacerdos Heli eam iudicaret ebriam, atque ut talem coepit iridete & conicio lacessere: Vique quo ebria eris? dixerit paulisper vinum quo mades,* Cui illa: heu Domine mi tantum abest ab eo quod iudicas, ut nec vinum biberim nec quidquam, quod possim inebriari: sed hoc tibi certo constat, maximum esse cordis mei dolorem & afflictionem, quâ dum tantâ premor violentia, non possunt non tui emanare lacrymarum: *Ex multitudine doloris & maroris mei &c.*

IV. Notatu dignam legimus Historiam contigisse in civitate Sicleg. Erat David illius defensor ac propugnator, contigit autem die quodam, ut multis stipatus civibus ad bellum egrederetur stragem: interim arma movent Amalecitarum copias adducunt, impetum faciunt in civitatem, tantaque strage illam depopulari sunt, ut omnia sibi, nullo residuo, in prædam abstulerint, viros ac mulieres, sic ut nullus euauderet incolumis. Remeritit cum suis David eadem aduertit suorum & eadem viam, at super omnia dolenter tulit David & ingemuit liqas uxores suas Achinoam & Abigail, abrogatas in feruitatem. Pariter & alios dolor oppressit inremediabilis: quidam etenim, ablatis tibi lugabant filios & mulieres, alij fratres suos, alij bona deperdita, ex quibus omnibus tanta cumctos inuasit amaritudo dolorque cordis, ut omnes continuo tam amaras & vberes effuderint lacrymas, ut exsiccati cordibus illis lacrymæ sterisque deficerent: *Leuauerunt David & populus qui cum eo erat, voces suas & planxerunt donec deficerent in eis lacrymæ.* Perpende quanta cor illius amaritudine pernaque adeo rigorosa comprimeretur.

Indicat hic Spiritus S. admirabilem Philosophiam quam eleganter prosequitur D. Gregorius Nyssenus, a. & fufius atque egregijs argumentis magnus ille D. Macharius. b. Monachus; qui magistros coluit celebres illos viros D. Antonium & D. Pachomium, disputans quæ ratione producuntur lacrymæ: Quibus medijs piam iniicit sublimatorio, quas continuo suo calore succendit ignis & commouet: quo fit ut vapores ad conuexum ascendant sublimatorioj, cû autem sit vel plumbeum vel vitreum ex natura frigidum, tibi condensantur & in aquam transformantur: quod si fuerit vehementior, tanto vapores qui exhalantur copiosius ascendunt, & aqua defluit vberius: de quo sic procedere potest, ut partes blimatozolarum humidæ consumantur, rosque exaerescant: cum autem nullus iam humor superest evaporandus, sicut aquarum cufus. Homine licet comparare sublimatorio: iniecit cordi illius triftitiæ quoddam & doloris obiectum ex vi caloris, quando quem amorem esse dico, passionum primam, ascendunt vapores in cerebrum, ex natura frigidum, hic coagulantur & in aquas mutari per canales defluunt oculorum, eo vique procedere potest in hoc, ut vapores finiatur nec aliquid cor habeat, quod amplius emitta. quo fit ut modus finit, ponatur lacrymis: tantum præ pondus vnas comprimit ut vinum vitæ non effluat.

matiper tubi distillant guttatim & quâto calor fuerit vehementior, tanto vapores qui exhalantur copiosius ascendunt, & aqua defluit vberius: de quo sic procedere potest, ut partes blimatozolarum humidæ consumantur, rosque exaerescant: cum autem nullus iam humor superest evaporandus, sicut aquarum cufus. Homine licet comparare sublimatorio: iniecit cordi illius triftitiæ quoddam & doloris obiectum ex vi caloris, quando quem amorem esse dico, passionum primam, ascendunt vapores in cerebrum, ex natura frigidum, hic coagulantur & in aquas mutari per canales defluunt oculorum, eo vique procedere potest in hoc, ut vapores finiatur nec aliquid cor habeat, quod amplius emitta. quo fit ut modus finit, ponatur lacrymis: tantum præ pondus vnas comprimit ut vinum vitæ non effluat.

Doloris pœnæque David & ciniim illorum perpende magnitudinem, quâ corda eorum premebantur, eo modo lacrymæ distillabant, ut omne eorum humidum in tantum exsiccaretur, ut non superest vnde lacrymæ formarentur: *Donec deficerent in eis lacrymæ.* Legit variatulus, *Ut nullum esset amplius in eis robur flentis.* Illæ igitur patens sunt indicium afflictionis cordis eius triftitiæ atque ex earum abundantia, ad cordis argumentatur afflictionem. Quando lacrymæ non defluunt indicium est nullo cor dolore, nulla præmi calamitate. Appulit ex Flandria in hanc urbem noua nuntians miles, refertque ut vnum in tali prælio ad latus illi percussum contriuit talem nobilem ipse oriundum. Quosdam conspicias præcenses quibus nec vultus dolore contristatur, nec à pristino mutatur status, nec in oculis vllum patet lacrymarum indicium. Alteri videbis senem optimum turbati, contristati, lamentari & anxie valde de casu illo inquirere lamentabili & pariter cum verbis apsis de ore profuflibus ex oculis dimanare lacrymas, quid hoc Domine nisi ne miteris, respondet ille: hic etenim de quo sermo est filius meus erat ac proinde me tangit, & de presentibus nemine alij: vnde hoc mihi in oleum fuit, illud dolorem intulit & summa cor pressit amaritudine.

Ex prædictis colligo cum D. Cypriano, quàm modica seu nulla sit cordis tui tristitia dolorque peccatorum, quandoquidem tam parcam videam effluere lacrymarum abundantiam. Illis ipfis testaris quantum te affligat iactura temporalium: si namq. tibi filius hinc excedat immaturus aut vxor abiciatur charissima aut tibi maritus, aut diuitiarum passus es naufragij, pleno gurgite tibi lacrymæ profiliunt, & vix accedit qui te coloretur tibi que

1. Reg. 30.
4.
a. Lib. de
Hominis
opificio c.
13.
b. Lib. 50.
Ho. ad Mo.
nachos.
Ho. 24. Ha.
betur. T. 2.
Eibhoib.
Vide Lori.
in Ps. 41.
v. 4. ad fin.

VII.
Similitudo.
63.

L. de lap.
VIII.
Quia non
doles de
peccatis,
ideo nou
lacrymarum.
tibus.

ribique condoleat quia lacrymæ & responsum dare non patiuntur. Si dolore & tristitia premeris ob animæ tuæ perditionem, si offensam in Deum commissam lugeres, ita cor tuum cōstringeretur vt magna illæ copia regurgitaret: *Si quem de tuis charis mortalitatis exitu perdidisses, ingemisceres dolenter, & flores, facie inculta, veste mutata, neglecto capillo, vultu nubilo, ore deiecto indicta mororis ostenderes. Animam tuam viscer perdidisti, spiritualiter mortua superuivere hic tibi, & ipsa ambulans funus tuum portare cepisti, & non acriter plangis, nec iugiter ingemiscis?* Quos extremos non edis plangus morte filii desolatus? quos non gemitus orba marito? quos ploratus Job divitiarum iacturam? Porro: quàm es excitatus & facie serena mille criminibus inquinatus? Deum amisisti, eius gratiam, amicitiam & denuo Patre hunc offendisti, cœlestem, qui tibi regni sui æterni parabat hereditatem: eius iram provocasti, tibi tartarum aperuisti, te diabolo tradidisti, miseram hanc animam tuam crudeliter interfecisti: vbinam, queso, sunt lacrymæ? quales de corde gemitus, quanam suspiria, quanam ob hoc angustia?

Hinc videbis quam sis omnis expers doloris & angustia & quantum discrimen inter iacturam & iacturam ipse status, nec non quàm multo grauius ferat corporis quàm animæ calamitates, & temporales præferas spiritualibus, multoq; minoris facias Deum cuiusque cœlum, quàm quatuor asses & vilissimam terræ voluptatem: si per effectum debet de causa ferri iudicium: principalis autem doloris & tristitia, sint lacrymæ: pendendo num credere debeam dolore te premi, tuæque contritionem esse convenientem? Hoc inter alia inter ore conficiebat D. Ambrosi. dum videret penitentem vultus adeo serenos & excitatos, adeo ab omni ploratu alienos, vt potius ad risum viderentur esse compositi: quocirca dicebat: vix inveni penitentem, qui mihi integrè plenèque satisfaciatur: quid diceret hodie?

Lib. de penit. ca. 10.

64 Scitent mysterijs symbola, quibus præclarus ille penitens David veram suam voluit indicare poenitentiam: *Stimilis factus sum Pellicano solitudinis, factus sum sicut nycticorax in domicilio: vigilans & factus sum sicut passer solitarius in teſto.* Adest hic Diu. Augustini, monetque aduertendum tres nobis à Propheta aves proponi: ista quoque loca singulis deputata. Profecto magnum hic latet arcanum: deprecemur inquit Dominum, vt nostrum illuminet intellectum: *Tres aves, Pellicanus, Nycticorax & Passer: ista loca, solitudo, parietina & teſto.* Pellicanus in solitudine, Nycticorax

in parietina, Passer in teſto: *Stimilis factus sum Pellicano &c.* Quid hoc David sanctissimè: quanam sunt illæ metamorphoses? an fortè tales quales postmodum Poetæ fixerunt nominatim autem Ouidius in libris Metamorph. de Niſimene Nympha quæ in poenam enormis delicti mutata est in Nycticoracem oculis fugiens mortuum: sic Antigone soror Regis Priami mutata fingitur in ciconiam quæ producta circa palatia pretiola semper nudum confituit in turribus altioribus. Philomela in Alaudam, eiusque soror Progne in hirundinem; Pigmæa in Gruem, Argos in pavonem, mirabile sciretur hoc mysticium.

Pellicanus avis est incognita, non enim inter nos communiter vivit, sed ad solitudines recedit præcipuè circa fluuios & torrentes Nili fluminis Ægypti: de hac ave refert D. Aug. (sive verum sit sive non) ex aliorum opinione, quod proprio rostro pullos interficiat, verumtamen cœmens illos mortuos facti penitens in proprium insurgit vindex peccatis illudque dissecat & dilaniat, donec sanguis ebulliat, quo perfusi vitam denuò consequantur. Nycticorax lucifuga est, & amica tenebrarum, inter illas perpetuo obuoluit in parietinis & veterum domorum moratur macerie, vt ait Isaias. Passer solitarius teſtis haberet, imbres & pluuias, imo magnam aquarum prænuſciat inundantiam.

Ecce ego (sic David) hanc animam symbolo, sum designatus. Primo: verum est & reum me fuisse, vtique qui filios meritorum meorum, sanctorum operum, virtutum, gratiarum & animæ donorum interfecerim. Illuminavit me Deus & cruentam adeo stragem percipiens factus Pellicanus in peccatis meis insurrexi velut alter qui *Percussit peccatum suum*, q. d. inde omne mihi paratur incommodum. Quid postmodum egisti? vt vidi peccatis meis grauium sententiam esse nequitiarum, quibus Deum offendi, tanta faciem meam operuit confusio, vt velut vesperilio lucem fugerim pudore confusus, si quis me fortè conspexisset, imo & me ipsum mei pudebat, meosque propter oculos verecundabar. Porro nō hæc mihi sufficiebant, sed tactus dolore cordis intrinsecus, grauique merore absorptus mutatus sum in passerem solitarium, indicia clara denuntians pluuiarum, & inundantiæ lactymarum toto spectante mundo: talia namque crimina, talia damna, naufragia talia, tales deposcunt imbres lacrymarum. O Magdalenæ sanctissima, quàm apposite vtique tibi idem licet esset: cum illo penitens non fueris inferior. Illam primò confide-

XI. Natura pellicani, Nycticorax & passeris.

Luc. 18: 3

XII. Magdalenæ.

ra mutata in Pellicanū: etenim in propriū mo-
vetur cor & intima: *Vi cognovit* infortunium
suum statumque miserimum: hinc facta Nycti-
corax pedibunda, radios non audet inspicere
vultus solis iustitiæ splend. distimos? sed à ter-
go stetit *Stans retro* & tandem in passerem soli-
tatum transformata signa pluiarum & im-
brium denotat: etenim tales sunt lacrymæ ex e-
ius oculis dimanantes, nec vna sola, imo plures,
Lacrymis, ijſque tantis vt nectum lauent sed ce-
tiam rigent pedes Saluatoris: *Cæpit rigare pedes*
eius. Si quid noui D. Lucas Euangelista singulari
omnino consilio de hac felici agens peccatrice,
declarat nobis lacrymarum penitentiæ eius
magnitudinem, eodem vltimo verbo, quo præclarus
ille poëta itens David suam declarat in illo Psal-
mo, quo Psalmos orditur penitentiæ: *Laboravi*
in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum
meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.

8/6.7.

§. 23. Lacrymis. Sapientes fuerunt lacryma Da-
uidis, tales fuerunt & huius peccatricis &
tales tuas esse oporteret.

65
Habetur
Tom. 1.
p. 501.
I.
Penitenti-
a Davi-
dis varie
commen-
datur.
Ioel. 2. 13.
II.
Ex con-
tritione
& abun-
dantia
lachri-
marum.

Antisunt hæc verba ponderis vt ea sin-
gillatim SS. PP. perpendant: nominatim
D. Ephrem, Syrus qui super hæc principa-
le fundat argumentum tractatus elegantis de
penitentiæ: illam primò designat David in cor-
de contrito & dolore ita confectio, vt ex vi
huius contritionis suscipia emitteret adeo for-
tia, quæ corpus illi contererent, hoc demon-
strans, inquit, quod Deus exigit à peccatore &
per Prophet. Ioel exponit: *Scindite corda vestra*
& non vestimenta vestra. Hoc est laboravi in gemitu
meo. Adeo vehementes emisit gemitus vt an-
tima euelli videretur & cordis illi viscera dilata-
ri: Secundo dicit lacrymas suas tales fuisse
quibus suum posset rigare stratum lectumque
abluere. Fuit illius peccatum, inquit D. Ephrem
peccatum lecti & strati, in quo cum vxore alie-
na illicitis vacabat voluptatibus: sint in lecto strato-
que lacrymæ, vt peccato penitentiæ respon-
deat, & culpæ contritiō. Hic pena sic & lacrymæ
vbi culpa fuit & delictæ: *Lacrymis lauit lectum*
*meum, nam adulterio contaminatus erat: ideo & lacry-
mis stratum suum rigauit, quod nefario com-
plexu polluerat.*

Hom. 30.
§. 10.

Præteritis proximè diebus docuimus qualiter
debeat culpæ respondere penitentiæ, quodque
ibi remedium sit applicandum vbi viget ma-
lum: si namque in carne tua lasciuia & superba

tuum sit malum, ibi sit & molestia, qua mortifi-
ces illam, & disciplinis, ieiunijs & duriōribus
affligas castigatiōibus: quod si malum tuum
inhæreat castis, quibus pauperem bona conclu-
dis, ibi vigeat penitentiæ erucendo illam & resti-
tuendo.

Tertio cordis singulis excipiebant oculo-
rum, lacrymæ: nam si dolor oculos comprimat,
indubiè purgiter profluent aquarum vberibus
Primum suspiria edidit & sic illacrymatur, inquit
D. Ephrem. Numquam alterationes notali quæ
sunt in aëre? cælum nubibus inuoluit, eras-
sioribus, & sicut in illa media regione aëris pre-
mit illas frigus in ea dominans, illæ vero partes
habeant calidiores ob vapores ardentes quos in-
cludunt, emittunt illico tonitrua & fragores ita
horrendos vt dirumpantur & aperiantur, dice-
retque cælos diffringendos & confectum per
hoc in aquas conuertere, eandem stillatim demit-
tunt, imo nonnunquam velut plenis hydrijs ter-
ram inundant: dicit etenim: *Primum tonitruum cum*
fragore perstrēxit & sic nubes distillat. Habes hic
veram Davidis penitentiā: dum enim illi cor-
pore dolore & tristitia comprimitur, diffringitur,
de se tonitru & fragores edens quā maximos,
singulis inquam & gemitus adeo vehementes,
vt illi pectus dirumpi videretur quos illico sub-
secuta est pluuia & lacrymarum pluuia copio-
sissima.

Loe. cit.

Quarto: lacrymarum notemus abundantiam,
quæ tanta erat, vt illis stragula lecti sui totum.
Quibus que lectum madefaceret: *Lauabo per singulas noctes lectum meum*, & stratum rigaret, cui quieti-
tus incumbere: *Lacrymis meis stratum meum rigabo*. Quis hoc est lacrymis rigare stratum? Tu
dicit quid sit atcam rigate vel campum scilicet
aqua cooperire. Hoc est: *Stratum rigare*. Legit
D. Hieron ex vi verbi hebraici, quod ita transfe-
runt, huic innitentes: *Nature faciam stratum meum*,
tanta lacrymarum, & tantum abundantia, vt illis
stratum meum inuaret. Nemo non videt hic
hyperbolen esse, sed que declarat apprimè, quales
fuerint eius lacrymæ, non vestris similes, qui-
bus abstergendis medium strophium, quod di-
co sufficit imò plus satis est, & adhuc nondum
madescit: *Per singulas noctes*. Quod enim vna
vice deliquit hoc tota defleuit vita: *Ne vna no-
cte peccauit* (ita D. Ephrem.) *Et quotidie lacry-
mis est*. Dicit, quod vna vice, vel nocte pecca-
uit, quia omne Davidis peccatum comprehendit
tur in adulterio cum Bethsabee: nam idcirco pi-
ritus illud referens dicit fuisse vel vnum verbum.
Non declinavit ab omnibus que præcepit ei. Reg. 15.
Do 5.

III.
Quibus
lectum
meum
rigaret,
cui quieti-
tus
incumbere:
Lacrymis
meis
stratum
meum
rigabo.

Ps. 6. 7.

num. pag.
592.

Dominus, cunctis diebus vite sue, excepto sermone vite spiritus.

IV. Deinde audierat illud sibi à Domino remissum ob actum illum penitentiæ, quem toto corde elicit exclamans: *Peccavi Domino: confestim enim illi respondit Nathan: Dominus transiit peccatum tuum.* Illud nihilominus perpetuis & adeo copiosis quotidie lacrymis expiauit, ut licet aperte magnitudo hic pateat diuinæ misericordie in tam facili breuique tanti sceleris indulgentia, tamen liquidò vera constat potentia penitentiæ: quæ peccatum etiam remissum desinet, lacrymis rigat & indesinenter toto vite curriculo oculos profert, vere penitens, fomes lacrymarum: *Penitentiam egit B. David* (Sic audio D. Chryostom.) *Sic die ens, Lauabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.* Et quod iam olim admissum fuerat peccatum, Hebræi in post tot annos, post tot generationes, tamquam recens accidisset, desoluit. Hæc est, in hæc est perfecta veraciter penitentiæ tanto ornata dolore, qualem tales lacrymæ procreantur. Nec illas consideres taliter qualiter, cum Diuo Chryostom. sed perpende quis ille sit, qui eas ita ex animi sententia lugens effundat, erat enim Rex inclivus mille curis distentus, & negotijs intricatus: *Non solum hoc consideres quod logebatur & stabat, sed quis erat ille qui stabat & quid agens logebatur:* tu autem nec regia clarus dignitate, nec tantis impeditis occupationibus, nec minoribus implicatus sceleribus, vide num tale quid agas: perpende quam iustissima sint tua suspiria, tuque gemitus quam debiles: parvam profecto, tibi interunt molestiam tuumque conterunt corpus, indicium sanè modicæ cordis tui contritionis, attende si singultus lacrymæ comiteatur, & quales sint quando fausto omnino illas effundis: nam certe tales non sunt quæ laudandis lodicibus tuis sufficiant & lectulo. Nec quidem ut lineæ mutes, sed nec ob vnum peccatum quotidie perseverant ad exemplum Davidis, sed cum tam multa sint quam hæc modica, vix illa deplorasti, quando iam nedum illa absterguntur, sed ad alia committenda revertens, non ita Magdalena non ita: *Lacrymis cepit rigare pedes eius.*

D. CHR. Ho. 31. in Epist. ad Hebræi. in post tot annos, post tot generationes, tamquam recens accidisset, desoluit. Hæc est, in hæc est perfecta veraciter penitentiæ tanto ornata dolore, qualem tales lacrymæ procreantur. Nec illas consideres taliter qualiter, cum Diuo Chryostom. sed perpende quis ille sit, qui eas ita ex animi sententia lugens effundat, erat enim Rex inclivus mille curis distentus, & negotijs intricatus: Non solum hoc consideres quod logebatur & stabat, sed quis erat ille qui stabat & quid agens logebatur: tu autem nec regia clarus dignitate, nec tantis impeditis occupationibus, nec minoribus implicatus sceleribus, vide num tale quid agas: perpende quam iustissima sint tua suspiria, tuque gemitus quam debiles: parvam profecto, tibi interunt molestiam tuumque conterunt corpus, indicium sanè modicæ cordis tui contritionis, attende si singultus lacrymæ comiteatur, & quales sint quando fausto omnino illas effundis: nam certe tales non sunt quæ laudandis lodicibus tuis sufficiant & lectulo. Nec quidem ut lineæ mutes, sed nec ob vnum peccatum quotidie perseverant ad exemplum Davidis, sed cum tam multa sint quam hæc modica, vix illa deplorasti, quando iam nedum illa absterguntur, sed ad alia committenda revertens, non ita Magdalena non ita: Lacrymis cepit rigare pedes eius.

D. CHR. Lib. 2. de Compone. cordis ante medull. Tom. 5.

66

V. Cōfessur Magda-Iena cū Davide.

Ex prædictis, infero ab Evangelista sanctam hæc penitentem Davidi comparati: ut enim hic magister exiit penitentiæ in lege veteri, hæc sit magistra in lege Evangelica: qualis fuit Davidis illa penitentiæ? à duobus commendatur? Primò: ab immenso dolore & peccati sui contritione hæc patet in dolorosis suspirijs quæ

de corde eruabatur, corpus sibi dirumpendo: *Laborans in gemitu meo, & lacrymarum abundantia, quas oculis tam vberim emittebat ut dicere poterit: Rigabo lacrymis stratum meum.* Secundo: à perseverantia in hoc dolore & festu: etenim his vite finem imposuit. *Per singulas noctes.* Itaque tantum absuit ut nova committeret scelera, ut etiam antiqua commissa nunquam deplorare desisterit. Hæc duo in nostra contemplantur penitente: Primum: ecce quis dolor cordis contriti, de quo tales desunt lacrymæ: si namque tales fuerint Davidis ut suum illis stratum irrigaret, Hæc tales esse laudantur, quibus Christi pedes irrigavit: *Lacrymis cepit rigare pedes eius.* Confer illud huius *Rigare pedes* cum illo illius *Rigabo stratum*: & si illa fuit contritio dolorque perseverans, adverte quod fuerit & huius: hoc enim illo verbo declaratur *Cepit*, quasi dicat tam abundantes notatne lacrymas? ne igitur credideris illis finem imposuisse: non enim aliud fuerunt, quam scaturigo quædam fluminis illius, quod effluere debet: at, imò & toto vite eius decursu, eoque satis longo, manavit.

Vititur hoc verbo *Cepit* communiter Spiritus VI. Sanctus dum de veris loquitur penitentibus, qui Verbi Cœnō vulgari lacrymarum & gemituum sicut *cepit* expiuntentiam suscipiunt. Ne tibi persuaseris quod ritum, ecursum faciant, ut dicis equi Francisci seu Sicilianu, qui confestim silit à currendo, pedemque figit: sed quod in illo cursu tanto perseveraverit animo, ut hic non nisi principium fuerit eius quod toto vite tempore esset secuturum. Ita locutus de penitentiâ Petri Simonis ait, *Cepit flere*: non hic fuit terminus lacrymarum vltimus, sed principium ad illatum prosecutionem cum reuera per totam vitam oculos à lacrymis non absterferit. Testatur aut. de illo D. Clem. Papa Lib. 2. Re-cognitio-nem 1. 37. eius discipulus, semper oculis illius lacrymas innataste sic ut ex nimio sicut rubescerent toti sanguinei, & noctibus præsertim ad Galli cantum excitatus, in tantis effluat lacrymas, ut oculi iuges essent fontes lacrymarum: Quæ de causa linteolū communiter manibus deferbat lacrymis aptum detergendis. Idem insinuat Euang. gelita de hac peccatrice: *Lacrymis cepit rigare.* an illam aduertis adeo copiosas effluentem lacrymas, ut fossæ ita plenæ videantur, quibus pedes riget ipsa Saluatoris? novetis igitur, hoc non nisi principium esse eius quod tota vita apendum suscepit ut illi dicere possimus quod Dominus de alia dixit in illa occasione, quæ non tolerandos expi-

Mat. 24.8 mit dolores & cruciatus: Initia dolorum hæc.

VII. Qualiter sit agenda penitentia. Aduerte peccator qualiter tibi sit agenda penitentia, quo animo suscipienda: non enim eo modo tantum est facienda, vt illico vultus serenus appareat, discedat motor, & in noua labaris denuo erimina, vel de notis ad profinam: sed tantum abis à nouis committendis vt semper vetera deplangas, & talis sis qualis Apostolus; quancumq; enim superuixit, continuo cor pertulit clauo doloris viui transferberatum, eo quod Christum fuerat persecutus, Zelo delusus indiscreto & pernitioso leg. s. Moisaica: Veritatem dico in Christo Iesu non mentior, quia continuus dolor cordi meo est: opabam enim ego ipse Anathema esse à Christo pro fratribus meis &c. Huius, rationem assignat Diu. Gregor. Quanto namque peccator penitentiam agit & strictiorem & perfectiorem, tanto crescit in illo lux diuinæ gratiæ splendor, quâ clarè cognoscit, quantum malum sit peccatum: vnde procedit, vt in illo pto. committis criminibus perpetim dolor augetur & verecundia: Quanto plus homo cepit scire quod perdidit, tanto plus lugere incipit corruptionis suæ sententiam quam inuenit: considerat namque vnde lapsus est. Cuius rei iacturam fecerit quid sibi conquisierit, quem offenderit. quam iuste flammam mereatur æternam. Et hoc eodem Auctore

Rom. 9.1. re teste nobis Salomon indicauit: Qui addit scientiam, addit & laborem, qui crimen suum agnoscit, quo clarius, eo magis crescit in ipso dolor & lacrymæ. Quia quanto quis clarius cognoscit, quis Deus sit, quanto cultu dignus, quantum malum illum offendere, dolorem in se concitat tanto grauiorem.

D. Greg. Lib. 18. Moral. 26.

Zach. 1.18.

§. 24. Has lacrymas à plus quam in. Henis annis præuidit Dauid, ob quas gloriosam celebrat Christus de diabolo victoriam.

67 Non credam vt imprudentem opinionem si quis dixerit Euangelistam his verbis, Lacrymis cepit rigare pedes eius, designare gloriosum triumphum, quem Christus de diabolo & peccato tenuit, spectans illum quem Dauid vt illusterrimum & omnino singularem verbis cecinit mysteriosis. Vt enim Deas intellectum huius Propheta Regisque sanctissimi col- Instravit Itæ planè diuina, qua Christi caperet mysteria, sicut ipse testatur intellectum suum per hanc ita fuisse serenum, clarum, fulgidum, & detertis nubibus ac tenebris fulgidum? Sicut aurora

2. Reg. 23. 6.

mane sine nubibus rutilat: Proposuit triumphos illius illustres & glorias celebrare: dum autem plures essent ille & eminentes ea intentione psalmum composuit 67. qui cum sit longus pluribus abundat mysterijs quam literis quem sic orditur: Exurgat Deus & dissipentur inimici eius, & Ps. 67. 1. fugiant &c. sicut desierit fumus, &c. Quantum sapio, hic introducit aliquis laudes ducis inuicti celebraturus dum enim orditur sic effatur, apage, apage, foris foris &c. suum prosequitur intentum plus hic triumphos enatrans Domini illius qui pro nobis agat Dauid veribus celebrat, his alludens posterioribus. Arbitratur omnulli gloriam hic decantari antiquotum facinorum Dei in populi sui beneficium, dum Pharaonem & principes illos superauit terræ Chanaan: nec non beneficia eidem præstita populo, dum illum eduxit de Ægypto tot gloriofis operibus & miraculis prodigijs, quæ per deserta passim operatus est. Aliorum sententia est hic decantari Heroica facta Saluatoris: ea etenim perspicue luce videt Prophetæ. Porro vere dixerim hæc celebrat & illa spectat anteriora, prout similiter aliàs diximus idem de cantico Prophetæ, Habacuc. In huius Psalmi discursu inter alios cantare studet triumphum illum, quem vidit à Christo de diabolo, peccato, morteque referri: Deus noster, Deus saluus facientium, & Domini Domini exitus mortis. Quamuis loquatur in communi per hoc, quod illum videat de his agere triumphum inimicis, animas de pestestate eruendo sathanica, salutem illis imperueniendo gratiæ, qua à peccato reddebantur immunes, atque à mortis vnguibz eripiendo, quos iam illa deuorauerat, credo firmiter, quod potissimum oculos suos desixerit in historiam Magdalensæ in qua & per quam efficaciter de illis triumphauit: nec vobis mirum videatur hæc à nobis proponi.

Arbitratus est D. Chrysostom. in tantam Domini cessisse gloriam miraculum, quod parauit in paralytico apud piscinam, vt Dominus illud Dauid singulariter reuelaret inter quædam operata quæ inter alia, quæ fecit in hoc mundo, caput altius auollunt: vt autem eius prædicet celsitudinem Psalium quadragiesimum ab eo cen- In Ps. 40. II. D. Chry- sost. opi- natur eum loqui de Magda- lena. Ps. 40. 1.

illa fuerint ceteris quæ fecit, vt per illa glori-
ficaretur, multo superior. In hac opinione magis
confirmor, dum video quod Dominus ex illis
extolli voluerit: quandoquidem decreuerit vt in
Euangelio suo à quatuor describeretur: Hysto-
riographis, vitæ suæ commentariis: & per-
petua memoria in Ecclesia sua vigerent vsque ad
vltimum mundi terminum, & hoc ipsum so-
lemniter confirmat iuramento: Amen dico vobis
vbiunque prædicatum fuerit Euangelium hoc
in vniuerso mundo, dicetur, quod hæc fecerit in

Orat. 1. in
Iudæis
To. 5. Ho.
32. in
Matt. T. 2.

Mat. 16.
18.

III.
Madale-
næ factū
toto orbe
notiffi-
mum.

memoriam eius. Perpendit eleganter D. Chry-
sostomus hæc verba sapius talique energia vt ex
eorum impletione Iudæis veritatem ostendat
Euangelij, verborum Christi, eiusque verissimæ
diuinitatis. Probat illis Domini nostri diuini-
tatem ex particularibus veris dixit ipse sententijs:
quæ cum non vileantur verissimiles, omnes ta-
men eas ostendit plenissime completas, vt et
fuit quam D. Petro dixit: Super hæc Petram adifi-
cabo Ecclesiam meam, & porta inferi non præuale-
bunt adversus eam &c. Similiter ea quæ dixit se-
parandum à patre filium, & à matre filiam, &
hominem ab ijs omnibus quibus afficiebant, vt
eum sequebantur. O rem omnino difficilem & ar-
duum negotium! Porro completam illam admi-
rate in tot martyribus, monachis, religiosis, mo-
nialibus &c. Potissimum expendit verba quæ di-
xit in ordine ad hanc mulierem sanctissimam:
etenim eorum videbatur impossibile comple-
mentum. Ecce inquit qualis illa fuerit mulier:
peccatrix enim erat & tam vili habita, vt esset
ciuitatis opprobrium: Hoc quod egit, in domo
peractum est particulari, & quasi in angulo &
coopertum: prima vice in domo Simonis Phari-
sæi, altera vero in Bethania in ædibus Simonis
leprosi, & vtriusque paucis testibus & spectato-
ribus.

Quanam præclara plures effecerunt Reginæ?
quis cœnas referat Cleopatæ? quis facinora Se-
miramis exporat quæ in fundatione primæ Mo-
narchiæ totius orbis partem habuit eminentio-
rem, Chalæorum inquam vel Babyloniormum
facta Heroica legimus Monarchiarum oculis to-
tius mundi publicæ? Quanam insigniora non
sunt aggressi facinora vt nomen suum famam-
que traderent æternitati? quæ fundarunt ciuita-
tes? quot obeliscos erexerunt & Pyramides, &
quæ Mausolea ita stupenda fabricarunt? & cum
omnes easque mundi maximas vires impende-
rent, & per hæc intenderent sui memoriam nū-
quam tradendam oblivioni, cuncta tamen tem-
pus edax rerum perpetua sepeliuit oblivione.

Verte folium & attende quid hæc fecerit mu-
lier: nam omnium oculis nihil est, locus autem
vbi hoc fecit, quasi secretus est, ipsa verò mulier,
qualem audiuius, & norunt omnes: nec tamen
ipsa nec eius facinus nequam non delent obli-
uio, quinimo potius videmus omnium totius
mundi recenti consecrari memoria: vobis adfero
D. Chrystostom. Interrogo Iudæum. & si milles per-
fricauerit frontem, virum ne mentius est an dixit
vt verum, qui dixit: Amen dico vobis quia vbi-
cumque &c. in vniuerso mundo, dicetur quod hæc
fecerit memoriam eius. In omnibus Ecclesijs appela-
ri mulierem audiuius: sunt consules sunt duces,
viri, mulieres, nobiles, illustres, splendidi in omnibus
urbibus & in quacumque vobis partem deuenierit,
summo cum silentio audiunt omnes huius mulieris
officium, nec est vlla mundi plaga, quæ factum hoc
ignoret. At qui quot Reges multa & magna in mul-
to: conuulerunt beneficia, magna cum laude gessi-
runt, & opæa statuerunt, gentes gubernauerunt, ciuita-
tes erexerunt & innumeris commodis auerunt
rempubiicam: & tamen ipsi cum suis beneficijs si-
lentio reguntur? Quam parua superest memoria,
quam multi ignorant Alexandri magni stratage-
mata: Quam perpetua sunt sepulta oblivione fa-
cinora præclara & victoriæ Cæsarum orbisque
Monarcharum? Item Regine primariæ, semina
innumera beneficia contulerunt in eos quibus impe-
rabant quæ ne de nomine quidem illi nota sunt.
Hæc autem abiecta mulier, quæ tantum effudit un-
guentum toto terrarum orbe decantatur, neque tem-
poris immensa longitudo memoriam illius vel ex-
tinxit vel extinguit unquam: itaque cum neque
multi testes adessent &c. Factum hoc mulieris per-
fecta mundus seruat memoria & pari cum il-
lo sine terminabitur; sic vt nullo possit tempore
tradi oblivioni, ex his cognosce virtutem, po-
tentiam, & triumphum Christi gloriosum. Quis
igitur (interrogat D. Chrystostom.) huius mulieris
factum proclamauit ac dissegi fecit vt per totum
sic orbem, & ab omnibus audiretur? Virtus per-
fecto eius qui hoc prædixerat, qui ita decreuit, vt
singulis annis ac sæculis retro futuris extende-
retur & celebraretur festiua tantorum operum
gloria: credere possumus quod horum voluerit
multo ante dare notitiam, vt spiritu prophetico
prædicarentur, vt inter illa quæ in mundo
erat operaturus, insigniora.

D. CHR.

68

Hæc, inquit, facinora Regi Prophete reuelauit Duplici-
Illustrissimo, quæ in prædicto psalmo solennizauit ter dici-
elegantur. Duo opeta proponit excellentiora & tur Deus,
notatu digniora inter triumphos Christi Salua. Deus sal-
toris: Deus noster, Deus saluos facienti, & Domini nos sa-
Do-cienti.

X x x x x

Domini exitus mortis. Huius Domini celebrat victorias contra diabolum, qui totum sibi subiecerat humanum genus, & animas per peccatum, ratione cuius illas captivas detinebat, nec non & corpora per mortem, quam per peccatum introduxerat, in cuius penam illa in sepulchris corrupta detinebat illas obtinuit Dominus perfecte: quia saluavit, & brachij sui omnipotentis viribus animas de potestate eripuit diaboli: *Deus noster, Deus saluos facienti:* corpora vero de morte liberavit, viva resuscitans illa quæ iam deorauerat: *Et Domini Domini exitus mortis:* opera sunt hæc soli Deo reservata. Et enim ipse solus per gratiam potest saluare peccatores, tribuens vitam animabus: & mortuos de mortis eripere potestate, vitam illis corporibus mortuis largiendo. Hoc præcinit Propheta Regius, ex eo quod luce cælesti illustratus vidit quæ sibi Deus reuelabat, & ob oculos proponebat Christum in mundo mysteriosa hæc agentem facinora: Et quia potillimum vtraque hæc Dominus operatus est in hac muliere: illa fuit: de qua particulariter loquitur: quia ipsam de potestate Satane saluavit, & tremore eius Lazarum iam mortuum de mortis faucibus eripuit, de sepulchro ad vitam reuocauit ut diximus die Veneris præterito: deinde quia absque illa comparatione, illustrior est ille triumphus, quo liberavit illam de potestate Satane & per gratiam suam saluavit: pluribus illi decantat verbis, & tanto magis proprijs, quanto magis in hac muliere reperimus id quod Diuus Chrysostomus ve rem notat omnino singulari: nam inter illos omnes, qui ad Christum accesserunt, cum multi accessissent ut salutem obtinerent corporalem, illa prima fuit quæ accessit salutem quæ situra spirituale: accessit Chanaanæ filix suæ malè à diabolo vexatæ salutem impetratura: sanguine fluens, ut fluxus sanguinis ille sisteretur, quem tota non potuerat ars cohibere Physicorum. Accessit Synagoga Princeps ut illi filiam defunctam excitaret: Regulus ut filio moribundo auxiliaretur: Centurio iquo seruum suum à paralyti curaret. Salome filijs suis dextram postulans & sinistram. Porro hæc accedit præcisè postulans animæ suæ salutem confessa eisdem auctorem proprium Christum esse saluatorem: *Deus noster Deus saluos facienti,* audite D. Chrysostomum, cum totora omnes curationis corpore & gratiâ adfuerit: sola hæc ad honorem, & animæ incolumitatem acquirendam accessit, nulla enim corporis egritudine laborabat. Vnde merito de animo atque affectione ipsius erga Iesum quæssimam admirabitur.

V.
Magdalena prima omnium salutem poposcit animæ.

Hic opus David declaraturus adeo præcellens & prodigum verba hæc sequentia particulariter annexit: *Dixit Dominus ex Basan conuertam conuertam in profundum maris, ut iniquitatus perstruat in sanguine, lingua eorum inuicem ex inimicis ab ipso.* Sunt verba hæc adeo profunda & obicua, ut etiam ex opinione SS. in sensu grammatico sint intellectu difficilia, ita ut quilibet de diabolica illa suo modo explicet, nec sensu tamen incongruo. At igitur Dominus: conuertam habitatores Basan eosque educam de profundo pelagi: hoc est interpretare D. Augustino: *Conuertam in profundum maris, id est, de profundo maris,* hinc ortum est Domine mi, inquit David, ut pedes tui in sanguine tingentur tuorum inimicorum & per hunc cænes tui linguas suas exaquent, dentes & molares prouocabunt, illos impugnaturi, illos deuoraturi: hoc etenim indicat D. Hilarius his verbis indicat: *Lingua eorum inuicem ab ipso, q. d. ipse sanguine vertetur lingua eorum tuorum contra inuicem:* Arabicum tonat hoc & mysteria continet planè cælestia, quæ præclaris symbolis eleganter ad viuam exprimit præsentis historia peccatricis, ita ad Christi gloriam ut hic patenter clareque ostendat se Deum, qui saluat animas easque de potestate suorum eripit inimicorum: *Deus noster, Deus saluos facienti.* Quomodo patebit hoc? *Dixit Dominus: ex Basan conuertam &c.* Habitatores Basan ad meliora conuertam, eosque de abyssis etiam Oceani profundioribus. Erat Basan ciuitas in deserto, quod filij Israel pertransierunt ad terram tendentes promissionis: Hic regnabat superbus ille Rex &c. qui se populo Dei aduersarium opposuit in via & armatus iter præclusit: cui idcirco bene quadrat, ex mente D. Augustini, nomen Og id est: *Concludens vel ocludens* qui viam concludit, In ps. 134. destruit & semitas auertit alio quam tendere solebant.

Plurima continet hæc ciuitas Basan mysteria VII. cuius nomen multa significat, quæ omnia SS. Ciuitatis Patres sollicitè perpendunt. Primò significat ait Basan e. D. Hilari: abundantiæ: eo quod illa regio multum thymotis abundaret pascuis adeo fecundis & fertilitate mybus ut ibidem alerentur celeberrimi illi Tauri Itica. dicti Tauri de Basan, sicut modo dicimus tauri de Xamara: vnde ubi nostra littera vulgari habet: *Tauri pingues absoderunt me,* Hebræa legit *Tauri Basan.* Quomodo in eodem psalmo quod latinus textus ait: *Mons Dei, mons pinguis, mons conglutatus mons pinguis* loquitur Hebræus: *Mons Dei, mons Basan, mons exi elsus, mons Basan.* Secundo significat turpitudinem, hæc significacionem

D. HILA.

VII.

VIDE PA.

GNIN.

VIII. Cur Ifraelitz ab Og Regē Baſan tranſiit non petierunt immunitatem, & tantum hoc dicitur, quod illam deſtaſtarunt, diripuerunt, Regemque interfecerunt: quatenus nobis innoceſceret, quā cæcū petimus, quā longē diſtate nos oporteat ab omni carnis ſpūcitate, vt nec ad illam à mille leucis propinquemus, ſed illi bellum inferamus, eam deſtrnamus & euertamus ſic ſuadente

Ephes. 5.4. Apoſtol. : *Torpidus nō nomine, in vobis, ſicut decet ſanctos, idcirco non petunt tranſitus per eam ſic* Orig. *ſed ab initio expugnatur, quia nullus accessus ad torpiditatem eſt habendus.* Tercio denotat confuſionem & hinc ſignificationem inhaerere D. Auguſt. idcirco ciuitas hæc aptiſſimum refert ſymbolum figuramque expreſſam peccatorum, qui ceteros omni vitiōrum genere antecurrunt: in quibus velut in proprio regno ſuperbus ille Rex Og imperij clauum modicaturus diabolū intelligit, de quo ſic ſatur Iob: *Iſte eſt Rex ſuper vniuerſos filios ſuperbie:* cui apponit conuenit nomen illud, vt D. Auguſtino credimus: quia vt diximus Og idem eſt ac concludens, vel occludens ſemitam viamque communem: & hoc proprium eſt demonis exercitium, & communis eius agendi modus: Og interpretatur concludio, malus ille Rex, qui intercludit viam ad Deum. *Hæc enim agit diabolus ſemper, de quo diximus Dominica tertia declarandos qualiter oculos occuparet ſenſus miſeri illius hominis quem poſidebat hic regnat in Baſan: in grauioribus peccatoribus, quos expreſſe ſignat hæc ciuitas, cuius nomen cum ſuis ſignificationibus totum eorum exprimit negotium & communes confabulationes: ſunt etenim de paſſibus pinguioribus, ad res inhoneſtas: & de his ad confuſionem.*

Iob 41.25. *Super vniuerſos filios ſuperbie:* cui apponit conuenit nomen illud, vt D. Auguſtino credimus: quia vt diximus Og idem eſt ac concludens, vel occludens ſemitam viamque communem: & hoc proprium eſt demonis exercitium, & communis eius agendi modus: Og interpretatur concludio, malus ille Rex, qui intercludit viam ad Deum. *Hæc enim agit diabolus ſemper, de quo diximus Dominica tertia declarandos qualiter oculos occuparet ſenſus miſeri illius hominis quem poſidebat hic regnat in Baſan: in grauioribus peccatoribus, quos expreſſe ſignat hæc ciuitas, cuius nomen cum ſuis ſignificationibus totum eorum exprimit negotium & communes confabulationes: ſunt etenim de paſſibus pinguioribus, ad res inhoneſtas: & de his ad confuſionem.*

D. Avg. Pſal. 134. *Totus eſt.* IX. Og Regis interpretatio.

IX. Og Regis interpretatio. Primò ſunt Baſan ob vbertatem paſcuorum, epularum, compotationum, deliciarum, recreationum, & voluptatum, quibus ſe tradunt: iſs omniologia Baſanibus ſæna laxantes quæ voluptas poſtulat & peccatorum appetitus, idcirco ita perfecte vt ventrem ſuum, Deum ſuum æſtiment ſuamque beatitudinem: *Quorum Deus, venter eſt.* Hinc impudicitia nauſcuntur, & ſenſualitates, quas Apoſtolo ebrietatibus, epulisque copulauit: *In commeaſationibus & ebrietatibus, in cubilibus & impudicijs.* De quibus ſuſe egimus in noſtris tractatibus. His ſe mancipant, ipſo Apoſtolo, hoc ſcriben-

te: *Semotipſos tradiderunt impudicitia, in operatio.* Ephes. 4. *in immunditia &c.* Hinc in abyſſum deuoluuntur confuſionis, ipſoſterum Apoſtolo reſtaur: *Quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione Philip. 3. iſterum &c.* In mentem tibi veniat filius ille prodigius cuius Baſan: illum primò conſidera inhaerentem ſerculis, commeaſationibus, ebrietatibus & voluptatibus indulgentem. Hinc ſtatim ortæ ſunt impudicitia adeo horrenda, vt nœdum illi facultates conſumpſerint, ſed etiam ſalutem euerterint, & propriæ carnis corruerint ſubſtantiam. Tandem in illam lapſus eſt recundam ſubtili confuſionem adeo mirabilem pro vt ipſemet teſtis aperuit: quando apertis oculis paternæ domus capite conſiderate magnitudinem ex qua ſe præcipitem deiecerat, & viſitatem in quam corruerat conuictis porcis, perditus & euerſus, Og regi ſubditus id eſt diabolo cui ſe mancipium miſer addixerat: vt ſuo loco diximus.

XI. De his Chriſtus triumphat. Hæc inquit Deus mihi triumphus paratur glorioſus: etenim verbi mei viribus conuertam habitatores Baſan, illos quibus imperat Satan, efficiam vt omnes illorum commeaſationes conſumantur abundantes & voluptuoſæ: ſinem habeant eorum ſæcine turpitudines, & deſinat illorum confuſio, de qua velut de profundis maris abyſſis, quibus iacebant inuoluti illos educam incolumes: *Conuertam de profundo maris.* O quale opus illud ita prodigioſum, præceſſum & virtutis maximæ ſignificatiuum, loſam de profundo maris fluctuum abyſſis, ceterique orgaſtulo elucere, ipſomet prodigium prædicante: *Conuertederunt me aquæ uſque ad animam, abyſſus vallauit me, pelagus operuit caput meum,* hoc igitur opus eſt triumphatoris huius victorioſi, qui deſtruens omnem regis Tartarei potentiam grauiſſimos peccatores, deſeris ſuis immerſos, & impudicijs, nec non in profundum uſque nequitia & confuſionis abſorptos, liberos educit & ab omni periculo reddit abſolutos. Paulum intueri pelagi rabie demerſum, ita grauiſſe commotum vt ſputas ore vomeret, quem ceteris ille horrendus odij in Chriſtum, eius diſcipulos, & Eccleſiam, abforbuerat: ad portum ſalutis ſuæ adeo ſecurum educit, vt nœdum in illa conſtans ipſe permanſerit: ſed inſuper & mediator fuerit, vt innumeris alij peccatores eundem ſalutis portum aſſequerentur. Habes & Zacchaum abyſſis uſurarum iniquorum, contractum obuolutum & ab inſatiabili cupiditate Balena deuoratum, quem tamen ad portum adeo conſtantem inducit, vt ipſum per

X. Ety-mologia Baſanibus ſæna laxantes quæ voluptas poſtulat & peccatorum appetitus, idcirco ita perfecte vt ventrem ſuum, Deum ſuum æſtiment ſuamque beatitudinem: *Quorum Deus, venter eſt.* Hinc impudicitia nauſcuntur, & ſenſualitates, quas Apoſtolo ebrietatibus, epulisque copulauit: *In commeaſationibus & ebrietatibus, in cubilibus & impudicijs.* De quibus ſuſe egimus in noſtris tractatibus. His ſe mancipant, ipſo Apoſtolo, hoc ſcriben-

1. Ion. 2.16. *Conuertederunt me aquæ uſque ad animam, abyſſus vallauit me, pelagus operuit caput meum,* hoc igitur opus eſt triumphatoris huius victorioſi, qui deſtruens omnem regis Tartarei potentiam grauiſſimos peccatores, deſeris ſuis immerſos, & impudicijs, nec non in profundum uſque nequitia & confuſionis abſorptos, liberos educit & ab omni periculo reddit abſolutos. Paulum intueri pelagi rabie demerſum, ita grauiſſe commotum vt ſputas ore vomeret, quem ceteris ille horrendus odij in Chriſtum, eius diſcipulos, & Eccleſiam, abforbuerat: ad portum ſalutis ſuæ adeo ſecurum educit, vt nœdum in illa conſtans ipſe permanſerit: ſed inſuper & mediator fuerit, vt innumeris alij peccatores eundem ſalutis portum aſſequerentur. Habes & Zacchaum abyſſis uſurarum iniquorum, contractum obuolutum & ab inſatiabili cupiditate Balena deuoratum, quem tamen ad portum adeo conſtantem inducit, vt ipſum per

vitam fidem filium Abraham faciat legitimum: domum autem illius, officinam prius lucreturam & futurum, in domum conuertat salutis, dicatque. *Hodie hinc domus salus facta est.*

XII. Notanter autem hoc considerandum est in opere hodierno. Erat Magdalena vrbis Bafan inhabitatrix: in illa maledictus Rex Og imperabat, nimirum Diabolus cum immenso numero vitiorum, qui tantum in illa acceperat dominum, ut eam tanquam proprium sibi regnum occuparet, in quo quamplurimi principes infernales morabantur, ut declarat Euangel. Marcus, quod scilicet a septem esset occupata demonibus. Perpendamus quam eleganter eam hodie describat Euangel. Lucas huius incolam ciuitatis, *Erat in ciuitate peccatrix.* Quamuis enim intelligat illam ciuitatem, in qua vivebat, accipere tamen possumus de ciuitate Bafan culus præcipue eius nominabatur. Primò ob uimiam voluptatum abundantiam, quibus se totam exposuerat, cibo, potui, dormitioni, aliisque delitijs indulgens. Hinc ortæ sunt secundò execrabiles illius turpitudines, quibus tandem in vltimam est lapsa confufionem eamque adeo magnam, ut iam proprium illi nomen non audiretur, sed passim ab omnibus mulier diceretur in vrbe peccatrix. *La-cebat immersa pelago vitiorum, abyfso absorpta ceti, quem Spiritus S. testatur infatigabilem: hoc dixeris de vicio sensualitatis & impudicitæ.* O quam potens es Domine, & quam bene te Deum ostendis qui animas ab omnibus salvas periculis incolumes: *Deus noster, Deus saluos facienti.* Quandoquidem hanc mulierem conuertas, ut quæ prius erat inhabitatrix Bafan vitiorum, cuius sit gratiæ; finiantur in ea delicia, luxuria, voluptates, de confufione egrediatur extrema, nec non de publico scandalo in quod ex vita sua nefandissima corruerat atque de abyfso profundissima & immensa culparum ac vanitatum, depositarium fiat diuitiarum donorumque caelestium: ecce mulierem conuersam de Bafan: ecce mulierem de profundo extractam vitiorum: ecce mulierem quæ prius erat in ciuitate peccatrix: iam ad securum appulit portum pedum Christi Saluatoris, multo tutior quam Ionas, dum se in arenam ore Balenæ gaudet eructatum. O portum eminentem pedes sanctissimos, quam securi sunt illi qui ad te de mari coniungunt.

§. 25. In hoc strasuit huius triumphi Christi gloria, quod de sanguine pedibus suis balneum effecerit, quo linguam carnis suorum exacuit.

Dicito nobis ô Dauid in quo huius triumpho gloria ducisque honor clarius innotescat: ad illum Psalmographus conuertitur, atque: *Ut intrinsecus pes tuus in sanguine.* In hoc triumpho tuo Domine mi, non vulgatis apparet magnitudo quod pedes tui sanguine tangantur inimicorum. Hic facinus indicat Diu. Hilarius illa verba expendens quo victabantur duces iniuncti: nam de victis hostibus suis victoria triumphum celebrabant, quam ab illis reuulerant, eorum sanguinem conculcando pedesque suos illo abluendo: illos enim torrentibus eorum sanguinis imponebant, itaque illis abluabant. Hac phrafi vtitur Rex Propheta, qui victoriam expectaturus quauis de reprobis in die iudicii triumphabunt, sic in eorum gloriam cant: *Laetabitur iustus cum viderit vindictam.* *marus Ps. 58. 11.*
suam lauet in sanguine peccatoris. Legit D. Hieron. & illi qui vim sequuntur verbi Hebraici: *Pe.* Hic loquens eundem prophetam quando in extremo caruit spiritu filio suo Salomoni præcipit ut delictum à duce Ioab commissum puniret, etenim proditorie pugione Duceum Abner interficiens baltheum suum & calceos, eius sanguine intinxerat, quo suam de illo intendebat signare victoriam: *Es. 2. 5.*
subit sanguinem belli in pace, & posuit cruorem prælij in baltheo eius, quod erat ciren lumbos suos & in calceamento suo, quod erat in pedibus eius. q. d.
 Ecce hic summum illius triumphi fastigium, quem de capitali meo hoste reportauit. Nam pedibus meis illius protero sanguinem. Est sanguis vite fundamentum, & totius hominis fortitudinis: etenim in illo anima residet: *Anima omnis Leuit. 17.*
carnis in sanguine est. q. d. Maxime pretiosum & 14.
 hostis mei robur primarium pedibus meis proferno & conculco: nam illud corporis mei pars est infima. Cælestem te ô Triumphatorem (exclamat Dauid.) Hic enim supremum patet gloriae tuae vertex & triumpho fastigium, vnde manibus diaboli pessimos eruens peccatores tuis, illos pedibus prosteris eorum sanguine abluendos. *D. GREG.*
Orat. de

Eleganter dixit D. Gregor. Nyssen. sanguinem obitu Pulcordis humani vitaciorem lacrymas esse: Hunc cberia Nō enim effundit dum vulneratur: *Vulnerum ansima longe à tanguntur pruit.*

bonitatem, qua benignus illis inspirat, Dei gratia fortitudinem, qua potens illos convertit, Dei benignitatis abyssum, qua illis misericors ignoscit. Ex his suis acunt liguas contra illos qui turpioribus inquinati criminibus penitentiam quidem agunt, sed remissam, sed flaccidam sed inconstantem: huius SS. penitentis illis exponendo penitentiam oculorum eius lacrymis illorum arguit ariditatem: animo illius constanti, quo se lacrymis infusa ad Christi pedes prosterant ut nec conuiuium nec conuiuas reueteretur, tuam arguit desidia & corripit negligentiam, quem quilibet ab agenda cohibet penitentia.

VII.
Canes
Dei hic
FF. Præ-
dicatores
intelli-
guntur.

Et quamuis ut verum asseram, quod David loquendo pluraliter de canibus Dei, hoc nomine omnes comprehendat prædicatores, cum omnes illi linguas suas hoc sanguine exacuunt contra peccatores: nihilominus credo quod singulariter de illis intellexerit qui filij sunt canis maculosi nostri Gloriosi Patris D. Dominici. Canes sunt canum caruli, fuit antonomastice præclarus ille Apostolus canis Dei, cui ex munere incumbat, sua prædicatione Dei hostibus adlatrare, salua doctrinae suae, & sacramentorum administratione inueterata curare vulnera, cuius adeo strenue officium est exequutus, ut illo ipso centum millia hæreticorum ad fidem reduxerit. Canes Dei erant eius caruli. Illi in particular suas debent hoc sanguine linguas exacuere. Quia illa ipsa sancta penitens ipsos ut singulares prædicatores elegit Fratresque sibi charissimos adoptauit. Pro huius confirmatione illa ipsa hoc ei: no-

VIII.
Exemplum
men imposuit, apparet loquentem Carolo hoc nomine primo fratri S. Ludouici Gallicæ Regis, qui ipse obtinuit & perdidit regnum Siciliae. Bello nauali captus ab Aragonensibus & captiuus detentus Barceonæ seipsum vnicè S. Magdalene commendaui: apparuit autem illi ipsa nocte profecti sui conductum illi promittens: & modico temporis spatio non sine miraculo illum ex urbe Barcelona transposuit in Franciam. Cui in signum gratitudinis præcepit ut conuentum exstiteret fratribus suis. Cum autem inquireret, quinam illi essent respondit: fratres mei fratres sunt Prædicatores, fuse narrat hanc historiam Theologia & iurisprudencia clarissimus Syluester Pietus Romæ magister S. Palatii Apostolici.

In Rosa
aura se.
s. infra.
Ost. Paf.
Vide Bi-
badine in
fore SS.

§. 26. Lacrymis. Optima penitens qua non loquitur sed plorat, ostendens se culpam suam agnoscere, & viam aperiens petitioni per lacrymas, quia cum harum symbolum sit aqua pura, illam Deum magnificat.

Igitur aduoluta pedibus Saluatoris & cataractas soluens lacrymarum, tanta cepit illas uerbate profundere, ut verum fuerit de illa proloqui: Lacrymis cepit rigare pedes eius. Si quid sapio proponenda fiant à nobis quaestioni D. Euangel. respondet. Dico nobis Hystoriographo diuinitissime, quas mulier hæc proposuit Domino rationes quibus uerbis est illum allocuta: an forte sic incipit: Misere mei Deus? an hoc eius: fuit exordium: Tibi sola peccatus: non hinc exorta est saluta remedium, non loquendo cepit sed Cur plorando, non de ore uerba profertendo componendo, sed de corde per oculos lacrymas fundendo lena nihil copiosas: Lacrymis cepit. Optimum principium, dixerit: quod egregia comprehendit caelestis Philosophiae documenta, quæ data opera tractat D. Ambrosius, non semel sed sæpius illud expendens, quod Euangelistæ nobis proponunt de penitentia D. Pet. de quo hoc tantum commemorant, quod commissa culpa trinxerit negationis in se conuersus ex Galli cantu admonitus, & præcipue Christi Domini conuiuio, & luce oculorum illius illustratus: Egressus foras fleuit amare. Notandum cum D. Ambrosio in SS. Euangelistis non legi quod locutus fuit, sed quod fenerit: Inue. D. AMER. mo quod fuerit, non inuenio quod dixerit: fleuit & In aa. 22. tacuit: An ergo non suadet acquies, ut edoctus à Luc. de Davide psalmum intoner: Misere &c. vel: Denegatione mine ne in furore tuo &c. cum nemo dubitet, quin Petri. Et psalmos nosset penitentiales, eorumque efficacia ser. 46 de iam? an non conueniens fuisset hic prologus quæ Penit. Pe. Dominus refert locutum fuisse Publicanum quo tri Apof. salutem obtinuit: Deus propitius esto mihi peccato. T. 3. & 4. rii: Nihil horum, sed ne uerbum quidem de promens lacrymis fleuque suam orditur penitentiam, & quidem prudentissimè, idque pluribus de causis.

II.
Prima sit: quod illis ostendat ex mente D. Ambrosio, quod culpam suam perfectam habeat silentium: proprium est illi qui peccata sua non hoc indagnoscit in eorum loqui defensionem: uerum tunc culmen qui illa cognoscit & grauitatem intelligit, pax cognoscitque totum imputandum, tacet, & tamò strictiōnem. Et huius quantò elarius conspicit sibi culpam imputandam & minus si peccata: quod in sui producat

ducatur exonerationem. Videamus hoc cum Diu. Ambrosio in Adam: cum enim peccatum suum commisisset, & coram Deo vocatus a staret hoc toto contemdit animo, ut culpam procul à se rejiceret, & in mulierem ut culpæ ream pondus iniiceret, dum sic effatur: *Mulier quam desisti mihi sociam.*

III. In memoriam reducat ille male pœnitens Saul. Erenim licet dixerit sicut David: *Peccavi: non tamen fuit eius admissa pœnitentia.* Cum enim Propheta Samuel illi peccatum suum exponeret, quò fuerat Dei præcepto refractarius; illi namque præceperat ut exercitum produceret in Amalecitas, ipsos omniaque eorum, armenta & greges gladio exedente demoliretur; ipse nihilominus crassiores seruauit greges; ipsique Regi vitam condonauit. Cum hæc igitur illi Samuel imponeret, plures cepit in sui exonerationem producere rationes, & opus suum illud malum bona cohonestare intentione; Ea scilicet mente factum vel alia ad Dei honorem eulimque sacrificij. Multa loquens ô Rex: quid inde colligimus, nisi te peccati tui grauitatem ignorare: nam ex clara culpæ cognitione hoc sequitur, ut pœnitens sibi occludat os, obmutescat & nequaquam se conetur excusare. Iam Domini præterita diximus nihil sic os alicui occludere quam culpæ propriæ cognitionem; hæc etenim (ut aduertit Elias Cretensis) significat talenti plumbum, quod propheta Zachar, vidit impositum ori amphoræ, quam primum eam intrant iniquitas per mulierem signata.

IN NAZ.
Orat. 15.
n. 6 apud Lorin. in ps. 506.
ver. 41. ad finem.
Zach. 5. 8.

Decantat nobis Propheta regius quid futurum sit in Die iudicij, quando supremus ille Pastor diuidet ones ab hæredis & thinguis causas diuersas designabit pro ut ipso die memorauimus: ait autem heredis siue reprobis os occludendum: *Posuit sicut ones familias, videbunt reus & lætabuntur. & omni iniquitas opulabit os suum. Quid indicas ô Propheta? Hoc efficiet Deus ut ita clarè & distinctè sua crimina cognoscant, ut quid in sui defensionè producant nihil inueniant.* Hoc prædixit Iob Proph: *Erut egeno spes, iniquitas autem contrahet os suum,* cui correspondet proph. Michæ: *Videbunt gentes & confundentur, & contemnent manum super eos.* Similiter Salomon de misero peccatoris sine loquutus, qui nunc honoris sortè heridendi ut insaufam, omnia prædicit inmutanda: *Illos Dominus iridebit, & erunt post hæc decedentes sine honore, & in conspectu inter mortuos in perpetuum: quoniam disrupet illos inflatos sine voce, verba sunt hæc ponderatu dignissima. Verbum illud, Disumper, indicat quod Deus illos omnino distinget, in illos tremibili eius irruente*

IV.
Reprobis in die iudicij os obstruet.
ps. 106. 42.
Iob. 5. 16.
Mich. 7.
16.
Sap. 4. 19.

Sap. 4. 19.

sententia, sicut proposita metaphora parietis qui super testam corruit vates explicat Iaias: *Et cõ Isai. 30. mmutetur sicut coneritur lagena siguli contritionis. 4. perualida & non inuenietur de fragmen. is cui testa in qua portetur igniculus de incendio, aut hauriatur parum aqua de fonte, notat Episcopus Gaudaensis Iansenius verbum illud: Inflatos ab alijs legi inflammatos, sumpta metaphora ab eo qui pudore confusus inflammatur, cui vultus instat carbonis igniti exardescit. Ait igitur reprobos Deus comminuet, qui tanto pudore confundentur ut illis os obstruatur, videantque clarè nihil in sui defensionem adferendum, os suum contrahent & obmutescant.*

Eodem modo Dominus ostendit in misero illo qui cum ingressus esset non debuit vestitus nuptiale conuiuium, atque à Rege ea de causa reprehensus fuisset iustèque damnatus: *Obmutuit. Matt. 22. Itaque ex criminis culpæ agnitione & quantum peccator pœnam mereatur, oritur ut loqui necius obmutescat se conuictum fateatur, imò se ipsum condemnent. Insuper hinc patet, quàm spærum culpæ tæ cognoscat grauitatem. Quando quidem illam fastus, nihil ita studiosè agas quam vt rationes rationibus adiungas operum tuorum excusator. Ego hoc non intendebam. Porro nimia fuit alterius inportunitas. Non ego hoc cogitabam, sed accurrit alius & me prouocauit inprouidum. Talis me preffit occasio, necessitas visit, & colera superauit, hoc à me exigebat ratio defensionis. Loquere tuasque multiplica rationes: noueris autem quod quanto plura congeras, tantò te minus agnoscas, tantoque distes longius à debita verè pœnitenti culpæ cognitione.*

Proh. quanta confessarij consolatio, quando VI. pedibus eius prostratus hoc primò agi: ut caput Optimè dimittas, manus complices, fiantque oculi tui est ad pedes lacrymarum. Quan'ò ita accedis optides comè accedis, & optimura præmirtis confessioni fessarij tæ principium. Ideirco nihil loquitur Petrus flere, (ait D. Ambros.) etenim ita clarè suam agnouit culpam, ut quid proponeret criminis sui defensor non inueniret: Vnde verbis tenuntiat quibus culpam extenuet, lacrymas assumit quibus grauitatem eius fateatur: non enim habet quod iustè obtendat & meo quidem iudicio illud Regis assumit Ezechia: *Quid dicam aut quid respondebo, eum ipse fecerim: rectè plane loquitur D. Amb.) D. AMBR. Petrus flenti & tacuit quia quod d. fieri solet, nò solet excusari, & quod defendi non potest abliis potest. Lauat enim lacryma delictum quod voce sutor est cõfiteri. Hoc idè hæc vera agit pœnitens: etenim luce*

Y y y y z diuina

d'vina suam agnoscit culpam eique præ confu-
sione os obstruitur. In se illa complens verba,
quæ D. Hiero. annotavit quibus Deus sic animæ
minatur peccatrici: *Vi recorderis & confundaris; &*
Ezech. 16. non sit tibi aperire os.

VII. Secunda nunc proferitur ratio ex doctrina,
quam præteritis diebus expeditis: quod ille qui
Ante Deum offensa sit, priusquam os aperiat ad orationem,
orationem, agat oportet aliquid quo Deum placeat: non
pro te- missionem enim quis hoc dixerit imprudenter factum, si
quis accesserit aliquid flagitaturus, qui graviter
Deo mu- te offendit & cui iuste irascitur, nisi prius quid
nus offe- fecerit quo bile tuam temperet, & placeat indigni-
tationem. Quibus congruè explicavimus ex me-
lacryma- te doctoris Angelici illam Salomonis admonitio-
nem: *Ante orationem præpara animum tuum, &*
2. 2. q. 97. noli esse sicut homo qui tentat Deum. Nihil ita mi-
a 3. ad 2. tigar iratum & sedat offensum ac lacrymæ. Si
Ezech. 18. 11 namque ignis est colera & ira feruor sanguinis
circa cor, lacrymæ aquæ sunt quibus extinguitur:
In omni igitur culpa ante stendum est quam pre-

D. AMBR. *candum:* ait D. Ambr. prudentem procedendi mo-
1. ca. 22. dum expendit D. Chrysostr. cuiusdam S. E-
luc. circ. piscopi. Erat Imperator graviter iratus Antioche-
sin. Tb. 4. nis qui rebellionem excitavit in cuius argu-
Ho. 20. ad mentum arma, statuas, & insigna imperatoris
popul. quæ in foro erecta videbantur, funditus dirue-
rant. Illos voluit gladio consumere, eoque animo

VIII. copiosum cõstitit exercitum: ut se viderunt An-
tichenes in arcto positos SS. rogantur Antisti-
tem ut mediator esset, & apud Imperatorem deli-
cti veniam impetraret. Hic cum primo Deo ne-
gotium commendasset, eiusque ad hoc gratiam
postulasset, curiam accessit Imperatoris, & intro-
gressus palatium coram Imperatore stetit à lon-
gè, nec verbum locutus, sed demisso capite capite
effusus lacrymari: *Ps magnam civitatem illam as-*
pendit, & regiat ingressus est aulæ procul à Rege
constitit munus, lacrymans, deorsum inclinatus. Ad-
veniebat inquit D. Chrysostr. in persona refracta-
ria civitatis quam in se ipso representabat quasi
ipse reus esset læsæ Maiestatis. In signum quod
& obmutuit. Atque ut Imperatoris viscera sceler-
ter ad misericordiam iustæque iræ flammæ ex-
stingueret lacrymas fudit vberiores: Hac autem
faciebat lacrimis prius movere volens ipsum ad mi-
sericordiam, & tñ defensionem pro nobis impere: sola
namque peccatibus relinquitur venia tacere, & ni-
hil pro gestis loqui. Hoc in Petro commendatur
ex mente D. Ambrosij: Invenio & aliud cur tacuerit
Petrum, ne tam cito venia postulatio per impu-
dentiam plus offenderet quam impetraret. Silet enim

civis mereri indulgentiæ qui verecundus deprecatur.

Præscribit vates Isaias peccatoribus modum 74
quo debeant ad Deum accedere delictorum petunt IX.
misericordiæ: est autem hic, ut prius quam loquantur. Eleemo-
tur, aliquid illi offerant quo futuræ illius atem. syna im-
perent viamque sternant postulationi. Nā cõsul- scilicet
tum est ut qui gratiam à iudice quaerit obtinere, dia ante-
quodā in musculo illius animi demulceat. quod celsio-
petitione antecedat: hoc autem asserit Prophetaratione.
esse elemosinā, mediū est etenim congruentis-
simū quo à Deo misericordiā consequaris, ante- *Isai. 58. 2.*
quam tibi illam tribuas, tu illā pauperi sis imper-
tius. *Et anteibis faciem tuam iustitiæ tuæ, & gloria Tract. 2.*
Domini colliget seculum in noculis; & Dominus ex. nu. 51. 9.
audiet: vocat elemosinā iustitiam quæ rationes
dictas alibi, præcedat petitionem tuam munus
quod viam aperiat, eo videbis qualiter tu suble-
quens apertus ab illo brachijs suscipiaris, tunc
opportunitum erit & loqui & postulare.

Ni fallor Historiam spectat Jacob. Noverat
hic fratris sui Esau animum erga se sic exacerba-
tum, ut nihil amplius quam ignem spirare vide-
retur & coleram nec non quadringentis militi-
bus armatum accurrere. Quid agi? subducit se. X.
& hoc sibi proponit argumentum. Cum talis sit Jacob
frater meus qualis est, non mihi commiserit ut
ad illius colloquium accederem, sed mihi hoc ex
re mea erit, si prius pectus illius mitigem vice-
placaul.
ratum, iramque temperem excaulescentem. Eo
animo non parvum congregat numerum ovium,
caprarum, & arietum, quem illi præmitti munus
dicendo: *Placabo eum munusibus. Que ita gratan-*
ter accepit Esau, ut quasi aquæ fuissent efficacis-
simæ, furoris ignem extinxerint, quo factio acce-
dens Jacob illum invenit brachijs dilatatis, qui-
bus exciperetur, & loqui potuit, & ab eo quidli-
bet impetrare. Hoc est: Anteibis faciem tuam in-
stitiā tuā & gloria Domini colliget te. Tunc inno-
abis &c. Munus acceptum Deo est elemosina, XI. 2.
portio non minus est veri penitentis lacrymæ de
corde proficiens. Tibi Deus num indignatur sce-
lus tuo, si lacrymarum copia præce-
das ovium, quibus ignis hic extinguitur, ita tem-
peretur & cor illi mitigetur. Illa præcedunt &
indubie te brachijs expectabit & expansis: tunc lo-
qui poteris, tunc libellum offerre supplicem. Tunc
innotabis, has Magdalena lacrymas præmisit au-
tostigonas atque ex illis ferculum fluxit: quod
ori illius sciebat esse gratissimum.

Nemo non miratur ceremoniam qua usus est
propheta Samuel quam notat D. Grego. populus
luc

XII. hic pro more suo contumax graviter Deum sceleribus suis sed maxime Idololatrijs offenderat. Ita ut vindex in eos iustitiae diuinæ rigor flagella deplere ceperit inimicorum suorum manibus scilicet Philistinorum: in tanti remedium damni conuocat illos Samuel & tanto spiritu fertore prædicat, ut ex damnis peccata sua cognoscentes saniora ceperint consilia, quibus idola repudiarent, Deo fidem iurarent & obsequium, asperam suscipiendo penitentiam: ut autem haec ordirentur ait Spiritus S. illos conuocauit propheta in locum aliquem sanctum qui dicebatur Maspath: & hoc primum coram Deo stantes,

1. Reg. 7. 6

egerunt: *Hauerunt aquam & assiderunt in conspectu Domini & ieiunauerunt in die illa atque dixerunt tibi peccauimus Dominus. Non leuem habent hæc uerba difficultatem. Quænam sunt hæc, O Prophetæ ceremoniæ, ut pro penitentia principio aquas haurias & illas in conspectu Domini effundas? Quænam sunt illæ aquæ unde haurit in quem finem effundit? quid Deo refert, si caices aquarum aut hidrie in conspectu eius effundantur? Rabinus sic D. Hieronymus, adducunt ut solent quasdam traditiones sed vix credibiles, quibus illas declarant. D. Gregorius sic de hac aquarum effusione moralizat: *Quid est enim aquam haurire nisi de profunda anima penitentis confusions lacrymarum fluuium producere? Velut enim aquam haurimus, dum quædam profunda iniquitate cetidimus considerantes plangimus, isthuc diuinæ iræ furorem ignemque studemus extinguere. Hinc sensum approbat Varabius, & doctiorum probat esse auctorum, qui Chaldæicam sequuntur translationem, quæ sic habet: *Hauerunt aquas de puteo cordis sui & abunde lacrymas fuderunt coram Domino penitentes. Nec ego hunc sensum reprobo: verumtamen opinor, quod sapiat allegoriam: unde literalis magis inherens, credo tale quid esse facinus quod cum Prophetæ stunderet obtinere pro populo criminum indulgentiæ, scire autem huic maxime conferre lacrymas, cernens populum lapide auriorem non illas pro debito profundere, ne puteis aquas haureret, illasque coram Domino profunderet. Quid per hoc innuit? Quasi dicat, quod illas gratum Deo dedicabat sacrificium. Hac enim loquendi phrasî declarat diuinitus sermo à Davide oblatam aquam tantopere desideratam, quam illi tres fortissimi milites de cisterna in Bethleem adduxerant: non enim tam voluit bibere sed in conspectu Domini profusam sacrificium Deo consecrare: *Noluit bibere, sed libauit eam Domino. Quale est illud aquæ sacrificium? quid in illa****

Lib. 99. in 1. Reg. D. Greg. In c. 7. nu. 1. Reg.

XIII.

Aqua gratia lacrymas refert, Deo gratia est. 1. Reg. 23. 17.

magnificandum? in illa quam obtulit David multa veniunt perpendenda, eo quod illam tanta orexi desiderauerat, & discrimini vitam trium fortissimorum ducum illius obtentione exposuerat, porro aqua illa de puteo Maspath qua pollebat virtute? quid tanti referebat ut illa Deo referretur atque in sacrificium offerretur? & quod amplius est pro tantis tanque enormibus sceleribus? non latebat? Prophetam Samuel quanti Deus lacrymas faceret: sunt enim illi sacrificium acceptissimum: nam postmodum dixit David, *Sacrificium Deo, spiritus contribulatus. Sciebat quàm efficaces essent ad iræ illius contra peccatores ignem extinguendum, & quam prudentes ab illis penitentia sumat exordium: ut vidit illas oculis illorum deficere peccatorum, nec deflere Deo consecrandas, quibus ad scelus suorum disponeretur indulgentiam, aquas haurit de puteo: quia symbolum sunt hæc & quandam habent similitudinem cum lacrymis de profundo cordis eductis, easque Deo libat sacrificium.*

1. Reg. 19.

Ve sapienter factum omnes approbant Christi. XIV. stiani dum signo crucis nos contra diabolicos Crucis armatus insulcus, licet in ære factum vel etiam si canis vel ex stramine. Quis diabolo refert tes gnum su tantilla? Ratio est quia nihil sic ac crucem Christi exhorrescit, in qua mortus est, illum deuicit, bolum. spolia illi detrahit, & triumphum egit de ipso illusterrimum. Verum est quod crux illa, quam ex stramine vel gramine componis, illa non sit, sed eius habeat similitudinem, & ut ralem cum illam non habeas, nec habere possis, hanc eius loco sufficis, cuius inuuit & representatione Dæmonem compellis retrocedere, in fugam abigis, & vires eius enervas, quibus armatus aderat te tentaturus, illam eius obijciens aspectibus. Lacrymas cordis tanti facit Deus eiusque sunt ita gratæ conspectui, ut illi sint sacrificium acceptissimum, quibus omnia libens remittit flagitia. Illas idem optat propheta Samuel, sed nequaquam cernens in earum defectum aquas subrogat, earum symbolum, quæ ut tales poterant in conspectu Dei esse pretiosæ. Si tales fuerunt illi aquæ, quia figuram vicisque referebant lacrymarum, quid non efficient ipsæ lacrymæ? Ex illis peccator suam inchoet conuersionem, sint illæ, ex quibus primum offeratur Deo ferebant: Hoc etenim illi sapit dulcius, & hoc illi propinat Magdalena foretque consultum tu quoque tale præparares si tibi velis esse propectum.

§. 27. Lacrymis. Lacrymis loquitur, hæc loquela non fallit sicut verborum, estq; erga Deum efficacissima.

71

Tertia statuitur ratio, quod ingredi suam voluerit poenitentiam, ostendendo, quod illam ageret coram Deo, idcirco loquelam usurpat Deo magis propriam: est autem hæc quæ corde fit: *Tibi dixit cor meum*, inquit David. *Ps. 26. 8.* Loquela cordis qualis illa? Omnibus propalam est, quod siquidem homo loquatur verbis per os, quibus suos aperit conceptus & interioris affectus indicat sapius tamen clarius loquitur, illoque melius per oculos manifestat: vnde dicitur: *in ueri magis quid esse quam loqui.* Quæ autem Dominus ipsa nocte Passionis suæ ore suo diuino locutus fuisset, & Diuo Petro plures proposuisset rationes, nulla tamen illi fuit efficacior, quam illa qua locutus est illi per oculos, quando commisso peccato illum intuitus est. *Respexit Dominus Petrum.* Loquela securior qua cor per oculos loquitur, est illa lacrymarum: quando etenim illas oculos effundit, aperte pro palat affectum, dolorem, & poenam qua nimis affligitur.

II. Extorris erat poëta quidam Roma, desiderans autem ut vxor sua apud Imperatorem veniam impetraret, hunc illi ordinem præcipit, ut coram illo consistens, ne verbum quidem ore proferret, sed lacrymis totum ageret negotium: & rationem assignat quia sæpe vim habent & potius efficacius oculorum lacrymæ quam quæcumque potes verba lingua formare.

Interdum lacryma pondera uocis habent.

Historia. Hoc modo loquendi usus est SS. ille Episcopus de quo paulo ante meminimus D. Chryostom. veniam civitati illi seditione ab Imperatore postulaturus: & merito quidem inquit Diuus Ambrosius quia hæc cordis loquela est multo securior. Illa quæ fit per os loquendo, crebro decipit, & contingit ut id quod minus sentimus, magis asserimus verbisque testemur: verum tamen quæ per oculos fit adeo certa est ut ea possit intelligi securitate qua de oculis Saluatoris, quando Iudæi illos in morte Lazari lacrymis viderunt innatantes dixerunt etenim: *Eccæ quomodo amabat eum.*

III. Lacrymæ non fallunt. Lacryma tacita (sic credo D. Ambr.) quodammodo preces sunt: veniam non postulant, & merentur. Causam non dicunt, & misericordiam consequuntur, nisi quod utiliores lacrymarum preces sunt, quæ sermone: quia sermo in precando forte fallit, lacryma om-

nino non fallit. Fatigabant ultra modum (parceat verbo) Iudæi Deum tanta oris loquela, quia quanto magis per illam suum illi seruendi & honorandi testabantur desiderium, tanto cor eorum longius ab hoc distabat: ita ut illis hoc Christus in memoriam reuocauerit quod iam dudum per Iaiam prædixerat: *Populus hic labijs me honorat: Isai. 29. 13.* cor autem eorum longe est, à me. Optime cecinit David: *Dilexerunt eum in ore suo, & lingua sua mentiti sunt: eorum autem cor non erat rectum cum eo, nec fideles habuit sum in testamento eius.* Millemi, teste prima veritate, ad Dominum accurrebant mille verborum instructi leuocinijs, quibus feruentem in Dei famulatu animum testabantur, nihil agendo quod ipsi non esset oppositum, dicentes: *Domine Domine &c. discidite à me operarij iniquitatis quia non noui vos.* Exigua nimis est hæc locutio & suspecta. Quocirca viri sancti sermone frequentius viebantur lacrymarum.

Sapius meminimus illius Iustæ Patriarchæ Iacob cum Angelo, id est, Verbo Dei vel vices eius representante. Ita oritur cum eo Iustus Iacob est Iacob, ut cum sibi subiecerit. Quænam fuit illa Iustæ: aliàs exposuimus ex doctrina SS. PP. quod res illa brachiorum motibus non fieret, nec pedum constrictione, aut vi aliqua sed oratione: hæc etenim brachia sunt quibus electi Deum conantur sibi subicere: *Inualuit ad Angelum precibus & oratione.* Quæ vero in oratione verba protulit: quænam fuerunt illa verba sic efficacis, quibus vicit inuincibilem? textum accuratè perlege, vix inuenies vel pauca ore suo dixisse verba: hoc tantum egit: fleuit & lacrymas fudit vberiores. Hæc fuit illius oratio principalis quæ propheta Ozeas exposuit: *Fleuit & rogauit eum, q. d. rogauit & oratio quam protulit, a dentes fuere lacrymæ. Non tam verba fuerunt: ore depropra, quam oculorum lacrymæ ex cordis intimo distillatae. Hæc sunt quæ certam Deo loquuntur efficacis, & quæ si fieri fas est, vim illi inferunt maximam: Inualuit ad Angelum.*

Duas Christus obiecit propositiones, quæ sibi videntur aduersaria: prima est: nobis magno vigore viribusque procedendum si cælum velimus obtinere, nec enim illud assequantur nisi propositiones robustiores & Gigantei: *Regnum calorum vim patitur & violenti rapiunt illud.* Secunda est: Quod cælum, ut cælum ingrediamur, oportet nos esse pueros. *Amn dico vobis, nisi conuerſi fue ritis & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum calorum.* Videntur, hæc Domine mihi sibi repugnare sententia eximias à nobis vires exposulas, quibus vim ipsi cæli ianuis inferamus, & ais nobis agendum sicut

sicut et in multis perieris: quibus hoc capit: Vtriusque verum assero. Giganteæ requiruntur vires, quibus exalium obtineatis, & illas obtinebitis, si ad puerilem reuersi fueritis simplicitatem. Quibus sibi præualeat puer ut à Patre consequatur quod exoptat: tan gladijs, brachijs, lanceis, virtut aut pedibus: minime gentium, sed lacrymis; dum enim quidquam requirit hoc illis postulat, & lacrymis vim infert: nihil enim sic peccata expugnat, paternum quam lacrymæ passionis, & quo ferius aliquid petit, eo plorat uberius. Hæ sunt quæ melius loquuntur, quam quæcumque verba possent extimere. Hæ verè cordis aperient affectum nec decipiunt. Hæ sunt quas Deus exaudit, & (ne reprehendas) illum cuiusmodi: *Exaudiuit vocem fleus mei*: sic audio testantem David. An ergo loquuntur lacrymæ? loquuntur, & sunt hæ voces longè tutiores.

Pf. 69.

VI. 76
Lacrymarum oratione requirit Hieremias. Thren. 2. 13.

Hanc orandi formulam expetijt Propheta Hieremias ab urbe Hierusalem quando cecidit eam destructam à & Chaldæis euectam ait illi, in hoc eius consistere remedium, si conuertatur ad Dominum & oculis eum alloquatur. *Deinde quasi torrentem lacrymarum per diem & noctem, ne des requiem tibi, neque taceat pupilla oculi tui.* Quis vidit unquam pupillas oculi loquentes? bene cor loquitur per linguam, at multo melius per pupillas oculorum, cuius verba verè sunt lacrymæ, & quæ non fallunt: imo propterea, (sic sapius relatus D. Ambrosius) Apostolus. Petrus suam cepit cum illis à casu resurrectionem, quatenus extenderet quam securior eorum sit loquela quam verborum.

Multa Salvatori verba dederat etiam duplici firmata iuramento: fuerunt autem hæc adeo ialsa, ut quidquid promittens affirmavit, negando & anathematizando negaverit. Idcirco suam agnoscentes culpam & conuersos ad Dominum mutat idioma, & omisso oris idiomate, aliud assumit: oculorum: *Flens amans Et ideo Beatus Petrus* verba sunt D. Ambrosij: *iam non vitur sermone quo se fellerat, quo peccauerat, quo fidem amisserat* (defuerat fidelitatem, quam promissis à se factis seruare tenebatur) *ne parid ei non credatur ad confitendum, quo usus fuerat ad negandum,*

D. August. Ser. 46. VII. D. Petrus lacrymis loquebatur.

quam sapienter loqueris si quando pedibus prostratus confitari hoc quod dicis: tantisque promissis verbis ipsum diceris, & vnicuique vel media lacryma confirmares. O quantum consuleris speres, si verba lingue præscindens te ipsum oculis lacrymans extenderes. Si verba es-

sent pauca, plures autem lacrymæ, plures singulis, plura suspiria. Multa ore proloqueris at oculis pauca: quocirca communitas fallimur: nec enim complex quod promissisti, nec agis quod dixisti, nec omittis quod te ostenderas abominari, nec conatus es quod addixeras te facturum: etenim sicut sola lingua locutus es solique verbis dixisti, illis cor decepisti, cuius idioma securum est quod fit per lacrymas, quale fuit illud Davidis, de quo superius, & proponebat dum diceret: *Auribus percipe lacrymas meas.* Quid agis Propheta SS. ? partum ut video profecisti in Philologia, iuxta cuius axiomata quilibet sensus subiacet objectu sibi proprium, nec vni dandū est quod alteri conuenit: nec enim odor tangitur sed olfit, nec olfit color sed videtur, nec sapor videtur sed gustatur, lacrymæ obiectum non sunt auditus sed visus. Quomodo igitur ais: Domine: *Auribus percipe lacrymas meas.* VIII. iam nosse, inquit Cassiodorus, Deo iproptie hos David lacrymas sensus oculorum & auditus minime conuenit: sed illos ei metaphorice attribuiimus, ut in suas petierit dicemus quod quæcumque agis intelligat, & audiat. quæcumque illi vis dicere cum verbis oculis, tum oculorum lacrymæ; q. d. atende Domine ad id quod lacrymis oculorum meorum expositus tibi que loquor quo sermone nullus securior.

VIII.

Illo loquitur Magdalena, quantas etenim fundit lacrymas, tanta cor illius per oculorum pupillas verba proloquitur. Non est in his succincta rationibus, sed adeo profusa ut ex illis torrentem efficiat q. d. Domine mi, indignatum te monstras peccatoribus, qui accedunt te in illis verbis multiloqui sola lingua formans istique fallacibus: noui ego idioma, quod tibi maxime placet, esse cordis, quodote fit lacrymarum abundantia, in quibus nullus fictionem, sicut in lingua suspicatur. Cum illi accessit, testibus fide dignis & sufficientibus ferentis vtriusque contritionis, & tristitia non vulgaris qua affligebatur. Eleganter describit nos Salomon quosdam penitentes quibus plenus est mundus, accedentes mille verborum pollicitationibus & lingue gemitibus, sed ne vel vna lacryma. Nostiquærit, quale sit metum de illis iudicium: quædam sunt nubes que lingue videntur tenuiter & fulgure loquentes: etenim quasi lingue sicut ad eo copiosam spondent plantam, ut rigare totamque terram videantur cooperere, sed nequam demittunt gutta lam: cum exurgens ventus illas instat sicut mi dissipet. Quando tales videntur, illis diffide nec illis ex eis speres. emolumentum.

IX.

Allegoria.

PROV. 15.
14.

mus: Nubes & ventus, & pluvia & non sequentes, virgines & promissa non complens. Quamvis est illorum numerus: accedit ad confectarium, sicutis coram crucifixo, mille profertur argumenta & gemitus lingua efformas, ut eximium aliquod quis possit sperare beneficium: porro si pluvia non subsequatur lacrymarum, omnia ad primum venti turbine evanescent. Quam cito eorum omnium quæ Deo spondisti memoriam abijt: sicutis dici potest illud quod Dominus Moyse de populo suo peritaci: *Recesserunt cito de via quam ostendisti eis*: quod commodum adfert & horrea replet, nubes dixeris esse tacitas, quæ nullo præmissio tonitru aut fulgure aquas deplunt temperatas, plura habent opera quam verba, plura facta quam strepitus, illas bene dixeris aquas optimas & saluberrimas: ita hæ sunt quæ maximi referunt. Ecce mulier hæc quæ nullo tonitru, commotione, strepituque verborum tantam effundit pluviam, vel *Lacryma cæperit rigare pedes eius.*

§ 28. Lacrymis. *Lacrymis cuncta confringit Draconis capita, quarum virtus efficiatior est quam aquarum maris rubri.*

77

Qvam propositi tenax ovis hæc Christum sequitur Pastorem? nouerat etenim quod illius sequendo vexillum illam diabolus pone esset persecutus: quod remedium vires illi confringendi & impetus retundendi? Lacryma: nihil sic demonis elidit vires, nihil potest peccator illi sic opponere, ac cordis lacrymas. Quam primum pertinax ille Pharaon vult Dei populum, quem tanto tempore sibi subditum habuerat, & operibus luti ac laterum opprellerat durioribus, nec nõ millenis alijs examinasset aduersitatibus, iam eo tenderet ubi Deo sacrificaret eiisque se famulatum consecraret, tanta ferrox rabie incanduit, ut animo proflus commoto eum sequi decreuerit, quò reducere priori subijceret premeretque feruente superbus incedebat & iratus nimis millenos secum ducens nobiles, spiras minarum & cædis: *Dixit inimicus: persequar & comprehendam: diuidam spolia, implebitur anima mea, interficet eos manus mea.* Quid consilij capiet Dei populus? Domine, sic orat Moyse, quis nos ab hoste inebit? aquæ, respondet Dominus, hoc tu pelagus ingredere. Ingridiuntur & à tergo illos Pharaon copijs suis instructus insequitur. Quam iam ulterius erat progressus, cõglomerantur aquæ cunctisque medijs inuo-

I.
Lacryma diabolo caput cõfringunt.
Eco. 15. 9.

luunt fluctibus, sic ut illis nec consilium, nec robur superesset, omnes anxij, omnes miseri omnesque submersi. Hoc versu suo celebravit palamographus: *Contribulasti capita draconum in aquis.* Ps. 73. 17.

Quamprimùm peccator diuino fultus subsidio tyrannicam diaboli cogitat excoere feruitutem, & abire ut serid cogitet diuinoque se mancipet obsequio, ac de seipso sacrificium offerat: nouis accenditur furis in eum diabolus & maiori fertur in eum violentia, copijs & exercitiibus, ut ipse Christus ait, alios sibi conquirit diabolus potentia non inferiori validos. Ne vobis, filij mei (sic suos hortabatur monachos Diu Anthonius) hoc persuadeatis quod si Daemonem repudiare statuitis & ad Deum confugere, vos diabolus quietos pacatosque esse patietur: rabie tibi bellum indicet multo sauiori, teque sibi studebit denuo subijcere. Quid consilij? ingredere, ex consilio D. Bernar. paucioris pelagus, illam assùme animo constanti & imperturbato, conuoluantur aquæ id est ex ambobus oculis lacrymæ, fiantque fontes: sunt etenim illæ quæ Satanam medijs demergunt fluctibus, caput eius contribulant, vires eneruant, consilium eludunt & sapientiam: *Contribulasti capita draconum in aquis.* Opinatur D. Bernard. quam primum aquas cernit lacrymarum Lucifer, ita eum tartareis suis legionibus perturbatur, sicut Pharaon, eiusque exercitus, quando maris super se fluctus undaque vidit itruentes: *Illi in fluctibus isti in seibus maris illi amari isti puto & nunc clamare damoniam: sugiamus Israeliam quia Deus pugnat pro eo.* Quando te conspiciat diabolus plorantem, quando feruente ex corde contrito pro undis lacrymas, iam illi vires languent, potestas infirmatur, fugamque meditat. Hæc ex Davide discimus: *Deus vitam meam annūciat tibi, posuisti lacrymas meas in conspectu tuo: sicut & in promissione tua, tunc conuertentur inimici mei retrorsum.* Dñe Deus peccata mea confessus sum, & coram te vitæ meæ delicta proposui, siens largiter fundensque lacrymas tuis Domine mi tibi noui esse acceptas, vidique quod mihi promiseras, sc. inimicos meos terga vertere, nec ulterius posse progredi. O quale robur lacrymarum, quibus placatur Deus, confunduntur inimici, & eorum superbia humiliantur. Nefas est D. Laurentij Iulianiani subijcere sententiam: *O lacryma humilis tua est potentia, tuum regnum tu tribunal iudicis non vereris, inimicorum tuorum accusationibus silentiū imponis. Non est quæ ad Deum te accedere vetet. Si sola intras vacua, non redibis: quid plura? nimis inuincibilem ligas omnipotentem,*

II.
Et demones demergunt.

D. BERN.
Ser. 39. in Cant.

Ps. 55. 9.

III.
Lacrymarum quantæ sit potentia.
D. LAURE.
1. 1. lib. 1. de ligno vite 6. 9.

potentem, inclinat filium virginis, aperit calum, fugat diabolum. Quis mihi tempus dederit & occasionem, ut his epithetis immoremur explicandis: Primum tantum & secundum expendamus. In primo dicitur: *Tua est potentia*. O quam ineffabilis potentia lacrymarum: Expendit D. Chrylost. potentiam ignis peccati & flammaram infernitata est: ignis peccati potentia tanta vis, ut dum comprehendit & serio se pascit in anima, illum Angeli nequeant extinguere, sed Dei sequitur omnipotentia. Magna, o fectio videtur ignis potentia, quem dicunt D. Antonij, qui si quempiam apprehenderit licet in extremo tantum digeret vel manus, nullum e medicinis creatis accipit remedium: nec frigidæ sufficit aquæ, nec recencia vnguenta, nec herbarum vigor Indiarum. Eadem imo maior invenitur differentia quo ad potentiam inter ignem huic & alterum, quam inter animam & corpus: & ille quem hic habemus si comparemus alteri, pectus videtur, calor hic collatus cum altero, frigus esse cõsabitur: nec ulla potest sufficiens adferri comparatio, cum eius actiuitas ad ipsos spiritus extendatur. Vnde dum ignis peccati succenditur in anima, sola potest illum extinguere Dei omnipotentia: *Deus noster Deus saluus faciens & Domini Domini extitit mortis: ita pfallit David*. Nos ab igne saluare peccati soli diuine seruat omnipotentia, & a morte ad vitam suscitare, ita illi proprium est, ut necesse sit idem bis repetere: *Domini, Domini*. Ignem igitur statue tibi non vnus nec duorum, sed criminum innumerabilium, flammam excitabunt illa vehementiorem quam fornax egisset Babylonica: nouens autem vel vnam lacrymulam (ex mente D. Chrylosto). Sufficere ut omnes eorum flammam extinguat, si de corde verè contrito prosiliat: *Multus peccati ignis & modica lacryma illum extinguet*.

73 Ad calum vsque ascendeant flammæ peccatorum Nimue: *Ascendit malicia eorum coram me*.
 IV. *Lacryma peccata omnia demergunt.*
 Exo. 14. 6. *Lib. 2. An quidquid in Agypto curruum fuit & duces totius exercitus. Multa videtur dixisse Iosephus exercitum huic roburq; describens, aiens multos fuisse curru salcatos, septem milli equitum, & duodecim milli pedum: ceterum plura dicit Spieron, Bapt. de Lanuca, Tom. III.*

ritus Sin præfatis verbis, cum dicat quod in Agypto non reliquerit aut hominem aut currum aut quid aliud quod secũ trahere potuisset quod non attraxerit: suam Deus in hoc eximiam prodidit potentiam: quandoquidem reducens super eos aquas maris, omnes refocavit in aquis, ut nec vnus superesset de tanta clade nuntius. Et quomodo: *Inuoluit eos Dominus in medijs fluctibus: & nec vnus quidem superfuit*. Opus certè diuinum & Dei dignum omnipotentia, quod vt tale decantauit solemniter Moyses eiusque soror Maria, omnesque ceteri: *Cantemus Domino, gloriõse & nimis magnificatus est*. Excellens vere opus, quod tamen excellentius visum fuisset, si factum fuisset in Iordanis flumine: quia in mari copiose sũt aquæ quibus sexcenti inuoluantur exercitus sicut hic, si tot fuissent. Verum in Iordane tantò sunt pauciores, quibus hostes implicentur quanto minor est ipso mari fluius. Quod si Deus opus illud vnica aquæ gutta perficeret, quæ cum sit tam exigua vt caput vnus acicula, tantumque illi robur & virtutem tribueret, vt omnes quotquot essent inuolueret, & merfos absorberet, licet multo plures forent, vt nec Rex, nec nobilis, nec equus, nec currus, nec miles superesset, quale foret illud tam eximium diuinæ facinus omnipotentia? Hoc opus est, ita hoc opus est quod vnica potest efficere lacrymula: *O lacryma humilis tua est potentia*.

Quam numerosum Pharaõ Tartareus confliat exercitum demonum & peccatorum? Iam Dominica tertia diximus peccatum esse Dæmonis equum cui insidet & cum quo ingreditur. Quam immensum iunxerat exercitum contra peccatricem hanc, quam indicat Euangel. dicens quod à septem esset oblecta dæmonibus? Quot equos quot produxit in campum milites peccatorum? Potentissimus est hic Rex Pharaõ de quo legitur: *Non est potestas super terram quæ comparetur ei*. Potentes sunt equi, & robusti milites tantorum criminum mortalium, adeoque fortes vt ad evertendam potentiam vel minimi eorum tota creata natura minimè sufficere, sed nec illa quam Deus creare potest, accedat tota licet Angelica. Viden tantum exercitum? Vna lacryma de corde contrito scaturiens satis est, vt omnes demergat, omnes absumat, vt nec vnus de tot militibus euadat incolumis. O quæ potest huic potentia comparari: an similem in Dei creaturis vel vidisti vel audisti.

Ex præfatis ænigma declaratur à Salomone 79. *Est qui redimat multa modico pretio Eccli. 20. & restituent ea in septuplum. Debet plus quàm centum*
 2222 centum

V. *Vna lacryma omnia delet peccata.*
 Tob. 41. 24

entium millicies, & illas in septuplum soluit re-
 minima quam ventus in aëta spargit. Quod est
 hoc minimum tantæ virtutis tantæque poten-
 tiæ? Ergo conijciam (inquit D. Petr. Raban. quem
 sequitur doctissimus Nicolaus:) peccati debito
 quale comparandum? Vnicum morale tantum
 inducit vt illius reus de iorem se statuat pre-
 tij adeo excessiui, vt quodlibet aurum, argentū,
 gemmæ, creaturæ, licet Angelos adiunxeris non
 sint æquale pretium. Si tale sit vnus tantum-
 modo peccati debitum, quantum augebitur,
 dum tanta multiplicatur, vt videantur infinita?
 Hoc tibi sit compertum, quod re modica & vi-
 lissima soluat in septuplum. Quæ enim hæc v-
 nica cordis contriti lacryma, cuius est tanta po-
 tentia, vt licet peccata debitaque fuissent septies
 multiplicata, illa sola & vnica soluerentur: cum
 ipsa sola sufficeret vt ex integro perfectèque re-
 mitterentur. An dari potest præclarior maiori-
 que potentia?

VI.
 Vna la-
 cryma
 gehennæ
 delere
 potest in-
 cendium.
 D. AVOVS.
 In ps. 94.
 Tom. 8.

Euge age charissime: sic te monet Augustin.)
 an ignis accensus est in anima tua ex peccato
 vehementior plora: an anima tua li. idinosa lu-
 xuriam ardet incendio? tua quoque fecerator
 ardore diuitiarum? & tua similiter vanis deside-
 rij honorum ardore? Funde lacrymas: Ardes
 fortasse concupiscentiâ delicti? lacrymis extingue
 flammam peccati. An non efficax est aquarū po-
 tentia, quarum vel vnica gutta totum hoc incen-
 dium potest extinguere? vis igitur ignis infer-
 ni, vt satis notum est ex eo quod intelligimus,
 sola sufficit vt ipsos omnesque demones ultra
 modum excruciet, quorum tanta est vis & effi-
 cacia, vt omnis totius mundi ignis in vnâ con-
 gessus ex natura sua nec minimum eorum tene-
 re posset & adurere. Omnes aquæ creatæ à Deo
 & creati possibiles vnâ nequeunt scintillam ignis
 illius extinguere: imo talis est vt ex ipsis aquis
 ardor accresceret, sicut ignis ille qui cecidit su-
 per Ægyptios, de quo testatur Salomon, eum ip-
 sis aquis acius animari: ignis hic est, quem in-

In c. 30.
 Isai. ad fi-
 nem.
 VII.
 Allegoria
 de Top-
 phet.

terprete D. Hieronymo, descripsit vates Isaias in
 figura illius qui succensus est in valle Tophet
 ad immolandum sacrificium omnium supremum
 filiorum quos parentes vnice diligebant. Idolo
 Moloch qui interior æreæ illius statuæ parte
 vacua, concludebatur igneque consumebantur:
 imo multo futurus est efficacior. Etenim hic ab
 hominibus incendebatur, quibus vires sunt infir-
 mæ, suisque eum statibus excitabant qui paula-
 tim deficiebant, & lignis alebatur quæ consu-
 mebantur: hunc verò Deus potentia succendit
 infinita, suo excitat statu qui nunquam fatiga-

tur, & sulphure picæque perpetua fouebitur, quæ
 finem nunquam sunt acceptura: preparata est ad Isai. 30. 18.
 heri Tophet à Rege preparata profunda & dilatata.
 Nudimenta eius ignis & ligna multa. Flatus Domi-
 ni sicut torrens sulphuris succendens eam. Expenda-
 mus loquendi modum: sumitur enim Metapho-
 ra à fabro qui sufflaret fornacem talibus quidem
 follibus, vt pariter ventos excitarent vehementes,
 ac picem & sulphur subministrarent ad dētū-
 simum. Idcirco non semel vocat D. Ioan. inferni: Apoc. 19.
 Stagnum ignis & sulphuris. Ignis talis est vt om-
 nium ignium picis ardor, tragus coram eo esse
 sentiantur: proli qualis hic ignis? Nihilominus vi-
 res obstupescere lacrymarum, quarum vel vna to-
 tum hunc extingueret, si super illum vt decet,
 incideret: Ita vt si ex omnibus oculis omnium
 damnatorum non nisi vna profunderet de corde
 verè contrito, æternum illum ignem esset extin-
 ctura, ipsum Gehenna incendium (sic opusor cum
 D. Chrylost.) extingueret nonnulli lacryma. O poten-
 tiam Angelica superiorem.

§. 29. Lacrymis. Efficaces sint lacrymæ, qui-
 bus anima fiat Dei thronus & emundet
 efficacius quam aquis torrentis Cilon.

Nemo non miratur argumentum D. Hier. 80. ad
 agentis de Baptismo, vbi virtutem aquarū Ep. 83. ad
 explicat. Omnibus obuium est, inquit, Pri- Ocean
 mum omnium à Deo in hoc mundo viuib. vel-
 ut fundamentum eorum quæ producenda erant,
 fuisse aquas: quamuis enim in principio create-
 rit cælum & terram: terra tamen aquis erat in-
 undata & Spiritus Domini ferebatur super aquas: Gen. 1. 2.
 alia lectione scribitur: Incubabat super aquas: de-
 ducta metaphora, a. auæ, quæ cuius incubat, illa
 sui pectus calore fouens quo tandem pul os ex-
 cludit. Fuerunt aquæ velut ova quibus Spiritus
 Domini incubabat: qui est amor diuinus quasi
 excludens ipsæque virtutem tribuens & eas dis-
 ponens, vt illis omnis creatura produceretur, sic
 Diuus Hieronymus: quia ex illis ortus videtur
 mundus, imo ipsum cælum & potissimum cry-
 stallinum, quod super cælos planetarum est & creatus
 super illud est Empireum quod est Dei sedes & est mun-
 dus.

Hoc declarat Diu. Hieronymus, quia cælum
 hebraice dicitur: Samaim, nomen sumptum ab
 aquis quæ hebraice dicuntur Maim, & idem est
 Samaim quod Ibi aqua, & hoc verificat per cæl-
 um crystallinum, quod Deus ex aquis produ-
 xit: & qui cæteris supereminet qui sunt plane-
 tarius.

Ps. 148. 3. tatum & stellarum, ait David: *Aqua omnes que super calos sunt.* Hoc cælum opinatur D. Hieronymus SS. literis vocari firmamentum: etenim ipsum est ex cuius motu pendet motus ceterorum calorum, elememorum, vinentium, & totius mundi gubernationis. Quis aquarum explicet potentiam: sunt etenim illæ, quæ virtute diuina omne bonum producant vniuersi, & ipsos calos: quatenus intelligamus vires lacrymarum, quæ de vera profluunt contritione: nam super illas & in illis fertur spiritus Domini: *Spiritus Domini ferebatur super aquas:* & quasi illis incubas vim eis tribuit stellarum produendi virtutum, calos charismatum diuinorum, vitamque gratiæ in anima. Ex hoc inquit exponere licet visionem illam a Deo difficilem Ezechielis de animalibus illis non minus prodigiosis quam fortibus, ac admirandis quæ Cherubin inscribuntur. Super quorum capitibus statutum erat firmamentum:

Ezech. 1. 22 Similitudo super capita animalium firmamenti, quasi aspectus crystalli horribilis & extensis super capita eorum desuper.

II. Quinimo si progrediatis ulterius inuenies, super illud cælum crystallinum suum Deo thronum constitui: Et super firmamentum quod erat inminem capiti eorum, quasi similitudo throni etc. Quis virtutem aquarum exprimat elegantius? Primò hoc cælum aquarum sub se habet capita Cherubimorum, & in eo inuitur thronus Dei: desuperque ei præparatur: & nihilominus horribile erat & pauendum visum: ut ostendatur talem esse virtutem lacrymarum, quæ nedum excedat Cherubimorum potentiam sed eorum etiam capita & intellectus: non enim sufficiunt vires eius comprehendere, quo vsque scilicet perueniat: tum animam efficere cælum queat, esse illi tradere gratiæ diuinum super omnes calos, quo præparetur ut in ea Deus erigat sibi thronum velut in cælo mundissimo & clarissimo.

III. An hoc te fugit, inquit præfatus doctor, regnum Salomonis origine nomenque ab aquis suscepisse? *Regnum Salomonis nomen sumit à fontibus.* Adonias regnum ambiebat fastuque tumidus dixerat: *Ego regnabo.* Præcepit David hoc impediri & Salomonem coronari: ut autem det illius regno principium, mandat Salomonem duci ad aquas fontemque Gihon & ibidem in regem coronatum exaltari: regnumque inchoari in cuius rei signum, ad aquas illas vox illa omnium audiat: *Vivat Rex Salomon:* An ergo cogitas facinus hoc à Davide præscriptum mysterio carere singulari? Nequaquam:

etenim in filio suo Salomone Christum prævidit, cuius regnum sunt animæ in quibus regnat; Adonias id est Diabolus illas sibi subingaturat & in eis regnare ambiebat. Quid acturus ab aquis ut illum expellas, & Christus ut Rex & Dominus introducat? Quis huic portas aperiet animamque sternet? Fons lacrymarum: quando iam anima sua incipit desere peccata, colligere certò potes quod Salomon huius regni possessionem accepit illique acclamare: *Vivat Rex.* Huius rei ratio festinè cognoscitur: quia lacrymæ de corde contrito effusa, virtute diuina conuertunt animam in cælum, & de abyso nequiarum, & cloaca fordium eam reddunt instar crystalli limpidissimam, in qua sedem suam diuina potest erigere puritas & munditia collocare, Israelitæ demerso Pharaone ascenderunt per desertum Sur vbi ex mente Diui Hieronymi occurrit Angelus Azar à Domina sua Sara fugienti; hic aquas offenderunt amaras: Vnde loco congruum nomen impositum Mara. Inde de transgrediuntur & venerunt: *In Elim filij Israel, vbi erant duodecim fontes aquarum & sexaginta palma, & castra metati sunt iuxta aquas.* Centum erat quod transeuntes aquas amaras, palmis occurrerent victoriz Symbolis; tunc etenim, ut Dicit Hieronymus. Crede quod locum obtinebis de hoste victoriam, quando verè aquas transferis amaras, verè dico penitentia lacrymas, quæ in Sacra pagina dicuntur: *Amari tudines aquæ amarissimæ,* & quàm primùm illas, tunc transiens fontibus occures consolationis, non vni quidem sed duodecim: *Duodecim fontes,* vbi gaudio totus delibutus, quia iam amicum Dei te cernis, bibere poteris aquam diuinorum illius doctorum & summo requiescere refrigerio, quo lababeris, eo quòd te videas in statu longè felicissimo.

Ut mirabilem lego virtutem torrentis illius Cilon, de quo meminit sermo diuinus in libris *Es. 81.* Judicium, & David in suo salterio. Erat terra illa promissionis quæ dicebatur terra sancta Torrens & terra Dei, repleta cadaveribus vilissimis Cilonius Gentes Chananæorum, qui contra Dei iustitiam arma sumperant offensua, & morte perierant infortunata. Cum autem tanta ubique sparsa iacerent cadavera, timendum erat ne ex corruptione lues oriretur contagiosa: huic occurrit malus Deus, & tantum cælitus dimittit aquarum imbrem, quibus adeo intumuerunt torrentes Cilon aquæ, ut omnia sustulerint cadavera & terram emundarint, abluerint, nitidamque reliquerint, idcirco namque ad tantam

Zzzzzz rei

Regnum Salomonis ortum apud aquas.

3. Reg. 1. 19.

Iud. 5. 21.

rei memoriam carmen hoc cecinit Debbora Pro-
phetissa: *Torrens Cifon traxit cadauera eorum.* O
anima terra Dei, heu quor in illis tuis campis ia-
cent prostrata cadauera? Quot scelera? quot ini-
quitates? intellectus turgēt traditionibus dolif-
que contra Deum & proximum: voluntas affe-
ctu repletur tetrenis irascibilis potentia conspi-
rationibus: concupiscibilis turpitudinibus, o-
culi desiderijs, lingua detractionibus, manus
petentis negotijs, pedes inordinatis passibus in-
compositi. O anima quam plena cadaueribus,
verendum ne pestis mortisque eternæ discrimen incurras, ad quod confugies agra reme-
dium? Prouideat Deus per misericordiam suam
de celo pluuia, effusus intelligo verasque lacry-
mas. Pluuia ex eo procedunt, quod sol terram
sua luce penetret & vapores attollat in altum,
qui in nubes condensati aquam demittunt in
terram. Veræ sunt illa lacrymæ, quæ proce-
dunt ex eo quod sol iustitiæ animam illumi-
ninet, peruersum illi suum patefaciens statum:
hinc huius virtute solis attolluntur tristitiæ va-
pores & dolores in caput ubi in cerebro con-
densantur & per oculos effluunt extensis. Quan-
do illæ pleno decurrunt gurgite omnia pro-
sternunt cadauera, omnia abripiunt peccata,
vt nec vnum omittant manetque terra limpi-
da, nitida & pura vt crystallum eam esse dixe-
ris.

VII.
Magda-
lenæ la-
crymas
appro-
priantur.

D. PETR.
CHRYS.
Serm. 92.

Exemplo tibi sit Magdalena. O quantis hæc
terra pol'ura cadaueribus: *Erant peccatrix in ciui-
tate:* omnia vitia in illam irruerant. Iudicant in-
deccens Phariseus, vt Christi pedes attingeret, &
adhuc indecentis, quod Christus consentiret
quod tale os taleque manus illius pedibus in-
figerentur. O Simon (ait Saluator nollet) quam
multa ignoras. Iam etenim nullum hic cada-
uer nec paruum nec magnum: quare? *Remittun-
tur ei peccata multa.* Quis hoc egit? Quis hoc
agerec (quærit D. Petrus Chrysol'ogus:) nisi tor-
rens ille lacrymarum? *A maximis peccatorum for-
dibus largissimo lacrymarum fonte purgata est &
hoc ipse Dominus ait: Videt hanc mulierem? Vi-
des illas lacrymas? sunt illæ torrens Cifon: ete-
nim omnia traxerunt cadauera peccatorum;
ipsa verò effecta est Seraphin amore flagrantif-
lima: *Dilexit multum:* facta est calum; in quo
possum quiescere multo iucundius, quam in do-
mo tua, atque in ea inuenio quod me delectat,
magis, quam in tua, illaque plura mihi quam tu,
præstitit obsequia. Quid illam calum reddidit
crystallinum, ubi suum Deus thronum sedemque
collocaret? aquæ lacrymarum. Lacrymarum*

obstupescio potentiam. Porro ex altera parte
ait propheta quod sunt: *Aspectu crystalli horri-
bilis:* nihil etenim ita Satanas exhorrescit ni-
hil magis reformidat, nihil ita vires eneruat
quam lacrymæ: solo earum aspectu fugatur,
eiusque in eis capita demerguntur, sic psal-
lente David. Quocirca Magdalena præscia fu-
turæ persecutionis diabolicæ, si Christum se-
queretur ad lacrymarum confugit moesta poten-
tiam.

§. 30. Lacrymis. Bona sunt illæ lacryma pro
peccatis effusa, illasq; te diebunt effundere
Agricola, de quibus Amos Propheta.

EX præfata doctrina inferre Diu. Cyprianus ^{82.} ^{Li. de lap-}
conclusionem aliquam, quam SS. Patres ^{si.}
vt primum statuunt principium & delecta-
rat Diuus Augustinus præclaris argumentis & ^{Serm. 151.}
comparationibus: nam proprie super peccata ex ^{de tem.}
ratione peccatorum effundi debent lacryma. ^{I.}
Ratio prima producitur à priori vt dicunt Lo- ^{Lacrymæ}
gici sumpta ex earum causa: nam vt diximus ^{proprie}
ex corde procedunt oppresso pena, dolore, & pro pec-
tristitia concepta ex alicuius boni naufragio, ^{caus eff-}
vel mali alicuius incurfu, & norunt omnes in- ^{funditur.}
hil nobis grauius inferre posse detrimētum, ^{Ratio 1.}
nec bono priuare meliori, quam vnum pecca-
tum mortiferum: etenim per illud gemma per-
ditur pretiosa gratie, quæ titulus quidam est fe-
curus & irrefragabilis ad eternæ vitæ consecu-
tionem. Considera quam grauius doleret ille, qui
litteras amisisset autenticas, quibus ius haberet
ad immensas facultates, quibus nemo contradi-
cat. Quod si titulus esset ad dignitatem quandam
primariam: quod si ad regnum: quod si ad mun-
di dominium? quid ergo erit eius amittere ad
omnia tegna, Deique facultates? Perdentur Spi-
ritus S. Charismata, quorum vel minimum plu-
ris valet, quam quidquid dare possunt monar-
cha potentissimi. Iacturam incurruunt viuites in-
fusæ (& dux quæ possunt manere, fides scilicet
& spes mortuæ sunt) quarum minima omnibus
preponderat gemmis & montibus quæ tota po-
tenti natura constaret perire animæ vitæ tantò pre-
tiosior vitæ corporis, quanto præualet adamas
pretiosissimus sordido luto, & sydera iterquili-
nio.

Te ipsum misere perdidisti, inquit Diu. Cypria-
nus: etenim cum hac iactura lucra omnia nulli s-
sunt estimationis: *Quid enim prodest homini si mō.* Matt. 16.
dum 26.

Matt. 16. dum vniversum lucretur, anima vero sua detrimen-
tum patitur: Quid vltat Deus amittit. Quod

II. Anima: detrimen-
tum ma-
xime de-
stendum.
Ho. 13. 8.
z. & seqq.

Ho. cit. 8.
50. 12.

Pf. 67. 20.

Pro. 1. 21.

Ratio. 2.

III.

enim adhuc decumberet infirmus, senit & pro
vita illius apud Deum intercessit: oculos autem
absterxit & faciem exhibuit hilariorem: vt vidit
eum iam obiisse, cuius facti hanc dedit rationem
quod lacrymæ tales forent inefficaces; quando-
quidem per illas, etiam si mare conflasset, illum
non poterat reuocare: Propter infant. m. dum ad. 2. Reg. 12.
huc videret, se iunani & feni & c. nunc autem quia
mortuus est quæ se iunani? nunquid potero reuocare
eum amplius? Ego vltam magis ad eum, ille vero nō
reuertetur ad me. Quod inde mihi commodum,
licet cordis per oculos intima distillentur? Quid
inde lucri ex tanto luctu ob mortem filij charis-
simi? Quid ille ploratus adferet solacij ob alte-
rius in te ingratiudinem? omnes hæ lacrymæ
vanæ sunt, & inutiles, nullius commodi, & nul-
lius effectus: illis peccata tua desce: nam tantum
tibi commodum adferent vt cuncta deleant &
abluant; tibi que bona valoris acquirant infanti,
quæ perdidisti, imo & ipsum Deum.

83
IV.
Censet D. Hier. in sentu Allegorico verba pos-
se intelligi vatus Amos, quibus loquitur & expo-
nit officium prædicatorum, cui sit illis anniten-
dum, nimirum vt moueant ad fletus & lacrymas hæ nos
peccatores: vt autem doceat illos qualiter de docent
beant eas effundere inquit: Et vocabunt agricolam modum
ad luctum & ad plandum eos, qui sciunt plangere: lacry-
mandi.
Ignoscat mihi Deus, quid agricolæ cum lacry-
mis. O quis audiuit vnquam quod illi docere Amos 5.
posset fletu methodum? non extra rem hoc 26.
est: cum iam Dauid dixerit Dei seruis quod lac-
rymas ea profunderent abundantia qua spargit
agricola semina: quanto namque sementis cum
luctu spargitur amariori, tãto messis gaudio col-
ligitur vberiori: Euntes ibant & fiebant miseris. Pf. 25. 60.
semina sua: venientes autem venient: cum exulta-
tione portant manipulos suos. Verba hæc propo-
sio congrua notanter expendit D. Augustin. ve-
rumtamen maxime proprium est quod ait Pro-
pheta propter duo quæ consideramus in Agricola, fisto plu-
Primum notat Richard. de S. Victore, quod num-
quam aquas habeat suscitantes, & quantumlibet 19.
multæ depluant, semper plures desiderat, & illas Ratio 1.
distribuit per Canales & aquæ ductus, per quos Apud Bo.
illas ad hanc & illam dirigit areolam, ad hunc rin-
& illum campum, ad hanc & illam arborem, & in Pf. 118.
quæ procerior est suæque latius extendit radices v. 136.
aqua perfunditur copiosiori. Talis oportet vt sit V.
verus penitens. Nunquam à ploratu satietur, Semper
semper lacrymis madentes circumferat oculos: stendum
vt ante diximus de D. Pet. hoc Dauid exposuit pro pec-
dum ait: Fuerunt mihi lacryma mea panes die ac catis.
nostræ, An non aptius diceret: fuerunt mihi po-
Pf. 41. 6.
tus: In Pf. 41.

zuz nequaquam respondet D. Augu. etenim profundum hic latet arcanum. Porus sedat sitim, quam cibus prouocat, & quanto quis amplius comedit, tanto siti exarefecit acrius, panis sicci comede fructum, quantum tibi sicim excitabit? ait Dauid quod nocte dieque semper ploraret; verum has lacrymas nedum il i sitim harum aquarum extinxisse, imo acris incendisse: quia verus penitens lacrymis numquam exsatiatur. Illas effundere debet sicut agricola, femina, quæ cadant super hæc & illa peccata, abundanter tibi, & alibi magis pro eorum grauitate, iam si per illud maiori decedat vberitate, quod malitiam præfert enormiorem.

Hoc quoque verus ille penitens Dauid verbis illis explanauit: *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam. Legit D. Hierony. Riuus aquarum suebant de oculis meis.*

VI. Qualiter peccata sint descendenda.

Alij. *Riuus aquarum producorum oculi mei. Quid tibi persuades, cum peccata sint sine numero, ita lacrymæ sine vilo esse debeant numero, vt vix vna bene formata videatur? multæ tibi conueniunt aquæ, & illæ quidem per canales dispositæ quæ desuuant super hoc & illud peccatum, illud & aliud, tanto magis vel minus, quanto fuerit aliud magis vel minus excecandum. His conformiter proponit D. Greg. argumentum, prælegens Prædicatoribus documenta, quibus admonere & instruere debent peccatores. Primo: inquit moneant illos, vt lacrymæ culpæ conueniant, etenim multæ maculæ multas postulant aquas. quibus emundentur. Et hoc ait Dauid lacrymas fundendas pro mensura & proportione flagitiorum: *Admonendi sunt qui peccata deplorant operum, vt consummata mala perfecto diluunt lamento, ne plus astringantur in debito perpetrati operis, admo. 30. Et minus soluant debito satisfactionis. Scriptum quippe est: potum dedit nobis in lacrymis. Et in mensura: vt videlicet vniuscuiusque mens tantum penitendo compunctionis suæ bibat lacrymas, quantum se à Deo meminit aruisse per culpas. Secundò: docendi sunt vt peccata sua descentes canales faciant velut agricolæ, vt desuuant aqua quatenus super hoc & illud & aliud dimanet, sicquæ vnicuique taliter, vt malitiæ eorum correspondeat apte grauitati. Admonendi sunt vt quæque admissa considerent, Et cum per vnumquodque erroris sui iniquationem descent, simul se ac totos lacrymis mundent. Hoc, interprete eodem autore, indicauit vates Ieremias, quando penitentiam acturus pro peccatis vrbis Ierusalem hæc ait: *Diuisiones aquarum deduxit oculi mei. Diuisas quippe ex oculis aquam deducimus, quando peccatis singulis***

dispertitas lacrymas damus. Neque enim vno eodemque tempore aque mens de omnibus dolet, sed dum nunc huius nunc illius culpa memoria acris tangitur, simul de omnibus commota purgatur.

Quærun Theologi vtum necessarium sit ad bonam scelerum tuorum penitentiam, vt singularem elicias contritionem & dolorem de singulis peccatis in individuo? hæc illis reliquamus. Tantum dico cum D. Thoma & eius subtili commentatore Caietano: non tantos à te requiri contritionis & doloris actus, quot sunt peccata; porro necessarium esse vt lacrymæ, tristitia seu dolor de omnibus excitetur, sicut de aqua qua rusticus arua rigat, siquidem vnus aquæ ductus ad singulas herbas seu plantas non deriuatur: opus tamen est vt earum copia ad omnes & singulas peruat, vt ne quidem vnus sit quæ his aquis non demergatur. Hoc primum est quod te docet agricola: secundum: quibus vtiliter has lacrymarum aquas impendas. Nihil agricolæ pretiosius ipsa aqua, nec de alio loquitur, agit, aut desiderat, semper intugilat queritque modum illas obtinendi. Hinc inuentiones illa riuorum in fluminibus, canalium & anthliarum, de illis & propter illas frequentes commouentur lues & indignationes; porro hoc studiosius procurat vt eo desuuant vbi commodum possunt adferre maximum. Arua seminat, deficit illa aqua, conueritur: videt duci aquæ ductum, quia via sternitur vlteriori, nec illi vllum adfert fructum, quinimo multum incommodi, perturbatur & aletuinam hæc aqua in meum deriuetur pratrum quam ego messe gauderem copiosa: adest Aprilis & Maius, quando prata magis aquarum copia indigent, ab his est etenim optimæ messis otigo: quam diligens hinc inde riuelos conquirat, quibus campus irrigetur; quo non dolore premeretur si messem suam cerneret languentem ex aquarum penuria: videret autem, vicinum aquæ ductum dirigere per dumeta & spineta, idque inutiliter: Heu frater mi, vt quid inutiliter aquam expendis, quæ nedum nullum adfert commodum sed potius detrimentum: illam ad hanc partem dirige & per illam cumulos acquiram mihi diuitiarum. An opus illud & industriam notasti agricolæ? Hic igitur te methodum docebit lacrymandi.

disperitas lacrymas damus. Neque enim vno eodemque tempore aque mens de omnibus dolet, sed dum nunc huius nunc illius culpa memoria acris tangitur, simul de omnibus commota purgatur.

Quærun Theologi vtum necessarium sit ad bonam scelerum tuorum penitentiam, vt singularem elicias contritionem & dolorem de singulis peccatis in individuo? hæc illis reliquamus. Tantum dico cum D. Thoma & eius subtili commentatore Caietano: non tantos à te requiri contritionis & doloris actus, quot sunt peccata; porro necessarium esse vt lacrymæ, tristitia seu dolor de omnibus excitetur, sicut de aqua qua rusticus arua rigat, siquidem vnus aquæ ductus ad singulas herbas seu plantas non deriuatur: opus tamen est vt earum copia ad omnes & singulas peruat, vt ne quidem vnus sit quæ his aquis non demergatur. Hoc primum est quod te docet agricola: secundum: quibus vtiliter has lacrymarum aquas impendas. Nihil agricolæ pretiosius ipsa aqua, nec de alio loquitur, agit, aut desiderat, semper intugilat queritque modum illas obtinendi. Hinc inuentiones illa riuorum in fluminibus, canalium & anthliarum, de illis & propter illas frequentes commouentur lues & indignationes; porro hoc studiosius procurat vt eo desuuant vbi commodum possunt adferre maximum. Arua seminat, deficit illa aqua, conueritur: videt duci aquæ ductum, quia via sternitur vlteriori, nec illi vllum adfert fructum, quinimo multum incommodi, perturbatur & aletuinam hæc aqua in meum deriuetur pratrum quam ego messe gauderem copiosa: adest Aprilis & Maius, quando prata magis aquarum copia indigent, ab his est etenim optimæ messis otigo: quam diligens hinc inde riuelos conquirat, quibus campus irrigetur; quo non dolore premeretur si messem suam cerneret languentem ex aquarum penuria: videret autem, vicinum aquæ ductum dirigere per dumeta & spineta, idque inutiliter: Heu frater mi, vt quid inutiliter aquam expendis, quæ nedum nullum adfert commodum sed potius detrimentum: illam ad hanc partem dirige & per illam cumulos acquiram mihi diuitiarum. An opus illud & industriam notasti agricolæ? Hic igitur te methodum docebit lacrymandi.

Quam pretiosa est quantique valoris aqua lacrymarum? Quam diuitem producit messis? porro verum est hoc, si loco cadat debito. Quam dolendum est, quod omnem eius gurgitem effunderas, vbi nullum profert fructum, sed damni plurimum. Quid frustra torrentem dirigis per spineta

VII. Sufficit dolor in communi de omnibus; peccatis. 1. 2. q. 113. a. 5. ad 3.

Ratio 1.

84 VIII. Lacrymæ stercoridas, vbi nullum profert fructum, sed damni plurimum. neta

meta mundi, ob iacturam temporalem, ob mortem filiorum vel mariti, ob infortuna ut dicitur terrena? Heus amice quantum abertas & quam infructuosa sunt omnes illæ lacrymæ. Quid illis recuperas? Cui vitæ succutris, quæ debita soluis, quam iacturam recalcis? reduc illas & in pratium dirige animæ tuæ, in quo virtutes petierunt, dona consumpta sunt, in quo tot detritæ cadauera quot peccata commisisti: etenim illa aqua damna resarciuntur, vita perditâ recuperatur, de qua remittuntur, adeo per vires tuas insolubilia, ut tota cœlestis & terrestris natura non sufficeret vel pro minimo eorum satisfacere. Hoc argumentum prosequitur Dignus Augustinus agricolarum insitens indultriæ, quæ docemur modum lacrymandi. Nihil ita proficuum, inquit ille, agricolæ quam sterco & alluuium aquæ turbidæ: etenim si per campum spargatur fructum profert vberissimum: quod si vero super lapides forti vel platearum vel domus tuæ cubiculum spargatur necdum fructum non adferet vllum, sed & damnum maximum: omnia enim coinquabit: Stercus non loco suo positum immunditia est, immundam facit domum, loco suo positum fertilis facit agrum. Ab agricola discite, quod si aqua hæc turbida de oculis proflicus velut sterco super hæc terrena cadat, plus damni adferet quam emolumenti, multum commuta, ut super pratium cadat animæ tuæ: etenim hæc arida est & sterilis, quo possit reddi fecundior: accidit mihi, inquit D. Aug. ut quemdam viderē tot feruentes & abundantes effluentem lacrymas, quæ possent esse viles, accessi illi & interrogavi quam ob rationē illas effunderet? respondet ob nauis interitum, opum iacturâ, filij mortem, & obitu amici. Cui ego: vix tibi, miserecerit me tu, quis quæso huius fructus? Inueni nescio quem tristē sterco vides, locū quæro dic amice: unde tristis es? perdidisti, inquit pecuniâ locus immundus, fructus nullus. Audi Apostolum: seculi tristis in mortem operatur. Non solum fructus nullus sed & magna perniciosa, quas longum est enumerare &c. Inspeci alium rursum gementem & flentem: sterco agnosco locum quæro; intendi autem orationi eius, & audis dicentem: Domine miserere mei, sana animam meam, quia peccavi tibi. Confestim conuersus ad Dominum gratias illi retuli & messem huic prædixi copiosam. Gemit peccatum, agnosco agrum, exspecto fructum, Deo gratias. Bono loco est sterco, non ibi vacat, fructum parit &c. Ab agricola discite ex aquis recete fructum, quæ tantam tibi parant vtilitatem. Si regale cubiculum odore foetido repletur, alter um autem

videres hydriam aquæ angelicæ effluentē super immundum sterquilinum, quid illi diceret? O te mente captum, huic ne tam pretiosam impendis aquam; illa cubiculum asperge regium, in quo Rex possit cū filiis, suisque morari magnatibus. Si quis alius calicem præferret aquæ dulcissimæ si que periret, eam tamē in mari profunderet: quid illi diceret? O te vitæ stultissimum, quis inde fructus? an forte dulcem efficiet maris aquam? attende, quod si illam biberis, vitam tibi restitues iam suis deficientem. Hoc tibi similiter inculco, qui aquam adeo pretiosam effundis super immunda sterquilina, & aquam adeo suauem super amarissimas pelagi huius mundi aquas: illam detrua eo vbi esse posset vilitati.

§. 3. Multis sensibus dicere possumus quod Estras mulieri: O stulta &c. Optimè Dominus instruxit filias, Hierusalem mortem illius descendes.

Quam multis dicere possumus, id quod olim euidam mulieri famosus sacerdos Estras: Scriptum legimus hoc in lib. 4. Historia: qui licet auctoritate non fulgeat libri canonici, magnam tamen illi tribuit SS. PP auctoritatem. Vates hic SS. & sacerdos ex Angeli præscripto, ieiunij, & orationi in deserto vacabat, Deum deprecans ut populū suum de misera illa captiuitate, quæ premebatur eriperet, tantaque damnaque ciuitati S. Hierusalem obruerant, repararet, Templumque suum iam combustum & cœcū dignaretur erigere, fiebat amare nimis, & hæc illi cogitatio torquebat acerbis: die quodam vltra modum afflictus inexpectatō oculos conuertit & à longè mulierē cōspicit gemitibus fientem inenarrabilibus, vestes suas dicerpentē, caputque cinere cooperientem: Vidi mulierem in dextera parte, & ecce hæc lugubat & plorabat cum voce magna, & animo dolebat valde & vestimenta eius disissa, & cinis super caput eius. Ut eam vidi, magnum mihi intulit dolorem, magnamque intellexi illius animi esse tristitiam, accessi illam & aio: Domine, quæ causa gemitis? Quis tantus te dolor oppressit? quid oculos tuos fontes reddidit copiosos? sine me te Domine, sic illa: etenim sinister successus qui familiam meam grauat, tantam intulit iacturam, ut licet tota vita hanc deplorē, non tantæ sufficerent lacrymæ. Quis ille tristis euenus? nouens Domine mi: pluribus iam annis marito iuncta vixeram proles infertunda, recurri ad Deum, præceque

D. Aug. Ser. 41. de temp. Tom. 10.

IX. Exemplum.

4. Esdr. 10.

precesque obtuli supplices, ut prole me dignaretur honorare, insuper & multorum ad hoc suffragia postulavi, nec irrita vota etenim filium mihi concessit sic omnibus partibus absolutum, ut non esset quod amplius optarem. Magno meo & totius vtriusque gaudio illum enutrit: pinus etenim erat aurea ceteris excelso, iam adolescenti solciam illi dare constituit, ut familiaris mez lucerna maneret inextinguibilis, vxorem accepit, pręgrandi letitia nuptiæ celebrantur, & ecce eadem nocte (ingemisco referens) dum strato decumbit, subitanea hinc morte discedit, hoc spectaculo nos omnes quasi tenebris obvoluimus, sequenti luce tota consiluit ciuitas me dolentem consolatura: potro tantus me dolor affligerat, ut occidente sole noctis silentio domo sim egressa: Et veni in hoc campo, cegito iam non reueri in ciuitatem sed hic consistere & neque manducare, neque bibere sed sine intermissione lugere; Stomachatur Propheta & vicerato vultu sic eam alloquitur: *Sulta super omnes mulieres.* Incommoda cernis quibus Dei populus affligitur, S. ciuitatem Hierusalem destructam, templum combustum, polluta vasa sacra, captiuos sacerdotes, diuina sacrificia obliuioni tradita, Deo dicata altaria conculcata & hæc non deploras, de his non contristaris, non lacrymas fundis non exatis suspirium: Cum uictura hæc his possit lacrymis rescari si veram coram Deo penitentiam egeris, & tantas effundis idque sine mensura ob aliquid quod ipse decreuit & fieri voluit tuæque expediebat saluti, & quæ nullam tibi adferre possunt vitium? *Sion mater nostra omni tristitia tristatur & humilitate humiliata est &c.*

II. **Quanam dicantur stultæ lacrymæ.** Parce mihi Deus, quot mulieribus has licet proponete rationes. *Stulta super omnes mulieres.* Quot enim lacrymæ effundit illa ob filij mortem, & altera ob filie discessum, cuius cum anima mille esset obnoxia criminibus, nec vnã quidem effudit? imo quot viris licet exprobrare, qui ob quatuor assum incommodum attristatur & affliguntur, & mortem filij genuunt lugentque inconsolabiliter, quibus Deus hoc contulit beneficium, ut illum ad gloriam suam transferret, qui si yinere: solo, cælo periret; nec mutat quidem exterius faciem ob mortem animæ, ob templum spiritus sui combustum, sensus corruptos, altaria intellectus sui profanata, & voluptatis aras iniquis mille fraudibus pollutas factamque illam turpitudinis omnis & voluptatum turbe factamque collonem Hæc tibi sunt descendenda, lacrymæ namque talia possunt reparare incommoda, quotquot enim ob alia profuderis quamuis pelagi ex-

æquent aquas nullum inde lacrum, utilitas nulla, nulla fertilitas. Heu quantum doleo, sic de se D. Aug. confidens quam inconsiderate homines tristitiæ se tradant & alacritati, quam vane rideant, quam vane plorant: *Rident homines & plorant homines.* & D. Aug. quod rident homines plorandum est: sed plorat alius Ser. 45. de damnun suum plorat alius pr. ssumam suam, quia in fauili, cit. carcere est constitutus, plorat alius quod amiserit Tom. 10. aliquem amicorum suorum &c. Hæc deplorando nihil proficiunt, nec illud plorant quod in ploratu vnicum habet remedium peccata scilicet: hinc lacrymas ne impendas. Merito miramur omnes verba Christi ad filias Hierusalem: videntes etenim eum crucem sibi baiulantem plagis faucium, & sanguine conuersum, vulneribus vndeque confossum, illi compatientes sicut laxarunt lacrymis & singulibus: quibus sic ille: *Filia Hierusalem nolite flere super me sed super vos ipsas flere.* & super filios vestros, quoniam venient dies &c. tunc incipient dicere montibus: *cadite super vos &c.* quasi in viridi ligno her. faciant, in arido quid fiet?

III. **lacrymas prohibes doloribus tuis compatientes? Cur Christus Nihil est in quo quisquam euidentius ostendit stus humana sibi esse viscerata, & non feralia Tigridis, licetis floquam si calamitatis compatiat alienis, ut a re veras has fusc diximus, Propheta Iob afflictum aliquem uerit. cernens & flentem, ipse pariter affligebatur & flebat: *Etiam super eo qui afflictus erit &c.* Cō. Iob 30. 25 mentate fuerunt illæ puellarum lacrymæ quas effunderunt in morte filie Iephie: quia mortem sustinebat, quo Pater votum suum solutum & indiseretum completeret, cum ipsa necum sua posita esset vultus & corporis elegantia. Non incongruæ patri tuo Dauid vixæ fuerunt illæ lacrymæ in oculis filiarum Hierusalem quando Saul Rex gladio ceciderat hostili, qui imo illas ad stertum plaudumque provocabat, dicendo: *Filia Hierusalem flere super Saul, qui vestiebat vos coccino &c.* Quanto magis excitaret ut illas nunc effunderent in morte tua: cum tantum differat tua persona ab illo Rege perido, & tanto sint dolores tui crudiores, & absque ulla comparatione maiora dona quæ de manu tua receperunt, an ergo censet lacrymas has ita perpetam effusas? certum est nedum non esse malas, nec illas reprehendas quæ ob mortem Christi effunduntur: imo sunt adeo iustæ ut fontes non fieri eius oculos, qui Salvatorem cernit crucifixum, cordis inerepet duritiam.**

Si quia Christus amore Lazarum prosequetur,

IV. tur, quando mortuus illi oblati & sepultus, & à fororibus lamentatus, lacrymas fuderit adeo fertidas, vt illas circumstantes notarent dice- rentque: *Ecce quomodo amabat eum: quid agendum illi, qui Christum tenuit afflictum in ligno cruciatibus adeo horrendis morientem, eiusque piis- simam matrem ad pedem crucis adstantem faci- lam mare lacrymarum? plorat sol nigrumque induit pepulum, terra tremis & funditur, lapides præ dolore dirumpuntur, & cor de carne com- positum non dirumpitur? Quotiescumque lego quod de se narrat D. Ephr. Syrus. & D. Grego. Nyss. b. quod intuitu depictum Abrahæ sacrifi- cium, Patrem educta machera terribile, attollen- tem brachium istum librantem, filium autè ge- nibus proolutum in altari super ligna obuelatus oculis, incuruo capite istumque expectantè, la- crymas nequibant continere: quid in cordibus operari debet, si contemplerur æterni Patris fi- lium in ara crucis, qualiter obediens factus vsque ad mortem, quodque non desistat Pater, nec in solo hareat apparatu, sed eum sacrificet occi- datque per manus furentium inimicorum suo- rum, quibus pati non poterat grauiore: bonæ sunt istæ sanctæque lacrymæ, imo adeo iustæ, vt illas non habere cordis duritiam arguat ipsis petris oblatiorem. Itaque non damnat Christus la- crymas compassionis pro morte sua estulas vbe- riores.*

Quid ergo significat? nonnulli dicunt quod indicare voluerit altissimum suæ passionis myste- rium quæ sunt voluntaria, ita vt magis dicere liceat, quod ipse ad mortem sponte tenderet quam quod ipsum traheret involuntatum: hoc sup-posito significat, ne vobis persuasum sit hoc quod patior, meæ repugnare voluntati, imo sum ipse qui hoc volo, & vitroneus iam tendo me ipsum oblaturus in sacrificium: *Super vesipia flete & fi- lios vestros: etenim calamitates quæ vos moent adeo terribiles erunt, vt ad eas euitandas optatu- re sitis, vt montes in vos irruant vialque sepe- liant: Tunc incipient dicere montibus: cadite super nos &c. Mellissius Doctor Bernard. opinatur aliud ab illo mulieribus indicari mysterium, illud sc. quod prædixerat paulo ante passionem: *Etenim ea quæ sunt de me finem habent, & cito citius omnia hæc tormenta præteribunt, quia tertio die sum, à morte surrecturus: Tradetur Genibus &c. & ter- tia die resurget. Porro afflictiones quas ciuitas il- la, earumque filij passuri essent, nullo sine clau- ditudo, vnde hoc illis inuuit: *Quæ videtur mihi præparari temporalis sunt: quæ non videtur aterna. Si temporalia sunt, transitoria sunt &c.*
Hieron. Bapt. de Lanuz. a Tom. III.**

Vtrumque vt bene dictum non reprehendo, cui superaddo sine dubio Christum declarare voluisse id quod modo nos exponimus. Intelligendum est ex eo quod D. Aug. notat ad illa verba Proph. Regis in persona Saluatoris iam durissima quæque patientis: quod cum tam inhumanos sustineret cruciatus penasque acerbissimas, non esset qui cum illo tristeretur: *Sustinui quæ simul mecum est- tristeretur & non fuit.* O potentissime Domine, quærit D. August. vnde hoc imprimò namque tuos omnes videris damnare Apost. quos omnes inue- nimus tibi comites in hortu, ipsa nocte tuæ pas- sionis, tanta cordis tristitia absorptos, vt tu ipse eos excusares, quod non loquerentur, & præ tri- stitia obmutescerent: *N. mo ex vobis interrogat me quo vadis: sed quia hæc dixi vobis tristitia implauit cor vestrum: dum Petro, Iacobo & Ioanni anima- turæ merorem indicas: Tristis est anima mea vsque ad mortem, tantus pariter illos dolor oppressit vt deiectis sensuum viribus præ tristitia obdormi- rent, Petrus & Ioan. secuti sunt te vsque in domum Pontificis, & nemo dubitat quin eorum luctus fuerit acerbissimus. Ceterum his ommissis euidèter nobis proponuntur ab Evangelistis præ ista mu- lieres tanto merore stetuque depressæ vt ipse il- lis diceret suas lacrymas trāsmutarent: *Nolite flere super me.* Quomodo ergo ais: *Sustinui qui simul mecum contristeretur, & non fuit?* Notandum cum præfato Doctore aduerbium illud *Simul*, non dic- cit nudè, quod nullus esset qui in eius passione tristeretur, sed qui cum illo simul contristeretur. Quando dolore affigeris & ploras, tecum nō plo- rat, nec se comitem præbet in lacrymis, qui ob- re alia illas effundit, sed ille, qui illas effundit ob eandem quam tu rationem: merore maximo Christus in passione sua tenebatur, quo maiore nullus ab orbe condito sustinuit, talè inquam passus est vt eum Christus adeo robustus esset & valens, dolor tan- tus esset vt quantum erat ex parte sua vitæ illi au- ferre sufficeret, illud ipsomet testante & Aposto. suis in hortu declarante: *Tristis est anima mea vs- que ad mortem.* Tanta fuit illa tristitia quæ pertulit, vt inde in tristes voces gemitusque dolorosos erū- peret, & lacrymas profunderet copiosas: Sicut in hortu ita & in cruce, vt dixit Apost. *Cum clamore valido & lacrymis* quod in ambabus occasionibus contigisse multorum habet opinio Doctorum: porro causa primaria huius tristitiæ & lacryma- rum, propriæ non erant pœnæ, aut dolores, imo potius illos magno affectu patiebatur: sed pœca- rata hominum: erant etenim illa horum causa, vt die Lunæ dicendum. Qui eam ob causam tri- staretur funderetque lacrymas præ ens se mihi*

27 VI. Tertia pro- posito cōue- niens. Ps. 68. 21. Ioh. 16. 6. Matt. 26. 36. Hebr. 5. 7. A a a a a 10

VII. in hoc comitem; non inveni: *Non ait ficticius qui*
 Quis contristaretur. *Et non fuit, sed quis simul contrista-*
 cum retur, id est ex ea re, qua ego contristor. *Et non inveni.*
 Chri- Verum est quod fletent illæ mulieres Christi
 sto penis condolentes, potit cum in his fisterent,
 co- simul cum illo non tristabantur: etenim flebat
 tristetur. ille earum peccata, earumque scelera filiorum,
 ac illius populi ingrati omniumque mortalium,
 unde sic illis ait: *Nolite flere super me &c.*

Non prohibet fletum, & compassionem de morte sua, passione, & doloribus quibus ipsi lapides ad pietatem movebantur, quique ad ipsam mortem provocarunt, cuius domus, sepulchra sc. aperta sunt: sed indicare voluit, quod hic fisteri non deberent ut sint vilisati. Hoc significat *Super me id est propter me.* Ne sint dolores mei & afflictiones finis ultimus in quo lacrymæ vestræ fletusque consistant, sed hoc agite ut transeant & ad vos ipsas accedant. Laudavit Deus Abraham facinus in sacrificio filij sui: quia fecit illud simpliciter propter Deum. *Fecisti propter me:* quia finis ultimus ad quem respiciebat opus voluntas desiderij & intentum Abraham fuit ipse Deus. Hic enim esse debet scopus omnium, quas operatis virtutum. *Propter me;* verumtamen vestræ lacrymæ fletusque tales non sint, ut in me sistant quia patior, sed ut transeant & revertantur super vos ipsas vestraque peccata, quæ mortis mex prima sunt occasio, vobis hoc persuadentes, ut si propter aliena peccata parat ea quæ videtis, quid vos pro propriis veltis agere convenit si in vade talis fiat executio qualis in debitore principali? si in me qui arbor sum viridis, formosa, virore gratiæ quæ tam efficax est ut non admittat, nec secus patiatur vel minimam culpam: ita forte ter ignis diuinæ iustitiæ succendatur quid in vobis faciet lignis aridis & mille peccatis culpisque etolis? *Si enim in viridi ligno hæc faciunt in arido quid fiet?* Notum omnibus quanto nos Deus affectu complectatur nostrumque hominum exopiet videt lacrymas effusas ex compassione erga illum, si quidem iustæ sunt & bonæ, parum tamen proficere fructum si sistant ibi, nec ulterius effluant: esse tamen fructum ineffabilem, quem operantur, si super animas nostras culpæque effundantur: idcirco ait: non in me hæreant, ulterius transeant: *Super vos &c.*

VIII. Si ergo Christus nolit lacrymas, quæ ita solū maneant in re ita ploratu digna, qualis mors eius est acerta & amara passio, illasque prohibeat ut minori effusus fructu, ab eo quæ poterant proferre, quid efficient illæ pro rebus adeo vilibus abiectis & terrenis effuse, quas hæc vltæ

consolatione aut reparatione effundis. Heu te miseram quæ ploras, quia mortuus est tibi maritus, transeat illæ lacrymæ super te & peccata tua: etenim in eorum supplicium hac te Deus plaga castigavit. *Lactis albugas filij tui vel honoris: Nolite flere super hæc super vos ipsos flere:* quod si tactura te tantilli momenti tantostedolore cruciat, quanto deberet contristare dum aduertis te Deum amisisse, gratiam illius, titulum ad eius regna, & cum Angelis amicitiam. Hic ad bolidem cadunt lacrymæ, tantumque profertur commo- dum quantum refert D. Pet. Chrysol. has Mag- dalenæ lacrymas expendens: *O quanta vis in lacrymis peccatorum, rigant calum, terram diluunt, extinguunt gehennam, delent omne facinus, latam diuinam promissionem sententiam.* Aduertit in hac peccatrice effectum: *Eecce mulier.* O quæ peccata: O quot abominationes; ilico miraberis illam his omnibus absolutam & ita coram Deo deleta quasi illa numquam perpetrasset: Deum recuperat quæ perdidit, gratias & dona, nec nõ ius ad omnia eius regna bonaque efficacissimum. Quid hoc miraris? perpende si multa sint peccata, multa sunt lacrymæ: & si vna de corde procedens contrito potest eradere quascunque mundi culpas in vnum collectas, non est quod miremur, animæ suæ lacrymis illis esse deletas ipsamque absolutam.

§. 32. Capillis capitis sui tergebat. *Capillis suis se pedibus alligat Saluatoris, ut illam post se trahat, in quos transplantatur, velut in terram celestem.*

Capillis capitis sui tergebat, prosequitur D. 88 Evangel. declarans nobis quam serio hæc peccatrix ut omis Dei secundum hoc agrediat, quod heri nobis Christus de ouibus suis indicavit. *Sequitur me.* Inchoat hoc propositum stans retro ut diximus: ut autem se tanto redderet intiorum & in hac sequela sit more, eum iã expisset lacrymis diuinis eius irrigate pedes fecit & hoc, & super illos capillos suos dispersit aureos ut illis quali mappa pedes illos extirget, vel verius ut essent funes quibus se ligaret & religaret ut illius vestigia pone sequeretur. Con- tingit ut capitaneus in mari sub nauim bellicam similiter subigat quam post se trahetur conatur, non potest ipsa Regia traheris volatum assequi quid remedi? Fortioribus illi alligetur rudentibus, quibus subsequatur eius adiuta subsidio. Expugnauit diuinus ille Dux Christus Pstricam Satanæ, nempe Magdaleam: illa seam optatam agnoscit sortem

D. PET. CHRYS. Serm 93

I.

fortem & celestem optat sequi tuncem nati- que prætoriam sanctissimam dico Christe huma- nitatem, quam necesse est sequantur omnes limbi mare sulcantes, si portum ex animo qua- rant incolumem; hoc enim æternus Pater deter- minavit: Quos præcivit & prædestinavit conformes fieri imaginis filij sui. Vires suas agnoscat debiles & exiguas, quodque ex se tales non habeat, qui- bus velocem adeo prætoriam assequatur: quoeit- ea eius se pedibus constringit & restringit atque ad hoc de capillis suis funes contexit aptissi- mos; qd. *Trabe me possit te in odorem curvemus un- guentorum tuorum.* Hoc animo statutum est, Do- mine mi, tua sequi vestigia, in me tantæ deficiit vires, nisi mihi illas tribueris; ad illas recipiendas & quo possim à te tracta, proficisci, tuis me pe- dibus ligo & religo: *Capillis capitis sui &c.* Noñt omnes doctrinam philosophorum hominè arbori comparari, cuius sit hæc definitio: *Arbor inversa:* Arbor conuersis sursum radicibus: capilli sunt ra- dices, quas arbores subtus terram abscondunt, cū enim sicut fructus illarum de terra altius nõ erigantur, nec aliud nisi terrena sint productura, humore terræ ali debent & sustentari: homines autem celestes oportet vt ferant fructus, incor- ruptibiles & perpetuos: *Possit vos vt vatis & fru- ctum asseratis, & fructus vester maneat,* ad hoc ra- dices suas sursum erigit versus cælum, inde namque descendere debet omnis humor fructi- bus talibus omnino necessarius: *Omne datum op- timum, & omne donum perfectum desursum est descendens à Patre luxinum.*

Plantam vidi Magdalenam in carnis suæ deliciis, hæc suas extendat omnes scoratrix ra- dices, cogitationes, curas, & affectus, unde tales erant illius fructus quales describit Apostolus: *Opera carnis quæ sunt, fornicatio, immunditia, im- pudicitia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia, ini- micitia, contentiones, emulationes, ira, rixa, dissensio- nes, inuidia, homicidia, commestrationes, ebrietates & hæc similia.* In terra mortis plantata crescebat id est peccato: Quocirca fructus produxit mortis, quales idem notauit Apostolus: *Fini illorum mors est.* Radices intellectus sui ac voluntatis in ipso Sarana defixerat: hoc enim significat illa mulier quam vidit D. Ioan. plenam abominatio- nibus: equitem, iumento insidentem septicipiti, quæ eò tendebat quò à bestia derigebatur: inte- gram cogitat sui mutatione: terra arpetur radix de peruersa illa terra, & transplantetur in ea quæ est pedum Christi, terra cœlesti, terra vitæ, terra diuina, vt fructus illi conformes reddat, atque in *Psal. 1.3.* ea illud Dauidis impleatur, *Erit tanquam lig-*

num quod plantatum est (legis Aquilia vt notat Origenes, & sequitur hanc lectionem D. Ambro. *In Catena Transplantatum est) secus decursus aquarum, quod Gra. fructum suum dabit in tempore suo & solum eius non defluet.* Illud pariter Hieremix: *Erit tanquam Hierem. 17.* lignum quod transplantatur super aquas, quod ad 7.8. humorem mittit radices suas. In hac terra vitæ & diuina transplantati student; idcirco tam copiosè lacrymis suis eam rigat: nam vt arboris radices Quæ re- vel plantæ quam transplantas radicem figant in- qui autur rigatio necessaria est: *Ad humorem mittit radices ad traus- suas.* Capilli, curas, cogitationes, affectus & desi- planta- deria delignant ab anima prodeuntia, erant hæc tionem. in terra delixæ: nec enim aliud cogitabat nec en- urabat aliud nec intendebat aliud (*Qui de terra Ion. 3.31.* est de terra loquitur aut prima veritas) radices illa transplantentur in terram cœlestem, hic figantur & hæreant enim illius radices cogitationes, sollicitudines, & affectus.

Myterium hic aperio quod nobis indicat V. qualis debeat esse vera penitentia: per illam e- Quamam tenim hoc fit, vt peccator transplantetur de sit vera morte ad vitam, & de diabolo ad Deum. Planta- peniten- tus est peccator in diabolo, in eius voluntate & tia, desiderio. Hæc quam mala terra in hoc eius co- sultit remedium, si ad Deum conuertatur & in Christo transplantetur. O quanta hæc miseri- cordia! O quale beneficium! *Gratias agentes Coloss. 1.* Deo & Patri qui eripuit nos de potestate tenebra- rum. & transfudit in regnum filij dilectionis sue.

Quomodo fiet illud? vt arbor vtiliter transplan- tetur, vel planta requiritur vt eam cum omni- bus radicibus insigas: si namque illam detrun- ces & ibi vinam aut alteram relinquant radicem, truncum hic solum insigens, ilico ille exarefecit, alibi illæ repullulabunt, atque ad suum esse prius regerminabit. Quantos inuenio qui de Sarana ad Deum transplantari student, de peccato ad gratiam & de inferno ad cælum? O quoties affirmas te hoc desiderare! & si percontaremur quid intendas iam peccata confessurus, respon- debis; cogito transitum de terra culpæ, in qua seruii diabolo, ad terram remissionis & gra- tiæ posthæc Deo seruiturus. Hoc noueris quod si volueris effectus votum sequatur: extirpati te o- portet de terræ culpæ radicibus, omnes illas e- uellendo: negotium iniustum extirpetur, dimittantur ingressus, affectiones, iecundiæ & conuer- satio periculosa.

Transplantari debes non detruneari vt hic 89 transplantaris, demissis alibi radicibus: a trans- plantari, vt nihil in terra relinquant Sarane, agalique quod dixit Moyses Pharaoni, qui per-

VI. Transplantati debet peccator penitēs. Exo. 10. 26.

mittebat quidem Israclitis egressum de Ægypto sed ea condicione, vt greges illorum in ea relinquere velut radices quibus eos possideret intricatoros. Nequaquam aut Moyses: *Cuncti greges pergent nabysum, non remanebit ex eis vngula.* Hiuc descendum in multis incommodum: quidā etenim sunt qui relinquunt radices in terra culpar, vnde continuo noui eiusdem generis stolones pullulant. Quid est, quod vix confessus es: quando statim ad inhonestam reuersus es amicitiam: tu ad contractum inuolutum, tu ad eandem insolentias & vanitates: ibi radices reliquisti affectuum tuorum & curarum. Sunt & alij qui confessum perduntur, quia vt diximus tempore transplantationis vt arbor radices figat altiores irrigatio requiritur & aqua. Ad quid venis: vt transonam me de terra peccati ad terram obsequij diuini. Vbinam lacrymas vbinam aquas, vbinam dolor: perfectam considera conversionem, quam felici omine mulier hæc sit transplantata nam vt se in pedibus Christi transplantet tam abundantes adfert lacrymas vt illos riget: deinde attende quod hic omnes radices suas desinat, vt ne vna quidem in terra Saranæ remaneat. Hic omnes intellectus sui complectitur diuersus, omnes suæ voluntatis actus, omnes potentia concupiscibilis affectus omnes motus irascibilis, vt sit iam de numero eorum de quibus Spiritus

Sap. 5. 26. S. Cogitatio illorum apud altissimum. Hoc est, Capillus capitis sui &c.

VII. Aliud hic nobis notandum quod hæc mulier Magdalena sibi ligare eumque irretire: grauer queritur Diuus Cyprianus de mulieribus quæ de capillis suis lacrymas texunt, quibus stultos inuoluant: *Oculos in se inueniuntur illicunt.* O Domina, quanto consilium foret si illis ipsis Deum studeres illaqueare, *Ugo hoc facere potero?* Vtique, nam ipse Deus se fateretur ab animæ criminibus illaqueatum, cui dixit: *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in vno oculo tuorum & in vno crine colli tui.* Septuaginta translulerunt: *Extordasti me,* noster Pagninus, *Abstulisti cor meum:* q. d. O puella formosissima cor meum irrenuisti quo precor: *In vno oculo tuorum & in vno crine colli tui.* Quid hoc est? Supponendum cum Diuo Hieronymo hic nihil intelligendum de affectu carnali, etenim sponsus est spiritualis & diuinus: vnde sponsam nominans, eam etiam sororem suam appellat: *Soror mea sponsa,* cui nefas est amorem affricare sensualem: quis igitur est hic oculus & quis iste capillus? *Abstulisti cor meum in vno oculo tuorum, & in vno*

Di. 2. contra Iovin. post. med.

crine colli tui. Domine mi, an ergo vno oculo vnoque tibi crine satis facimus? liceret dicere, VIII. quod per hoc significet quam facile sit diui. Sponsus num illum irretire sponsum nobisque alligare: vno crine quandoquidem se patitur capi, teneri & alligatur, queari vno crine & vna oculi nictatione - sit in sæcula benedictus. Porro communis expositio, quam ex Sanctissimis Patribus in tractatibus nostris exposuimus, per vnum oculum intelligit vnitatem oculorum: secundum est mulieri oculos habere limos vt vnus ex hac alter ex altera parte prospiciat. Pulchritudini adferibitur si eodem ferantur obtutu, hoc est: *In vno oculo tuorum,* id est in vnitatem motus oculorum. Idem indicat dicens: *In vno crine:* etenim capilli dispersi magnam arguunt fedditatem & incompositionem: in vnum vero collecti optime conueniunt, ita legis Pagninus: *In vna torque capillorum tuorum.* An Dei cor ligare visitan illaqueare: hoc officies si pari illum oculo conspexeris, nec vnus illum, aler diabolum insperat, ne ex vna parte, quæ Dei sunt agat, ex altera vero se tradat diabolo, nec sit intentio tua diuisa placeat studens diabolo & Satanæ. Eodem modo vestros in torquem vnam coadunans capillos, vt progressu progrediantur, id est desideria tua tua curæ & affectiones.

O beatissima anima, hoc etenim modo Dei cor Deumque irreties tumque officies & quasi ligatum obtinebis tibi, & religatum, quo in ipso tuorum oculi desideriorum comprehendantur, & intentionum, nec sit velle in hoc, & in altero placere diabolo, & capilli tui, qui tuæ sunt cogitationes & sollicitudines in eum toraliter dirigantur. Mulierem hanc attende sapiemem: hoc enim in Christo præterit: eo sine ambo in illi conicit oculos, qui licet duo sint fontes aquarum lacrymarum ex illis profluentium, vnti tamen sunt & super pedes Christi defluunt: Hic similiter suos omnes prostermit capillos, vt nec vnus sit quin non constringat pedes amantissimos. Illis anima Deum comprehendit, quasi sibi alligatū, & illis ligat hæc peccatrix pedes Saluatoris, Quis quæ ligat? an ipsa fumbis criminu suoru illi alligatur? an illa ipsi laqueis quos ex ipsis extorsit, vt tumque verū est: etenim quod ipsa alligetur illi, inde oritur, quod ipse illi pariter alligetur.

Ad perpendicularum hic cadit illa difficultas à IX. D. Bernardo proposita. Quis quem tenet ligat? Anima tū quis cui alligatur: ipsa illi? an ille ipsi? ex vna Deo ligatur, & stringat capillis, nec non secum vniat arctissimè: ipsa Deū ex altera, vt videtur, ipsa illi vnitur, cuiusque perpendicularibus

D. BERN. ait D. Bernard. verum iudico: *Tenet & tenetur.*
Ser. 79. in Sic ipsa diuina sponsa fatetur: etenim primo
Cant. se sentit illi alligatum, idcirco rogat eum: *Trahere me post te. Cirruimus in odorum unguentorum tuorum.* Sumpta est, vt diximus, metaphora ex scapha: nam ipsa regie alligatur tremei eamque ab ipsa trahit sequitur. Quid plura? illam audi Davidis sibi verba vsurpantem: *Tenuisti manum dexteram meam, & in voluntate tua deduxisti me.* Pariter illam audies asserentē quod & ipsum sibi habeat annexum: *Tenui eum nec dimittam.* Et verē sic se res habet: nam ex eo quod anima Deo vniatur, eiusque se pedibus subiiciat, vt illam quocumque voluerit ducat pro bona voluntate sua, sequitur & illi Deum alligatū adeoque strictē eius voluntati vnitum, vt illum ducat quocumque voluerit: ex eo quod se Moyse Deo in monte coniungat, & quasi colliget vt cum Deo qua ratione & quocumque ducat, ita Deum sibi reperit alligatum & ita laqueis constructum,

Exo. 32. 10 vt ab eo precaretur: *Dimitte me: vt trahatur furor meus.* His congruenter appendit D. Bernar. Historiam de Jacob: nam ille Deo seruens ita se riter illum apprehendit, vt instanter rogaret: **Gen. 32. 2.** *Dimitte me: Cum respondit: Non dimittam te nisi benedixeris mihi.* Optat Deus ex D. Bernadi iudicio à nobis ligari, illaqueari, vobisque vniiri stric-

D. BERN. tissime: *Teneri: vult cum perhibeat dicens delicia mea esse, cum filijs hominum. Quodque pollicens ait: ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi.* Quomodo itetiam eum meoque vincium tenebo voluntati? tu teipsum illi alliga, totamque voluntatem, illius coniunge voluntatiam enim nosse quod diligentes se diligit, & voluntatem timentium se faciat: te ipsum capillis affectum tuorum, curarum, & desideriorum illius alliga pedibus: & videbis qua ratione tibi quoque deuinctus adhaerebit, perpetem tui gerens curam, tuamque se finens duci voluntate: de quibus aliis dictum est.

§ 33. *Capillis capitis sui. Hos Christum capillos suis prosternens pedibus triumphum de diabolo refert gloriosum, quem David dixit de verticibus. Verticem capilli &c.*

D. Ius Petrus Chrysologus attentius eandem hanc perpendens, mulieris actionem, qua capillis capitis sui Christi pedes ab-

D. P. C. tergebat, censet in his illud Davidis impleri vaticinium, verbaque mystica: *Capillus capitis sui ter-*

gebat, vt iuxta psalmistam: verticem capilli, ex quo ambulauerat in delictis suis in sanctitatem cali: verteret seruissute. Nemo non inexplicabilia censet

I. hæc verba etiam in sensu superficiali Grammaticæ, quique suam apponit interpretationem: de capillo quid fiet ergo de sensu mystico & spirituali? his vaticiniis Hoc argumentum prosequendo, quod paulo ante corpimus quod Propheta Regius psalmo illo pleitur, decantare voluerit triumphos & victorias Christi: cum illæ & numero & dignitate præminent: non poterat hic psalmus esse Laconicus sed fulsissimus. Notamus autem singulariter ab eo victorias celebrari, quas retulit de Satana gloriofas. Totum hic hominem occupauerat in anima & corpore: in anima per peccatum, ob quod illi subdita erat vt mancipium, & in corpore per mortem ex peccato consequentem. Intendit de illo Christus triumphum agere, liberans animas à peccato, & à morte corporali: unde describit Propheta Christum quasi in stadio ad tantum præcinctū opus: *Deus noster Deus saluos faciens & Dominus Domini exitus mortis.* Ecce hic Deus noster duo aggitur, animarum salutem, per liberationem à culpa, & eorum restiturationem, per ereptionem à mortis potestate. Pariter diximus, quod duarum harum dare voluerit principium & auspiciū in duobus his Germanis, Lazaro & Magdalena, Lazarum eduxit de matibus imo de ventre mortis, quando diuina voce sua eduxit illum de sepulchro ædificium, vbi eum mors deuorauerat: & Magdalenam educit reddiditque incolumem, animam illius eripiens de potestate Satana: à qua captiua detinebatur.

Quia verò tantū est hoc illo mirabilis, quanto præcellit anima corpore, vitæque corporis est vita animæ inferior. Hanc Propheta sequitur victionem: *Verum amen Deus confraget capia inimicorum suorum, verticem capilli perambulatum in delictis suis, verticem, inquam, capillorum quibus longè latèque diuagantur suis vacando peruersitatibus. Impertinens videtur sed diuinam redolet sapientiam. Aduerbium illud, Verum amen signum est quod velit cum eo, quod sequitur confirmate, quod præpouit. Ita Christus Dominus noster quando nocte passionis suæ à summis sacerdotibus interrogabatur vt diceret, an ipse esset Christus, respondet illis: Ego sum. *Matt. 26. 64.* *verum, amen dico vobis, amodo videbitis filium hominis sedentem à dextera virtutis Dei & venientem in nubibus caeli.* q. d. quod vobis affirmo fiet manifestum ex eo quod breui vitui estis filium hominis sedentem à dextera Dei &c. iuxta*

I.

II.

Capillis Magdalenæ Christus de diabolo triumphat.

Matt. 26. 64.

ta illud David iudicat hoc: quod dixit, Christum nimirum de diabolo triumphum relatorum animas saluando; esse completum in eo quod capita inimicorum suorum & verticem capillorum sit constructurus in quibus ambulauit illi ut suis vacent iniquitatibus. Minus videtur hoc nunc intelligere: ergo in hoc opere illud considera, quod mihi persuaserim. David aperit oculis inspicere: primo: *Confringet capita inimicorum suorum.* Spectat victoriam qua Deus de Pharaone, ducibus & exercitibus eius triumphauit, quos maris fluctibus omnes absorbit nemine excepto: nam turbati & confusi ex aquarum conglomeratione, dum fugam meditantur, ibidem illos Deus maris inuoluit fluctibus demergendos. Hoc canit David *Contribulasti capita aëronum in aquis*, quod supra declarauimus. Quam consilij mentisque inops ingemuit Pharaon omnesque legionum duces, dum contra se fluctus vident viderique concurrentes atque in medio eo: concludentes? Quantum turbatur Lucifer & omnes inferni principes huius mulieris lacrymas intuentes ex ambobus confluentes oculis, quæ omnes eorum vires & scelerum robur videbantur in medio velle concludere? Quam omnis consilij & roboris expertes obstupuerunt? Talibus etenim lacrymis hæc potentissimus diabolus, tota ducum infernalium conspirante caterva quid opponat. O quanta hæc victoria: in muliere & re adeo tenera, quales sunt aquæ guttæ, omnes diaboli inferni que præfocare potestas!

91 Quia verò de his satis superque diximus, trāscamus ad secundum, quo dicit triumphum duxisse confringendo verticem capillorum, per quos inimici sui delictis suis vacantes ambulabant: *Verticem Capilli inimicorum perambulantiū in delictis suis.* Quid per hoc inuicis noueris esse vertices capillorum per quos inimici ambulant ad delicta sua perpetranda. Ne transeas verbum illud *Perambulant* quod proprie de Domino dicitur per cunitatem obambulante quasi propriam, vel de illo qui liberè per domum ut tuam ambulat. Hoc verbo diabolus vltus est, quo significaret quam liberè per mundum vagaretur, ut e-
Iob. 7. *ius Dominus absoluitis: ait enim: Crepusculum terram & perambulauit eam: David similiter ut exponeret quam offensè, per domum ut suam ambularet, sic cecinit: Perambulabam in medio domus meæ.* Quid ergo David significat? quænam sunt ista capita: qui capilli: qui vertices? quænam inimici per eos velut per proprium palatium ambulantes? varia & ad stuporem excellentia hæc

SS: Partes congerunt, verum tamen nunc D. Hilarij dicitis ad hæc: *Victoriam exponit, quam Deus de suis duxit inimicorum constringens, in calcanseque superbiæ, vertice hanc designat capillorum, estque is velut arrogantiæ tuæ erectum vexillum; Inimici per ambulantes principes sunt & potestates anem, qui caput tuum occuparunt: etenim illi regunt, gubernant, ducunt, instigant, mouent, possident, & turrim ibi locum obtinent principalem in cuius dominij signum hæc erigunt vexilla, verticem scilicet capillorum per quos discurrunt, ad turpitudinem te prouocantes, luxuriam, inhonestam desideria, ambitionem contempunt, & super iam. Præstat audite ipsam D. Hilarij: *Demonum spirituales nequitiam atque naturam in eo quod capilli verticem perambulant, docet: dum & tanquam dominantes hominum capitis insistant, & tanquam nequitia spirituales sine sensu eorum quibus insistant, ipsum illum capilli verticem proculcunt, quia & ipsa scilicet corpora usque ad animam mentisque sedes sine sensu adambulanti intra laqueum, & penetrant: aeris enim huius sunt potestates, & ideo capilli verticem perambulant, vel insistant leuitate vel potestate dominandi &c.**

Quantus se hic campus aperit arguendi viros adeo effeminatos, & abiectos ut iam in se transtulerint inter alia mulierum pigmenta, in quod darguit, ipsi magis est proprium, curam scilicet verticis effeminatissimorumque capillorum. Apud omnes nationes & sæcula temporum manet hæc cura mulieres, in quibus capilli ad decorem conferuntur: etenim illis caput eorum cooperitur, ut ait Apostolus signum memoratiuum illis, se caput non esse, sed virum: ea namque de causa ipse caput gerit apertum. Vnde miseræ id quod symbolum est subiectionis, componere satagunt & instrumentum luxu facere pulchritudinis, atque proinde illa semper circa hoc fuerunt occupatæ. Quæ tua hæc confusio, ut effeminate, quod ita serio huic studeas ornatumque nutrias, tibi expediret hæc facienti discingere gladium, palliumque abijcere, induere tunicam, colum, fufumque arripere: væ tibi inquit Diuus Hilarius, per hanc etenim comam totus ambulat infernus: te licet non sentiente Proprium est enim huius licet viuant, non tamen sentiant, & per illos immunda serpunt animalia: nec tamen ea perferentis: ita per hanc tuam comam diaboli transeunt, qui te prouocant mouentque ad luxum, lasciuam carnis spurcitas, ambitionem, superbiæ & propitiam extinctionem.

Sæpe-

Sæp numero studiosi consideravi quod contigit Illustrissimo martyri Diu. Tiburtio insigni discipulo Gloriosissimi Pontificis, Cay cuius celebrem agit memoriã Ecclesia vñdecima Augusti, Acerbam nimis patiebatur Christiani Romæ persecutionem: etenim ex mandato principum omnes occidi mandabantur. Conueniebant ad æces particulares duce summo Pontifice, qui verbis eos lenioribus solabatur atque ad martyrium excitabat. Superuenit quidam illis nomine Torquatus se Christianum velle fieri protestatus: porro vir erat qui nimia curiositate capillos contorquebat comamque nutiebat quasi velut Narcissus effectus feminas curiosius inspiciebat. Accersit ad illum Tiburtius & ait: amice, non mihi bene sapiunt curæ hæ tuæ; grauemque ingerunt suspicionem: tantæ de capillis tuis colendis sollicitudines: vereor ne ficta iua sit Christiana professio, demonemque caput tuum occupasse: *A beato Tiburtio Torquatus frequenter arguebatur, quod capillos super apicem frontis, foris arte componeret. Quid hocce Tiburtius, an hoc tantam tibi adfert molestiam? an tantum mali hoc tibi prognosticon? ipse loquetur. Iustam hanc non ferens Torquatus D. Tiburtij reprehensionem proponit illi diem dicere, & re ipsa etiam præfecto Fabiano ipsum vt Christianum accusauit: porro nollem (inquit) vt intelligat quod ego illum aculauerim: quocirca nos ambos in vincula conijce. Egit hoc præfectus, & eorã se productis Torquatum interrogat: qua in præsumis audacia inter Christianos adforibi: nãquid edicta principum ignoras: quod quicumque dicit sacrificare reuerti moriatur? ego Torquatus nihil dico: adstat hic Tiburtius mihi præceptor, & talis sum qualem me instruxit. Conuersus ad Tiburtium præfectus querit: Andin' loquentem Torquatum? audio, inquit, & à multis diebus noui Torquatum se dicere Christianum, sed mentitur: nec enim est: argumentum autem quo conuincor, hoc est, quod opera illius non sunt viri Christiani, imo potius hæc illi sunt molesta, ieiunia, vigiliæ psalmodia media nocte, carnisque mortificationes. Omne studium illius cum tonfore est verticem illi crinium pompaticus incedit, vanus mulierum inspector: qui hoc agit, an ego illum credidero Christianum? *Crediditne vir illustrissime, hunc esse Christianum, qui in suis lenocinio moliendo capitis, sembrina admittit, qui tonsorem diligit, qui fluxum gressum improbo visu distendit, qui feminas curiosius intuetur,**

Hoc tibi persuasum sit ò Præfecte, tales a Christo pestes longius amandari, *Numquid tales pestes Christus dignatus est habere seruos suos? Non illum arguit luxuriæ, aut concubinatus, non accusat vt adulterum, vt virginum supratorem, vt puellarum seductorem, vt vitijs conspicuum, vt prædonem, vt inultum, sed vt vanum & curiosum crinium suorum cultorem, vt pompaticum, & mulierum spectatorem. An ergo tantum hoc malum? pestes sunt & animarum ruina nec illos seruorum suorum Christus insensit Catalogo.*

Quænam mihi sunt hæc præfagia, vestri capilli in verticem erecti: nam per caput hoc illoque crines ambulat diabolus, videturque ex illis esse de quibus ait David à Domino hos esse confringendos vertices, hosti um antra infernaliu? *Confringer verticem capilli perambulantium in delictis suis.* An ergo nobis obijcis non esse nos veros Christianos, qui capillos in summum erigimus? numquid in statu vitium peccati mortalis, vel cura hæc talis est: tale quid non dico nec dici potest: etenim euidentis est curam crinium ex se non esse peccatum mortale, potro iudicio sanctorum magna indicium est vanitatis, & quæ diabolo portam aperiat, quia te ad mille peruerla pelliciat desideria, peccata, luxurias. Tandem quod dixi, non de meo dixi: sanctorum enim est illa sententia. Quod si hoc ita sit, quid de lenioribus dicemus, qui tanta molesta venerandos iungunt canos, quos talibus natura concessit, maturitatis indices & grauitatis, vt ab omnibus honorentur: & de illis qui sibi capillarum affigunt fallacem, qui tot singularibus student inuentionibus, quæ omnes eo diriguntur, vt fiat locus diaboli ambulandi in quo conceptas suas exequantur nequitas. Ceterum cum Psalmista agat de triumpho quem Christus in hac peccatrice de demonio retulit, oportet vt de eius capillis loquatur.

Hoc scitote mulieres, plura vobis dici non posse, nec maiori eloquentia vestram in cultu crinium reprobare posse curam ipsum Demosthenem, Homerum & Ciceronem, formosissimis licet vtantur rethorum stoculis, quam his quæ ex Regio Propheta intellexistis: plura referunt S. Pates de crinibus vestris & stulta sollicitudine illos comandi, seruo cadenti crispandi ad solem exponendi vt rubedinem contrahant, quos sensus vestri veluti consumuntur, caput adurit, & in gehenna torquetur, vt elegantius crispentur: quid referam lauatoria, balnea, lixiua multo plura quam si linum esset aut crabulus, vnde vestre

VI.
Culus
capillorū
ianuam
aperit
peccatis.

vestra oriuntur cephalæ, distillationes, humorum fluxus qui vobis dentes eiciunt redduntque carbunculos.

TERTVL. Accuratè scripsit Tertullianus de seminarum L. de cultu ornamentis librum cui titulus: De cultu feminarum, & singulari capitulo tractat de capillis ait-

VII. Crinum quic, nostræ Regionis mulieres tanto studio intinctio & crispacio agnoscent sibi à Deo præstitum cum illas in hac regione creauerit, sed ostendunt quòd ipsas peniteat, à Deo creatas non fuisse Flan-

dras siue Germanas: Vide quasdam & capillum croco vertere videt eas etiam nationis sua, quod non Germanæ aut Gallæ sint procreata: ita Patriam capillo transferunt. Quid tibi persuades (inrogat) dum croco capillum vertis & instar ignis flammescere desideras? ut verum dicam ipsa in te fers sententiam, & flammam inferni tibi prælagis fore supplicium. Male ac pessimè sibi auspicantur flammæ capite. Hoc Tertulliani dictum assumpserunt D. Cyprianus & D. Hieronymus. D. Cyprianus libro de disciplina & habitu virginum, quas honestu docet ornatum, inter alia hæc illis suadet, ut ab omni cura inficiendi capillos abstineant qui namq; hoc rubro coeino illos intingunt inferni sibi auspicantur flammam inextinguibiles:

D. CYPR. Audaci conatu, & sacrilego contemptu crines tuos inficis malo præfago futurorum, capillos iam tibi flammæ auspicantur & peccata, prob nefas, capite id est

D. HIER. corporis parte meliore. D. Hieronym. nobilem docens matronam Lætiam modum filiam educant. Latam de di sic ait: Ne capillum irruas, & ei aliquid de gestis, filie hema ignibus aspicere. Hoc alij vobis SS. PP. inculcant.

ante med. Alij dicunt capillos vestros similes esse Abalonis, qui quamuis aurei essent, eiusque pulchritudinis pars maxima, tamen tanto dum viueret ex illis dolore torquebatur, ut in continuas

VIII. Crines Abalonis protumperet querimonias; ex quibus etiam tam graues ei infausta morte parricida in quercu suspensus, occubuit illi namque crinibus innexus triplici lancea transfossus interiit. Vestros intuemini capillos, concedo; sed quos capitis dolores dum viuatis vobis adferunt, quas sollicitudines, quas curas, quas distillationes, quas cephalias, quas vertigines? ut ante diximus, & quod pessimum est, quanto vos extremâ mortis hora cruciatu transcinant: etenim propter illos cor vestrum timor transfodit reddendæ Deo rationis de tempore in illis insumpto inutiliter, de laqueis contextis ad aues capiendas insipientes. Hinc colligit Diu. Hieronymus rationem

Ep. 48. ad Sabina. mm.

ceremoniæ, qua S. vitur Ecclesia, quæ virginibus & viduis Deo se consecrantibus primo Cur Sa- omniun crines detondet. An ergo non dixit cræ virgi- Apollolus mulieris esse comam alere? dixit vi- nes ton- que sed vt illa caput contegat: quia ob præ- decantur. alligata, caput suum debet cooperire: porro quia constat capillorum cultu, multam illis inge- ri sollicitudinem qua distraherentur, tempusque perdunt, consilium est, vt ab his liberentur, capillos illis deradere. & vt eorum loco velo caput contegatur: celebris est hæc Ecclesiæ cere- monia.

Hæc & alia SS. PP. dicunt, verumtamen quæ- cumque dicant, nullus eorum, nec omnes simul, tantum dicunt suis omnibus rationibus; quantum Propheta Regius quatuor his verbis: *Verticem capilli inimicorum perambulatum in delictis suis.* Comam alite, crines intingite, in falciculos componte, huc & illuc dispergite, vertices erigite, maioribus machinis quam inuenit Iulius Cæsar & scripsit Vitruuius, vt bellicæ erigantur machinæ: hoc illis agitis, porticus extruitis, quas diaboli perambulant: cum enim caput vestrum possideant sicutque illius Domini, per illud velut per propriam domum liberè dinagantur: *Perambulatum* vt hinc moueat vos & intiget ad delicta, peccata, & flagitia: ex vestris verticibus ramos conflant venatorios, quibus infidentes echo formant, qua stultos capiant passerulos: quia in vobis præ cæteris eminent illi crinum vertices, quos diabolus vt nequitia suæ vexilla in altum erigit. Obijcies non hoc sentio, non aduerto, an non ergo vides inquit Diuus Hilarius capillos sensu non polletere? *Nequitia spiritali sine sensu eorum quibus insistent, ipsum illum capilli verticem proculcant.* Nota est (ua Diuus Gregorius Nylsenus) natura capillorum, quod viuant, sed non sentiant: *Capilli capitis peculiarem quandam & diuersam à toto corpore naturam habent, nam cum corpus vniuersum, vni sensibili gubernet, solos capillos videmus & partem corporis esse, & sensu carere: unde nec visione, nec tactione dolorem percipiunt.* Feminam illam consideras incompositam cuius capillos immunda percutiunt animalia, ribique horrèda & ais, quo modo suffert illa per caput suum talia reperere animalcula? ne miteris; cum enim crines sensu careant, quantumuis multa capillos percurrant, illisque se profundius ingerant, nihilominus illa non sentit. Ita tibi contingit ex mente Diui Hilarij: bone Deus? veinam ille nobis aperiret oculos, quantos tales videremus inimicos infernales, verticibus vestris crispique infidentes,

D. GREG.
NYSSEN.
Ho. 16. in illud Cant. Coma tue velut gre-
ges. X.
Capilla viuunt sed non sentiant.

dentis, capillis caput tum possident, varam te reddunt, stultam, audacem, tot desiderijs flagrantem, vt quis te videat, omnibusque placeas quos vides, teque qui spectant! quam liberè pateris illos per hoc caput diuagari in quo singuli tales quales desiderant excitant tibi cogitationes.

XI. Victoria Christi de capillis Magdalene.

Hæc igitur (Psallente David) insignis erit victoria & ingens Christi triumphus dignus cantari celeberris, quò capita inimicorum suorum confringentur aquis, subique victa subiciet, nec non pedibus suis prostermet verticem capilli flammæ & crispati, in quo delectabantur inimici. *In delictis suis*: Coram te veritatem illos erectos deiciet, de quibus propugnacula construebant, vt sagittas còtra animas emibrarent ardentissimas. Non capio mysterium, ecce tibi mulier in ciuitate peccatrix. O quam clarè & distinctè cognouit quibus hi sibi veritatem capilli feruerant, cognouit quod erectos illos cocoque tinctos in propugnacula extulerat inimici, ex quibus bellum indixerant, ad infinita carnis peccata, & impudicam allicientes desideria considerabat, quòd quantos veritatem construxerat, tot diaboli antea præparauerat; illos igitur pedibus prostermet Saluatoris vt de omnibus his triumphet inimici, calcibusque eos conculet: nouerat etenim hoc esse principale, magisque visibile vexillum quod Pharaon tartareis eiusque duces extulerant & prælijs suis atque incurribus contra animas exerebant aptissimum. Omnibus hæc clarè pateat ducis huius victoria celestis, qui pedibus suis hæc inimicorum suorum vexilla prostermet. Triumphus hic quo nullus insignior.

XII. Allegoria de victoria Iosue.

Voluit Spiritus S. vt omnes intelligerent quam insignem Iosue reuerentiam de barbaris illis ferisque gèntibus Chanaanis & Amorheis &c. tanta talisque fuit hæc, vt eam Deus reddiderit celebriorem, cum ad Iosue vocis imperium procurrentes solis currus detruerit donec illos integra clade deleuisset. Prostratis iam aduersarijs ait Iosue: vnum uobis ad victoria plenitudinem deficit. Quinque Reges manus nostras effugerunt, & absconditi in spelunca latent: vos ne, eosque foras producite: tendunt eò foras producant, illos Iosue comprehendit, & principes populi Dei conuocat, aitque illis: cia agite: *Ponite pedes super colla regum istorum.* Ita nunc præcipi horum inimicorum sunt hi Reges, & quod in illis ceteris eminet, sunt eorum capita, illa pedibus vestris prostermet, qui sunt pars infima corporis & minoris in vobis æstimationis: ita vt pateat, ei subiectum, quod in vobis est minimum,

Iosue 10. 24.

Hieron. Bapt. de Lanuzza Tom. III.

totum illud quod in illis est maximum. Hæc est, ita hæc est victoria celeberrima & quam modo Christus refert de diabolo. Eius arma præcipua erant hæc mulier: excelsus in illa ceteris erat caput, & capitis altiora capilli: pedibus illi prosterantur, & sic confringantur. *Vertices capilli*, viresque præcipue diaboli subiciantur illi, quod in Christo est minimum, eius nimium pedibus: *Cum capillis abstergeres pedes eius* (sic audio D. Chrylost.) *honorabilis in toto corpore membrum, caput dico suum, pedibus Christi subiciebat.*

D. CHR. Ho. 81. in Matt. circa prin. Tom. 2.

§. 134. Osculabatur pedes eius. Per oscula se pacem velle protestatur, & anima sua sitim exposuit, os suum applicans fontibus pedum Christi celestibus.

Osculabatur pedes eius. Plurima continet hæc actio Sacramenta, & si ea considerare velimus quæ Spiritus S. indicat per tria genera osculorum pedum, manuum & oris, nos ipsos illos mergemus. Illa pluribus locis prosequitur D. Bernard. præsertim explicans illa verba quibus sponsa celestis sua cum sponso suo orditur colloquia amantissima: *Osculetur me osculo oris sui.* Porro Lacota è q. adam attingemus. Primum sit hoc actus peccatorum pollulat indulgentiam, suam agnoscendo culpam: hoc enim interest (inquit D. Bernard.) int. i. seruum, qui Dominum suum offendit, & patrem qui ab illo beneficium accepit: quod hic benefactoris manus exosculetur, ille verò ad pedes contrahat eos osculaturus: *In omnibus quidem. ita esse videmus, seruis videlicet offensorem Dominorum osculari solere pedes, cum ab ipsis veniam petunt & pauperes duntum manus, cum ab eis munus accipiunt.* Secundum sit: protestatur se cum illis pedibus pacem velle: etenim manifestè, teste eodem D. Bernard. *Osculum pacis indicium est:* & per hoc protellantur homines se pacem præferre: quoniam perfidus ille discipulus Iudas vt ostendetet quod pacificus adellet petijt osculo Saluatorem.

94. D. BERN. Ser. 3. & in Cont. Cant. 1. 1. I. Vana exo. plicatio osculatiu.

Inferunt Christo bellum peccatores, illum offendunt, atque tot in illum vibrant lanceas acutissimas, quot peccata committunt mortalia. Cognouit nostra peccatrix quo bello Christum offenderat: iam patefacere conatur, se nihil aliud optare quam pacem, idcirco: *Osculabatur pedes eius.* *Osculum pacis indicium est,* omnes nouimus. Porro autè si vt Scriptura loquitur, peccata nostra separant inter nos & Deum, tollatur de medio, B b b b b quod

quod interest. & pax erit. Tertium adfero: probare vult totalem animæ suæ in Christum resignationem. Oculum sic habeo ex D. Bern. sic submittere duo labia: *Habet & anima duo labia,*

D. BERN. *quibus osculatur sponsum suum, id est, rationem & voluntatem.* Plures inuenio qui pedes Domini unico tantum labio obsecrant, nimirum intellectu, se illi per fidem submittendo, sed altero diabolo ad-

II. *hærent, mundo carnisque voluptatibus.* Non est hoc perfectum osculum. Tale veto dicimus heius esse peccatrici: etenim illi rationem resignat & voluntatem, & unum atque alterum labium pedibus eius infigit sacratissimis. illi quæ coniungit, protestata quod ibidem comprehendat, quiddam suo cõplectitur intellectu, ut dicere ei liceat eum A-

2. Cor. 2. 2. *postolo: Nihil iudicatis me scire inter vos, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum:* & quiddam suo po est voluntate amare & concupiscere. Consequenter illa denotat etemoniam celebrem victoriã, quam prædicente Spiritu S. per Mariam Christus de mundi Principe erat relaturus, quod scilicet eos illi eriperet, qui illi erant maxime propti & dedicati, suisque pedibus tanto ex effectu proster-

Isa. 49. 23. *neret, ut os illi infigentes puluerem eorum lamberent humillim: Vultu in terrã demisso adorabit te, & puluerem pedum tuorum lingent.* Tunc apparet civitatem à duce superatam, quã do portas illi aperiri ingressuro. O quã rebelis civitas erat huius cor peccatrici? Casti in rope sum, quod eo modo, quo dicemus, secura i habebat. E-

Matt. 13. 18. *vincit superatque illud Christus divini verbi sui efficaciam, utique subiecit. Vnde hoc cognoscemus? Ecce portas illi fortaliti dilatatas aperit. Porta cordis primaria, lingua dicitur, ut ipse Dominus declarat: *Quæ procedunt de ore, de corde exeunt.* Illas aperit Christo, & apertas dominis eiusdem offeret pedibus, illos nimirum humiliter pieque excolando.*

Hom. 1. in Cant. **III.** *Sitibundus currit ad pedes Domini.*

IV. *Similitudo.*

D. Gregorius Nyssenus aliam adducit rationem: scilicet in hac muliere ortam fuisse anxiam vivamque sitim: novet autem fontem aquarum viventium, quò sitis sua posset refrigerari, hos esse pedes Saluatoris; huc accurrit, hic se prosternit, & prono pedore cernua labia & os illis affigit dulcissima. Explicat nobis Spiritus S. sitis efficaciam, & angustias quas causat intolerabiles ex eo quod cernimus in viatore sitienti. Proficiscitur hic per arenia deserta æstivo tempore, dum sol igneus in terram emittit radios, quibus in eo tam vehemens sitis accenditur, ut iorus Argus factus quaquaersum deflectat oculos, vnde sibi potum aquamque conquirat. Itaque flagro occurrit iurolo, vermibus magis horrido,

quam aquis accepto, ad illud exanimis accurrit in genua ventremque se prosternit, & toto bibi ore lympham quantumvis lutosam: *Viator sitiens ad fontem os aperiet, ab omni aqua proxima bibet.* **Eccli. 26. 13.** *Frater mi quid agis? Perpende aquam esse lutosam, corruptam scatenemque vermibus.* O Domine! sans liquet incognitam tibi esse ariditatem, quã me sitis vrit æstuantissima. Quod si hic siti flagrans audissima, fontem inveniret limpdatum, splendidum, recemtem quid ageret? quanto animò illos patulum admoveret. *Ad fontem os aperiet.* **ps. 41. 7.**

O Magdalenæ, quantum in corde tuo sitim sol ille divinus radiis suis excitat amoris ardentissim. Licet tibi decansare peccatui, cum antiquo illo peccatore David: *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum.* Explicat hæc verba D. Augustinus & ipse peccator non nunguis, & explicare potuit doctus experientia: notat autem inter eos qui siti laborant, certos siti, sic ut nihil si pra. areferere feruentissima: etenim natura suijt calidulsi cuque sui gnis bulla in venis feruentissimus, quò cor illis exurit: huc accedit ignis veneni serpentum venenatorum, quos certo tempore depascuntur: ut autem illorum venenum ignis est, cum illos dei oraverunt, & stomachus iam digerit, igne ignem accendente sitis excitatur ardentissima, quã exaltant angustias pressi mortalibus: aquas inquitur si flagrantes. Sicut autem sitis oritur ex digestionis serpentum, quanto illos & venenum amplius digerunt, tanto provocatur sitis in illas ardentior.

Quam est expressum hoc peccatoris symbolum sed penitentis? quo calore in se feriet ex igne concupiscencie suæ, quo exurit, ut summa requirat aquas diligentia: seu valis aquas querit voluptatum: avarus facultatum: honorum ambitiosus: sed aquæ tales sunt, quæ teste ipsa veritate ad Samaritanam, quando hauriuntur non tam sitim extinguunt, quã provocant vehementius. Hac excitati serpentes edunt mortiferos, hos esse peccata dixeris. Quanta his vescuntur voluptate: quã velociter hæc deglutunt? Ve autem hoc Iob exponat, non ait, quod illa comedant, sed bibant: *Bibunt quasi aquam iniquitatem.* Hoc illis alimentum est lapidissimum. Quibus, oblerozatum explet appetitum nisi serpentibus, id est immundis & execrandis impudicis: quid palato tuo satisfacit, nisi viperæ voluptatis carnalis, lucri iniusti, furti & prodionis? Venenum non percipit ceruus, donec illud incipiat digerere. Cur venenum tuæ haudquaquam

95 V. Sitis cerni ardentissima vide oritur.

Iob 25. 25.

quam sentis profana sensuualitatis? quia illud mi-
mimè digeres, aut attendis quid agas, quem of-
fendas, quid perdas, qui lucreris, quam miseran-
do te statim exponas, & quam horrendo discrimi-
ni perditionis.

VI. Vitam quod comedis digereres, atque intus
Tali: sitis in stomacho anima tua operante intellectu de-
expetitur coqueretur. Sed qui hoc faciat, invenio nemi-
nem: *Nō est qui recogitet in corde suo, & dicat: quid
faci? Quocirca nulla salutis tuae sitis exalluas.*

Luc. 12. Quando peccator hanc incipit facere digestio-
nem, tunc sitis exardescit, & tanto feruentior,
quanto digestio est efficacior: *Serpentes vitia tua
sunt* (ait D. August.) *consumo serpentes iniquita-
tis, tunc amplius desiderabis fontem veritatis.* Qua-
lis de suis porcorum furit pro digis quam
primum hanc cepit serpentum, quos deuorauerat
facere digestionem? quam provocatur aqua-
rum sitis, quibus paterna domus ad luxum abunda-
bat: *Quanti mercenarij in domo patris mei abunda-
bant panibus: ego autem hic fame pereor:* Talem se
David considerabat, & talem hanc certam atten-
de: eius etenim alimentum peccata fuerant ser-
pentina: non illa digerebat, non considerabat:
sed quam primum eam Deus illustravit, sum-
que miserum perpendit illuminata statum, arden-
tissima in illa sitis exardescit, quā viscera ei corro-
duntur. Ut cognovit aquarum viventium fontem
in domo scaturire Pharisæi, protinus accurrit
& vultu in terram demisso cauales illos aqua-
rum amplectitur, pedes inquam Christi sacratissi-
mos.

VII. D. Clemens Pontifex cum alijs millenis Chri-
stianis ad effodienda metalla damnatus, in in-
mensa aqua sola quadam aridissima, siti cunctis pereuntibus,
Deo supplices obtulit preces, vt populo suo tri-
bueret optatum aquæ refrigerium. Et ecce Do-
minum videt sub agni figura: *De sub cuius pede
fons vivus emanabat.* O cœlestes aquæ gratia-
rum, consolationum, indulgentiarum, remissio-
num de sub huius pedibus emanantes? Illæ uti-
que sunt aquæ pedum, id est perpetua, sanæ, di-
tinnæ. Has inquit hæc cerua siti feruentissima:
Fons est Dominus, sic audio D. Gregorium Nyf-
senum, qui dixit: *si quis sitit, veniat ad me, & bi-
bat: propterea anima vult suo ore vitam hauriente
os adinvenit dicens: Osculetur me osculo oris sui.*
Totus Christus fons est aquarum viventium, e-
manantium de oculis eius ore, manibus, pedi-
bus, ad vique vestimenti sumentiam: *Virtus de
illo exibat & sanabat omnes.* Quam viventem tri-
buit aquam Diuo Petro, Andrea, Iacobo, Ioan-
ni, quando in mari piscabantur Galilææ? quan-

tum Petro subsidium prestavit, dum tempore
Passionis trina Christum negatione eivaret: *Res-
pexit Dominus Petrum.* Qualis aqua scaturit ex
te eius, doctrinæ ac verborum quæ vita sunt
principium? imo & ipsa salua remedium erat cœ-
leste. Quam effudit de manibus aquam: dum
illis mortuam apprehendit puellam, illamque vi-
uam in pedes eiecit, & locrum Petri febricitan-
tem, perfectæ reddens illam incolumitatem. Porro
pedum illius aquæ propriè conveniunt peccatori-
bus, ex mente D. Bernardi: quamvis enim spon-
sa os suum ori sponsi desideret applicare, & a-
quam ex eo scaturientem haurire dulcissimam,
apè tamen concurrunt ad pedes peccatores, ubi
vientes aquæ sunt, in erimum ipsorum remis-
sionem si humilitate accesserint profundissima.
Huc festina conuolat hæc cerua, & hinc prostra-
ta fonti os aperit ad hauriendum: *Osculabatur pe-
des eius.*

VIII. Pertulit aliquis horrendam pelagi tempestatē,
quā naufragium triste passus est opum suarum, Similiu-
diuitiarum, monilium, omniumque bonorum, do-
deinde seipsum milles ingemuit penulo proxi-
mum submersionis, dum illi mare tot hiantia o-
stendit ora quibus eum deglucit, quot descensus
vidit & abyssos ex elatis in aëra fluctibus. Quan-
do tandem dextero Deo saluus hic eripitur abyf-
sis & in terram descendit, tanto eor illi gaudis
cumulatur, vt sibi credere vix possit, vnde pronus
pectore in terram corruit, eam osculatur, & ex-
clamat: non amplius mare, mare non amplius,
nec ab osculando terram satiari potest, illam vti-
que locum arbitratum esse securissimum. Quam
passa est Magdalena tempestatem? quantum
pertulit bonorum naufragium? Iacturam incor-
tit gratiæ, amicitia Dei, donorum Spiritus S.
diuitiarum cœlestium, ad nominis vique sui dig-
nitatem, quæ valebat plurimum, illaque ita pri-
uata squaluit, vt communi nomine peccatrix au-
dret. Quibus non periculis exposita nauigabat,
ad singula momenta abyssis demergenda crucia-
tum, ignisque sempiterni?

IX. Videbatur alius ita manifesto exponi periculo
vt quo maris fluctibus absorberetur, non nisi cla-
vium aliquem deficere, vel duorum digitorum itæ fra-
tabulam defringi esset necessarium. Quam mul-
tò fragilior est vita nostra, & quam multo faci-
lius est nauim corporis nostri dissolui, quæ vehi-
tur anima. Non læni requiruntur turbines, non
decumauit fluctus, non horrendæ tempestates. A-
liquando vel minimus sufficit flatus ventus, calix
aquæ, & aliquando res ita parua vt quantumvis
attendant, & nauim inuestigent, expertissimi
quæque,

B b b b b 2

Luc. 15. 27

Ho. 1. 4

Luc. 6. 19

quique, non inueniant, quod illam poterit aquis immergere penitentiam. Vtinam hæc miseri scdulo cogitaretis; vtinam vobis Deus oculos aperiret, & ostenderet, quàm proximi sitis vt in profunda corruatis, & quàm parum ad hoc requiratur. Hæc omnia nostra cognouit peccatrix. Ad terram prostrata & constantem, ad pedes iugam Saluatoris, hic residet, hic pedes firmat, hic moratur, & demisso capite mille eos basis ofendatur, inclamans: numquam mare, mate numquam. Hæc quàm infaulto nauigauit sidere, quamtam passa sum tempestatem, & quanto iactata infortunio.

§ 35. Vnguento vnguebat. Vnguentum fragrans factorem dissipans peccatorum, & quod pedibus Domini mitigat, vnguentum est contritionis compositum vt ait D. Chrysostomus.

96
Lib. 36. c. 8
Lib. de
pnefuris.
Apud Ba-
ro. Tom. 1.
Annalium
An. 32.
cap. 27.

Lib. 2. Po-
dog. ca. 8.
Lib. 13.
Naturæ,
lib. 4. c. 3.
I.
Ostendi-
tur Mag-
dalena
mulier
fuisse pri-
maria.

¶ Trelit, inquit Evangelista, secum alabastrum vnguenti pretiosi. Vocatur Alabastrum, quia componitur ex alabaistro, non illo communi, sed ex lapide quem vocat Plinius Alabastrines; magni pretij, ex quo vasa conficiebantur seruandis vnguentis primis opportunat cum ita solida sint, vt nullatenus transfluant. Opinor autem, quod hæc ob causam D. ypprianus nominet hoc vas vitæum, nõ quod vitæum sit, sed quia transparentis est & solidum. Erat autem tale vas vnguento plenum tam valoris, vt referat Herodotus, quod Cambyfes Rex Persarum, omnium quos fama celebrabat, diuissimus, vnum miserit vt munus dignissimum Regi Æthiop. & illustrissimor. Quod autem Magdalena deferebat compositum erat ex specie Nardij, de quo testatur D. Clemens Alexandrinus quod inter omnia vnguenta præcelleret atque de eo vt tali singulariter agit Plinius ex quo patet illam mulierem fuisse primariam, & opulentam, quia quod quidem talia non haberent vnguenta, nisi dignitate eminentiores: hæc autem non vnum dumtaxat tale, sed multa habebat: cum non solum nunc illam notemus simili Alabaistro vnguenti vlam ad Christi pedes inungendos, sed postmodum denuo reuerla sit idem perfectura in illa cœna, quam sextiduo ante mortem pretergit in domo Simonis leprosi in Bethania, vbi illa quoque subuenit altero vase Alabastris vnguento pistico pleno, illudque supra pedes caputque Domini liberalius effudit, vt autem tantò fueret abundantius, illud confregit; iudicium patens

illud fuisse tenerimum. Vnde liquet quàm diuersum fuerit vntum ab altero: quia vnum eorum, vt dicit Suidas seruabatur integrum; & Constantinus Magnus statuit illi d. Constanti-nopoli in loco pibico cum alijs reliquis, & postmodum Theodosius Magnus alio loco repositus, vbi maior reuerentia custoditur.

Hæc SS. PP. admirantur actionem huius multæ: erat etenim præter morem nec vni-
Infolium
quam vlu frequentatum, vt pedes lauarentur, & erat vti
pretiosus lenientur vnguentis. Verum quidem vnguentis
fateet, vt refert Arleneus quod ap. d. Græcos vide Baro.
hic vlt vnguentis: erant etenim delictis supra Tom. 1.
modum addicti: cuncta quippe corporis mem-
bra particulari mulcebant vnguento: quocirca
vria habebat & v. gneita, quidam pedibus, alia
manibus, alia tioris, alio collo, temporibus
alia consecrata, quod auc. or. modernus quidam
prosequitur. Verumtamen opior quod inter
Romanos hoc omnino fuerit inuolatum, hoc au-
tem iudicat Plinius dicens: Vidimus etiam ve-
Vide Pi-
stigia pedum tinge, quod Marcus Qibanem mon-
ned. in 29.
stiffi Noroni Principi ser. boni. Erat veto Neto
Iob 2. 6.
vt omnis immanitatis, ita & delictarum mon-
lib. 15. c. 7.
strum execrabile. Quod si Iob produxerit vrum
antiqui temporis; qui testetur adeo copiosam sibi
quondam affuisse prosperitatem, vt pedes suos
butyro inungeret: Lauabam pedes meos butyro. Iob 29. 6.
Respondet, quod isto modo loquendi notare
vulnerit abundantiam lactis ac butyri, quâ domus
Quid sit
illius vbetim affluebat ex multiplici boni ac
quod Iob
ouium numero: Septuaginta legunt: Fluebant via
butyro
mea butyro, & montes mei fluebant lacte. Eadem pedes
suos lauit.
loquendi formulâ vltus est Moyses, quâ designet
olei superfluentiam, quâ tribus Aler potiretur:
Afer tingeret in oleo pedem suum. Similis est huic
Deut. 33.
vulgatus loquendi modus, quo diuitis signatur
24.
opulenta nemini comparanda. Voluit inter pedes
denarios.

Dico secundo: Licet Iob butyro pedes suos in-
tingeret, non tamen vnguentis pretiosis: etenim
erat hoc Hebræis inuistatum: vnde licet inuenia-
mus, quod in epulis festiuitibus, & recreationi-
bus pedes lauarentur, verumtamen nunquam
ad eorum lotionem vnguenta proferebantur pre-
tiosa. Caput quidem vinctum fuisse concedo.
Vnde David diuino mysterio conuuium expri-
mens, quo Deus illum excipiebat: Parasti in con-
Psal. 23. 5.
spectu meo mensam, &c. Vinctiorem non adducit
pedum, sed tantum capitis: Impinguasti in oleo
caput meum. Atque in præfenti occasione Chri-
stus mulieris huius prædicaturus actiues, &
Simoni Phariseo hospiti suo defectus proposi-
turus.

fiturus quos commiserat, non illi obiecit, nisi hoc duntaxat: *Aquam pedibus meis non dedisti: oleo capiti meo non unxisti.* Quinimo hinc ansam inimitabilis arripuit iudæ cupiditas obloquendi, atque in hanc mulierem exarscendæ: censabat curam expensas esse superfluas, & insulias.

Quid agis ô piissima Magdalena? quis te talia docuit? Quis excitavit ut tali Prophetam hunc impinguas vnguento, quâsi loquidem nullum sciamus mortalium tali fuisse vnguento debitum? Ne miteris, respondet D. Chryostom. tibi namque respondebit, vitum hunc omnibus longè præcellere mortalibus: quia cælestis est: *Qui de celo venit, super omnes est.* Homo est, vitum sic homo, ut pariter sit & Deus, & hoc tali contentu vncione: *Merito de animo atque affectione ipsius erga Iesum, quâsi iam adoratur, tamen non homini iudo aculis honorum, sed maiori cuidam, Iob. 3. 31.*

IV. Magdalena, Christi vixit ut Deum. D. CHR. Ho. 8. 1. in Matth. circa prin. Tom. 2. Iob. 3. 31.

Non parum admiramur, cum D. Chryostom. quàm euidenter Deus ostendat hos sibi gratos esse, & quàm sedulo illi hos offerant, qui stantur deo gratificari. Quando iam olim corruptionem factoremque carnis perditum abstinuit, & egreditur Noë de arca cum vxore & filijs, & ecce primo omnium exiit altare, Deoque de aubus gratum obtulit holocaustum: testatur autem S. elo iurum Deo præ ceteris eius odorem placuisse iuanissimum: *Odoratus est Dominus odorem suauissimum: ubi sic D. Chryost. Nidorem & sumum suscepit.* Quando Iacob donum illud ecclesie accepit diuini promissi, dum illi Deus mystice unguis lechalæ apparet, illo contulit oleum velut vnguentum odoriferum, illudque effudit: *Iacob instillare lapidem Deo immixit.* In lege veteri, valde pauca illi magis placebant in sacrificijs, quàm oleum odoriferum, quo illa perfundebantur: volebatque ut sacerdotes fragrant tingerentur oleo: quando autem sacrificandi erant ad sacerdotale ministerium, ad hoc singulare præcepit componi, &que pretiosissimum, dictumque: *Vnguentum sanctificationis. In sacrificijs oleum offerentur, & sacerdotes vnguento vngentur.*

V. Deus sibi complacet in bonis odoribus.

Gen 8. 21.

Venerabilis fuit illa dispositio altarium diuini Tabernaculi, nam quia in eis aues & animalia iugulabantur, unde nimis sanguine murgentur, quæ sicut de viuentibus erat corruptibilis corruptus intolerabilem fetorem excitabat, singulare propterea constituit altare odoramentorum, quæ præcepit ex pretiosis componi aromatibus: erant etenim eximia & primæ speciei aromata,

VI. Altaris aromatum erectionis ratio.

quæ dicebantur *Thymiana*: ut si grauculentus sit sanguinis odor, tanto sit gratior suauissimum aromatum fragrantia. Quid hoc Domine? Vinam intelligeres quam grauem Deo, ingratum peccata exhalant odorem! Expendit D. Gregorius Nyssenus plagam ranarum, quæ secunda fuit, & intolerabilis, erantque ut clamorosa ira ex factore molestissima, & an mensam ipsam, in qua Pharaon vescebatur importunè inluebant: uno ipsa stragula, & lectorum obliiebant puluisaria, ut quietem dormientibus haudquaquam tribuerent. Igitur Moyses deprecatur, ut à Deo ranarum impetret exterminium. Orant Moyses & Aaron, & à Deo pro Pharaone exarduntur: *Fecit Dominus iuxta verbum Moysi, & mortue sunt vana de hominibus, & de villis, & de agris congregaueruntque eas in impensos aggeres, & conpuitrust terra.* Legunt alij iuxta Lipomanum: *Fecit terra, id est respersa est fetore.* Quia secundum antiquam traditionem testatur Philo Iudæus & Iosephus: *Ex raris mortuum factorem intolerabilem exhalasse.* Quid igitur credis, inquit D. Gregorius Nyssenus, quod dum peccata in te deles, & per penitentiam moruntur grauem non exalent spiritum? *Hoc ita fieri videmus in hac vniuersi generu hominum à diaboli liberatione: nam qui prauis cupiditatibus, quasi raris inmundi vabescunt, si ad verum legislatorem Christum respexerint, & eum manus in cruce verè extendisse crediderint, facile à in habitatione ranarum liberantur. Mortificatio morbo huiusmodi, ne putrefacto, quippe cum liberatus ab his prauis cupiditatibus homo fuerit de altorum, quæ pestifera cupiditate vitium commiserat, acerba nimium ac foetida sit recordatio, amaritudinem ex pudore ingentem miserem, ut ad eos Apostolus ait: qui repudiam male viuendi consuetudine fructum complexi sunt. Quem igitur fructum in his habebant, quorum nunc vos pudet?*

Apud Lypo. Exod. 8. fol. 60. VII. Ranarum plaga ex toto molestissima. Legunt alij iuxta Lipomanum: Fecit terra, id est respersa est fetore. Quia secundum antiquam traditionem testatur Philo Iudæus & Iosephus: Ex raris mortuum factorem intolerabilem exhalasse. D. Chr. Nyss. VIII. In cõtinuo. peccata. ta.

Contemplerur Magaleniâ erectum hoc altarium tabernaculum, quod anima potentiss gaudebat, quæ hoc vitium intendebat, ut vniuersalem quâdam omnium animalium & auitum, quæ in ipsa viuabant, dedicaret interuentionem. Hæc autem esse peccata dixeris, tam enormia, tamque varia, quædam inhonesta sensalitate, quæ dicebantur carnalia, per animalia prefigurata quæ per terrâ incedunt: alia fuerunt superbia, inuidia, vana gloria & ambitio, quæ dicuntur spiritualia, per aues designata. Hæc omnia trucidauit. Pectus autem illi est eorum sanguinem ingratum adeo fetorem exhalare & putredinem, ut cum Davide posset ex-

cl-

clamare: *Libera me de sanguinibus* &c. Vnguentum adfert odoriferum, quo grauem crimum suorum putredinem moderetur.

IX. Magdalenam semper in vngendo occupata.

Et si cum D. Bernardo hanc curiosius attendas, semper inuenies hanc peccatricem inter vnguentum; tota namque continuo vngendo Domino occupatur modo pedes, paulo ante discessum ex hoc mundo, pedes vngit & caput, & postmodum corpus eius mortuum totum vngendo conditum honorauit; quo nos imbuat plurima esse vnguenta, quibus oportet vt Christum condiamus: quorum primum hoc sit, quo pedes illi ligantur. Quod iam est hoc vnguentum: contritionis. Quale hoc est vnguentum? vnguentum, est quod anima in seipsa conficit ex criminum suorum materialibus, quæ contriuit, commoluit & in partes minutissimas confregit in cordis sui mortariolo. Ne nos D. Bernardi verba prætereant: Est vnguentum quod sibi conficit anima multæ virtutis criminibus, se cum incipit cogitare vias suas, colligat, congerat, conteratque in mortariolo conscientia multæ ac variæ species peccatorum suorum & intra æstantis peccatorum ollam simul omnia coquat igne quodam penitentia, & doloris, vt possit dicere cum *Propheta*. Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exarsit ignis. Hoc primum est vnguentum, & inde incipiendum.

D. BERNARDI Serm. 10. in Cant.

Instante rogauit D. Chrysostr. vir vitæ sanctiatis exemplar Demetrius (quem ipse nominat: *Beatus Demetrius*, & venerabile caput: ex quo prælati celebris fuisse colligitur) vt illi methodum præscriberet, quæ veram posset criminum scottam excitare contritionem, summopere laudat D. Chrysostr. huius vitæ desiderium, cui responsum duos composuit libros: *De compunctiōe cordis*. Et præmissis in primo libro subtilioribus sacris fide rationibus, in secundo sic ait: An scire desideras, Domine mi, vt te doceam, qua ratione bonam, & veramque possis in te prouocare contritionem? supponamus hoc primum, necessarium ad hoc esse fauorem Dei supernaturalem, & diuinæ gratiæ auxilium; deinde ex parte tua multa requiruntur: teque similem dicam mulieri honestæ, & primatiæ, quæ pretiosum proponit conficere vnguentum.

X. Ex D. Chrysostr. modus docetur eliciendi contritionem.

Instante rogauit D. Chrysostr. vir vitæ sanctiatis exemplar Demetrius (quem ipse nominat: *Beatus Demetrius*, & venerabile caput: ex quo prælati celebris fuisse colligitur) vt illi methodum præscriberet, quæ veram posset criminum scottam excitare contritionem, summopere laudat D. Chrysostr. huius vitæ desiderium, cui responsum duos composuit libros: *De compunctiōe cordis*. Et præmissis in primo libro subtilioribus sacris fide rationibus, in secundo sic ait: An scire desideras, Domine mi, vt te doceam, qua ratione bonam, & veramque possis in te prouocare contritionem? supponamus hoc primum, necessarium ad hoc esse fauorem Dei supernaturalem, & diuinæ gratiæ auxilium; deinde ex parte tua multa requiruntur: teque similem dicam mulieri honestæ, & primatiæ, quæ pretiosum proponit conficere vnguentum.

XI. Similitudo.

Olim consuetum erat domicellis illustrioribus odifera componere vnguenta, magis quam nunc florilegia, seu aromata suauis olentia: quia frequentius inter ceteras delicias pixides circumferebant vnguentis repletas suauis fragrantibus, quas vates *Idias* vocat *Olfactoriola*, Matrōna igitur nobilior vnguentum compositura fragrantissimum, & cum multis indigeat adiutricibus

omnes suas conuocat amicas, & pedissequas, & omnes huic negotio impendit, nec vllis eas permittit rebus occupari. Huic mandat species adferat aromaticas, hanc & illam, & alias, alteri præcipit vt statera iustissimâ appendat tantum illius, & tantam alterius quantitatem: alijs inungit vt in pillâ species singulas contundant: ab alijs vult, vt assent paratæ cum interniculis ex cetis vel fetico comortis, & exerant in minuissimum puluerem: alia debet hæc illis intermiscere: hæc cocleari vas emundet in quo super ignem decoquantur. Verba de vobis Diui Chrysostr. Sicut *Domina* quadam *terribilis*, satisque *seuera* volens aliquid vnguentum conficere necessarium & pretiosum, pluribus ad hoc indiget ministris, multaque manus requirentibus: suscitauit famulas suas, atque ad semetipsam congregat: imperat alia tenere libram, vt aquæ ponderibus unaquaque species miscetur, sciens non posse vtile effici, quod componitur, nisi summa librationis mensura seruetur: alia tenere unguis &c. aliam discernere cum cribellis, &c. aliam miscere &c. sensibus carum, & animis ac manibus occupatis. & operi proposito affixis, non permittitur sensu vsquam euagari, intentionemque operis propositi interrumpi &c. Hoc modo (inquit) tibi incumbit agendum, vt vnguentum conficias contritionis fragrantissimum.

Necessario requiritur, vt seriu fiat, & oportet vt anima, velut *domina* præclarior omnes suas conuocet potentias, vt famulas suas & ancillas, tur: ipsa quoque attentas habeat & excitatas. Præcipit memoria, vt omnes peccatorum species profertat, ipsa præsentia statuat suis quædam tabulis, & circumstantijs distincta, intellectus libram accipiat considerationis, vt singulorum expendat quantitatem: quanta fuerit huius peccati grauitas, & quantum pondus alterius: quid perdidisti, quid lucratus es, quem offendisti, cui te seruum subdidisti, quanta fuit tua malitia, & quam iniquo pondere cuncta librasti. Deum creaturæ postponens abiectissimæ? Voluntatis munus sit cum dolore & tristitia molere, nec sit aliquid quod non ipsa confringat. Omnes illæ potentia sunt oportet attentæ, recollectæ, & absque vlla diuagatione propositum opis exequantur. Ita ergo & anima, qua prætiatissimum vnguentum istud, compunctiōnem dico cordis, componere, ac conseruare desiderat: omnis corpus sui sensus ad semetipsam congregat, seruuatque ipsarum, ac negligentiam deturbat, tota sollicitudine vigilare, & in hoc tantum quod proposuit, rogat intendere. Ne rem esse credi deus parui momenti & quod pauca requirit legitima vitæque contritio. Per illam est enim

D. CHR. Lib. 2. de compunct. non longæa princ. Tom. 5.

XII.

etenim totius sit hominis mutatio : sicut enim per peccatum se à Deo conuertit ad creaturam, de celo ad infernum, de celestidine gratiæ quâ totâ superior erat natura, imò & ipsa Angelicâ, ad vilitatem ipsa viciuim & iumentorum abiectio- nis fordidiorum : ita similiter per veram cordis conuersionem mutatur & totus conuertitur à crea- tura ad Deum, de tartaro ad caelum, suprema eius detractione, in qua cunctis erat creaturus interior, ad supremam & celestem gratiæ celli- tudinem : unde necessarium esse dicit Angelicus Doctor hanc euidens materiam, vt plurimum tibi sis attentus : quia tuum interuenire debet li- berum arbitrium : exereere debet intellectus actus fidei viuos, voluntas detestari peccatum super omne detestabile : quia sicut te dees ad Deum conuertere, ipsum super omnia diligendo, ita debes hanc tuam detestari voluptatem, quâ potius es super omne detestabile.

1. 2. q. 113. ar. 3.

XIII. Difficile elicitur contritio in hora mortis.

D. BERN. Serm. 10. cit.

In c. 9. Gen.

98

XIV.

Odor peniten- tiae Dei placat.

Gen. 8. 21.

Hinc colligo quàm operosum sit & arduum, veram in hora mortis elicere conuersionem, quanto vitiosus infirmitatis, vel lethargiæ siue cruciatu omnes animæ potentia obstupescunt, & obdormiscunt: portet autem ad huius vnguenti obfectionem vt multum fiat excitatio. Quâ ratione mulier potest vnguentum componere pretiosum, si famule stupida sunt & hebetes? Qualiter poterit hæc odoriferis iustis species ap. enlere aromatis cas? Quomodo altera non sibi prelois & vaga illas prouolent molere? Hoc igitur vnguentum est fragrantissimum & hæc forma ad illud componendum describitur: & hæc panter est, & D. Bernardo credo, quâ debet anima victiois primordia consecrare. Ipsum audiamus docentem: Ecce hoc est vnum vnguentum, quo anima peccatoris sua conuersionis primordia condere debet. Primum namq. sacrificium Deo Spiritus contribulatus, O quam pretiosum vnguentum? Expendit noster Cardinalis Caietan in sacris litteris suauem odorem ex facillimis emanantem vocari: Odorem suauitatis, & in Hebræo, Odorem quietis. Sic leges singulati notari diligentia adpi- citu S. quod transacto diluio Noë egressus de Arca mundarum animam obtulit Deo sacrificium, de quo sic loquitur: Oloratus est Dominus odorem suauitatis. D. Chrysost. opinatur per hoc indicari, quàm parum necessaria nostra sint illi sacrificia, qui eorum tantum suauem admittit odorem, fumumque ex illis exhalantem. Notandum cum Caietano ex Hebræo legi: Oloratus est Dominus odorem quietis. Quâ phasi profundam exponit mysterium. Vnus inter alios effectus peccati ex

sacra pagina declaratur, quòd diuini cor irri- te, atque in iram non leuiter exulceret. Sic ip- sum audis loquentem: Ignis succensus est in furore meo. Similiter & Dauid: Vtnequo Domine irasce- ris: accendetur velut ignis zelus tuus. Iratus est furore Dominus in populum suum. Extra dubium est, inquit Theologi, Deum his passio- nibus minime subijcibili & iracundiæ quantum ad affectum, sed tantum quantum ad effe- ctum, id est, quòd idem agat, ac homo grauori bile commotus, & cui sanguis circa cor ebullit feruens in eum à quo palus est contumeliam, scilicet, quòd plectat, castiget, delectat, perdat & occidat: vt autem hoc nobis explicet, dicitur quòd ignis succendatur in furore illius, & zelus illius velut exardescat.

Dent. 32. 23. Ps. 105. 40.

Sicut autem hic effectus creditur peccatorum, sic est & facinorij quod illi litatur conuersionis effectus vt peccus mitiget, corque sedet pacatum: unde velut vnguentum offertur pretiosum, & suau- ue fragrans, cuius odore vt proprio effectu miti- gatur, placatur, exhibetis & impletur. Quis vidit inquam Deum ita grauiter commotum, corde turbatum, & velut furore succensum atque in Dauid adulterum & homicidam? Intelligit hoc Dauid, & à Nathan Propheta hoc audie: Ille hoc profert conuersionis vnguentum: exclamans: Peccati Domine. Confestim: Oloratus est Dominus odorem quietis. Illicque cor ita mitigatur, vt nihil ultra requirens, illi dicat Propheta: Dominus transfudit peccatum tuum: non mortis. Quâ ratio- ne placatum est cor patris prodigi filij, nisi quod pedibus eius aduolutus & conuictus, hoc profu- derit vnguentum conuersionis, altè vociferatus: Vniuersi peccati in caelum & coram te etc.

An placet videte, quàm sit D. BERN. IV. Et Eccle- sia odore repleta

hinc colligo quàm operosum sit & arduum, veram in hora mortis elicere conuersionem, quanto vitiosus infirmitatis, vel lethargiæ siue cruciatu omnes animæ potentia obstupescunt, & obdormiscunt: portet autem ad huius vnguenti obfectionem vt multum fiat excitatio. Quâ ratione mulier potest vnguentum componere pretiosum, si famule stupida sunt & hebetes? Qualiter poterit hæc odoriferis iustis species ap. enlere aromatis cas? Quomodo altera non sibi prelois & vaga illas prouolent molere? Hoc igitur vnguentum est fragrantissimum & hæc forma ad illud componendum describitur: & hæc panter est, & D. Bernardo credo, quâ debet anima victiois primordia consecrare. Ipsum audiamus docentem: Ecce hoc est vnum vnguentum, quo anima peccatoris sua conuersionis primordia condere debet. Primum namq. sacrificium Deo Spiritus contribulatus, O quam pretiosum vnguentum? Expendit noster Cardinalis Caietan in sacris litteris suauem odorem ex facillimis emanantem vocari: Odorem suauitatis, & in Hebræo, Odorem quietis. Sic leges singulati notari diligentia adpi- citu S. quod transacto diluio Noë egressus de Arca mundarum animam obtulit Deo sacrificium, de quo sic loquitur: Oloratus est Dominus odorem suauitatis. D. Chrysost. opinatur per hoc indicari, quàm parum necessaria nostra sint illi sacrificia, qui eorum tantum suauem admittit odorem, fumumque ex illis exhalantem. Notandum cum Caietano ex Hebræo legi: Oloratus est Dominus odorem quietis. Quâ phasi profundam exponit mysterium. Vnus inter alios effectus peccati ex

hinc colligo quàm operosum sit & arduum, veram in hora mortis elicere conuersionem, quanto vitiosus infirmitatis, vel lethargiæ siue cruciatu omnes animæ potentia obstupescunt, & obdormiscunt: portet autem ad huius vnguenti obfectionem vt multum fiat excitatio. Quâ ratione mulier potest vnguentum componere pretiosum, si famule stupida sunt & hebetes? Qualiter poterit hæc odoriferis iustis species ap. enlere aromatis cas? Quomodo altera non sibi prelois & vaga illas prouolent molere? Hoc igitur vnguentum est fragrantissimum & hæc forma ad illud componendum describitur: & hæc panter est, & D. Bernardo credo, quâ debet anima victiois primordia consecrare. Ipsum audiamus docentem: Ecce hoc est vnum vnguentum, quo anima peccatoris sua conuersionis primordia condere debet. Primum namq. sacrificium Deo Spiritus contribulatus, O quam pretiosum vnguentum? Expendit noster Cardinalis Caietan in sacris litteris suauem odorem ex facillimis emanantem vocari: Odorem suauitatis, & in Hebræo, Odorem quietis. Sic leges singulati notari diligentia adpi- citu S. quod transacto diluio Noë egressus de Arca mundarum animam obtulit Deo sacrificium, de quo sic loquitur: Oloratus est Dominus odorem suauitatis. D. Chrysost. opinatur per hoc indicari, quàm parum necessaria nostra sint illi sacrificia, qui eorum tantum suauem admittit odorem, fumumque ex illis exhalantem. Notandum cum Caietano ex Hebræo legi: Oloratus est Dominus odorem quietis. Quâ phasi profundam exponit mysterium. Vnus inter alios effectus peccati ex

peccatores, hoc vobis procurate vnguentum, ne sine illo Christum accedatis. Hoc si habueritis, accedite: etenim cor illi mitigabit, quod peccata vestra non leuiter vicerant: *Gaudete penitentes, pusillanimes confortamini &c. secure manus vestra distillans myrrha amaritudinem in salubrem hanc vntionem: quia cor contritum, & humilitatum Deus non despiciet.*

lib. 19. Heu quam dolendum est videre, qualiter ad pedes accedas Christi, Confessarios interpretor, (in quibus & per quos progreditur Deus, loquitur D. Gregor. iuxta illud: *In ambulo in eis*) ita omni hoc vnguento vacui, vt ne minus quidem color percipiatur, factor quidem peccatorum attenditur, vt dicere liceat multis: *Iam faciet, quateriduanus enim est, & sic sunt omnes huius inopes vnguenti, contritionis, doloris, vt nec semel in cordis mortariolo peccata contriuerint. Abundans est & copiosum quod peccatrix ista defert: Vnguento ungebat. Diversos autem mysticos SS. Patrum, nominatum D. Petr. Chrysoft. declarant enim, hanc bonam esse penitentiam, quæ sit in effusione vnguenti, pretiosi super pedes Saluatoris: nam omnibus vntum est: quod sicut illi denotant pauperes, in quibus semper Saluator inambulabat per mundum, sic vnguentum, quod Christi Domini pedibus impenditur, signat elemosinam: nam inter alia maximi refert hoc, vt accepta tua sit penitentia, ubique Dominus misericordiam impertiat, tua remittens, peccat, vt illam pauperibus largus promulque exhibeas: de quibus alias diximus.*

ser. 74. & seq. Hic inuere lapides aliaris sicut lapides cineris allisor. Deinde simulachris euerbis, luci, inquit, succidentur. Non habent luci & delubra.

§. 36. Excellens penitentia, qua ijs omnibus seruit, quibus Diabolo seruierat, cuius triumphum pradixit Isaias, & cecinit Propheta Regius.

99 D. GREG. Ho. 33. in huius. **A**dest D. Gregor. illamque considerat penitentem pedibus aduolutam Saluatoris, atque sibi lacrymas potius quam verba conuenire. *Cogitanti mihi de Maria penitentia, flere magis liber, quam aliquid dicere: cuius enim vel faxem peccati illa peccatrix lacryma ad exemplum penitentia non emolliant? Quis illam videat tanto pudore verecundam, tot oculis lacrymas effundentem, tot prominentem alto pectore suspiria, qualiter oscula pedibus figat & insigat Redemptoris, per illa cor suum super illos euacuans effundenque viscera: qua ratione nullo*

linguæ de prompto verbo, lauet, tergat, illosque pedes exoleculatur? Ecce penitentia speculum, & imago perfectissima. Declarat per istam Dominus quid ipse pratendat, quid in mundo per aduentum suum desideret operari. Quid in istis Dominus? Hic omnis fructus, vt auferatur peccatum. In eum suum natus est, vixit, & mortuus est, lorum effudit sanguinem, & diuina dedicauit Sacramenta.

Porro Domine, quando intellexero hunc fructum esse collectum? *Cum posuerit omnes lapides altaris, sicut lapides cineris allisor: non stabunt luci & delubra.* Sicut lapides calcis communitur, hos enim vocat lapides cineris, & quando fuerunt euerfa de locis suis idola, succisi luci, de quibus in sacrificium ligna cadebantur. Verba hæc mysteria redolent extrema. Iam nouimus quid lapidibus quibusdam contingat eduris, silicibus, vt eorum non videatur distingui posse deries. Illos accipit operarius, ollæ imponit, grandem accendit ignem, illos comburit, quo fit vt in cinerem redigantur. Erat Magdalena altare diabolo dedicatum, tot lapidibus extructum, quot partibus in corpore suo constabat, oculis, ore, manibus, capillis, ac pedibus. Modo conspice deleta peccata, cum iam videas lapides exulos, conuulos, & amotis igne in cinerem comminutos. Quid dicendum de oculorum alacritate? iam plorant: quid de luxuria capillorum? iam illos Christi pedibus explicat: quid de lingua orisque libertate? iam illud sacrosanctis inigit pedibus. Quid ad dixeris de delicijs vnguentorum? iam effusa diuino dedicantur obsequio. Nihil iam remanet. *Arcum conterit, & confringit arcum, & scuta comburet igni.* Hic inuere lapides aliaris sicut lapides cineris allisor. Deinde simulachris euerbis, luci, inquit, succidentur. Non habent luci & delubra.

Ut lapio præceptum tangit, ab Angelo datum Creacioni. Altare erectum erat, in quo Baal idolum adorabatur, quo totus populus in ruinam clademque corruerat. Felina velociter inquit, *Destruis aram Baal, qua parua est tui, & nimis quod circa aram est, succide, & adificabis altare Domino Deo tuo in summate terra huius, &c. & offeres holocaustum super struem lignorum, que de nemore succideris, scilicet eo, de quo consecuerant ligna succedere in sacrificium Baal: O Animam Magdalenam, in qua velut in altari sedem sibi fixerat Baal, id est diabolus, circumdatus nemore sensuum, quos omnes bene dixeris arbores esse frondosas, de quibus ligna in sacrificium apta cadebantur, quot sacrificia litata fuerunt ex lignis, quæ de oculis*

Isa. 27. 9.

I. Veræ penitentia effectus.

Pf. 45. 10.

II. Allegoria de altari Baal. Ind. 6. 25.

¶ Iluque

vifque illius exdebatant: quot ex illis, quæ de ore illius ac manibus? quænam de capillis capitis illius flammefcentibus? Idolum hoc evertatur, exterminetur ab anima illius diabolus, & quæ diabolo altare factum erat Deo mox confectetur, fundatur super petram solidam pedum inquam Saluatoris. Hic millen: illi dedicat hostias ex illis ipsis artibus signa cadens: nam, ex illis ipsis oculis lacrymas elicit vberiores, de capillis mappulas, de ore pacis tabulam caelestem, & ut notat D. Gregor. eleganter ea omnia, quæ diabolo in sacrificiis obtulerat, Deo gratissimum nunc immolat holocaustum. Quot in se habuit oblectamenta, tot de se inuenit holocausta. Omnia hæc arma diabolici moris igne confinguntur, & quibus olim Deum irriterat peccator, nunc illi penitens famulatur. *Conf. eras namque quod fecit, & noluit moderari quod faceret.* Hoc itaque bonum est penitentia: exemplum in antea oculis t. flectere, ut consideres quid tibi ad eorum veniam impetrandam sit peragendum.

D. Greg.
ho. 33. c. 1.

III.

O sancta Ezechielis animalia spiritus impetu directi: spiritus, ut supra diximus fortium & robustorum; quæ sic incedunt, ut nihil possit eorum cursum, gressumque remanere. De illis testatur Ezechielis. Vires quod plena essent oculis, in pectore, in facie, in humeris, in occipite. Quod hic latet arcum? Dicitur nobis Propheta sanctissime, quoniam tendunt hæc animalia? Coram facie sua, & hoc semper sic, ut nunquam retrogradantur. *Vaunquodquo eorum coram facie sua ambulabat, nec reuertebantur cum ambularent.* An ergo ad hoc oculi non sufficiebant in facie, fronte, capite & pectore? si nunquam reuertantur, ut quid oculi in ceruice & humeris? Quis hoc explicet mysterium? nam licet ita sit, quod verus penitens ita se: id debet ingredi viam penitentia: ut nunquam ab ea reuertatur, sed continuo progreditur coram facie sua, quatenus fructum ex ea colligat abundantem: *Quis ibant & flebant*, attamen ut videat qua ratione sibi sit in ea progrediendum, considerare debet quæ retro dederunt, peccata scilicet vitamque præteritam: vera etenim penitentia actum includit iustitiæ, quæ proportionem exigit & æqualitatem; ut penitentia tua tuis conueniat digna sceleribus: si namque furtum commiseris, non in sola oratione, sed in restitutione tua stet summa penitentia. Quod si proximi honorem famamque violasti: tua sit ea penitentia, quæ ablata famam integre restituas: & pro mensura delicti, sit & mensura penitentia.

IV.

Penitentia. Perpende iuxta consilium D. Ambrosij, quauis
Hieron. Baps. de Laniata Tom. III.

do maculam vis emundare quæ ut magna est, ita & vestimento inuiscerata, quantum adhibeas diligentiam: etenim nos magna & inueterata leuibus maculam aqua n. ostia, vel tenui lino non eluendam. Hoc teste D. Gregorio agit Magdalena: sedul. antea t. perpendit, & hinc collegit quid tibi sit agendum: oculi basiliscum retulerunt, veneno animas inficiendo, & illac in animam eius mors inuadit; illos offendo castigat, tubosque eos efficit, quibus culpa diluuntur. Capillos ut sarana vexillum exererat, eamque hivanam reddiderant: & ambitiosam: corruant illi ad pedes Domini, penitentiam agant, eique confectentur. Os illius sepulchrum patens & factidum, ex quo verba profluebat in omni genere pessima, stet illud constans & Domini pedes exoleuerit. Manus illius omnis iniquitatis fuerat instrumenta, seruant illa nunc pedibus Saluatoris abluendistanto diligentius. Opera eius ac delicia in summam iraserant eam impietiam, eiusque auxiliares fuerant vanitibus, nunc pedum caelestis sponsi impendantur obsequio: quasi quæ seipsam totam eius dedit vendatque famulatur. Quot ergo habuit in se oblectamenta, tot de se inuenit holocausta. Hæc ergo vera est penitentia: Tu modo tuam considera, perpende num illa præteritis condigne respondeat. *Grands plaga* (sic D. Ambrosius) *alia & proluxa opus est medicina. Grands felus, grandem habet necessarium satisfactio-*

An opinaris charissime, quod confessio quædam non præmeditata tot milleis conueniat rite sceleribus? Arbitraris quod modica delectio, quam coluisti, duorum mensum, & amorum respondeat quadretque distractionibus? Iudicas utilia exteriori, & pauo tempore recollectione tot tuis te satisfacere vanitatibus? quid dicam de corporis castigacionibus? Vtiani completur illud: *Pro mensura peccati, erit & plagarum modus?* Nonnum peccatore inuistatumus inquit D. Ambrosius: *ubi sunt nostræ lacrymæ? ubi gemitus? ubi fletus?* Hæc est ergo optima penitens: hæc te docet, qualis esse tua debeat penitentia, ut ea sit, qualem esse ratio postulat. Disputat D. August. qualis nostra debeat esse penitentia, ait: que tunc fore legitimam, quando præceptum impleueris Apostoli: *Sicut exhibuisti membra vestra her. 17. de seruire immundis. Quinque aut ad iniquitatem: ita verbis: nunc exhibite membra vestra seruire iustitiæ sancti. Apo. & satisfactionem. Spectat ex sententia D. August. in hom. 197. Dauidis: nam Gigante prostrato, arma illius illi detaxit; eaque in tabernaculo Dei anathema*

Al. Virg.
nem lap.
sam c. 8.

100. 100
Probatur
ex S. scrip.
ptura.

Deut. 23.
2.

D. Ambrosius
in c. 13.

L. 10. 41.

L. 10. Ho.

Ho. 10. 6.

her. 197.

her. 197.

suspendit: ut illa, quæ giganti seruiert, ut illis Deo bellum inferret, moro diuino famularentur honori, atque per ea Dei pateat inuicta potentia. Deum gigas impugnat infernalis, & ostia vitur operâ, nostris i. se rebus, velut armis offensiuis.

VI. Audire lubet D. Gregorium Nazianz. quàm acerbè nostram deplorat calamitatem: siquidem verum sit, diabolum esse Dei inimicum, arma tamen quibus illum oppugnat, seque opponit aduersarium, nos ipsi sumus, nostræ potentie, nostrique sensus, & illis ipsis nos inuadit; nos suis victos prosternit pedibus, nos lux subiicit seruituti. *Cum hoste dimicamus, qui nobis inuicissis, quo nihil miserius est, inquam armis in perniciem nostram, utens, peccati morte nos afficit.* Illis ipsis Regis Achab Prophetis vsus est, ut illum mortis laqueis inneteret. Mulieres assumptis Moabitarum, ut filios Israel in casum præcipitaret. Iudam instigauit, ut Christum traderet. Parua dico te ipsum assumit tuos sensus, & quæ tibi propria sunt, tuæ ut sint instrumenta perditionis. Quibus te perdit? Nonne diuinitis tuis, cum illas tibi ille mitem dederit, quas in concubitu scortator impendis, quoties tuis vitur obligationibus ad usuram & furtum? Tu ipsius potentias sensulque considera. Quot Deum criminibus garrulus lingua tua prouocas? Quot oculis tuis? Quid de manibus sentendum? Verè dixero, nullum tibi membrum est, quo diabolus ut armis, Deum non oppugnet.

VII. Perfecta cæsetur de satana victoria, quando hæc arma confringens illa Dei tabernaculo suspendis anathema, eiusque impendis obsequio: quando illa lingua ingemiscit, suaque flagita rea confitetur, & vacat orationibus: quando oculi illi ad pedes flent Redemptoris: quando manus illæ erogandis occupantur elemosynis, illique seruire student liberales, qui sunt ut. D. Petro Chrysologo credendum, velut pedes Dei, scilicet pauperibus, quibus Christus per mundum mendicus oberrat. Audite D. August. *Arma diaboli nos sumus, sicut dixit Apostolus, extrinsecus membra vestra arma iniquitatis peccato. Et iterum: Nolite exhibere membra vestra arma iniquitatis peccato. Arma autem inimici nostri in se Christus in tabernaculo suo, quando nos, qui dominus fueramus diaboli, &c.* Tunc liquidò patebit, gigantem infernalem omnino prostratum & superatum, opusque illud impleri, quod Dominus Dominicâ tertiâ dixit, à se perficiendum in non exiguum nominis sui honorem, nostrumque commodum, sub allegoria fortis armati per

hæc verba. *Cum fortis armatus custodit atrium suum in pace sunt ea quæ possidet, si autem fortior eo superueniens vicerit eum: vniversa arma eius auferet, in quibus confidebat, & spolia eius distribuet.* Ipse proprijis illum armis aduersarius oppugnabat.

Credidit D. Hieron. a & eum eo D. b Cyril. quod ipse pariter Origenes e epinatus fuerat: Christum verbis illis spectare vaticinium à se per Isaiam predictum: etenim istem pollicetur opus illud à se perficiendum, quo se verum Deum esse testaretur. *Et scies, quia ego Dominus &c. quia hæc dicit Dominus. Equidem & captiuus à forti tolletur, & quod ablatum fuerit à robusto saluabitur.* Legunt septuaginta: *Si quis operis gigantem accipies spolia, & accipiens à forti.* Multo clarior Symachus, ex sententia D. Hieronymi: *Seu & captiuus fortis auferetur, & rapina horribili valde erit.* Ecce, cum D. Hieron. quàm propria diabolo nomina. Fortis, gigas, horribilis, robustus. *Fortis gigas & diabolus est, qui omnes gentes suo subiugarat imperio, audes dicere Saluatori. Hæc omnia mea sunt, & cui valuerò do illa, &c.* Questionem obijcit Propheta, iuxta D. Hier. ex parte hominis. Domine, quis hunc prostrauit gigantem, & qua ratione? quis de manibus eius prædam eripiet, quam sibi conquisiuit? Cui sic Dominus: hoc opus meum est, ego in mundum veniens operabor: illum etenim superabo gigantem, illum alligabo, illum de castro suo quod possederat, exturbabo, cuncta eius arma diripiam, quibus sibi applaudebat, & illis me honorabo, atque ea in domus meæ non leue convertam ornamentum. Hoc verba illa denotant. *Vniversa arma in quibus confidebat, auferet, & spolia eius distribuet.* Non capio: illud ergo considero in hoc opere solemniori, & diuinâ manu digniori. Pende, quantum fuerit huius fortis gigantis dominium, quàm animosè robustus ille & horribilis animæ Magdalene atrium in pace tuebatur? quàm præsumptus: tot armis quot potentij anima pollebat, & sensibus membrisque corporis: armis ipsius atij & castri pugnabat, & præualebat. Ecce qualiter Christus illum eliminans, hoc atrium inuadat, omniaque eiusdem arma conuertat sibi in gloriam, laudisque incrementum: oculos, capillos, os, manus, pedes & vnguentum.

Audebo dicere hoc idem fuisse prodigium à Dauide celebratum, in eo Psalmo de victorijs & triumphis Domini, quem iam bis & citauimus & explanauimus. Verba hæc ex ipso assumpta, vt mysterijs, ita nebulis implentur: nec ab his dissonant, quæ ad idem adfuit propositum. *Rex virtutum*

Luc. 11. 21
L. 3. in
1f. ad fin.
b In c. 49
1fa.
c Ho. 7. in
c 12. Nu.
c illud
ad Rom.
6. quod
autè, &c.
Vide Leon.
Cast. in 52
49. 1fa.
1fa. 49.
25.
VIII.
Christus
in Mag-
dalena
diabolū
superauit.
101. 49
1577

Ps. 67. 13. tum dilecti dilecti, & species domus, diuidere spolia.

In Ps. 67. Sunt hæc adeo caliginosa & operosa, sicut expendit D. Hilar. vt ad eorum intelligentiam, Christus tantum in sensu Grammaticali, recurrendum dicitur sit ad textum Graecum; atque ex eo quod hic Rex virtus, & D. August. & Ruffin. dicunt sententiam nostro proposito congruum eliciemus. Nemo dubitat quin de Christo Domino nostro loquatur, triumphos cantor celebrat, q. d. Rex virtutum, quæ sunt dilecti dilecti: Absolutum videtur, sed phrasit est SS. licetis familiaris, teste Ruffino: sicut & illud. *Ecce Moyses, sicut præceperat Dominus Moysi.* Adscribit Propheta regis Christo duo nomina illi propria Regis; & dilecti: duas illius exprimens naturas: diuinam ex qua Rex est & Dominus omnium. *Dominus magnus Dominus est Rex super omnes Deos.* Et humanam, ex qua dilectus appellatur: ipse etenim is est, quem diligit Pater, & per eum omnes quoscumque diligit. Unde sic ait: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* Iuxta vtram-

Matth. 17. 35.

Heb. 16. X.
Christus
causa
principa-
lis om-
nium do-
morum.

1. Cor. 15. 5.

facere. Verbis ergo his decantat Dauid triumphum & gloriam eorum sponorum omnium quæ sunt in Ecclesia: nam omnia ab ipso procedunt, vt de causa primaria, & principali; quia Rex est omnis virtutis; & de causa meritoria & efficiente,

eius gratiæ & merito quantumlibet bonum efficitur.

Quæ circa quotiescumque tot tantisque videris in Ecclesia florere virtutes, eminentiam Apostolorum, triumphos Martyrum, Doctorum scientiam, Virginum puritatem, Confessorum constantiam, penitentium admirabiles austeritates: illi celebretur encomium. Per hæc suam illustrat familiam, & spolijs ab inimico detractis. *Species domus diuidere spolia.* q. d. domum suam exornat non solum pretiosis, formosis & opulentis virtutum aulis, ipsæ pulcherrimis sibi Ecclesiæ proprijs ornatibus sed insuper & eo quod maius spolijs lum erat & abominabile, id est armis, quibus ornat Ecclesiam inimici fortiter oppugnabant; illa namque ecclesiam diltribuit, illisque contigit ornatque domum. *Diuidens spolia, facit domum suam speciosam & pulcherram.* Hoc ex mente D. Augustin. significat per domum suam S. intelligens Ecclesiam.

Hoc dato triumphum tanta Saluatoris: domum semper suam Ecclesiæ, duobus pulchram reddit & speciosam. Primò virtutibus & donis quæ suis communicat electis; charitate Apostolorum, Martirum fortitudine, Doctorum sapientia, virginumque puritate. Secundò, ijs quæ adeo erant peruersa, vt hostibus suis aurorent offensua, quibus illum oppugnabant: hæc enim eorum euulsi victor manibus (hoc ex sententia D. August. *Spolia, spolia dicuntur quæ victis hostibus detrahuntur*) & illis diuitem reddidit ornatque Ecclesiam, elegantius multo quam tapetibus hololeicis, aureis, & polymitis, licet ipsi calisideribus intertextis. Tu considera quibus domum hic Rex ornet illustrissimus; ipsis nimirum armis ac spolijs ab hoste deuicto comprehensis. *Speciosam domum; id est, Ecclesiam Christus fecit, diuidendo spolia illa,* sic D. August. Quibus cum demones & Iudæi armis infestant: Funibus, flagellis, spinis, clavis, cruce, lancea, arundine, spongia, &c. Ecce quomodo superatis his inimicis, Ecclesiam suam his adonet spolijs armisque cohonestet. Quæ hæc sunt aulæ ceteris elegantiora, quibus exornatur? Nonne illa ipsa arma? Crux, lancea, clavi, spina, &c. Quæ potest ornamenta habere Ecclesia, aulæ licet, quæ minus his queant spolijs armisque æquiparari? Quibus ministri satanae Christum in Christianis membrisque suis bella mouerunt acerbiora & Lapidibus, ignibus, craticulis, catenis, fustibus, vncis, plumbaris, sagittis, rotis, &c. Dico, num aliquis sit ornatus, qui celebrior quam hæc ab Ecclesia lo-

XII.

Instru-
menta
passionis
orname-
ta sunt
Ecclesia.

co statatur? Quò non in honore habeatur D. Petri vincula, & illa quibus D. Pauli membra constrinxerant; lapides, quibus D. Stephanum præfocarunt, sagittæ, quibus D. Sebastianus transfossus occubuit; craticula cui D. Laurentius superpositus affatur? An clarior dari potest gloria triumphus? Hæc spolia diuidit, quibus supra modum suam exornat Ecclesiam. Hanc Ecclesiam pars quadam sanctissimæ Crucis illustrat: aliam spina cohonestat, aliam clauus, aliam quoduis instrumentum quo Martyres iniuri occubuerunt.

Argentum repetamus. Quænam sunt illa arma, quibus diabolus Deum impugnat fortiora, quàm nos ipsi, sensus nostri, nostræque potentia? Considera Domini potentiam, etenim in arenam prosterneus diabolus, his cum armis exiit & spoliat, atque ex illis ornatum componit Ecclesie suæ venustissimum, eamque reddi pulchriorem, quàm si quous serico & polymito cultus ornaretur. Illud in hæc perpende mulier: illa namque omnia, quibus Deo bellum suscitavit diabolus atrocius, ipse comprehendit, & in Ecclesie lux decorem conuertit fulgidissimum, quo de satana triumphum agit illusterrimum. Quid modo formosius, quid elegantius, quid Ecclesie pretiosius, quàm hi capilli, oculi, manus & vnguena Magdalene? Vtique nunc perfecta patet liquido victoria, quàm de suis Christis reuicti victor inimicis: atque in hoc constabit & illos in te esse superatos, si quæcumque diabolus arma in te contra Deum aduersarius proferebat, illa diabolus impugnet, diuino facta famuleui. Tu videris vtrum hæc fiant in te, quando peccata in confessione eluisti: si lingua, quæ petulantius Deum prius offendebat, verba sit in orationis, eiusque laudis instrumentum: si oculi, qui suis caelo be' sum lasciujs inferebant, vnius modo lacrymis inferos exterreant: vtrum manus liberè diuigantes, modo custodix suæ diligenter auigilent: vtrum opes, quibus viam tuas aperiebant leuitatibus, modo viam sternant stantibus elemosini aperitissimam quò diuina tibi pateat porta misericordix. Hoc in Magdalena contemplanur: de ea testante Euthymio. *Quæ primùm fuerunt instrumenta peccati, ea nunc sunt instrumenta virtutis.*

EVTHYM.
IN C. 7.
ILUC.

§. 37. Videns Phariseus &c. Hic si esset Propheta. *Omni hæc de manu Domini iudicium non euellet Pharisei: qui contra legem & rationem perperam de Christo iudicat, qui docet Confessarios.*

Spectauimus in hac muliere duo prima Dei iudicium indicia: nimirum hæc, quòd audiat vocem eius, & se retro statuat, velut retro fastorem suum illum secutura. Progreditur vterius Euangelista, atque in illa tertium nobis proponit signum: de illis etenim quæ tales sunt, ait Dominus: *Nemo rapit eas de manu mea.* Hoc in præfenti femina spectemus. Scipsam manibus tradidit Saluatoris, se totam & per omnia illius diuina committens dispositioni, tuamque illi resignans voluntatem: hoc nomque eius postrata pedibus protestatur, non minus humilitate, constantique firma resignatione, quàm postmodum vas electionis D. Paulus, quando stroltratus in terram exclamauit: *Domine, quid me vis facere? Ræsto sum, Domine, tuis me consigno manibus, ad quæ de me dispone pro beneplacito tuo, diuinæque voluntate: hæc est illa Sanctorum conditio, quàm heri protulimus. Porro ea de causa, quàm primùm se manibus illis consignat, excitatur in illam & commouetur nouo furore tota satana potentia, eam crepturâ.*

Memineris illius sanctissimæ mulieris, quàm vidit D. Ioannes, quæ se in cælum recepit, sole circumamicta capite sideribus ornato, lunam pedibus sustinet: eius, lacrymosis moesta suspirijs, quia partui iam vicina: quàm primùm enim ibidem sedem fixit, commouet & erigit internalis ille draco septem capita sua potentissima, eaque coronata & multigata, quatenus eam sic oppugnet, vt partus illius felici omnia in lucem non edatur. O sanctissima Magdalena: iam enim te video in hoc cælo pedum Domini, diuini solis illis luce circumdatam, tuam animam illustrante, tot fulgissimis ornatam stellis, quot adu'tor virtutes hoc in opere emicantes; quæ lunam mundi iudicium pede protecis animosa. Gementem te audio, dolentem & suspirantem: nec oblitescio: partui namque vicina languescis. O quàm expressum hic habeo symbolum peccatoris verè penitentis: mulierem partui appropinquantem? quibus angustijs: quo non dolore coarctaris tempore sciendæ confessionis, quomq; tibi Deo oculos apertente ista peccata tua clariùs agnoscis? An hic te statui-

I.
Allegoria
de muliere in
cælo.

Ratuisti? Perpende quàm cito diabolus in eam se moueat illam turbaturus, cuiusque partum conaturus interimeret: capta sua, Pharisæos inquam, incitat. Orditur de turba primarius domus patrum familiaris illi aduenienti detraheere calumniator, & de Christo illam recipiente; quem ceteri sublequuntur. Christo licem intentans; qui a de remissione agit delictorum. Pharisæum à diabolo motum considera: qui in intimo cordis sui meditullio grauem Christo & Magdalene processum intemat.

Tob 24. 17. reprobis vaticinium: Si subito apparuerit aurora, arbitrantur umbram mortis. Improbis lux offendi, & oriente aurora turbatur, quasi mortis umbram illam abominatur, eo modo quo vespertilio splendore lucis obcaecatur: eius etenim splendor eum in summas compellit angustias.

L. 16. Mor. Hoc autem accidit: interprete Doctore Morali quando peccator ad meliora conuertitur: etenim de tenebris prodit peccatorum, velut aurora oriens fulgentissima, velut qui de noctis caligine ferentior effulcescit. O Magdalena, quæ se progreditur? velut aurora rutilis pulchra nubibus lacrymarum, gemituum, suspiriorum, sic ut illam admirantibus nobis liceat exclamare, annuente Divo Gregorio: Quæ est ista quæ progreditur, quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata?

III. Magdalene eum. Quæ est ista, non iam peccatrix, sed Sancta? Quæ est ista, sic conuersa, sic mutata, ut iam eam inuicem mundus agnoscat, diuino conspectui gratissima ut sol formosissima, ut luna venustissima, demonum oculis terribilissima, ut castrorum acies ordine digesta prudentissimo? Porro Pharisæo mortis umbræ reputatur, etenim ut vespertilio obtenebratur, ei sique lucis radijs excæcatur. Calumnijs ac dictijs, ipsam Christumque grauat, & intra se de utroque modis loquitur indignissimis. Hic si esset Propheta, sciret utique quæ & qualis est mulier, quæ tangit eum: quia peccatrix est, nec se ab illa tangi pareteret; quæ criminum omnium sententia est terribilissima.

Certum etiam erat, quod egrediente illa de Egypto Pharaos eorumque exereitus eam alectaretur, & in veterem coegete repedare seruitutem. Expendit D. Hieronymus, ex quo mutatus est Rupertus illud Exodi, quod populus Israel egressus de Egypto de Ramese in Sochoth, profectus sit in Eram deinde in Phihahiroth, ubi Dominus Moysi præcepit, ut castra metarentur. Castra metentur & regione Phihahiroth,

IV. Magdalena Pharisæus ut

quæ est inter Magdalem, & mare, contra Beelse-Pharathon, Beelzaphon (ait D. Hieronymus) in linguam persequi nostram vertitur Dominus Aquilonis. Aquilo pars tur. est frigidissima. Qui dicitur Dominus Aquilonis Exo. 14. 2. (sic Rupertus) quia ansa superbia elatus dicit: Sedebit in monte selsamenti, in lateribus Aquilonis. Etenim extra dubium est, quod homine de Egypto peccati discedente, confestim aduersarium sibi sentiet Dominum illum Aquilonis, diabolum interpretor, & persecutorem acerbissimum, donec ab incepto deserueat pedemque referat itinere: & saltem quantum in se est ab incepta non desistet oppositione.

V. Freqvens mihi est in ore, Pharisæum hunc esse comædia morionem: & spectare licet in comædia graue quoddam Regum facinus exhiberi: adsum Rex & Regina, grana de filijs agentes inter se negotia, his ut rebus maximi momenti studiosius occupantur: quia verò morioni omnia videntur incongrua, quæ præter cibum potum & delicias agitantur, tædiolam hinc censet ille conferentiam, fremet obmurmurans dentibus, plures ineptias efficiens quàm verba, quàm in syllabas. Et hoc nunc agitur. Quænam inter Christum & Magdalenam, quærit D. Ephrem Syrus, agitantur, tanti momenti, tantique ponderis, cor animamque concernentia? Cuncta cordis sui arcana enuntians omniaque ipsi absque sono, mulie. peccatrice. & voce exponit. Multo minoris negotij est quod exterius os perficit, quàm quod internus animam, & longè nobilior est id, quod non videtur, quàm quod oculis exponitur patetque mortalium. Quos confert in corde sermones? quos edit gemitus? quas internas proponebat rationes, ut alter David? Tibi dixit cor meum: exquisiuit te facies mea: faciem tuam Domine requiram: Domine mi, tibi ut Deo loquitur cor & anima mea, hoc vnicum in votis mihi est, ut vultum tuum ad me conuertas benigniorem, solis instar, dum enim hic suum ad terram deflectit, illum luce, calore, & optimis mille replet influentijs. Quid non rerum agebat ibi Christus in intimo Magdalene meditullio? quænam illi præponebat argumenta? quibus blanditijs eam excepibat & lenimentis?

Viden fatuum hunc morionem? hanc aspiciat torus mulierem, & cogitationum suarum fremit dentibus, nunc canino dente illum, nunc ipsam conuulsi excipiens: & verbis pauca plurimas effudit ineptias. Hic (sic ille) se esset Propheta. Hic si: contempnibiliter & aspernatorie de Christo calumniator loquitur, eo modo quo locij obganite consueverant. Quis est hic? Hunc nescis.

V. Pharisæus ludioni comædia comparatur.

Pf. 26. 8.

103

Mat. 21. 10
lon 9. 29.

Ccccc

Ad Dan.
apud Li-
30. Gen.
27 f. 190.
co. 2. ad fi.

VI.
Propheta
nō sciunt
omnia.

nescimus unde sit. Hic si (Iudionem audi) esset
Propheta, sciret virgine, qua & qualis est mulier
hæc, cuiusque vita, sarrago scilicet. & cloaca vi-
torum. Ergone cogitas à Prophetis nihil ignora-
ri? Quærit D. Hieronymus. Magnus & excel-
lens Propheta fuit Isaac, cui Deus in visione ma-
nifestavit, id quod prius cum benediceret filio
suo Jacob nedum non intellexerat, sed insuper &
delusio fuisse perhibetur. Jacob nesciuit quod
Rachel idola secum detulisset, unde illam postea
mortis exposuerat. Samuel inter vates non infer-
ioris notæ, quem David Moyli statuit compa-
rem; cum illi Deus præciperet vt in Regem un-
geret vnū de filiis Isai, in primo aberravit, quem
nobilem ceteris præferbat sic vt illum Deus me-
lius intruere debuisset. & idem illi contigit in
reliquis septem Davidis patris illius natu senio-
ribus. Elifeus duplici spiritu donatus, quem ab
eximio suo magistro Elia successione receperat,
Propheta fuit eminentissimus, & nihilominus il-
li multa Deus sub silentio celauit, vt patet in fa-
cto Sunamitidis. Dominus celauit à me. Reuoca
in memoriam Danielem & Zachariam, quàm an-
xiè interrogent ab Angelis mysteriorum exposi-
tionem, quæ visiones ostensa complerebantur
abscondita: nam quantumvis illustris quis sit Vi-
dens, non sequitur eum omnia scire, & cum la-
tere nihil absconditum: & non semper, & quo-
tiescumque quidam se illis offert, omnis vita no-
runt illius institutum. Præclatus colitur esse va-
tes Elifeus, & dum pedibus eius moesta præuo-
luitur vidua, dubius hæsit & animo suspensus:
quia quid rerum illi accidisset, ipse Videns igno-
rabat. Nathan celebratur Propheta perspicax, &
ipso Dauide præclarior: & eo tempore, quo Da-
uid templi fabricam animo concipiebat, nec hic,
nec ille diuinam circa hæc nouerat determina-
tionem; etenim suis Deus inspirat Prophetis, quo
modo, quando & quicquid illi bene placuerit:
sicut ex doctrina D. Hieronymi confirmat opti-
mæ Theologiæ Doctor primarius D. Thom.

4. Reg. 4.
27.

4. Reg. 7.

2. 2. q. 172.
per totam.

VII.
Christus
vt sol for-
dibus nō
inquinat-
tur.

L. 6. de a-
dit. p. 134.

Deinde, sciret, inquit, quia peccatrix est, nec
ad sui contactum mulierem permitteret omni-um
suffragio spurcissimam. O caput lingue, excla-
mat D. Petr. Chrysol. & tu ignotus, solem à
sordibus non inquinari, ab immundis non ma-
culari, qui licet sterquilina perurat, ipsa illu-
minat, ille verò purissimus in se manens nullam
contrahit immunditiam. Hoc ita congruè cal-
lauerunt Gentiles, ex iudicio D. Cyrilli Alexan-
drini, vt ea de causa solem appellauerint Phœbum,
id est, purum, immaculatum, verbo inter Græ-

cos maxime vitato, nempe Phæbare, id est pur-
gare, mundare: credebant enim solem, quem vō
Deum adorabant, adeo purum esse, vt nedum
nullam pateretur maculam, aut ex rebus immun-
dis fuliginem contraheret; quibus suos infun-
debat radios, sed potius eorum virtute emissa
purgaret. Et hoc ita fiebat, vt teste præfato Au-
ctore, quotiescumque sese peccator radijs expo-
neret solaribus, sic vt eum illuminarent, purga-
tum eum esse mundumque opinarentur. An te la-
tet, inquit D. Petr. Chryfolog. non inquinari
non infirmari medicum, ex aegroti contactu.
Starcora coningunt, sed non coningunt solem:
medicum cum sangu vulnera, puer do nos polluit:
sulicem quamuis tangat vasa, non potest maculare
cum supplicat. Heu quàm malè iteratus in le-
ge tua sanctissima, quæ cum aeternam agnos-
cat ipsum Deum, ipsum promulgans; hoc vni-
cum curauit, vt quædam sancta decernens ge-
neralia, eundis hominibus obseruanda, non
nullas adiungeret circumstantias particulares,
vel verba, per qua Christus exciperetur, demon-
strans, quod licet homo sit euidem cum alijs na-
tura, non tamen sit isdem culpis subditus &
imperfectioribus. Hic si esset Propheta. O sto-
lidum caput, non enim hunc nouisti, de quo
murmuras, & quanta sit eius virtus motumque in-
tegritas.

D. Gregor. exponit de Christo illud Moyli
vaticinium. *Quis similis tui in fortibus Dominus,*
quis similis tui, magnificus in sanctitate? Flaccida
non est Christo sanctitas, nec aciculis affixa, sed
omnino fortis, in tantum vt nihil sit, quod illum
euincat, sitque ei similes Caietan. ex Hebræo le-
git. *Robustus in sanctitate.* Non est sanctus, vt
alij. *Nullus est sanctus, sicut Dominus: tam enim ho-*
minis, quam aq̄ exerceudo vobis, aliquam inquina-
tionem incurrunt, &c. Saltem commoioem in ani-
ms. Quocirca cum peccatoribus agere formidant.
Sponsa sponso suo respondit: *Laui pedes meos,* Cant. 5. 30.
quomodo inquinabo illos? D. Gregor. interpretatur:
ostendit hic sponsa sibi maxime cauere, à socie-
tate peccatorum, ne tabum aliquod ex peste sibi
contrahat. Confessarij timent, & ipse D. Greg.
timet. In actibus P.N. Dominici legitur die quod-
dam diabolum figuram assumptis peccatoribus,
ea motus intentione, vt virum Dei posset irretire:
quid igitur miramur electos supra modum pec-
catorum refugere consortium? Porro Christus
tanta ceteris eminet vitæ sanctitate, vt nullatenus
sit ijs subiectus, quibus reliqui quantalibet perfe-
ctione conspicui.

D. PETR.
CHRYS.
Ser. 93.

VIII.
Christus
Deus in
lege de-
peccatis
semper
excepit.
Exo. 11. 11.
In 1. Reg.
6. 2. apud
Lipom.
Exo. 15. 10.
119.

Sic

13. p. 9. 37. Sic notant communiter SS. Patres quorum doctrinam Angelicus Doctor complectitur, quod decreta sanciens purificationis mulierum ex partu immundarum, & obligationem seu debitum primogenitorum particularem, quandam innoxuit circumstantiam, qua à rigore & obligatione eorum Christus cuiusque purissima mater exciperentur: *Mulier si suscepto semine pepererit masculinum, immunda erit.* Hanc tu servatae legem & inuenies, quod acumine subtiliori dixit D. Cyrill. Alexand. quod in isto tam generali & communi sancito immunditiae & sterilitatis ex mortuorum contactu contrahendae, verbis omnino singularibus Christum exceperit. In libro Leuitici statuitur quicumque quidquam morticinum tetigerit, immundus habeatur, necdum ipse homo, sed eiusdem vestis, linteam, lignum, vas, & quodcumque morticinum tetigerit, sit immundum: quod si cadaver in domum ceciderit, vel in campum, vel super herbas, &c. vel si passer vulnere accepto in arborem aduolarit, vel super sepes, ibique mortuus sit, quidquid tetigerit, immundum erit & pollutum. *Qui tetigerit morticina eorum immundus erit, usque ad vesperam & super quod ceciderit quidquam de morticinis eorum pollutus.* Sed

IX. Probatur. Deut. 12. 3.

Leu. 11. 31

X. Cur fontes à cada mensi immunditia excipiantur.

D. Cyrill. 1. 14. de ador. in spirit. p. 366.

notandum, monet Deus, ex hac lege me velle fontes aquarum & cisternas excludere. Fontes vero & cisternae, & omnia aquarum congregatio munda sit. D. Cyrillus opinatur hoc ita à Deo decretum ob maximam aquarum necessitatem: si namque ex lapsu passeris mortui in fontem, cisternam vel fluuium aqua haec haberetur immunda, res esset intolerabilis. Eam rem molestissimam & prosus minime ferendam auerent, cum maxime propter ea laberentur adeo ut ex urbibus esset inierdum ac domibus recedendum, earum a quo contaminatu, cum earum usus necessarius, & quo hominum vita carere non potest, ademptus esset.

Sed alia nobis offertur ratio: fontes enim alias purgant immunditias, & aquis ad lotionem utimur. Si vero illae forent immundae ex cadaueris immunditia, quid superesset quò possent emundari? Immundus non est fons, quia quid immundum in illum incidit: non enim hoc illum inquinat, tunc potius ille hoc expurgat. Immunda erat Magdalena & per peccatum reddita morticinum, cuius mors omnem superat mortem. Porro tu veim. aduertas Pharisae, Christum esse fontem aquarum viuientium, gratiarum vberiorum, imò infinitarum: ne hoc tibi perfluas, quod ad illum accedente peccatrice,

ipse polluat, magis quam ipsa sidera. Fons non polluitur, nec cisternae ex cadaueribus in eas inciditibus damnantur immundae. Per fontem Christum intelligimus, ut dictum est, originem, principium & primam gratiarum omnium quae Christus de ipso procedunt, scaturiginem. Cisternae eius fons est, & sunt ministri, in quibus deposita & seruata sunt eius mi-

agorae potestatis peccata remittendi, sanandi & ministri mundandi peccatores: si namque illis accedentibus, illi polluerentur, quid medij vel remedij quò sterentes illae purgentur immunditiae? Patres Confessantij, ne peccatores quoslo dedignemini, ne fugiatis, cum hoc Simone Pharisaeo, eiusque consortibus, quos, ut habeo ex D. Arguliano representat Iudas, dicentes: *Recede à me, noli me tangere, quia mundus sum*: ne contrahas rugas, ne dedigneris, ne peccatores asperneris: sciam ne timore percellas, ne in fugam compellas, at- teude quod te Deus cisternam esse statuerit, ad quam lauandi conueniant. Sequere consilium D. Pauli, ut tali ratione peccata consideres aliorum, Confessantij peccata te quoque hominem esse infirmum, totes nou & labilem, & nisi te Deus tenuisset, aut sua manu roborasset, in defectu lapsus esses multo prae- mores: & si vique modo in illos non incidis, tras poteris in multo labi peiores, si quaedam te preinat tentatio, vel alliciat occasio suamque tibi Deus manum subrahatur auxiliarem: *Vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans respicere, ne & tu senten-*

104. *Et* Ni fallor consilium spectat Spiritus Sancti: *Ne despicias hominem auerentem se à peccato, neque improperes ei: quoniam omnes in corruptione sumus.* Haec omnia tutanda sunt verba. Primo dicit: *Ne despicias illum qui terga vertit Deo, & se conuertit ad peccatum.* Illum ut abiectum habe & vilem, ut hominem inopem iudicij sensu prauum, ita abominabilem, ut ea sunt quibus afficitur. *Facti sunt abominabiles, sicut ea quae dilexerunt: quam vilis facta es nimis, iterans vias tuas.* Sic Deus auiram peccatricem. Digi a contemptu foret mulier illa, quantumlibet pro- genie lata nobili, quae nupta Regi, illum repudiaret, & sperto marito thoro, Maurum sequeretur, nuberetque adultera iugitimo; & illa si- militer, quae tam vili forderet animo, ut reie- ctis opibus, gazis, regisque omnibus in foetidissimum se volutabrum inticeret maculandam. *Qui nubiabim in crocei, amplexati sunt stercorea.* Toren. 4. 5.

Hunc

Ps. 14. 4. Hunc dedignate, vilique facito, ille licet sit, quemcumque esse volueris: etenim hanc de viro sapientem, sanctoque fert David censuram. *Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus.*

Psal. 118. *et s.* Nec hoc ad eod multum, si tu illum despexeris, flocci que feceris, cum & ipse Deus tales aspicietur. *Speruisti omnes descendentes de iudicij tuis: quia inuisa cogitatio eorum.* Verum tamen qui peccato valedicit, Deoque manum porrigit, legis illius spondet obseruantiam, illum ne spernas: rem etenim agit omni dignam estimatione: quod si illum non negligas, nec habeas fastidio, qui demersus in fluitum, de profundo conatur exire, tuamque simplex manum exerceat, suam ipse extendens, ut tuam expurgens eius promoveas egressum: ne illum fastidiosus repellas ad te confugientem, qui iam adhibet ut de peccatis emergat, oraque sis illi presidio.

Secundo dicit, ut recorderis omnes nos hanc naturam sortitos esse corruptam, & si cadat hic hodie tu heu cecideris, & cadere nunc possis: & cum omnes defectibus subdamur & imperfectionibus, tuas intuitus, non tibi nauseam pariant aliena. *Omnes in corruptione sumus.* Ne prætereamus dignum sancto Spi im dilectum. Secundo monet peccatores, ut per penitentiam stentus se ad Deum ex corde conuertant, illis certo certius promittens, quod quantumcumque graues fuerint, si toto corde conuersi fuerint, illos peramanter excipiet, nedum illos habens fastidio, sed infinitis insuper cumulaturus beneficijs. *Quam magna misericordia Domini, & propitiatio illius conuertentibus ad se.* Rem exponit S. pagina per admirationem, quando verba deficiunt, quibus illa pro rei dignitate & amplitudine declaretur. Sic David Dei celsitudinem exponit. *Quis Deus magnus, sicut Deus noster?* Similiter gloria declarat amplitudinem. *Quam magna multitudo dulcedinis tua Domine, quam præparasti diligentibus te!* Quanta Dei benignitas, quanta clementia, quam amica affabilitas, quam conuertentes ad se propitijs excipit, quantum blanditijs fouet penitentes! Non illos cum fastu dedignante recipit, non asperè, non viliter excipit, sed sinu dilato, & apertis brachijs, ut in prodigo conspiciamus. Et inde talis gratia, tanta benignitas: Vtique nos nouit intime, nostræ naturæ non eum latent infirmitates, nostra illi nota est miseria, supina ignorantia, malitia maxima & astutia, quæ nos verspellis ille satanas studet incautos illaqueare: *Non enim omnia possunt esse in hominibus: quoniam non est immortalis filius*

XIII.
Similitudo.

XIV.
Suadet peccatorum Dei misericordiam.

Ecl. 17. 28

hominis & in vanitate malitia plauerunt. Viribus pellent homines languescuntibus, & nedum omnia non possunt, aut per se in omnibus præualere: sed etiam ipsi sepe numero vires deficiunt, mortales sunt mille calamitatibus obnoxij atque vitales, ipso labaro nauique mutabiliores: quam vel vnicuius venti flatus valet ad ima demergere perituram. Hoc est, *Non est immortalis, id est, immutabilis: nihil facilius hæc & illac, & in quamlibet partem locumque traiecitur: & secum trahunt inimicum carnis si perpetuum eum non placet, nisi quod despicit rationi, & hoc illum mulcet, ducit, satisfacit, placetque illi amplius, quod est pessimum: In vanitate malitia plauerunt.*

Quia vero liceret obijcere: quomodo ergo Deus hoc perfecte potest in tam abiecto vilique vermiculo? Addit: quid hoc te rapit hæc in homine fieri: quandoquidem hoc idem quotidie nobis ad oculum contingit in creatura, quæ mundus non habet eminentiorem. *Quis lucidius sole, Ecl. 17. 28. & ipse deficiet?* Quid ipso sole venustius, & qui sedem habet maxime securam, cum sedem in altissimo habeat celorum fastigio? nihilominus Eclipsim interdum patitur, & luna se illi ostris oculis obijcit mediam, lucemque eius obtenebrat: deinde nubecula à vento conchata caliginem illi offundit, & eum obnubilat. Si hæc in sole peragantur, qui corporalis extremum obtinet perfectionis, ex lucis suæ dignitate, & locum pessidet securissimum utique in celorum altissimis: quid tantopere moueris hæc in homine contingere: qui in altero miseriæ atque inconstantia degit extremo: nec est creatura miseris & grauioribus magis exposita calamitatibus? *Quid nequius, quam quod cogitauit caro & sanguis?* Et hoc arguetur, q. d. ut inde trahas argumenta, ad humanæ infirmitatis cognitionem, & ne peccatorem spernas conuertum, qui propitijs conficius miseriæ, simplex postulat à te subsidium. *Et hoc arguitur.* Fac conclusionem. Si Deus summa puritas, in quem nullus potest defectus cadere veligium, quem nulla potest defectus culpa seu peccatum inquinare: tanto misereatur affectu peccatori illumque paratur & sustineat suis: adhuc criminibus implicatum, tam benigne suscipiat, quando peccati penitens ad eum toto corde conuertitur, quid tibi faciendum incumbit, qui tantum abes ab illa diuina perfectione, quantum vicinus ut in eadem labaris mentis infirmitates, in quas hic incidit, imò & grauiores?

XV.

Si Deus eo solo quod nostra sit illi perspecta infirmitas, ita peccatori compatitur, eumque longanimitas expectet sceleribus involutum, sustinet, fovet & vltis suscipit dilatare ad se conuertentem: tu, qui huius habes expectantiam, tibi quid credis faciendum? O fatuos Phariseos: etenim hæc erat illis culpa familiaris, qua fatuosi peccatores dedignabantur, & ab accessu procul arcebant illos indice demonstrantes: vt diximus in casu adulteræ: *Hæc mulier modo de-*

Vide Hom. Prehensa est in adulteris: & nunc hic ait: quæ & 26. n. 52. quæ est mulier hæc, quæ tangit eum quia peccatrix est.

§. 38. Quia peccatrix est. Ignorat Pharisæus virtutem penitentia: cum peccatricem iudicet eam quæ per ipsam mutata est sicut desertum Iacob.

105. **A**liam insuper insipientiam denotant verba Pharisæi, in eo quod ait: Christo non conuenire, vt se ab hac muliere tangi patiatur, quia, inquit, peccatrix est. O Simon. quam ignorans es, & quam parum nosti, quænam sit veræ virtus penitentia, & diuinæ gratia efficaciam, & quantum vno instanti teræ percurratur. etenim in momento trahit Dominus nauiculam de profundo inferni: eamque ad cæli portum vsque sustollit: & quæ praua erat seclerum detestanda colluuius, depositam sit diuinæ gratia pretiosissimum: & peccatricem, qua nulla execrabilior, sanctam procreet, qua nulla feruentior. Narratur de Theodoro monacho quod cum in via perfectionis multum profecisset vitamque suam pluribus annis studio sanctitatis impendisset, iam senio confectus & annis grauis in non leuem ceciderit culpam: quem diabolus eius incensor flagitii, contestum ad desperationis laqueum acriter incitauit, illi persuadens, nullum sibi de Dei misericordia spem superesse remissionis, quia Deo ingratus adeo exisset, & tantis receptis ab eo beneficiis, tanto illum scelere reus offendisset.

Habetur. Intellexit hoc D. Chrysostom. erat etenim Tom. 5. illi apprime cognitus, miste hæc illi tractatum indignum, quem inscripsit. *De reparatione lapsi*, in quo diuina quadam sapientia & spi-

D. Chry. rieu proponit illi, quod licet in graue lapsus Dei præfuisse crimen, Deumque non leuiter offendant: multo longe crimen committeret enormia peccata si de diuina discederet misericordia. Ad Hieron. Bap. de Lanua Tom. 111.

propositum virtutem expenit illi penitentia, terces mi & diuinæ gratia declarat efficaciam, quæ tantum ferico- ta creditur, vt in instanti peccator, & Deo diam. execrabilis, sanctus fiat diuinoque conspectui mirum in modum amabilis, ad hoc autem doctissimum adducit argumentum. Omnibus in confesso est, dæmonem non esse Deo potentio- rem, nec huius nequitiam, illius gratia & mi- rifico dia; iam enim acceptum est illud Spiritus S. axioma; *Sapientiam non vincit malitia*. No- vimus autem potentiam, & nequitiam diabo- li, quæ tanta est, vt in momento ex iusto fa- ciat peccatorem, & in instanti ex supremo cæ- lorum vertice in abyssum præcipitet inferni; do- mestice notum est, quid in ipso Satana propria operata sit malitia, qui de lucente mutatus est in Luciferum; ex supremo omnium An- gelo, imo creaturarum omnium euasit in dia- bolum totius barathri sceleratissimum; qui Dei amicus erat integerrimus, inimicus factus est infensibilis, improbitate pessimus, qui fue- rat primus sanctitate; & hoc pluribus actura non est annis diebus, aut horis sed vnicò in- stanti, vnicò momento; hoc enim Christus si- militudine fulguris declarauit. *Videbam sata* Luc. 10. *nam sicut fulgur de caelo cadentem. Quid ful-* 18. *guri proprium est? Vt non sit, nec compre-* *hendi quid possit, quod tantam vnicò momen-* *to percurrat teræ regionem. Sicut fulgur,* *quod exiit ab Oriente & paret vsque in Occidentem.* Sic Luciferò contigit eiusque ascelis, qui cum tanti essent, adeoque sancti, atque in cæli altissimo culmine, gratia, densique pleni, Deo per amorem quam proximi, & Deus plis per gratiam, vnicò instanti, de tota hac lapsi sunt altitudine ad infimam vsque profunditatem, & qui prius Angeli erant de ore venustissimi, facti sunt sicut dæmones favore horridissimi.

Quid ita mirandum? quid ita percellit ti- more sanctiores? potissimum cum sciant mul- tos, qui Deo erant gratissimi, in puncto fa- ctos fuisse peccatores, Deique inimicos ingra- tissimos. Hoc in malo efficere potest diaboli malitia. An ergo plura non poterit gratia in bono Deique brachium omnipotens? Hoc po- test, & hoc agit; etenim crebro peccatorem abyssu culparum immersum vnicò instanti illis educit, atque ad sublimem euehit sanctitatis altitudinem; vt quem grauissimum prius ex- horreretur peccatorem, iam piissimum dili- gas, & qui quondam totius inferni fuerat ha- buaculum, nunc sit gloriæ Dei templum, & D d d d d Ss. Tri.

1. Reg. 1. 8 SS. Trinitatis mansio dignissima. Hoc est

P. 112 4. 6 (inquit ille) quod Cantico suo celebravit Anna

D. Chryl. Mater Sanctis piissima femina, & deinde

Rex Psalmographus: Suspirans de pulvere reg-

num, & de stercore origens pauperem, ut sedeat cum

Principibus, & solum gloria teneat. Si enim ca-

codicum tantum posuit, ut te in veritate illa ac

fastigio virtutis in extremum malitia detruderet:

multo magis Deus in praesentiam te poterit vindicare

libertatem, nec in ea solum, sed tibi multo felicio-

rem, quam suis prior, perficere. His congruenter

expedit verba hanc Pfalterii: Hodie si vocem eius

audieris. Quid est hodie? D. Paulus explicavit

esse vitæ tempus, & singula eius momenta. An

ergo vno instanti tantum fieri posse credimus?

Vtique: non enim Deus tempus requirit longi-

us ad tui remedium, quam diabolus ad tui

damnationem. Memineris, inquit Ninivitarum,

quorum ita scelera accreuerat enormitas,

ut ad caelum usque pertingeret: attende

quantillo tempore mutati sint. Tempus exiguum

potuit universam eorum abolere impietatem. Con-

sidera latronem, qui vnicuique momento diuinæ

gratiæ subsidio mutatus est in Apostolum, & de

cruce, supplicii loco: pulpium crexit ex quo

Christi gloriam, eius Evangelium, atque sacra-

tissimi sanguinis extolleret efficaciam. Latro

hanc longo tempore paradisi introitum impetavit,

& vnicuique momento peccata totius vitæ simul abster-

git, atque ante Apostolos officij gratiæ premium

suscepit.

Idem confirmat D. Hieronymus, ex ipsius Da-

vid actu celeberrimo: nam in eo ipso Psalmo

Miserere me veræ poenitentiae declarat efficaciam.

Prægrando fuit illius peccatum adulterij lapis

cunctis offensionis: prout & proditorium Vriæ

homicidium. Ita scelerum huic velut abyssi in-

fixus erat, ut Propheta viam non inueniret,

qua illud facie ad faciem impugnaret, nisi

composita parabola, qua peccatum illi suum in-

dicantur. Quam præmium illud cognovit:

exclamavit poenitens: Peccavi. Eodem instan-

ti respondit illi Nathan: Dominus quoque tran-

sit: Huius peccatum tuum. Quid hic D. Hieron?

Totam poenitentiam per anterioris ostendit Psalmus quem

quæsitus, quando ingressus est David ad Beth-

sabe: uxorem Vriæ habuit, & à Nathan propheta

corripuit respondit: Peccavi, Numquid audire me-

ruit. Dominus absolvit peccatum tuum. Graue

peccatum, at longe maior virtus est poenitentiae,

hanc enim hoc Psalmo referant. Adulterio san-

xerat homicidium, & tamen conuersus ad lachry-

mas. Miserece mei, ait, Deus secundum magnam

&c. Tibi soli peccavi: Rex enim eram, & alium

non timebam, &c.

Ecce quam apta S. Doctoris expositio: cum

enim in Vriam, Bethsabee, & populum pec-

casset, ait tamen: Tibi soli peccavi, &c. Progre-

ditur in eodem Psalmo, & notandum, inquit,

quantum terræ vnicuique instanti percurrerit: nam

de peccatore, nedum euasit sanctus, sed tan-

tum diuina gratia roboratur, ut eius virtute se

quoque docere posse poenitentes sibi persuade-

ret. Tantum proficit ut dudum peccator, & po-

nitenti transierit in Magistrum, & dicat: Docbo

iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur. Duo

sunt hic expendenda. Primum: breuitas tem-

poris qua peccator enadit iustus. Facilitatem vul-

nerum in sanitate deorum commutantis. O quam

ulcerata, quam corrupta vulnera! Ipse alio lo-

co hoc declaravit. Pertruerunt & corrupta sunt

excarices meae, &c. Et momento temporis infir-

mitatem sanitas superavit. Secundum: altitu-

do ponderata est ad quam subito peruenit nam

se statuit diuinæ præconem misericordiae, & ma-

gistrum poenitentiae: in eo quod agit & loqui-

tur. Iuxta illud jam se magnum coram Deo

confesbat: quia coram illo magnus est, qui fa-

ciat, & faciendū docet. Qui feceris & docueris

hic magnus vocabitur in regno caelorum. Et hoc

in momento temporis: in momento temporis:

si namque diabolus in momento temporis sua

potuit malitia, illum de summa dejecit celsitu-

dine ad infimam profunditatem, & eximium

sanctum mutare in facinorosum peccato: em-

ul: o melius sua potuit Deus benignitate & fa-

uore, illum in momento temporis virtum creaturam

sanctiorem.

Mitari debemus omnes argumentum D. Hieron. de

Chryl. quod veræ poenitentiae cognoscenda. Pan. 1. 5.

mus efficaciam quod cum tale sit, repetit & Chryl. Latius

prosequitur aliquoties. Attende, inquit, quan-

tumvis gratia tua sint peccata, nequaquam ani-

mo despondeas, imo potius, si quotidie labam-

ris, quotidie ad Deum conuertere. Peccata Tom. 1.

si habueris: no desperes, tamen si quotidie pecces,

quotidie poenitentiam age. Quid agis in domo

tua, quando sordibus inquinatur? Illam cuer-

ris: & si quotidie inquinetur, quotidie illam

emundas. Domine, an Deus peccantem me,

perferet patienter? Magna nimis est hanc tua

stultitia, si ista percuntes? si diaboli ma-

litia tam est longanimis, ut si quotidie illum

abiures, & quotidie ad illum rovertaris, te

expectet, & apertis accipiat vlnis: quid non

ager infinita Dei misericordia, immensaque

bonitas,

P. 109 9.
Hie. 3 7.

106.
111.
Dei misere-
cordia
in Dauide
proponi-
tur.

111.
D. Hieron.
ep. 46. ad
Aug. 1. 1.
111.

Pf 50. 15.

Pfal. 37. 6.

IV.

In inflā-
ti peccata
dumit-
tuntur.

Mat. 5. 19.

pan. 1. 5.

Chryl. Latius
sup. 1. 5. in
proam.

Peccata Tom. 1.

bonitas, cuius comparatione tota malitia barathri minor est quam vna scintilla respectu totius Oceani.

V. Peccata sunt finita, Dei misericordia infinita.

In quo nititur fiducia peccatoris? In misericordia Dei. An ergo tu credis à malitia tua huius abyssum superari posse misericordiam? Quantumlibet enormia, multa & multiplicata sint peccata tua, finita tamen sunt, & numerum habent determinatum: Non talis est diuina misericordia. *Dei pietas & clementia mensuram non suscipit, tua autem malitia mensuram habet qualiscumque fuerit tua malitia, humana malitia est. Dei autem clementia & pietas est incircumscripita.* Hinc duo collige. Primum: quod nunquam diuina laesitur à parendo misericordia, nec vnquam euacuari potest indulgendo, quotiescumque ad illam accesseris. Secundum: quam breui tempore operetur: vnico namque momento peccata dimittit. Dico tibi, quanto opus est tempore, vt scintilla decidens in mare, penitus extinguatur? Vno instanti in imperceptibili quod pene declarare est impossibile. Minori adhuc igitur indiget peccator tempore, accedens vt decet ad Deum infirmis pelagus misericordiae, quatenus omnia peccata eius absorbeat. *ut. Cogita semel illud in mari ceciit, nulla poterit stare aut apparere.* Vt ex eadem, quam diximus, patet ratione.

VI. Efficitur peccati magna, maior est gratia.

Tanta est efficacia malitiae, vt vnico instanti debeat demergat & absorbeat omnia opera bona & sancta: nam ita potest esse S. rapam, & omnia habere merita Aonistorum, & actus patientiae martyrum, & penitentiae Confessorum, vt vnico peccato mortifero omnia perdantur, & qui iustus eras, vnico instanti peccator fias execrandus. Ita Deus per Ezechielum indicauit. *Si auerit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem, & omnes iustitiae eius quas fecerat, non recordabuntur.* Non ergo minor esse debet & inferior Dei gratia: quadoquidem illa peccator aditus, licet totius orbis sceleribus inquinetur, ad Deum conuersus, sicut scintilla in abyssum maris decidens, absorbeatur. *Si impius egerit paenitentiam, & cetera vult, & cetera omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor.* An haec, inquit ille, in praxi videre desideras?

107. Ipsi. 1.

Andiamus quid per Isaiam Deus proloquatur quibusdam sceleratis & is quidem ceteris nequitia superioribus. Sic nam oritur vates prophetiam. *Viso quam vidit Isaias filius Amos, super Iudam & Hierusalem.* Audiui quæ

Deus mihi videnda contulit super populum suum contumacem: mihi quæ præcepit, illis aperiam oculos, vt hoc viderent. *Audite celi, & auribus percipite terra, quoniam Dominus locutus est.* Quid facis o Propheeta? Dixisti, dicenda tibi fore super Iudam & Hierusalem: vt quædam cælum conuertentis, & terram inuocas? *Viso super Iudam & Hierusalem, & cælum alloqueri, atque in terram sermone declinare.* Vtique: vult vt enim spectare videra illa, quæ Moyses olim protulerat: nam morti proximus conuersionem ad populum habuit, iam in hanc terram ingressurum promissionis, cum ad diuina legis exhortatus obseruantia, ceteroque illi promittens, vt sicut illam si custodirent, bonis illos afficeret innumeris & eminentibus, ita si preuaricaretur illam, lauis illos & acerbis puniret suppliciiis, eam exorsus est, obcellatus cælum & terram. *Audite celi quæ loquitur, audivit terra verba orationis meae.* Illa inuocat in testes eorum, quæ illis promittebat, & quibus illos pertertebat. *Testes inuoca hodie cælum & terram, &c.* Sciebat Moyses, illos, qui verba sua capiebant, esse mortuos, quodque proinde testes non essent idonei: quare cæcos terramque inuocat, quæ nunquam esse desinent, vt testes sint perpetui. *Eia igitur celi, Vos qui manna depluistis, & testes estis eorum, quæ Deus huic populo præstitit, & modo meorum effote testes incorrupti verborum.* Eia terra, tu quæ manna recepisti, & mensa fuit illi terra quæ secula suscipies miraculosa, quibus hunc Deus populum eiecit, & signa vidisti mirabilia, quæ Deus operatus est ad eius beneficium, esto testis eorum quæ locutus sum.

VII. Cur cælum & terra testes inuocentur.

Deut. 32.1

Illos ipsos, quos Moyses adhibuit in testes eorum quæ dicenda forent populo Israelitico, inuocat, vt testes sint iniquitatum, ac seditionum, quibus Deo suo ingrati responderunt, qui hanc contra illos querelam expetit iniquitatis. *Filios enim tuos & ex aliam: ipse autem spreuerunt me, &c.* Cognouit bos possessorem suum, & asinus pro sepe Dominum sui, &c. A quo pabulum accipit, populi autem iste nec non cognouit. Hinc ad tantam delapsus est calumniam, vt illi prædicere nequeam, nisi Verbum eius supplicium. *Ve genti peccatrici, populo graui iniquitate seminum cognatum, filius sceleratis dereliquerunt Dominum, blasphemauerunt sanctum Israel.* Va languens iniqui D. Chryseostomus quando modicus erus deplorat iniquitatem, & ait: *Ve tali. Perpende, quod dicat Dominus Ve genti peccatrici, &c.* Ad tantum iniquitates illius excre-

VIII. Grauitas peccati Israel exponitur.

Dominus est in loco isto, & ego nescivam. Mutationes sunt hæc mirabiles, quas Deus in instanti valet efficere.

Erat indubiè Magdalena desertum, in quo non nisi peccatorum inveniebantur lapides, & repitilia luxurizè immundissima. Momento temporis cælum Deus aperit misericordiz, & cælesti replet illam claritate: scilicet animam amoris sui & gratiz demittit, quæ animam illius Deo coniungit, Deumque illi. Quis verbis explicet (ut dicam cum D. Ephrem Syro) Angelos ascendentes & descendentes: quibus eam blanditus Deus excipiebat, & illius erga Deum amoris quis loquatur indicia? Suspensa factum ascendunt, dona deorsum descendunt: tota illa Deo consecrata, & Deus totus illi familiaris; mille cum mulans eam benedictionibus: & quæ prius erat:

Serm. in pecca.

Ago. 18. 2

Habitatio d. moniorum & custodia omnis spiritus immundi, & custodia omnis volueris immunda: nunc est g. atum Angelorum, Archangelorum, & Seraphinorum habitaculum: & quam prius septem incolebant dæmonia, nunc septemque Spiritus S. dono decoratur. O Phariseæ, aperi oculos, ut iacob: nam si paulò ante peccatricem exhorrueris, & detestatus sis spirituum speluncam infernalium, in actu oculi, & momento temporis, illam ve Dei viri templum mirabere dignissimum. Verò Dominus est in loco isto: conspicies illam sarcato terribilem, quæ crudum illi bellum inlicitat, & animosa profernat. Quàm terribilis est locus iste? Terribilis ut castrorum acies ordinata. Prius ex his quæ possidebat, exercitum Satan contraxerat præpotentem, quibus Deum bello lacebat: oculos eius intelligo, capillos, manus, os, odores, agendi modos, milites ad omne factus terribiles. Arma iniquitatis. Nunc ex his omnibus legiones conscribit inferno formidandas: nunc enim illum perterret oculi illi lachrymabundi, capilli illi Christi pedes abstergentes, illæ manus lavantes, illud os exosculans, &c. Terribilis ut castrorum acies ordinata. Erant illi milites inordinati, modo debito statuntur ordine: quocirca ve terribilis castrorum acies, quam nec tota præsumpta potentia dæmonum ad certamen exspectare venientem. Au ergo tam inopinato, tam celeriter? Vtique: ad hoc enim sufficit, quod ad Domini pedes penitens accesserit, eosque sibi ad Deum ve scabellum erexit.

Cum Origine perpendamus quod in libro Iosue scribitur. Erat hic populi Dei dux in medio campi civitatis Hiericho, terra adeo maledicta, rebullis, & inimica, mille digna male-

dictionibus, & ecco apparet illi Angelus, obliquose Iosue, cui sic Angelus. Solus calcamentum Ios. 5. 13. de pedibus tuis: locum enim in quo stas, sanctus est.

Qui fieri potest, ut ille locus sanctus sit? Numquid suburbium est vrbis Hiericho maledictæ, Delique inimicæ? Non abnuo: sed iam sanctus est quare? quia Angelus in eo pedem suum fixit: quod si pes Angelus sufficit, ut locus maledictus, locus fiat gloriæ: quid non efficiat pedes Domini Angelorum? iam locus iste sanctus est, ubi Dominus sacratissimos suos hix pedes, iam cælum reddita est stellarum. Locum sanctus est.

Considerat Theodoret, Domini præceptum in Leuitico de sacrificiis. Præcepit Moysi Dominus, ut ad supremum sacrificium, nempe holocausti, in quo omnia quæ offerebantur, igne cremebantur in Dei honorem & gloriam, altare statueret particulare dictum. Altare holocausti.

Dein de mandat, ut sacrificium illi dediceret pro peccato idque in eodè altari holocausti, & quam primum in altari collocaretur, deinceps non diceretur hostia pro peccato, sed hostia sanctissima: hæc sunt Dei verba: Sanctum sanctorum, ista est lex hostia pro peccato. In loco, ubi offertur holocaustum, immolabitur coram Domino: sanctum sanctorum est. Dux nobis hic occurrunt difficultates.

Prima. Videtur indegens hostiam pro peccato in eodem loco & altari reppui, in quo statuitur holocaustum quia animalia ibidem oblata viros designabant perfectos à quibus, siue per quos offerrebantur: unde holocausti sacrificium personam referebat immaculatam, iunocvam, amore Dei flagrantem, cuius se mancipabat libens obsequio, quod autem pro peccato immolabatur personam signabat peccatricem, pollutam & coram Deo execrandam. Quis igitur dicet, peccatorem in loco iusti esse statendum & pollutum atque immundum, impolui, & mundi locum occupare?

Secunda difficultas hæc est: quod Deus iubeat, ut hoc animal sibi pro peccato dedicatum, vel talis viri sacrificium vocetur sanctissimum: Sanctum sanctorum est. Si mentio fiat de peccatis & maculis, & hoc sacrificium peccatorem designet, in quo & seipsum offert, qua ratione vis hoc nominari sanctissimum? Insigne laet hic mysterium, inquit Theodor. Ut tibi pateat vera efficacia penitentiz: peccatorem enim, qui tam synge-re & corde peragit, iam non ut peccatorem debes detestari, quia eo momento, quo vera contritione dolens ad pedes recurrit Dei, illique se totum offert in sacrificium, & eius amore flagrans corpus in laerymas fluxusque dissolvit, illum statim Seraphinis maximisque Sanctis collateralem: D d d d d 3 atque

ros. 4
Quest. 4
in h. loc.
XII.
Cur ho-
stia pro
peccato
immole-
tur in al-
tari ho-
ocausti,
locaulti,
& dica-
tur. San-
ctum Sa-
ctorum.
L. 1. 6. 29.

atque illud factum iam esse die holocaustum: hoc etiam agit amoris ignis, qui coram in Dei honorem conc. ematur; ut in Magdalena: nam ut ait D. Greg. convertit ad numerum virtutum, numerum peccatorum. Illam inter spiritus illos colloca. cælestes: qui facti holocausta pro peccato duntaxat amoris gratia et incedit: quæ de causa dicuntur Scraphinis: *Dilexi multum* iam illam ne vocaveris peccatricem; sed *sanctum sanctorum*: Sancti sunt eius oculi: sancti eius capilli, qui terguunt: sancte eius manus, quæ lauant, sanctus eius intellectus, qui fide viva credit, sancta eius voluntas, quæ diligit: tota sancta.

Isa. 11. 4.

XIII. Magdalenæ facta est miraculosa.

Congruenter dixeris id quod in principio retulimus ex *Isaia*: *Babylon delicta mea posita est mihi in miraculum*. Ostendit Deus in visione vati hanc, quæ civitati Babylonis forent euentura. Illustissima florebat, ditissima palatii formosa hortis grata, muris altissimis circumdatis, turribus excelis præmunita, quæ ad cælum usque pertingere velle videbatur: cuius pulchritudo mundi censebatur esse miraculum. Prædicat Dominus *Isaia*, breui tempore ab hostibus coronâ cingendam, talique exortendam strage, ut eam incendio tradentes in cinerem converturi sint: eius palatia in cubilia draconum, hortos in ericeta lapparum & viticaram. Obstupescit Propheta & exclamabat: *O Babylon civitas charissima, facta es mihi in prodigium*. q. d. Te contemplor ita mutam, ut miraculum censeam tantam in tantillo tempore videre mutationem. Vehementem poterat hoc monere admirationem: sed nihil foret hæc maior, si e contrario videret Babylonem factam speluncam ferarum, ericetum spinarum, quæ momento temporis in paradysum mutaretur amantissimum: cubilia draconum in palatia Principum, destructas portas in turres quarum ad cælum usque pertingeret altitudo. Tunc meliori iure dicere liceret, quod posita esset in miraculum, & hoc communi calculo de hac muliere proloquamur: *Babylon delicta mea posita est mihi in miraculum*. Tanta est eius mutatio: ut quidem in ea est, totum sit miraculum diuinæ potentie obstupendum, & diuinæ gratiæ effectus admirabilis. Arcadicum peccatis dixeris esse sermonem, qui dicit: *Peccatrix est*. Multo prudentius quam Pharisæus dixit *Erat peccatrix*: Erat peccatrix prius talis erat, sed de hac femina dicamus, quod postmodum Angelus D. Ioan. de altera interloquitur propheta: *Bestia quæp. vidisti, erat, sed non est*: Erat, iam non est, erat impudica, iam sancta est: inibi delicta erat, iam honesta habitatio erat: demoniorum abominanda, nunc templum est Spiritus S. dignissimum: erat in ciuitate peccatrix *Isaia*, iam taucta est inter Scraphinos in cælo celebratissima.

Apo. 17. 11.

§. 39. Peccatrix est. Perperam dicit Pharisæus: cum iam illa mulier non sit illa, quæ fuit, sed alia, sicut Niue, & vas Hieremie.

A Vero longè aberrat illud Pharisæi iudicium: *Peccatrix est*, quasi illius qui stupidus ignoret veræ penitentiæ efficaciam: quæ tanta est, ut sicut confirmat D. Ambrosius in libris de penitentia, totam delectat vitam peccatoris, illique adeo novam inducat, ut dicere liceat, quod iam idem ipse non sit. Eo sensu (inquit) loquebatur quidam adolescens, quicum impudice versatus fuisset cum inhonesta mulere à Deo illustratus, culpamque agnosceus, tanto penitentiam studio aggressus est, ut sequenti die scorto factus obuius ad eoque vocatus, responderit: *falleris ô domina, falleris: non ego ille ipse quem arbitraris*. An tu non ille mihi charissimus? Nequaquam, ille namque desit esse talis, & quem modo vides longe alius est.

Satis oblectantur intellectu verba *Isaia*, quibus effectus exponit aduentus filij Dei in hunc mundum: ad literam de hoc mysterio loquitur, & de beneficio quo Deus nos dignaretur, nobis tantum dando præceptorem & redemptorem. *Et erunt oculi sui videntes præceptorem tuum*. *Isa. 30. 20*

Abundantiam prædicat honorum, quæ nobis conferret, sub figura mellis ubertioris. *Et dabitur pluuia semini tuo & panis frugum terræ erit uberrimus & pinguis &c.* Evangelicæ doctrinæ dignitas signatur: quæ per totum mundum esset extendenda adeo copiose, ut ad omnes partes esset potuentia. *Et super omnem montem excelsum, & super omnem cillum eleuatum recurrerit aquarum in die inspecti nis malorum eum considerent turres*. Diem vocat tempus aduentus Christi, & legis Evangelicæ: ut interpretatur D. Aug. Erit dies hic ait, intersectionis malorum, & in quo turres corruent altissimæ. Perpendo quibus duobus epipheticis diem appellet prædicationis Evangelicæ & tempus legis gratiæ, diem dicit mortis malorum, & in quo turres corruent sublimiores. Hoc secundum facili negotio intelligitur: quandoquidem hic vnus fuerit aduentus Christi, & Evangelicæ prædicationis effectus omnes Saranæ machinas euertere, tēpla, idola & altaria, in quibus reuerarum principes adorabantur: de quibus die Sabbati diximus

110

I. Magdalenæ peccatrix fuit: sed iam non est.

Isa. 30. 20

Isa. 30. 25

L. quæst. nos vote. ris & no. ni testa. 9. 105.

Rem. 6. 14. II. Effectus prædicationis Evangelij.

Peccatum

Pellum dedit inflatus demonis cogitationes, qui mundū, vt princeps suæ subiecerat seruituti.

Porro satis operosum est alterum epithetum, quod diem prædicationis Euangelicæ cognominet diem interfectionis multorum. *In die interfectionis multorum*: quia potius dies ille censendus esset vitæ dies: quia venit mortem superaturus: etenim docente Apostolo, regnauit in mundo mors vsq; in diem illum, *Regnabat mors*. Aduenit ipse qui vita est per essentiam vt mortem occideret, vitamque largiretur. Non veni ego, sic ipse Dominus, vt fur in ouile perditurus, & mactaturus, sed saluatorus: vitamque traditurus. *Fur non venit, nisi vt furetur*, & mactet & perdat, ego veni vt vitam habeant, & abundantius habeant. Bene quidem diabolus: euenit nomen eius mors est: hoc autem operatus est & perfecit, nostram sibi naturam subiciens, porro filius Dei venit vitam largiturus. *Misit Deus filium suum, vt vitam per eum*. Et hoc Nicodemus confirmat. *sicut Moyses exaltans serpentem in deserto*. Et. *vt omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam*.

Ioan. 10. 10.

1. Ioan. 4. 9.

Isa 3. 14.

Marc. 16. 15.

Luc. 24. 47.

III. Trocinare vult Propheta subtilissimū mysterium in Euangelij prædicatione complendū. Quid docet nos Euangelium? Pœnitentiam. Hoc thema suæ prædicationi Christus præmisit: *Pœnitentiam agite*, & hoc suis inuixit Apostolis iam ex los acciturus quando misit illos prædicare. Hoc enim iuxta D. Marc. Apostolis præcepit: *Prædicare Euangelium omni creaturae*. Quid est hoc? Explicauit hoc D. Luc. *Oportet prædicari in nomine eius pœnitentiam, & remissionem peccatorum in omnes gentes*. Duo continet vera pœnitentia Primū: vitam occidit delectatque præteritam, vitā, inquam, peccatorum. Secundum: dat alteri nouæ principium, vt Deo quis uiuat. Quando peccator suis inhaeret flagitiis, iam illis uiuit, vnde opera eius vitia eo diriguntur, & Deo mortuus est, cuius intuitu, nullum habet opus, quod perfecte dicatur opus vitæ: per pœnitentiam autem vitam peccati destruit, & nouam Deo inchoat.

Lib. 18. Mor. 2. 20

Afor. 10. 13.

IV. Allegoria de luto Pe

vt ex anima tua viuificetur, prius est occidenda, & vita quam habebat perdis, illa mactanda est. Hoc D. Petro dicitur, vt animalia illa comedas, quorum figurā omnigeni designabantur peccatores: hoc est, vt illos tibi incorporares, & corpori tuo mystico Ecclesie associas, in quo nouam diuinæ gratiæ vitam adipiscantur. Verumtamen præquirebatur, vitam in illis interimere serpentum, viperarum, bufonum, &c. qua per peccatum uiuebant, & hoc fieret per veram pœnitentiam, & virtutem gratiæ Euangelij: quod D. Petro dicitur Euangelium gentibus prædicaturo: *Petre occide*: hoc idem est quod Propheta ait in die illo futurum, *In die interfectionis multorum*. Itaque effectus illud per pœnitentiam: vt vita præterita moriatur, & noua inchoetur.

Qui diuersam habet vitam, & animam quā tu, hic a te est distinctus. Hoc dato: veram inchoando pœnitentiam, non tu non ille es, sed alius longe diuersus, alia viuens, vita, alio spiritu, & aliis actionibus. Hæc est cuiuspiam abnegatio (si D. Greg. credimus) quam a te Dominus in Euangelio efflagitat. *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum*: & hæc vitæ interfectio quam dicit nobis necessariā, *qui amat animam suam perdet eam*. Hoc ipsum est toties repetitum & petitum vt nouum induamus hominem, noua simus creatura vitam exuamus veterem, & antiquum Adam, alium assumentes nouum secundum Christum eiusque Euangelium. His congrue perpendit præfatus Auctor in sensu mystico illam Spiritus S. sententiam. *Veritè impius, & non erunt*. Quomodo non erunt? Quia conuerso ad pœnitentiam, iam vita demitur peccatoris, & esse iustus incipit, ac sanctus. *Conuersi namque impij non erunt non quia non erunt omnino in essentia, sed scilicet non uerunt in impietatis culpa*. Recordare Apostoli, inquit, qualiter ostēderit se iam non eum esse, qui prius fuerat, & seipsum negauit, dicens, se longe alium esse. *Vino ego, iam non ego: excruciatu quippe fuerat sanus illo persecutor, & uiuere ceperat pius prædicator: si enim ipse esset, pius profecto non esset. Vnde congruenter ait: Vno ego, iam non ego, q. d. Ego quidem a memetipso extinctus sum, quia carnaliter non uiuis, &c.* Considerandum hic quid vera operetur pœnitentia essentia vitæque scilicet immutationem, & consequenter cogitationum, intentionum, curarum & actionum, quando seipsum probas eundem qui prius, hoc tibi persuadeas, veram tuam haudquaquam fuisse pœnitentiam.

Ex hac doctrina declarat D. Augustin. dubium circa illud Domini præceptum datum Bo-

117
D. Greg. 10. 32. in Euang. Matt. 16. 24. Luc. 9. 17
V. Peccator conuersus, non idem est, sed alius. Pro. 2. 27

D. Aug. 22. de civ. 6. 24. T. 5. lona 1. 3. VI. Quomodo Niniue sic subuersa mystice.

ne, vt prædicaret Niniuitis, et sic suo nomine sententiam contra eos latam intimaret. *Adhuc quadraginta dies & Ninive subuertetur.* Quomodo fuit hoc verum, quandoquidem videamus, vrbem illam necdum non fuisse subuersam; quomodo sic in sua dignitate & robore, firmam permanuisse vt ipse Ionas non mediocriter ea de causa se ipsum affligeret, veritus ne per hoc Prophetas vt mendaces exploderent? Plurima congerunt hic interpretes, vt verbis illis suam affligent veritatem: sed ego, inquit D. Aug. ita illa ad oculum impleta conspicio; vt nullum mihi dubium superesse videatur: quia bifariam video in SS. litteris à Deo subuerti peccatores. Primo, quando eos ob delicta puniens, occidit, & commendat, vt Pharaonem & Sodomam. Secundo, quando destruit in illis esse vitamque peccatorum & hostium suorum, nouamque tradit vitam & esse iustorum suorumque electorum. *Quis negauit quod dixit Dominus in illis fuisse completum, nisi parum aduertat, quemadmodum peccatores Deus non solum iratus, verum etiam miseris emendat: Eueruntur enim peccatores duobus modis: aut sicut Sodomita, vt pro peccatis suis ipsi homines puniantur, aut sicut Niniuita, vt ipsa hominum peccata puniendo destruantur: factum est ergo, quod prædixit Deus: euersa est enim Ninive, quæ mala erant, & bona edificata est, quæ non erat.*

D. Aug. 10 ff. 103. ad fin. T. 8. ff. 103. 35. VII. Peccatores conuersi sunt alij Rom. 12. 14.

Hic consequenter præfatus Doctor explanat illam Davidis orationem. *Deficiant peccatores de terra, & iniqui, ita vt non sint.* Iam vos video, inquit, amores conuersos talia ex ore Davidis verba intelligentes. Deficiunt, Domine, peccatores à terra; & non amplius in ea supersites viuunt: quia non vulgaris vobis hæc videtur esse maledictio. *Conuertimini, quia maledicti.* Quis est qui maledicit? David vir sanctissimus. Quid ergo, num sancti maledicunt? An illis hoc Spiritus S. Apostolis non iniunxit. *Benedicite & nolite maledicere:* Ne hoc opinetis, maledici peccatores, sed orationem pro eis fundi piissimam efficaciam plenam desiderio, quo eorum souit salutem: non enim intelligendum est ab eo rogari, vt deficiant secundum vitam naturalem, sed secundum vitam peccati, & eius quod sunt quatenus nouam inchoantes vitam, in viros mutantur alios. *Plane deficiat: auferatur spiritus eorum, & deficiant, vt emittat spiritum suum, & reuertentur.* Hæc itaque vera est poenitentia quando talis est, vt te alium quam finisti, constituat. An peccata confessus es? In hac quadragesima coluisti poenitentiam? Videamus an idem ipse sis qui fuisti? Num viuis vt soles? Procedis vt ante? Ad redēs talis & ta-

lis discurre? An eadem tu adhuc bona possides, nec mala parata testuisti, nec de tuis elemosinas promus erogasti? Num eadem sunt, quæ prius tux confabulationes? Argumentum est euidens integram tuam non fuisse poenitentiam: si namque talis fuisset: iam talis esse non deberes, qualem te fuisse conuicimus.

Ex hoc principio procedit D. Bern. vt censuram redarguat, quam modo de Magdalena fert. *Pharisæus: Peccatrix est eundem illum produ-cens locum; quem paulo superius nobis exposuit D. Greg. O Simon, inquit, an tibi non venit in mentem illud Spiritus S. dictum: Verte impius, & non erunt.* Semel vertendo peccatorem, iam peccator non erit. *Merito promittit iam non peccatrix iuxta Pharisæi sententiam: sancta & discipula Christi vocabatur, à quo etiam didicit in tam breui esse misericordis & humilis corde. Nimirum hoc est, quod in Propheta legis, sed forsitan neglexisti: Verte impius, & non erunt.* Vt conuicio spectare illud, quod postmodum Dominus declarare voluit per Prophetam Hieremiam, vt suam illi Deus assereret bram: hij omnipotentiam, & infinitam gratiam suæ virtutem: præcepit igitur illi, vt in domum descenderet singuli, & Iudice. quid ageret ille consideraret. Descendit Propheta, & vidit, inquit, figulum rotæ suæ infideliem, qui manibus intus reuerteret, valque componeret, quod illico inter manus eius lapsu confringitur, & confestum idem assumens lutum, semel circummagitando rotam, aliud inde vas pulchrum pretiosum sibi que placitum efformauit. *Conuersus fecit illud vas alterum, sicut placuerit in oculis eius.*

Loquendi modum expendamus. Assumpsit vas illud quod erat, & semel illud circumuertendo, aliud effecit. *fecit illud vas alterum.* Idem ipsum erat, si spectes materiam, sed aliud si formam. Cum hæc propheta attentius perpenderet, accedit Deus, aitque illi: *Viden' hoc, quid figulus momento temporis in luto perficiat?* Hoc idem ego temporis instanti in hominibus efficio. O quale vas iræ D. Paulus, vas perditionis, vas infortis, vas ita plenum veneno mortifero, vt per os exspumaret; spiritus ministrum & cadus. *Apprehendit illud, & semel circummagitando de equo præcepit fecit vas alterum.* Idem est in materia, sed quoad figuram ita distinctum, vt iam aliud esse perhibetur. *Vas electorum est mihi iste, vt potes nomen meum: ita aliud vt iam expiret obedientiam, amorem & subiectionem.* *Dominus quid vis vis sue, vt?* Idem notandum in Mattheo & Zachæo, & latrone & alijs quos momento temporis vasa efformat alia. *Fecit illud vas alterum.*

D. Bern. VIII. Deus figulo in conuersendo peccatores comparatur. Hier. 18. 4.

Ad 9. 5.

D. Lucas

Luc. 9. 29.
IX.
Quid
sufficiat
vt alterū
esse dica-
tur.

Diu Lucas miraculum prodigiosa describens
transfigurationis Christi Saluatoris, de eius vul-
tu sic ait: *Facta est dum oraret, species vultus eius
altera. Quomodo altera? Non in substantia, sed
in figura & qualitatibus tantum diversis, quan-
tum distat à luce nox, à gloria pœna & à claritate
tenebræ: sufficit, hoc, vt dicatur aliud: species vul-
tus eius altera. Multo magis sufficeret ad dicen-
dum, quod peccator alius sit, quem Deus de pec-
cato circumuertit ad gratiam suam, etenim lon-
gè maior distantia inuenitur inter vitam culpæ,
& gratiæ, quam inter vitam gratiæ & gloriæ:
& longius distat à gratia peccator sceleribus
suis inhaerens, quam iustus huius vitæ miseris
obrutus, à gloria. Quocirca vocandus est alius,
peccator iam conuersus: quia nunc alius est in
vitæ suæ actionibus, curis, studijs, & negocijs.
Itaque perperam (inquit D. Bernard.) valde iudic-
as Simon dicendo: *Quia peccatrix est, etiam
enim alia est. Prudentius longe tulit iudicium (in-
quit) Apostolus de alijs, quos operarius ille ce-
lestis assumpsit in manus suas: etenim ex pec-
catoribus efficit sanctissimos, quibus scribens sic
ait: Hac quidem suis sed abluta, estis, sed sanctifi-
catis estis. Ecce. Pultis, at iam non estis. Sic de hac
muliere pronuntiandum: quandoquidem si vide-
ris illam peccatricem, etiamnum & luxuriæ
proluem, iam illam conspicis tanta lacryma-
rum imbre perfusam, vt tibi dicere liceat: Pecca-
trix fuit, sed abluta est sanctificata est.**

1. Cor. 6. 11

§. 40. Peccatrix est &c. dilexit multum
&c. remittuntur ei &c. Adeo contra-
rium fecit Dominus de hac muliere iudi-
cium, vt Pharisæo illam ad abyssum depri-
mente flagitiorum, illam statuat intra Sa-
raphinorum altitudinem.

112

Aliud ex prædictis elicit D. Bernard. pec-
catum in iudicio huius Pharisæi, in quan-
tum arbitratur. *Quia peccatrix est. Dicit
mihi, Simon quid in hac aduestris femina, vt
eam iudices peccatricem? An illa forte quæ agit,
præmissæ sunt huius conclusionis? An merita
proecessus ad talem sententiam? Attendisse quid
aliud in ea præter tantam lacrymarum abun-
dantiam vt oculi fontes ingiter manantes esse
videantur? considerasse quod alijs capitis impen-
dat capillos quam vt his pedes abstergat Salua-
toris? Audisse eius oris verba aliudue ex eo ni-
sigenitus proficientes adeo viuos, vt clarè pa-
Hieron. Bap. de Lanuza. Tom. III.*

teat eor eius esse lancinatum? quod si ex exte-
riori iudicari debet inietus, atque ex eo quod ex acti-
videtur id quod non videtur: actiones sunt hæc bus pro-
tale, quas oculis intueris, non peccatricis, sed batur
sanctissimæ: totam enim se & quidquid habet Magda-
consecrat Deo sacrificium: Inuisibilibus visibilibus lena in
causa consistit: vt secundum Apostolum inuisibilia esse pec-
Des, per ea que facta sunt à creatura visibilibus intel-
lecta conspiciuntur. Quod cernis attende, & tr. D. Bern.
tina, vtum actiones adeo piæ tam seueræ sint Ser. 4. cit.
merita actæque sententiæ: & an hic præmissæ
numeris omnibus absolutæ, conclusionem infer-
rant sic absolutam: Peccatrix est. Errabat siquidè,
qui tanquam adhuc peccatricem horrebat, qua di-
uini inhaerens vestigijs rigabat stertibus, tergebat cri-
minibus, osculo premebat, ungebatur unguento. An has
sufficere non illi arbitraris lacrymas ad peccato-
rum suorum maculas eluendas? Non credis
eam tantum à culpa distare, quantum proxima
est diuinæ gratiæ scaturigini? *Quis eam crimina
iam deleta recensiat, ne quis tangenti succensat?
Quis eam peccatricem censat, quæ dum commissa
deplorat, vbi iniquitatem suam osculatur, pedes Do-
mini, diligit inuictam, & rursum dum tergit crimi-
bus, exhibet humilitatem, dum unguento ungit, ma-
suetudinem præfert? Numquid possibile est regnare
peccatum in animo contrito, & spiritum ingemiscenti-
aut non multa charitas operi multitudine pecc-
atorum? Quid plura? procedit vt charitate lan-
guidi: quorum conceptibus ac memoriæ altera
peccata perpetuo inhaerent, & aliquando vt ori-
ginalia nam de parentibus transeunt ad filios: &
semper de proximo iudicant, non ex eo quod in
præterito bonum conspiciunt, sed ex eo quod
iam erat præteritum, & coram Deo deletum, e-
iulque memoria perfectè exciderat.*

Ex his declarate solet D. Hieronymus illa ver-
ba, quibus Bethsabee Dauidem allocutus est iam Hebrai. in
moriturum. Filius illius nomine Adonias, quem 3. Reg.
ex vxore Haggith genuerat, seipsum vt regni 11.
heredem iactabat & patris sui successor: matque Be-
thasabee talis sibi curus comparauit & equites, cuius
partis factorem habuit Ioab ducem exercitus, positio
& Abiathar summum sacerdotem. Hoc intelligit, pondera-
Bethsabee, & accepto à Nathan propheta consili-
tur.
lio ad lectum festina contendit in quo Dauid æ-
ger decumbebaturque illi: Domine mi, an hoc
te fugit, quod mihi iuraueris, inter filios tuos fi-
lium tuum & meum Salomonem regnorum tuo-
rum fore successorem, te deprecor, vt opere iurè
id perficias: quod nisi feceris: Erit cum dormieris 3. Reg. 1.
Dominus meus Rex cum patribus suis: erimus ego 21.
& filius meus Salomon peccatore. Quid vis o Do-
Eccccc mina?

mina? qua de causa si filius tuus in regnum heres non succedat, tu & ille futuri estis peccatores? An ergo aliquem in hereditate non succedere, peccatum est? subtilis fuit hæc prudens istius huius femina cogitatio. In mentem illi venit adulterium cum Davide commissum: nouerat autem, quod si filius suus Salomon regi i habenas non susciperet, ilico omnes dicturos: iure sit hoc optimo: hæc etenim adultera est & perueria, similiter & de tali matre filius. Hoc est, inquit D. Hieron. *Erimus peccatores, id est, Manzeres. Manzer significat spurium natum ex adulterio.* Non obijcient me fuisse peccatricem, nec esse adulteram, nec attendent ad hoc, quod de scelere usque egerim penitentiam: sed illud spectabunt quod viderunt, & modo præ oculis habent quo ad vitam meam sed de præterito dumtaxat iudicando dicent: *Peccatrix est. Me peccatricem exprobrabant, & filium ex adultera spurium acusabant.*

¶ 113. Quoties hoc inter homines contingit, & quã facile ob defectum quem necarunt iam præteritum, præcipit inter & totaliter quempiam nigro calculo condantur, omissis & neglectis alijs pluribus bonis actionibus ac meritis, quæ ad eius possent sufficere beatificationem: vnde sæpe contingit, ut peruersum illum iudices, qui coram oculis Dei mille te meritis exsuperat: quia de præterito iudicat Deus, tu vero ex præterito: *Aliter sorores charissime* (inquit D. Hieron. Virginitas scribens in monte Hermon Deo sermentibus) *Hominum liuor aliter Christus iudicat. Non eadem est sententia tribunalis eius, & anguli susceptionis. Multa hominibus via videntur iusta, quæ postea reperiuntur praua, & in testaceis vasibus thesaurus sæpe receduntur.*

III. Quam acriter Pharisæus condemnabat Publicanum: qui licet peccator fuisset, iam contritus & ex præterito penitens erat, atque ut talis sibi pugno pectora titus iudicabat: non ad id quod faciebat, sed quod deiecit, Deus liquerat attendebat: Deus autem ex opposito iudicans modo, considerabat, quod in præterito bene faciebat, & non quod male in præterito: atque coram eo acceptus fuit Publicanus, & pro iusto habitus: Pharisæus autem ingratus & condemnatus. Quoties hoc tibi contingit ut alium iudices & arguas peccatorem qui te morum sanctitate præcurrit, & diuino conspectui gratus est ex eo quod penitentiam agit: tu vero ex reprobo tuo iudicio reprobatis quot de altera contabulantur quod succubuerit nature infirmitati: quæ nunc illis meritis est longè perfectior? Eia Pharisæe, inquit Christus, iniquis plene iudicis in hæc mulierem, & mei diffamator, de me detrahis, quod

Propheta non sum, quandoquidem tua censura non cognouerim quænam sit hæc mulier eius: que me lateat vitæ qualitas: ipsam autem, explosis & damnas sit peccatricem. Multum à recto veroque abertis: primo in eo quod de me sententiam tulistitium perpende errorem, & cognosce quã lyncæ sint oculi mei, qui ad intima visque & cordis tui penetralia pertrahunt, & cogitationes tuas scrutantur occultissimas: & in apertum produco, quod in pectore tuo latebat absconditum: *Christus publica voce respondit* (inquit D. P. ChyL) *D. P. ChyL. Et dum Pharisæi cordis patefacti arcuum, ipsum Serm. 94. fuisse totius prophetia demonstrat auctorem.*

Secundo, errasti in eo quod de ipsa in corde pronuntiaſti: *Quia peccatrix est. Vides hanc mulierem? Simon? illam attende & ne iudices id quod Christus est in præterito, ex eo quod ante fecit, & præterite: etenim hoc tibi confirmo: est ipsa te sanctior, salum tantisque te præcurrit bonitatis prerogatiuis, iudicium. quantis nunc, te spectatore pijs incumbit operibus in mei liberalis obsequium. Ingenti mihi domum tuam aquam pedibus non obrulisti, quod tui muneris erat ex consuetudine eorum, qui censebantur honorabiles, qui id ipsum etiam peregrinis ordinariis exhibent quos in domum suam recipiunt, hæc mihi pedes lauit, non alia aqua, quã oculorum lacrymis, imo cordis per oculos effluentibus, tu mihi ne quidem mappulam adiecit villem, quæ pedes abstergerentur: ipsa vero capitis sui crines impendit pretiosissimos, quibus illos mihi libenter abstulit. Mensæ tuæ hospes accubui, & caput meum oleo non unxiſti, hoc etenim minimum est obsequium, quod iuxta regionis usum cõmuniori solet exhiberi communi: hæc autem non vulgari oleo, sed vnguento me delimit pretioso, iedum caput, sed & pedes. Tu me venientem osculo nequaquam excepisti, pacis simbolo, solito quotidianis cõmuni exhiberi: hæc autem indefinenter pedes meos est osculata. Perpende quã præclaris te postponat prerogatiuis, & quanto te meis sit oculis gratior, teque præueniat. Opera, non verba, sunt amoris indicia. Tua perpendamus, & conferamus opera mei gratia, præterita & illius: & cum hæc manifestè videas eminentiora, cognosce quã te sit in sanctitate præcellentior: non enim Deus iudicat quemquam nisi ex operibus: & si hæc amoris sint argumenta, opera adeo præclara & insignia, feruentem adeo amorem testantur ut eius gratia cuncta sint illi remissa crimina, quantumlibet multa commiserit: *Amen dico tibi, remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.**

Expedit quidem hic, idque valde fuscè considerare

derare quàm studiose, & grauior Christus pendens quiddam hac mulier in sui prællabat obsequium. Videbatur ad nihil attendere eorum quæ hebant, sed comedere ad mensam cõuersus; & nec pusillum quid omitebat, quod non summa consideraret attentione. O Diuissime Agne, quàm eleganter te cœlestis Pater descriptum ostendit præ dilecto discipulo: cui siquid ex vna parte te velut mortuum obiecit, vt nihil videres: *Agnum tanquam occisum*; ex altera tamen te repræsentat septi oculum; tantaque eorū plenitudine lyncem, vt videas quiddam ad toi nominis dignitatem ferri tui diligentius exequuntur: non enim leuiter tibi euolat ieiunium, licet dissimulatum, nec corporis castigatio in angulis assumpta secretionibus, nec elemosyna erogata in abscondito sinuque iniecta pauperum.

Nonnullos vates Malachias describit, qui cū pietatis quædam opera ad Dei fecissent honorem, celesbatur hæc à Deo minime fuisse conspecta, nec eum oculos suos in illa firmassent: quan loquidem ilico eorum petitionibus non annueret: vnde dicebant In vahum assiximus nos ipsos, & ieiunauimus Deoque seruimus cum mercedem nobis gratis non repèdat, nec ad illa respiciat: *Vanus est qui seruit Deo, & quod emolumentum quia custodimus præcepta eius, & ambulauimus tristis coram Dño &c.* Heu ratione captos, exclamat Proph. Attendit Dñs & auditur Excitati sunt valde illi oculi: licet nihil videre vel audire videatur: nihil etenim agis vel loqueris ad eius gloriam, quod non intueatur vt suo hoc tẽpore remuneretur. Si igitur vt te puniat cunctas expendat actiones, vique ad minimum verbum oculos, quàm non attendit tua considerabit obsequia, vt illa remuneretur: Et hoc ager illa suo tẽpore detegens, & in publicum producens, sicut modo mulieris huius reuelat actiones, easque singulas expendit in eius honorem quàm maximum, earumque declarat virtutem & pretium, attestatus quod ex feruenti procederet illa charitate: *Deloxi multum.* Ne per transennam hæc verba transcamus, diuini enim sunt grauida Sacramentis.

114 Moris erat Christo ita serio sese Phariseorum opponere iudicio, vt suum staret in altero extremo illorum iudicio contrarium. Accedunt signa petentes de altissimis: *Signum de celo quærebant ab eo fieri*: obijcentes, hanc sibi necessariam esse confirmationem eius quod se Deum esse iudicium assereret. Non talia vobis dabuntur, inquit, nec contrarium illa maioris sunt auctoritatis, sed vnum de pro iudicio fũcto pelagi: *Signum non dabitur ei, nisi signum Pharisæi.* *Iona Propheia &c.* Pende Pharisæi iudicium in

huius semine detrimentum: etenim illam detru- die in profundissimam malitia omnique peccati abyllum: hoc enim verba prodicia insinuat: *Quia peccatrix est q. d.* Mulier est omnis iniquitatis profundo demersa; huic Christus opponit suum ita contrarium, vt illam ab sublimiore euehat Sanctorum altitudinem, attestatus: *Quoniam dilexit multum.* Tantū abest ab eo, in quod illam reijcis, id est in infimam nequitiarū abyllum, vt eam ego nunc declarem cœlorum ascendisse celsitudinem. Amor Dei ignis est, quo deferuntur in cœlum animæ, & tan o quisque scandit ad Dei abacum altius, quanto diligit feruentius. O quam pretiosum habet Deus in suo cœlesti palatio abacum, talem qualem tantæ conuenit habere maiestati. Quot opera in materia pretiosa fulgent, & absque vlla comparatione vermiculata & elaborata diuina suæ gratiæ potentia Angelos habet, Archangelos, Principatus, Potestates, Virtutes, nominationes, Thronos, Cherubim, & Seraphim. An congruus inter illos ordo? Ne dubites: si namque talis obseruetur, in ijs quæ Deus sub celo creauit, quanto magis in celo seruabitur integerrimè. Quis hunc ita vitæ ordinem? Amor. Tanto namque vasa hæc locum obtinent eminentiorem, quanto fuerint illi in amore quo Deum complectantur, ardētiores. Vnde supremum obtinent Seraphim: sunt enim illi, qui feruentius amant, & hoc amore toti flagrant feruentissimo.

Quid certè præclarum est Angelorum puritas, Archangelorum munditia, magnitudo? Principatum, fortitudo Virtutum, imperium Dominationum, maiestas Thronorum, & scientia Cherubim: verumtamen his omnibus superior obtinent est amor Seraphinorum: idcirco throno resident superior, Deoque sunt exteris viciniores: sunt autem illi, quos ipse Deus, magister imbuit, quibus & per seipsum secreta particularia, & per eos ipsos Angelis manifestat inferioribus. Hoc ordine cœlestis ille fulget abacus, prout probat minutatim D. Thom. Notat autem quot quot cœlum sunt ingressi, inter hos ordines esse collocandos: vt enim inquit D. Augustinus, non illic futuræ sunt duæ societas differentes, hominum vna, & Angelorum altera, sed vna sola per eorum ordines distincta: & hoc Dominus designauit, dum ait: quod *In cœlo erunt nomines sicut Angeli Dei*: Et erit, quod Angelus D. 10. anni dixit: quod homines eadem qua Angeli mensura, mensurabuntur: *Mensura hominis, quæ est Angeli.* Id est: sicut Angeli sui sunt gradibus dispositi iuxta propria mensura, sic erunt & homines: *quæ*

E e e e e 1

quia hæc mensura meritorum est amor, atque secundum huius qualitatem, erit uniuscuiusque locus, & ascendent singuli secundum amoris sui in Deum altitudinem: quidam inter Angelos, alij inter Archangelos, alij inter Principatus, alij inter Cherubinos, alij inter Seraphinos; hic est

VIII. Charitas ad meritum necessaria.

1. Cor. 13.

Deo, in tantum, ut sine illo nec ullam haberet fides adeo potens, ut montes transferat, nec igni tolerantia, nec liberalis bonorum omnium erogatio: Audiamus Apostolum: *Si habuero fidem, ita ut montes transferam &c. si tradidero corpus meum, ita ut ardeam &c. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas &c. Charitatem autem non habuero, nihil sum, nihil mihi prodest.* Verba hæc fufius alijs sunt exarata.

Tr. 4. m. 28. & seqq.

Bona sunt hæc opera, & non vulgaris utilitatis, porro sine amore ad gloriæ meritum non ascendant, aut profunt ad eiusdem incrementum. Amor pondus est sanctuarij: quo appendenda ea omnia quæ offerbantur: quia ut qualibet Deo sint accepta hoc debent pondere trunari: & tanto futurum est Deo opus acceptius, quanto ex hoc amore participaverit abundantius; dicitur autem pondus sanctuarij, quia pondus est animæ, quæ quoddam est Dei sanctuarium: *A-mor meus pondus meum;* inquit D. Augustin. quantus autem hic fuerit erga Deum, tantum erit operum vitæque meritum. Ea igitur de causa superatam Seraphini locum obtinent in hoc gloriæ cælestis abaco.

D. Aug.

His conformiter locutus est Dominus Pharisæo Simoni in his verbis: *Vides hanc mulierem? &c. Dilexit multum. Vides hanc mulierem? Tu illam abisso iudicas peccatorum absorptam, illam ex præteritis attendens, sed ex præfenti precor illam considera: iam enim illam video collocatam in altissimis: cum iam possit annumerari Seraphinis: Dilexit multum.* O Domine, quantus erit ille amor, qui tuis oculis tuoque iudicio magnus esse comprobatur: quàm eximie debent esse diticia, quæ ab homine pecuniarum auidissimo, tales iudicantur: quàm plenum aqua cæferetur vas illud, quod homini febribus æstuanti, qui suo iudicio tantum præ nimia siti ebiberet, magnum esse videretur? Nemo tam auri cupidus, nemo tanta siti exarscens, aquarum, ac Deus est amoris cordis nostri flagrantissimus: quantus amor ille futurus, qui magnus illi censetur? *Dilexit multum.* Quod pretiosa videantur anxia homini rustico, qui numquam pagi limites est transgressus, ea talia esse, liquidum non est argumentum, verumtamen si talia Regis censura iudicarentur, opere

IX. Eius amor extolitur.

plumario elaborata, & acuta phrygia depicta, nullus de hoc vel semel ambigeret. Quod homini tepido, qui vix novit quid sit amor Dei, magnus esse videatur amor & fervens, nihil hoc est faciendum: sed cum ipsi Deo, qui dilectione tanta amari consuevit, quanta est sanctorum suorum ferventium in terra & Angelorum atque Seraphim in cælo, magnus hic censetur: liquidum constat quod mulier hæc amore flagrauerit. Ad primum passum quo progressa est, & volatū, quo diuina eâ protegente gratia ad superna cõscendit, ad ipsos penetravit Seraphinos: quid postmodum actura, viribus semper accrescens maioribus, & operum meritis eminentioribus? Hoc concessio, tanta neminem laude Christus exultit, quanta hanc mulierem, nec alioquin sic vitæ merita prædicauit.

In lege veteri, & antiquis temporibus Abraham ex fide commendatur: Isaac ex obedientia: Iacob ex fortitudine: Moyses ex mansuetudine: Dauid ex misericordia; porro Magdalena ex amore laudatur qui ceteris virtutibus supereminet, Laudatur Christus in Chanana & Centurione fidei, in Nathanael cordis simplicitatem, in Baptista severam penitentiam, & incommutabilem animi constantiam, in D. Petro mysteriorum cælestium de Christi divinitate cognitionem; ceterum in Magdalena virtutem omnium regnam celebrat, prædicatque charitatem: *Dilexit multum* quod Seraphim est, & sicut Seraphim adeo vicini sunt Deo, ut ipse sit, qui illos per se instruat, ipse eorum sit magister, ac per ipsos Angelos erudit: ita voluit Christus per seipsum hæc erudire mulierem: ipse primus fuit sub cuius magisterio hodie in domo Pharisæi prima discit elementa, quam exinde semper videbis Christi pedibus aduolutam, diuina eius verba percipientem, supra modum complentem illud Moysi vaticinium: *Qui appropinquant pedibus tuis, accipient doctrinam illius.* Hanc omnium primò fidem suæ docuit Resurrectionis, & per ipsam suos instruit de hac Angelos, discipulos scilicet & Apostolos: scilicet & Apostola vocatur Apostolorum, Christusque dicere potuit: *Deus docuisti me à iuuentute mea.* & vique nunc pronuntio mirabilia tua, *Secus pedes Domini audiebat verbum illius.* Paulum per Gamalielium imbuit, *Secus pedes Gamalielis,* Daniælem per Angelum: Zachariam patrem S. Ioannis Baptiste per Archangelum Gabrielem: Centurionem Cornelium per D. Petrum, & omnes huius Apostolorum eiusque successorum magisterio imbuuntur, Magdalenam vero per seipsum, eamque ut Seraphim amore ferventem excipit. *Quæ tantillo*

X. Hunc Christum in ipsa laudavit.

Doct. 33. XI. Eâ Christus per se docuit, ut dicatur Apostola. P. 70. 17.

tantillo tempore tantum profecit, quid efficeret amorum quibus speravit, curricula præsertim, cum posteriores volatus seu progressus, priores longè anteverterint, qui quotidie tantò fuerunt ementiones, quanto in ipsa Dei amor, diuinaque gratia maius sumpsit incrementum.

§ 41. Vides hanc mulierem? *Quis est Dei manibus tradita, nec eam Pharisæus eripiet quantumvis latret sicut canis ad lunam.*

I. Vix prædicta clarè demonstrat hæc mulier signum ovium Dei quod prælibauimus, & heri Christus annotauit, scilicet: *Nemo rapiet eam de manu mea?* cum nec Pharisæi murmurant, nec quantum ille dicere potuit, ceterique conuulsi ne puncto quidem illam à pedibus Domini dimouere poterint. Alciaus Emblemata composuit ex ipsis naturæ secretis eductū, quod vix capimus: de cane latrante ad Lunam, qui nullam in ea operetur impressionem. Ignoramus quam pariat: antipathiam cum Luna plena caput canis. Hoc esse debet quod cū luna magnas habeat mutatioque in fluida & melia influentias, quando plena est, exagitat canis cerebrum, ita vt circumagratetur, tantumque canem perturbet, vt in illam intersgat, adlatret, & rabiem exerrat, vt illam de cælo, vbi sedem habet, exturbare velle videatur. Sic aliquando contingit, vt integris noctibus canes audias adlatrantes. Quid hoc rei, an fures esse diuinæ? Nequaquam, Domine, luna plena fulgebatur, quam canes videntes, turbati sunt. Porro luna non idcirco de cælo discedit, non mouetur, nec ad punctum retrograditur, nec latratus audit, vnde.

Peragit cæsus surda Diana suos

II. O Magdalena sanctissima luna mirabilis! Eclipsum per peccata patiebatur: in illam nemo tunc adlatrabat, modo plena est: etenim è directo radios recipit, & iustine solis aspectum, eius lux oculos obfuscat Seraphinorum. Eleganter ex iudicio D. Petri Rabban, & aliorum descripsit lunam Spiritus S. *Vas castrorum in excelsis in firmamento cæli resplendens gloriose.* Licet vt verum asseram, quod vox illa *Vas* significet instrumentum, porro sumamus illud vt superficialiter significat vas: & per excrementum orbem stellarum intelligamus, quæ in SS. litteris dicuntur, militiæ cæli: q. d. Luna vas est, quod inter stellas firmamenti splendet: quia luce solis fulget gloriose: *In firmamento cæli resplendens gloriose.* Habes hic

descriptam Magdalenam vas inter stellas electum, vt alterum Saulum: etenim obtusescens Ananias, & dicens: Domine hic tuorum persecutor est fidelium acerbissimus, audit. Vade Anania, quod si talis ante fuerit: nunc *Vas electionis* est mihi iste vt poriet Epoc. Conspicit Pharisæus Magdalenam, & ait: *Proh Peccatrix est.* Vade, respondet Christus, quod si talis fuerit, nunc Seraphinus est amore feruentissimus: *Vas castrorum.* Vas ipsis sideribus longè splendidius, Hæc alludit Ecclesia, dum de ea sic canit:

*Post fluxa carnis scandala
Fit ex lebetes phiala
In vas trasata gloria
De vase contumelia.*

Ex caldaria fumo denigrata in purissimam *Zach. 14.* conuertitur phialam, & impletur illud *Zacharia 10.* ex ore Domini: *Erunt lebetes in domo Domini, quasi phiala coram altari.* Erit in templo illo Saltatoris, & sicut olla nigrissima, in quibus coquantur carnes phialæ vineaque pretiosæ, ad altaris ornamentum Statuebantur (inquit D. Hieron.) in altari phialæ floribus siue odoribus referta, velut vireoli. O Magdalena, prius caldaria qua carnes bulliebant, & coquebantur concupiscentiæ, ex quibus fumus & vapor ascendebat vanitatis: nunc phiala reddita aromatica, nunc vireolus floribus fragrantissimus, vas prius in contumeliam, nunc vas in honorem gloriosum. Est, inquit, *In firmamento cæli*, id est, ad pedes Redemptoris nostri: his plantis & pedibus aduoluta sanctissimis super quos firmatur & totius status gloriæ solidatur: hic gloriæ resplendet, radijs fulgentissimis, & ardentissimis viæ fidei atque amoris igne flagrantissimi. O quam elaram fidem: *In fidei Serm. 76.* *veritate constituta in Ecclesia sublimata suscipio,* loquitur D. Pet. Chrysol. O quam profunda humilitas! O quam efficax contritio! O quam potens animi deuotio! O quam illustres effundit hæc luna plena splendores!

Eccc quantum ex his caput canis turbetur, id est, Pharisæus murmurator alteretur mordax & corrosor: quam inquietus in corde suo latrare centra illam incipiat: censens illam ex cælesti illo Christi pedum firmamento expellendam, in quo tanta resplendet plena claritate: sed

Peragit cæsus surda Diana suos.

Ne verearis, quod ilam cæli deurbabit, aut cogat retrogradi ab iuca pro iam cursu peruenientia. Hoc tui simili et faciendum esset, atque in hoc vera tua pateret penitentia: si namq. in virtute nequitie surdas præberis aures latratibus canis com-
IV. Constantia in virtute non ob-
statibus

E e e e e 3

stantibus Dei clamoribus, tantis Sanctorum vociferationibus, tantis conscientie tue pulsibus, vterius semper procelleris, vt ait Propheta. *Quasi equus impetu vadens ad prælum, videbaris enim tibi aures gossipio obturasse, & pepis oculos obvelasse, cuncta pertinax transiens, nunc viam Domini incedens, eius nunc manibus consecratus, æquum est vt cum Dauide obfurdescas: Et ego tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus non apertens os sum: & factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones. Ne timueris quod illam de diuinis illis eripiet, aut eijciet manibus: est enim ovis Dei, & eius se sequelæ mancipauit quàm igitur illam constantem inuenies?*

117. Exurgit Iudas, & fremit stridetque dentibus in illam: *Fremebat in eam, vt leo rugiens illam impugnat sed licet canis hic latret:*

Peragit cursus surda Diuina suos.

Quàm Christo coniuncta: Prouocat eum D. Paulo totum mundum: *Quis nos separabit à charitate Christi: tribulatio, an angustia &c.* Illam intueri Christi imminente Passione, fuga sibi consulunt Apostoli negat Petrus, propinqui de longè spectant: *Noti eius à longè.* Ipsa prope crucem Christi fidelis & constans adeo, vt Spiritus S. voluerit, quatenus D. Ioannes qui præfens aderat spectaculo, hanc exararet circumstantiam, dicens: *Stabant iuxta crucem Mater eius & Maria Magdalena.*

Luc. 13. 43

10a. 19. 25

V. Vt opinor spectat illud Euangelista, quod Deus per vatem Habacuc prædixerat, dū enim Redemptionis nostræ perageretur mysterium: *Sol & Luna steterunt in habitaculo suo.* Constantes permanserunt Sol & Luna, virgō sol fulgidissimus totum illuminans diem, scilicet innocentes: & Magdalena Luna prius eclipsam passa, quæ noctē illustrat nempe poenitentes. O quàm fixa & immobilis! quandoquidem in sepulchro Christi, *Recedentibus de sepulchro non recessit.* Non illam militum teruerunt insolentia, non metum incussit Indica rabies, non à proposito diuisit potentia Principum, non Pharisæorum nequitia labefactauit, non armatae legiones abegerunt, non noctis tenebræ in fugam compulerunt, ne Christum quæreret, & ei constans adhereret: *Venit cum adhuc tenebra essent ad monumentū.* Hæc est vtiq; ovis Dei manibus illius firmiter inherens, vt nihil sit quod eam inde possit eijcere. Et quid miramur si tanta flagrabat dilectione, & hæc cor eius & animam ita penetrarat? Ingeniose amoris vires sponfus cælestis exposuit, his ver-

VI. Eleganter amor morti comparatur. *Fortis, est vt mors, dilectio.* Circa quæ verba

SS. PP. eleganter discurrunt, sed superficialiter hæc tangendo notandum, mortem cæcæ depingi, solis oculorum spectandam concavis: quibus fortitudo mortis exprimitur, quæ nihil pauida reformidet. Accedit hunc, vt illum apprehendat, domum eius ingreditur: tu te illi audax opponere, opponant se omnes, illi munera deferantur, blanditijs mulceatur, arma producantur, arcus in eam dirigantur imo tormenta bellica, impera illi, vt retrocedat. Nihil horum intuetur: non enim oculos habet, vnde nihil est quod illam cogat terga veterere metu percolam.

Hoc efficit amor Dei in anima diligentis. Te ipsum illi opponere, delini illam blanditijs, & donis emoluit terroribus & minis exagita quotquot placuerit in illam dirige gladios & bellica compone instrumenta, nihil efficit, non ideo terribita terga veterat aut cedit arena. Cape in Martyribus sanctissimam experientiam, quos diuinus ille amor mœdeat: non enim illos vel ad punctum quidem dimouere potuerunt omnia mundi bona, diuitiæ, dignitates, domina: reganou illos percellere valuit, nedum hominum læua malitia, sed nec tota inferni peruersitas, non cultri, non rotæ, non ficulæ, non catastæ, non craticulæ, non ignes, nō nouacula: &c Deinde, mors hominem reddit immobilem. Mors in pheretro extensa iacet, vel in pauimento vocato illam alii minas intentato, eam rogato, in illam omnia collimato ænea tomentat: non est timendū quod vel puncto se moueat, aut locum deserat. Hoc est amoris Dei in anima singularis effectus: qui & hanc cadaveri palmam eripit, quod huic vis inferri possit, & quocumque liberit possit illud transferre, animam verò nequaquam. Si corpus mortuum non posses totis viribus transferre, nec à loco dimouere, ipso repugnante, tu videris vtrum quidquam proficeret, quidquid ageres, aut agere valeres, vt ipsum sua sponte locum, in quo iacet, deserens alio transeat. Ita nihil quis efficere potest vt à Deo diuocetur ille, qui verè cum illo per amorem vnitus: liberè is totum potest in certamen prouocare mundum cum D. Paulo: *Quis nos separabit à charitate Christi? Certus sum quia neque mors, neque vita &c.* Liquidò patet, cum Magdalena sit ovis Dei, eam de manibus illius rapere posse neminem.

§i 42. Vides hanc mulierem? Opponit se Christus illi, qui hanc voluerit se illi onem eripere. Hac est illa gloria earum que sunt eius, de qua *Isaias*.

118 **A**lio licet modo signum illud onium expere, de quibus Saluator ait: *Non rapiat eius quisquam de manu mea.* Quia defensor ipse prodit in eos, qui illas impugnat. Nihil Deo sic proprie conuenit quam eorum suscipere protectionem, qui confugiunt ad diuinæ manus eius subsidium tutissimum. Iudicauit Lot indecens sibi non se opponere toti ciuitati Sodomorum, quo peregrinos aduenas incolas leuaret, qui in domum

Gen. 19. 8 eius cõsuperant: *Viris istis nihil mali faciatur: quia ingressi sunt sub umbra culminis mei.* Quanto magis eos Dominus tuebitur, qui ad diuinum ipsius recurrerint auxilium: singulis eorum per Salomonem promittit: *Dominus erit in latero tuo, & custodiet pedes tuos, ne capiaris.* Consideres, velim inter alia quatuor, omnia, quibus Dominus suos appellat: primò suos vocat opes suas & facultates. Hoc SS. PP. intelligunt in parabola illa à Christo p̄ oposta, quia seipsum inscribit sub simbolo p̄potentis Domini, qui bona sua distribuit seruis suis, vt illis lucraretur, quò declarate voluit, quod suos commendat fideles ac animas P̄latis p̄dicatoribus & ministris suis: hæc namque sunt eius bona oues, & greges: *Nos uti-*

Orat. 1. de pace quo incipit: *Linguam meam, circa res hereditatem tuam, designans, quod hereditas illius & bona sunt amicitie.* Legunt alij: *Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, designans, quod hereditas illius & bona sunt amicitie.* Legunt alij: *Postula à me, & dabo tibi diuitias populorum.*

Itaque hæc sunt eius bona, hereditas, vinea, domus, & regnum, & in ijs omnia sua videret bona comprehendere. Hinc capimus, quòd alias expendimus de nomine, quòd sibi singulariter adscripsit: Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob: sunt etenim illi, eius ciuitates, & regna, quos plurius æstimat, quàm Rex Dominus noster sua, dum ait: Rex Calthæ, Leonis, Arabiarum, in gloria &c. Secundò vocat illos honorem suum. *ad Cor.* ac gloriam, sic interpretatur Diu. Chryostom. *b In c. 8. a. & Diu. Thom. b. illa verba Apostoli. c. Apostoli ad Cor. Ecclesiarum, gloria Christi: q. d. sunt Apostoli, leu. 3. ad P̄dicatores, & electi eius, gloria illius: etenim illi sunt, qui eius honori prospiciunt, & de quibus *2. Cor. 8.* bus ipse gloriatur: hæc namque est gloria Dei,*

quod agit, operatur, & in fernis suis disponit, & illi sunt, qui totis nituntur viribus, vt ipse glorificetur. Idcirco illos pariter agnominat per vatem Zachariam equos gloriae. *sc. 7. Po. 10. 3. quasi equum gloriae sue in bello.* Tertio vocat illos pupillam oculi sui: *Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei.*

Tandem illos nominat animam suam. Sic in *L. 3. Mor.* sensu Allegorico interpretatur Diuus Gregorius c. 31. quod Dominus ait diabolo, dum illi petitam concedit licentiam Iob infestandi: *Ecce in manu Iob. 1. 6. tua est: verumtamen animam illius serua.* Sicut autem Iob expressam prætulit Christi figuram, Cur anima voluit verbis illis in sensu mystico, profumata illud declarare mysterium quòd cum diabolo Christus optaret impugnare, liberam illi Pater ecclesiis plenamque concessit licentiam, vt pro libidine sua votoque fureret in Redemptorem nostrum, cuncta quæ habet, vt manus illius tradens, excepta nihilominus anima illius. Hoc est, delicti diabolo potestatem in illum exercendi pro voluntate & potestate quælibet, in caput illius, oculos, os, humeros, pedes, manus corpus, nihil excipiendos. Hoc Christus ministris ait Satanæ eo tempore, quo à Patre, eius contumque tradebatur potestati: *Hæc est hora vestra & potest. Luc. 22. 53. hæc tenebratum.*

Clarè pater quàm exactè & immaniter hanc diabolus impleuerit licentiam: cum nihil in Redemptore nostro reliquerit, quod tormentis non affixerit atrocioribus, caput spinis, oculos, velos, os felle & aceto, maxillas alapis & pugnis, eolum funibus, humeros verberibus &c. Porro quæ fuit hæc anima, quam sibi reseruauit indemnem, quam noluit à diabolo extorceri & torqueri: *Pe. Ioan. 12. 8. rumtamen animam illius serua?* An non accessit, vt Christi animam in cruce configeretur? Vtique, sed nomine animæ suæ, ex mente D. Gregorij suos intelligit electos, quos in persona signat Apostolorum: vnde tradens seipsum, quatenus in eam Satan sibi traditam exequeretur potestatem, ait ministris: *Si ergo me queritis, finite hos adire.* Cui subiungit Euangelista: *Vi sermo Iesu impleverit, quem dixit: Quia quos dedisti mihi, non peridi ex eis quemquam.* Itaque dilectos sibi vocat animam suam.

Hæc igitur quatuor nomina perpende: bona, honorem, pupillam oculi sui, & animam suam, quibus declarat, quanti faciat illos, quando quidem in illis omnia eius bona comprehendendi acriter videantur. Quatuor eorum genera possidet hostios deo: quædam exteriora facultatum: alia media fensæ dignitatis & honoris: alia corporalia, & alia animæ:

anima: nullum inuenies honorum tuorum, quod his non comprehendatur. Hinc cura nascitur quâ hæc diligens tueris. Quam seriò se Rex opponit aduersarium inimico, qui tollere illi nititur seu regnum seu ciuitatem? Tu vetò quam acriter in eum exurgis, qui tibi molitur auferre facultates? Deinde in illum qui nominis tui derogat asimationi: quo peiore furis in eum qui corpori tuo nocere contendit? quid dicam de eo qui conatur animam tibi deprædari? Ecce quo loco iusti sanctique apud Deum habeantur: eius sunt spes honor, præcipua pars corporis oculorum palpebræ, & anima. Hoc supposito, quæ non sedulitate illos proteget, & quo animo non se illi opponet, qui manus illis velit injicere violentas? *Dextera sua reget eos, ait Salomon, Et brachio sinistro suo defendet illos.* Ad eorum proficit tutelam, iisque se fortiter opponet, qui conantur illos de manibus suis eripere.

IV. Si his addas quod anima iusti, sit illius sponsa, nec sponsus vllus est qui feruentiori, vel tam feruenti sponsam amore prosequatur, aut eius honorem æmuletur, quam igitur censet acriter in eius accurret protectionem? quid est, quod vir honorabilis studiosus amplectatur, quam sponsæ suæ defensionem in honoris eius & castitatis illudorem. O anima secura consiste, si talis sis, qualem te esse conuenit; & tuis in tribulationibus confide Deo: ad eum spectat etenim tibi subuenire: hoc age, quod primæ præcepit mulieri: *Ad virum tuum conuersio tua.* Nec timueris, quod primum imitatur: us sit sponsus, qui cernens illam aduersitatibus obrutam, nedum eam non suscepit tuendam, imo potius sumpsit illi voluit imponere protectionem. Sponsus est fidelis, si quis vllus: tanta sedulitate peruigil, vt nec dormitet custodia intendens animarum suorum electorum: eo modo quo Ioseph in se suscepit defensionem, quem nec momento temporis deseruit, nec venditum, nec captiuum nec falso accusatum testimonio, nec inclusum ex gattulis. *Hæc*

Sept. 10. 13 venditum iustum non dereliquit, sed & peccatoribus liberauit eum, descenditque cum illo in fossam, & in vinculis non dereliquit illum donec afferret illi scapulum regni, & potentiam aduersus eos, qui eum deprimebant, & mendaces ostendit, qui maculam erunt illum &c.

Gen. 49. 24. Diuina planè fuerunt verba Iacob acta referentis Ioseph: *Sedit in forti arcu eius, & dissoluta sunt vincula brachiorum, & manus illius per manus potentis Iacob.* Arcum suum Deo tradidit: omnem etenim suam fortitudinem, viresque diuinx tradidit potestati, iisque, quo defenderetur.

tensui: se esse securiorem. Domine protege me precatur, cum soli tuæ defensionis spem meam commiserim vniuersam. Notauit modernus Auditor ex Hebræo verba hæc turgere mysterijs. *Per manus potentis Iacob.* Illud *Potentis* in Hebræo scribitur *Abbir*: prima littera *Ab* Patrem significat, secunda *Per* denotat filium, & tertia *Reseh* Spiritum S. indicat. Ecce filius medius inter Patrem & Spiritum S. collocatur, in confirmationem quod ad defensionem iusti, qui se diuinis tradit manibus illi communicet Filius, Patris, & Spiritus S. tantam, quanta indiget, virtutem & potentiam ad su. protectionem. Quomodo castissimam defendit S. annam, quæ sub eius confugit alas vt ouis ad Pastoris vmbra culum? Hoc tibi persuadeas quod si diuinis te tradas manibus, atque ouem illius te reddas, te tuebitur, te proteget, te conseruabit, sic vt nullus tibi noceat, imo potius, vt quodcumque tibi fuerit aduersarium, in tuum cedat hoc emolumentum. Ita descendit Apostolos, quando per mundum Dei verbum disseminabant, mille circumdatos aduersitatibus: ita Martyres tormentis examinatos animauit: ita S. Iob tot honorum oppellum iacturis tutatus est & crexit: ita populum suum per amentia gradientem deserta protexit incolumem ad terram tendentem promissionis: hoc etiam declarare voluit in illo facinore, teste D. Cyrillo Alexandr. quando Balaam præstigiator procedebat populo maledicturus: se ipsum enim in persona statur Angeli Balaam aduersarium euaginato gladio terribilem, mortemque illi minitantem, quasi dicat quicumque populo huic nocere præsumperit, sciat arduum sibi mecum esse negotium.

Quam aptè canebatur hic psalmus ille: *Qui habitat in adiutorio altissimi, in protectione Dei caeli commorabitur &c. Non accedet ad te malum &c. Angelus suite mandauit de te. Quid miramur, inquit D. Chrysolto. quod Deus in tui non prodeat defensor protectionem, ac permittat te grauibus inuadat iustitias, paupertas virgeat, torquet infamia, mille premit calamitates, si non sis de ouibus illius sed lupus rapax, vulpes dolosa, serpens veneno plenus mortifero, animal immunum, volutabro carnalium immetus cupiditarum: Non lupos, sed oves curat, & pascit. En tibi, qualiter suam hanc tueatur ouem, quæ sub vmbra manuum illius tremula confugit, pedibus illius humiliter prostrata: nec enim patietur, vt eam quisquam inde diuellat repugnantem. Accedit moesta Sunamitis ad pedes Elisei offusa lacrymis, illos constringit, illos fletibus rigat copiosis,*

tenfui: se esse securiorem. Domine protege me precatur, cum soli tuæ defensionis spem meam commiserim vniuersam. Notauit modernus Auditor ex Hebræo verba hæc turgere mysterijs. *Per manus potentis Iacob.* Illud *Potentis* in Hebræo scribitur *Abbir*: prima littera *Ab* Patrem significat, secunda *Per* denotat filium, & tertia *Reseh* Spiritum S. indicat. Ecce filius medius inter Patrem & Spiritum S. collocatur, in confirmationem quod ad defensionem iusti, qui se diuinis tradit manibus illi communicet Filius, Patris, & Spiritus S. tantam, quanta indiget, virtutem & potentiam ad su. protectionem. Quomodo castissimam defendit S. annam, quæ sub eius confugit alas vt ouis ad Pastoris vmbra culum? Hoc tibi persuadeas quod si diuinis te tradas manibus, atque ouem illius te reddas, te tuebitur, te proteget, te conseruabit, sic vt nullus tibi noceat, imo potius, vt quodcumque tibi fuerit aduersarium, in tuum cedat hoc emolumentum. Ita descendit Apostolos, quando per mundum Dei verbum disseminabant, mille circumdatos aduersitatibus: ita Martyres tormentis examinatos animauit: ita S. Iob tot honorum oppellum iacturis tutatus est & crexit: ita populum suum per amentia gradientem deserta protexit incolumem ad terram tendentem promissionis: hoc etiam declarare voluit in illo facinore, teste D. Cyrillo Alexandr. quando Balaam præstigiator procedebat populo maledicturus: se ipsum enim in persona statur Angeli Balaam aduersarium euaginato gladio terribilem, mortemque illi minitantem, quasi dicat quicumque populo huic nocere præsumperit, sciat arduum sibi mecum esse negotium.

Quam aptè canebatur hic psalmus ille: *Qui habitat in adiutorio altissimi, in protectione Dei caeli commorabitur &c. Non accedet ad te malum &c. Angelus suite mandauit de te. Quid miramur, inquit D. Chrysolto. quod Deus in tui non prodeat defensor protectionem, ac permittat te grauibus inuadat iustitias, paupertas virgeat, torquet infamia, mille premit calamitates, si non sis de ouibus illius sed lupus rapax, vulpes dolosa, serpens veneno plenus mortifero, animal immunum, volutabro carnalium immetus cupiditarum: Non lupos, sed oves curat, & pascit. En tibi, qualiter suam hanc tueatur ouem, quæ sub vmbra manuum illius tremula confugit, pedibus illius humiliter prostrata: nec enim patietur, vt eam quisquam inde diuellat repugnantem. Accedit moesta Sunamitis ad pedes Elisei offusa lacrymis, illos constringit, illos fletibus rigat copiosis,*

Quam aptè canebatur hic psalmus ille: *Qui habitat in adiutorio altissimi, in protectione Dei caeli commorabitur &c. Non accedet ad te malum &c. Angelus suite mandauit de te. Quid miramur, inquit D. Chrysolto. quod Deus in tui non prodeat defensor protectionem, ac permittat te grauibus inuadat iustitias, paupertas virgeat, torquet infamia, mille premit calamitates, si non sis de ouibus illius sed lupus rapax, vulpes dolosa, serpens veneno plenus mortifero, animal immunum, volutabro carnalium immetus cupiditarum: Non lupos, sed oves curat, & pascit. En tibi, qualiter suam hanc tueatur ouem, quæ sub vmbra manuum illius tremula confugit, pedibus illius humiliter prostrata: nec enim patietur, vt eam quisquam inde diuellat repugnantem. Accedit moesta Sunamitis ad pedes Elisei offusa lacrymis, illos constringit, illos fletibus rigat copiosis,*

piofis: videt illam discipulus Giezi, & fremens ac indignans, quasi nimiam accensus temeritatem, voluit eam amoveri. Confestim eius Propheeta suscipit protectionem. Sinito illam, sinito: nec eis enim animæ illius angustias, cordisque afflictionem: Dimittite illam: anima enim illius in amaritudine est. Idem Dominus agit cum Pharaone, idemque fecit cum Pharaone, ut prælibauimus. Egressiuntur filij Israël de Ægypto atque in terram per gunt promissionis, Deo vero seruiturii & sacrificia oblaturi. Confestim furit in eos persecutor Pharaon, cunctique fremunt Ægyptij illos insequentes superbi nimis. Heu Domine mi, clamat Moyses quid faciemus? Hoc facietis inquit ille, ta: ebitis vos, stabitis vos otiosi, quando quidem sub meas confugeritis alas, vestra me tangit protectio, defensor exurgam, omnes confundam, prosterenam omnes, omnesque humilia-

que ex animo ad eius fugiatis protectionem, neququam patietur, ut vestri vobis dominentur inimici: etenim ipse vestram suscipiet ita defensionem, ut nec vobis noceat Satan suis fraudibus impostor, nec suis mandas insulis clamoribus importunus, nec vigeus famis inedia, nec minax persecutio, nec languescens infirmitas. An hinc ala est gloria comparanda? quis subditus vniquam tali est gloriatus, ut proprius Rex tantam eius susciperet curam, ut ipse per seipsum prodiret in aenam in quemlibet, qui subdito illi malum, damnumque inferre conaretur? Hoc eleganter expendit vates Isaias subsidium exponens, quo Deus ouibus suis succurrit auxiliator: Et creauit Dominus super omnem locum montium IX: Sion, & ubi inuocatus est, nubem per diem, & signum. Hoc enim & splendorem ignis flammantis in nocte super Isaias enim omnem gloriam protectionis. Prouidebit Deus prædixit, illis qui ad domum eius confugerint eumque Isai. 4. 5. de vero corde inuocauerint nubem & fumum per diem, & ignem clarissimum ac resplendentem per noctem.

4. Reg. 4. 24.
VII.
Et illis quidem tacentibus.

Exod. 14. 13.

120

VIII.
Christus Magdalenæ defensor.
D. BERN.
Serm. 3. de Assump. 189.

Stat: & videte magnalia Domini: vestra ebitis, & Dominus pugnavit pro vobis.
O quam integrè hoc hodie cum hac peccatrice periclitata: regressa namque de Ægypto, viam arripit versus terram promissionis, cæli scilicet regionem, Christum intelligo, cuiusque pedes sanctissimos: Ego sum via. Quam furens per Pharaonem erumpit diabolus, illam conatus confusione percellere. Quanam hæc est mulier? vilis, infamis peccatrix, scortum, quæ solo suo contactu potest inquinare, & labe conspergere sanctissima: Hic si esset Propheeta &c. qua & qualis est mulier, quæ tangit eum: quia peccatrix est. Obmutescit sanctissima Magdalenæ. Vos tacete, & Dominus pugnavit pro vobis. Quæ gloriæ dignitas huius potest peccatrici dignitati comparari, quærit D. Bernard. cum ipse Deus in eius defensionem arma sumat, causamque ipsius defendat ipsa infinita Dei sapientia: atque ita serio & veraciter suis recipiat eam sub alis protegendam; ut quotiescumque quisquam illi faceret negotium, eius causam non suam æstimet, ut noloerit, vel vnum pro se loqueretur verbum. Ita licet hic inspicere, ita postmodum patebit, dum eam Martha soror ad pedes Domini cernens attentam, illam ut in certem accusat & socordem, atque à Domino postulat ut illi præcipiat, quatenus inde assurgat, & manem adhibeat gnaua auxiliarem; & quando Iudas illam prodigalitatis accusat ob superfluam vnguenti in Christi caput effusionem in Bethaniam: Vide prerogatiuam Mariæ, quæ Iesum in omni causa habet aduocatum. Indignatur siquidem Pharisæus, conuocatur soror, etiam discipuli murmurant: ubique Mariæ tacet, & pro ea loquitur Christus. O serui Dei quam esse potestis securi? si nam Hieron. Bap. de Lantz. a Tom. III.

Misericordiam commemorat à Deo præstitam, Israëlitis: Eduxit eos de Ægypto. De Ramesse iter arripuntur in Socoth, de Socoth in Etham: Dominus autem præcedebat eos ad ostendendam viam per diem in columna nubis, & per noctem in columna ignis, ut dux esset itineris utroque tempore, & nequam defuit columna nubis per diem, nec columna ignis per noctem coram populo. Præclara sunt beneficia contulit Deus electis populi sui, fuit in illos eripiens de Ægypto, de cunctis eis prospiciens necessarijs: aquam educens de petra, panem de celo & coturnices, aperuit illis mare per meandrum & c. Arriam hæc omnia superavit columna illa populo concessa, quo tempore solita diuis inuaperambulabat: columna nubis & ignis, illi eximium umbraculum de die per nubem ne solis radijs exuretur, & nocte per ignem, quo noctis primas & frigora non pateretur: nec vnguentum illum deseruit. Licet D. Hieron. ym. indicet, quod columnam illis non concesserit, donec in Etham peruenissent, quæ fuit tertia mansio. Porro nihil aliud inuenit, quam significare, quod tunc prima vice de illa mentio habeatur, in tertia nempe mansione. Sed quam primum egressi sunt de Ramesse, ipsos columna semper comitata dicitur, nec vnguentum deseruisse.
Nonnulli dicunt duas fuisse columnas, alij vnicam quæ de nocte parebat velut sol omnes illuminans, de die vero nubis instar sese extendebat ut umbraculum: Deduxit illos in via mirabili & fuit illis in velamento dei & in luce stellarum per

¶¶¶¶¶

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

I. indicas? Id quod Magdalena Dominus dixit: Remittuntur tibi peccata tua. Notandum illud Tibi. Tibi tua gratis peccata remittuntur, mihi vero nequaquam: etenim mihi imponitur pro illis satisfacere litumque soluere ex infirmitate: quidquid tu debiti contraxisti, tibi remittitur, sed mihi nequaquam: quia quod tu debes, mihi soluendum incumbit: unde tu libera evades, vt ego debito obligatus. Tu fastuosa eras tuis eleuata vanitatibus & arrogantis, grauis ob hæc te poena manebat: Remittuntur tibi; ego autem satisfaciendam spinam capiti meo coronam accipies. Tu quondam scortatrix, vile prostibulum, meretrix mererbas vt corpus tuum ignibus traderetur æternis? Remittuntur tibi, hos ego compenlabo, millena super me recipiens verbera flagellorum. Tu timore tabescebas, quocirca hoc tibi supplicium conueniebat, vt carnificibus tradereris punitenda scruillis: Remittuntur tibi; ego sponsor luam, meum etenim pectus mucrone lanceæ transfodietur. Tu ventris lingueque vacasti delicijs, quæ de causa lingua tua vt tui exarsceret suadebat æquitas: Remittuntur tibi; mea vero lingua felle & aceto potabitur: hoc etenim in ouium mearum facio beneficium: Ego veni vt vitam habeant, & abundantius habeant. Veni vitam illi largiturus, mortemque pro ipsis accepturus.

II. Pulchra contrapositio mulieris in celo & Christi in terra:
 Ioa. 10. 10.
 Vi sapio velut spectaculum nobis proponit D. Euang. hæc mulierem, de peccatis vt omnes in eam oculos conijciamus, dum ait Ecce: illum ei contraponens, quem Pilatus populo spectandum proposuit mundi Salvatore exclamans: Ecce homo. O quam eximia hæc contrapositio: Ecce mulier; Ecce homo. Hanc aptius explicabimus, si perpendamus quod idem Euangelista duo proponat spectacula: mulieris vnum, & hominis alterum. Mulier in celo, amicta sole fulgidissimo, cui caput duodecim stellis ornatum splendebat angustis, & luna pedibus eius prosternebatur: Signum magnum apparuit in celo, mulier amicta sole &c. Homo in terra purpura vastus ignominiosa, itaque vili ac lacera, vt totum eius pateret corpus vulneribus plagisque saucium, spinis coronatus acutissimis, cerebrum penetrantibus, nudipes, dolorum exemplar patentissimum; Exiit Iesus portans coronam spinam & purpureum vestimentum Et dixit: Ecce homo. Quam sunt hæc sibi contraria spectacula? Mulier in celo, & homo in terra: ipsa sole vestita lucidissimo; ipse vestimento ad ignominiam composito, plagisque transfossus; ipsa stellis coronata fulgentissimis, ipse spinis horridissimis: ipsa lunam pedibus calcet, ipse discalceatus.

Quid hoc? Opposita sibi videntur, sed nequaquam sunt, imo potius mirabilem continent convenientiam, potestque per illam ea enodari difficultas, (quam alias elucidamus) à Deo Iob amico suo proposita. Numquid tibi cognitum erit quod geritur in terra disposes rationem: Numquid nosti ordinem caeli & ponas rationem eius in terra. Quis audiuit vquam tale? Quis copiat quod in celo peragitur? Hoc inexpectati laboris opus est, sed adhuc eiusdem superexcellit explicatio, quod eius scilicet ratio in terra inueniatur. Quis hoc mortalium credat, vt in terra sit eius causa quod in celo geritur? recte contradicit hoc Philosophiæ, nam secundum influentias caeli, fructus produuntur & corporum regunt in terra dispositio. Prælarum hic latet mysterium Cælum appellat, opera gratiæ, & diuinæ misericordiæ. Quam prodigiola Deus opera in celo operatur? Quas misericordias? Quas gratias? Quæ dona, quæ Angelorum iocundum superant intellectum? Quam admirabiles peccatoribus tribuit indulgentias? Si ipsos infirmitas mille reperies culpis inquinatos, & nullis punitis supplicijs; omnia remittit illis respectu culpæ gratis atque ex mera benignitate, Insuper gratia Rom. 3. 24. tis per gratiam ipsius. Etenim in momento temporis de abyssis attollit illos peccatorum ad altitudinem gratiæ, ipsos illa veltit vt sole splendidissimo, corona stellarum celestium donorum, illustrata pedibus eorum tora Satanæ potestate. O quale mysterium!

Si percuncteris, unde mulier hæc procedat, respondet, ex eo quod in terra sit, atque ex eo quod in illa homo quidam operatur, illum intueri, Ecce homo. Homo innumeris oppressus doloribus nullius tamen culpæ conscius. Ita vt, eum sint in muliere scelera, dolores tamen non inueniantur. In hoc vero nihil videas præter liuores, poenas & afflictiones cum tamen nullam possit in eo, nec quidem oculus Dei reperire culpam. Hoc spectaculum ab illo ducit originem: quia enim homo hic ad infima terræ descendit: ascendit anima ad caelorum altiora: quia vestimento ille indutus est contemptibili, plagasque sustinuit, ipsa luce vestitur splendidissima; quia ipse spinis coronatur, ipsa gratijs donisque in hac vita dotatur, & gloria coronabitur in altera, quia ipse se Principibus subiecit tenebrarum, eorumque ministris, quales fuisse conuincuntur Pilatus & Herodes, ipsa tanta fulget celsitudine, & dignitate sublimis, vt calcare iam possit, suisque pedibus cunctos prosternere Principes infernales; quia seipsum vltimo morti tradidit corporali, vita vinit illa spiritali.

FFFFF

& æterna, cuius hic est principium per gratiam, & ibi consummabitur in gloria. O quam hæc vita est! Vigue vita est hæc diuina: hanc tu votis omnibus exopta. Hæc illa est, quæ tranquillam reddit animam & pacatam.

III. Perfecta peccatorum remissio Dauid quam gratia. Quo persuadebatur hæc mulier solamine, dum audit: *Remittuntur tibi peccata tua?* Hæc est illa peccatorum remissio, quæ principium illi dedit vitæ æternæ, eiusque animam, ut cælum effecit portatile. Quid rerum desideras o Dauid vir desideriorum? Hoc Domine scire concupisco, vtrum perfectam obtinuerim scelerum meorum indulgentiam? Et quid ageres, si tibi Deus ore proprio confirmaret omnem tibi poenam remissam esse & culpam? Quando tibi Nathan dixit: Deus tibi peccatum indulsit, exposuit hoc tantum intelligi quoad culpam, potero grauem tibi poenam superesse solvendam. Quod si audires confirmari, perfectè tibi remissa esse, & quoad culpam, & quoad poenam quo gaudio tripudiaris? Si hoc mereret audire, præ lætitia subsillirent ossa mea exultarent, & reuiuiscerent: *Audisti mei dabis gaudium & lætitiã & exultabunt ossa humiliata.* Quanto gaudio mulcebatur D. Alexius quando ex imagine Beatissimæ Virginis intellexit remissa sibi peccata? Quam læta D. Maria Ægyptiaca idem intelligens? Quanta nunc lætitia cumularat Magdalena ex tali peccatorum indulgentiâ? Meditare illam quodam exultantem principio gaudij futuræ beatitudinis, quod in illa hæc gratia adeo cæta operabatur. O charissimi, vitam hanc vobis ad quietem satagite obtinere, Deique gratiam omnimodè ad animæ recreationem consequi adlaborate, ne vos vt diximus, propria malaque torqueat conscientia delictorum.

§. 44. Vade in pace. Pace gaudet anticipata Magdalena, siique Christus bellum assumpsit; ipsa verò benigna mansit & singularis peccatorum advocatrix.

123 I. Quæ sit pax anticipata. Coloss. 10. Ioh. 20. 21. Ecce postremum quod Dominus de omnibus suis asserit: *Non peribunt in æternum;* non enim sat illi fuit, gratiæ vitam infundere, sed insuper donum perseverantiæ, qua illam nunquam amitteret, & amodo nunquam periret. Quid igitur hoc Domine mi? Numquid pax mortis tuæ signatur effectus? *Pacificatus per sanguinem eius suæ quæ in terris, suæ quæ in cælis,* ait Apostolus, A mortuis Christus rediit: ait: Pax

vobis: dixerat enim Prophet. *Erunt opus iustitiæ pax.* Isai. 32. De iustitia complenda in morte Christi, pax erat oritura animæ nostræ, & pax cum Deo. Quomodo igitur illam modo offeris, & ante mortem tuam huic tribuis poenitentiam? Paret hic copiosus effectus lacrymarum. Conatur agricola fructus obtinere præcoces, & anticipatos: aqua feruenti rigat arborem: hoc autem nominatum asserit de rosato Andreas Leguna in Dioscoride Medicus expertissimus. O Christe sanctissime cœlesti roseto, cuius indulgentiarum verba rosæ sunt fragrantissimæ: *Quasi plantatio rosæ in Hiericho,* arbor diuinissima cuius fructus, fructus est pacis & amicitie. Laborat Magdalena vt sibi fructus ille rosarum præcox euascatur, aqua rigat arborem calidiori, ex fornaci cordis sui ebulliente, cordis inquam, charitatis igne feruentissimæ, Deus bonorum omnium arbor est fecundissima, num eius fructum optas anticipatum? pedes illius riga profusio lacrymarum.

Notanda nobis occurrit historia Ezechie palam obuia. Illi vates Isaias ex Dei præscripto iustitiam ultimam instare vitæ suæ periculum: quod audituro supra modum contristatur, ad Deum suppliciter conuertitur, & lacrymas fundit vberiores: *Fleuit Ezechias fletu magno.* Necdum egressus erat Isaias atrium palatii, & ecce Deus ait illi: Revertere, revertere quantocius, datam suspensio sententiam, vitamque illi protelato. Domine quænam hæc tanta festinatio? Dicit illi: *Audisti orationem magnam, & vidi lacrymam tuam.* Sic multi textus habent Reg. j & alij nec non in Hebræo sic legitur: *Lacrymam insingulari.* Quid hoc, Domine fleuit Ezechias fletu, & amphoram effudit lacrymarum, & ait: *Vidi lacrymam tuam.* Viguesunt enim efficaces adeo lacrymæ, vt ceteris nobis impetrent quod postulamus, vt in primæ professionem illi Deus reddere decreuerit incolumitatem. An lacrymæ sunt? nihil ultra morandum: vade dic illi, vidi lacrymam tuam, quodque illi, postulata cuncta concessi. O potentissima lacrymarum efficacia? Num desideras preces tuas à Deo citius exaudiri, & petita concedi? Num vt confessum suam tibi pacem largiatur? Coniunge lacrymas orationi vt dicat: *Audisti orationem tuam, & vidi lacrymam tuam.* Si nescias Efficacia quid sit lacrymas coram Deo profundere, si ve lacrymam rogaturus scelerum, & animæ tranquillitatem sicis accesseris oculis, vt suber erucum, quid hoc tantum? si distulerit & tua procrastinet postulata concedere? Fleuit Magdalena, cordisque orationem lacrymis locauit oculorum, laborat vt fructus pacis anticipetur, annuitur vt dicat

II.

Similitudo.

L. 10. ca.

110. ad f.

nem. j

Eccli. 24.

18.

Isai. 38. 32.

III.

Efficacia

lacrymarum.

lacrymarum.

lacrymarum.

lacrymarum.

lacrymarum.

lacrymarum.

dicat illi præmatore: *Vade in pace.*

IV. Magda-
lena per
hæc ver-
ba cõfir-
matur in
gratia.

Asserit Cardin. Caiet. quod his verbis Redemp-
tor. in illa gratiam confirmat, animæque pacẽ
eo modo, vt nunquam toto vitæ suæ decursu
motus senserit carnis inhonestos primasque ti-
tillationes. Potuit tñs ille cœlestis, qui super ado-
lescentes illos cecidit in f. anace Babylonis, ad-
dẽ ignis temperare: sic vt nec in minimo illos læ-
deret, nec vestes vltularet. quanto magis diuina
gratia copiose concessa carnis poterit ardorẽ ig-
nemque temperare, vt posthac amplius nõ sentia-
tur. Potuit cingulum cœlitus per Angelos delatũ
præcingens Doctoris Angelici corpus sic carnem
constringere, vt nunquam postmodum legem
senserit in membris suis aliam repugnantẽ legi
mentis, in præmium victoriæ quam de muliere
retulerat impudica, quæ vt illius illuderet casti-
tati fuerat ingressa cubiculum: vnde licet in car-
ne viueret, vita tamẽ vixit Angelica; quanto for-
tius ligare potuit huius mulieris carnem vt post-
hac nullos sentiret motus carnis inordinatos ver-
bum Christi ad omnia potentissimum, quo in
nubibus aquas, & in cœlo stellas obligauit, vt
ait Iob. Vnicum potuit Dei verbum in cœlo stel-
las procreare, arua floribus decorare, aera imple-
re volucribus, aquas piscibus fecundare, est eto-
nim Dei verbum operatorium eius quod dicit:
dicendo femina huic: *Vade in pace*, produxit in
anima illa sanctissima pacem, cœlestem tranquil-
litatem, immensam animi securitatem, ardorem
Seraphicum, Angelicam puritatem. Dicere tibi
conceditur, quod mulier hæc lapis ille fuerit lu-
teus, in quo descripta fuit cœlestis vrbis Hierusa-
lem: etenim tribuit illi puritatem Angelorum,
mundiciem Archangelorum, robur Principa-
tum, dominium Potestatum, vires Virtutum,
celsitudinem Dominationum, Thronorum aucto-
ritatem, scientiam Cheruborum, amoremque
Seraphinorum.

124
V. Pœnitentis
quãta
mutatio

Præceptum expendit D. Cyril. de cortinis ta-
bernaculi, quod non sine causa Deus præcepit
eas ex pellibus confici animalium, in quibus de-
pingentur Cherubim, sicut in vestibus Atralicis:
quo significet, quod in creaturis carnis, qui vi-
tam ducebant carnalem, sculpere nouerit vitam
Cherubim & Seraphim. Modo congruenter pro-
ducimus visionem illam, qua vtpote speciali de
gratia potiti sunt Moyses Aaron, Nadab & Abiu,
nec non septuaginta seniores electi: viderunt e-
nim Deum Israel in figura humana: *Et sub pedi-
bus eius quasi opus lapide Sapphirus, & quasi cae-
cum cum serenum est,* nec vllis obstructũ nubibus,
aut vapouribus obscuratum sed dispersis pluuiis

serenissimum, atque innumera stellarum luce
clarissimum. Hanc igitur visionem enucleemus.
Sapphirus lapis est cœlestis ac cœlestis coloris:
ita Galenus & Dioscorides, valet ad excitandũ,
sedandum & cor exhilarandum. En tibi pecca-
trix, modo Sapphirus, lapis pretiosus, qui exhila-
ret & feder corda pœnitentium: nunc cœlum se-
renum, dei. Etis lacrymarum profusis, nubibus-
que dissipatis; etenim pace fruitur cœlestis: nunc
cor illud prius infernus & habitaculum hæmo-
niorum, factum est cœlum vrbis Hierusalem pa-
ce circumcincta: *Vade in pace.*

O Domine quis aliter credidisset, quam quod
eam tali modo dimitteres? Falco auis est ceteris
eminentior ac nobilior, vnde dicitur, quod pro ea
nec soluanter vestigalia, vllumue tributum in
tanta nobilitatis iudicium. In quo autem hæc
consistit nobilitas? Pedibus admodum friget, &
generatur in regionibus frigidioribus. Anglia,
Hybernia, Zelandia &c. ad sui restaurationem ad
vesperam arripit auculam vel turturẽ, quã tota
noctẽ detinet vnguibus quatenus illos calefaciat:
ad matutinum expergefactus quantumlibet
fame torqueatur, abicit vt illam membratim ad
esum discerpat: esset etenim maximẽ indecotũ,
& vile facinus illi nocere: qua pedes sibi calefacit,
sed turturẽ hac parte liberum euolare per-
mittens, ipse ex altera venatum auolat.

O Christe Saluator, cœlestis falco, quibus præ-
uales vnguibus contra refractarios peccatores, &
quã atroci cœdis illos flagello; frigidis tem-
pore, quando te mortales fugiunt & exhorres-
cunt, imo & ipse Pharisæus tui licet imitator, ita-
ta constringitur tepiditate, vt mille in te com-
mittat defectus: in eadem ipsa mensa de te mur-
murant vt inimici: hic eo quod pedibus tuis huic
mulieri liberum indulsisset accessum: ille ob verba
quibus illam affaris. Aduolat pedibus tuis gene-
bunda turtur, illos feuet, & defectus supplet alio-
rum: ipsa cordis adluit profusio ex oculis ema-
nante: illos ipsa nitidis tuis tenerisque lavat ma-
nibus: illos ipsa vellere lanæ capillis inquam, sui
capitis aureis abstergit: illos ipsa odorifero de-
mulcet & illiuit vnguento: quid huic Domine
mulieri facies eam acẽ dimissurus? Per aliã viã,
quam ipse capturus est, eam liberẽ & pacificẽ di-
mittit. Per quam viam ipse progredietur. Per viã
belli & gladij: *Non veni pacem mittere sed gladiũ.* *Mati. 10.*
Cruentum bellum aggressurus est contra pecca-
tũ, deo monẽ mundũ & carnẽ: illã verò in contra-
riã remittat fermitam pacis gratissimã: *Vade in pa-* **VIII.**
ce. *Mihi parabitur bellũ, ego illud sum susceptu-* **Exponi.**
tus, in quo multigens me armis oppugnabunt: Vade in
Vade pace.

FFFFF 3

Vade pace.

Vade in pace. Tibi pax enuntiabitur: *Vade in pace.* Vade catenis tuorum absoluta peccatorum: ego namque funibus ligabor strictioribus: *Vade in pace.* Tu ab aeterna condemnatione libera gauderis; ego ab iniquis condemnabor tradarique iudicibus: *Vade in pace.* Anima tua ineffabili demulcebitur misericordia: mea verò tanta comprimetur tristitia, quæ mihi vitam adimere sufficiat: *Vade in pace.* Corpus tuum ab infernali liberabitur incendio: meum autem flagellabitur, multoque vibice cælum vulnerabitur: *Vade in pace.* Tu gloriæ coelestis purpura decoraberis: ego nudus in crece suspendar, mea sibi diuident vestimenta milites, sortem super ea mittentes quis quid sibi tollat: *Vade in pace.* Tu vitæ delictis frueris aeternæ: ego vitam innumeris ducam cruciatibus asperiorum: *Vade in pace.* Tu stellis coronaberis, ego spinis: *Vade in pace.* Te suscipient Angeli quo septies in die coelesti feceris melodia: me sacellus rapient in crucem, ubi millenis aures meæ dicitur, & blasphemis offendantur: *Vade in pace.* Tu inter Seraphinos gloria collocaberis eminentiori: ego in monte Caluarie binos inter latrones medius crucifigat: *Vade in pace.* Tu caput in monte gloriæ attolles in aeternam victura: ego meum in monte Caluarie moriturus inclinabo: *Vade in pace.* Tibi cor coelesti redundabit consolatio: meum cupidè perforabitur lance, ex quo sanguis & aqua promanabit: *Vade in pace.* tam perge in pace ovis sanctissima, & hanc sectare viam, & illustrem nobis obtine pœnitentiam, vt & oves euadamus. Eia peccatores, ad hanc confugite mulierem, eius insitite magisterio, quo veram discatis agere pœnitentiam: illam vobis in mediatricem eligite: siquidem tanta apud Deum polleat auctoritate vt vobis impetrare possit, quid quid ea intercedente nobis ad salutem petierimus; hoc potissimum obtinebit, vt ex animo ad Deum nos conuertamus, suæque illa nobis gratia faueat, cuius virtute veram eliciamus nostrorum scelerum contritionem, illaque per oculos viuis lacrymis contriti diluamus.

¶ 175. Illud quod dixit Apostolus, Sanctos in gloria 2. Cor. 15. inter se differre, sicut stella à stella differi in claritate, licet velit dicere: quod nonnulli maiori præ ceteris sint gloria cumulandi, pro meritòrum diuersitate singulorum: similiter indicat quod sicut stellis Deus virtutes indidit particulares: quædam etenim suo influxu ad vnum operantur effectum, alie ad alterum, quædam ad pluias, alie ad serenitatem, quædam ad frigus, alie ad calorem, quædam ad alios variosque effectus ita electis suis quosdam velut influxus communicauit

sibi proprios ad eorum intercessionem: vt eam declarat D. Tho. singulares ad hoc profectus ra. D. Tho. ticipes: *Quibusdam particularibus sanctis datum 4 dist. 49. est in aliquibus specialibus causis præcipuè patri, q. 3. ar. 2. vult. Itaque inquit D. Anto. patronus colitur singularis ad obtinendam de diabolo victoriâ, eo quod ipse viriliter contra ipsos manu ad manum decertant; & ab igne liberandi gehennæ, quia de flammis suæ triumphauit concupiscentiæ. Diu. Stephanus patronus invocatur, ad emolliendam cordis duritiem: quia lapides excepit duros de de quorundam cordibus ipsi petris durioribus. D. Thomas Apostolus intercessor celebratur contra tentationes de fide: S. Lucia contra cœcilitatem oculorum, S. Apollonia dentibus medetur, S. Agatha mammillarum curat ægriitudinem. Hanc autem eximiam pœnitentem eo sine potissimum elegit, vt sua intercessione faueat peccatoribus, quatenus Deus illis lacrymas pro peccatis, vt ramque tribuat contritionem.*

Argumentum hæc fuit admiratione dignum X. nobilis cuiusdam ex domesticis Regis Iosaphat Argumendum hic extrema laborat aquæ penuriam: Testatur tū à mi-Spiritus S. quod duo illi Reges illustissimi Iosaphat & Ioram Rex Iudæ & Ioram Rex Israel idolorum cultor infamis, Elisei congregarunt copiosum sibi exercitum, quem ministris contra Moabitas in campum producerent. Cum igitur legiones procederent, per deserta proficiscuntur adeo acida vt omnes se siti exarecere & perire conuenirent, eo quod tantis copiis aqua non suppeteret. Cum omnes de remedio tantæ necessitatis consulerent, atque in terra nullum pateret obuium, ait Rex Iosaphat vt vir pietae insignis: Cœlum inuocemus. An hic Propheta quidam Dei famulus, cuius intercessio nobis possit patrocinari? Respondet alicuius de numero nobilissimi atque Domine mi Rex: si nobis quisquæ auxiliari possit, atque à Deo aquam impetrare, Iosaphat hoc poterit Eliseus Propheta: nec falsa deludor opinio: est enim ille, cui Deus hoc concessit, vt aquam manibus abluendis Elisei porrigeret Propheta quo terra non aluit habuitque sanctiorem: Est hic Eliseus filius Saphat, qui fundebat 4. Reg. 5. aquam super manus Elisei. Qui ad tantam promotus est dignitatem vt aquam Elisei Prophetae terrarum maximo porrigeret, qua sibi manus ablueret, & map pulam ad abstergendum: procul dubio nobis à Deo copiam aquarum, qua laboramus, impetrabit abundantem: ne siti tabescamus ac pereamus: nec eum sua sefellit opinio: etenim medio Propheta per miraculum illam obtinuerunt, tempore adeo sereno, vt magis spectare possent solis

foliis radios, quibus extirrentur, ardentissimos, quam aquarum fluentia refrigerat.

Si ex eo quod Eliseus Eliaz ministrasset ablueret manus aquam & mappam abstergendis, efficacis suum fuerit argumentum, quod aquam posset exercitui impetrare sument. Eia agite charissimi, num aqua laboratis lacrymarum, ut illas cor vestrum producat ad vestrarum salutem animarum? O quam sunt acida corda! heu quam obdurata! O quam seueritas oculorum! Ad hanc confugite sanctissimam Magdalenam, quæ tanto Dominus honore dignatus est, ut aquam porrigeret non Eliaz Prophetae, eius manibus ablueret

dis, sed aquarum effundat riuulos lacrymarum, quibus rigauit lauique pedes ipsius Dei Redemptoris, Domini Elisei, omniumque Prophetarum. Non mappam manibus adiecit Eliaz extergendis sed flauelcentes capitis sui crines pedibus abstergendis Saluatoris. Illius imploreat suffragia, illa vobis patrocinetur, illa vobis à Deo veram adeo scelerum vestrorum obtineat contritionem, ut discisso corde per oculos lacrymarum desistant amoris ita feruentis, ut audite more amari: *Remittuntur tibi peccata tua, Vade in pace: caelesti diuinaque pace gratia hoc in mundo fructe, & in altero gloriae gaudio sempiternæ. Amen.*

S V M M A R I V M

HOMILIAE TRIGESIMA NONÆ SEQVENTIS.

CONTESTI planè mysterio duo nobis Euangelista proponit concilia, quæ cum sibi mutuo magis sint contraria quàm lux & tenebræ idem tamen concludunt, eandemque dant sententiã. *a. Primum celebratur in synodo Hierusalem, in quo conueniunt Principes, Sacerdotes & Doctores, & supremam decernunt malitiam. b. b. §. 2. 3. quam à bis mille annis execratus est Iacob pater eorum. c. fuitque euerfionis regni ac ciuitatis eorum causa principalis. d. Secundum illud est, quod ab æterno celebratur tres diuinæ Personæ in Consistorio SS. Trinitatis, in quo idem statutum erat in bonum nostrum, & omnium redemptionem. e. e. §. 10. 11. 12. 13. 14.*

- §. 1. Ostendit Euangelista completam unionem summæ malitiæ, summæque pariter iustitiæ, quam Angelus Danieli manifestauit.
- §. 2. Collegerunt ergo Pontifices & Pharisei &c. Pessimam nequitiam, quæ potuit inueniri fuit illa, in quam illi delapsi sunt, dum concilium conuocant, quo Deum interficiant.
- §. 3. Collegerunt concilium &c. In hoc concilio tota creata interfuit malitia, nedum hominum, sed etiam demonum omnium: ibidem enim adhiberunt.
- §. 4. Collegerunt Pontifices, & Pharisei &c. Optimè describit Pontifices illos & Phariseos Iacob in duobus filijs suis Simeon & Leui: ex quibus descendebant.
- §. 5. Quid facimus? Quia hic homo &c. Vasa iniquitatis fuerunt hi consiliarij, liuore, auaritia, & ambitione pleni.
- §. 6. Quid facimus &c. Si dimittimus eum &c. Huius concilij consiliarij fuerunt inuidia, auaritia & ambitio.
- §. 7. Si dimittimus eum &c. Veniet Romani &c. Vnde illi gloria sua, honoris & opes saluare studuerunt: inde in perpetuum perdidit.
- §. 8. Expedit ut vnus moriatur. Ignis fuit hæc sententia Phariseorum, qui succendit Hierusalem, ut descripsit Ezechiel.
- §. 9. Primum malitia ciuitates euerit, sicut horum perdidit Hierusalem.
- §. 10. Hoc autè à semetipso nõ dixit. Ex hoc malitiæ concilio, velut per antliam eduxit Deus decretum suum æternum ad nostram salutem.
- §. 11. Consiliarij caelestis concilij fuerunt potentia infusa, suprema sapientia, & immensa bonitas.
- §. 12. Caiphas cum esset Pontifex prophetauit. Caiphas medius propheta sententiam premulgauit, quam ori illius Deus imposuit.
- §. 13. Expedit, ut vnus moriatur. homo &c. Mors Christi conueniens fuit, non uerd eius occisio & bene dixit: Moriatur.
- §. 14. Expedit ut vnus moriatur homo &c. En.